

ZAKONIK BR. 08/L-032

O KRIVIČNOM POSTUPKU

Skupština Republike Kosovo,

Na osnovu člana 65. (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKONIK O KRIVIČNOM POSTUPKU

**DEO PRVI
OPŠTE ODREDBE**

**POGLAVLJE I.
OSNOVNA NAČELA I DEFINICIJE**

**Član 1.
Cilj i delokrug primene**

1. Ovaj zakonik utvrđuje pravila krivičnog postupka koja su obavezna za rad sudova, državnog tužilaštva i drugih učesnika u krivičnom postupku predviđena ovim zakonikom.
2. Ovaj zakonik utvrđuje pravila koja garantuju da niko nevin ne bude osuđen, a da se samo učiniocu krivičnog dela izrekne krivična kazna ili sankcija pod uslovima koje propisuje Krivični zakonik i drugi zakoni Kosova koji uređuju krivična dela na osnovu zakonito i pravično sprovedenog postupka pred nadležnim sudom.
3. Pre donošenja pravosnažne presude, slobode i druga prava lica mogu se ograničiti samo pod uslovima koje propisuje ovaj zakonik.
4. Ovaj zakonik je u skladu sa:
  - 4.1. Okvirnom odlukom Saveta o borbi protiv organizovanog kriminala (Odluka 2008/841/PUP);
  - 4.2. Okvirnom odlukom Saveta o borbi protiv izvesnih oblika izražavanja rasizma i ksenofobije putem krivičnog prava (Odluka 2008/913/PUP);
  - 4.3. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o pravu na tumačenje i prevođenje u krivičnom postupku (Direktiva 2010/64/EU);
  - 4.4. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o borbi protiv seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja dece i dečje pornografije (Direktiva 2011/93/EU);
  - 4.5. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o pravu na informisanje u krivičnom postupku (Direktiva 2012/13/EU);
  - 4.6. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o utvrđivanju minimalnih standarda za prava, podršku i zaštitu žrtava krivičnih dela (Direktiva 2012/29/EU);

4.7. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o pravu na pristup advokatu u krivičnom postupku i u postupku evropskog naloga za hapšenje i pravu na informisanje treće strane u slučaju lišavanja slobode i na komunikaciju sa trećom stranom i konzularnim službama tokom lišenosti slobode (Direktiva 2013/48/EU);

4.8. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene krivičnim delima u Evropskoj uniji (Direktiva 2014/42/EU);

4.9. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o krivičnopravnoj zaštiti evra i drugih valuta od falsifikovanja (Direktiva 2014/62/EU);

4.10. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o jačanju određenih aspekata pretpostavke nevinosti i prava na prisustvo tokom suđenja u krivičnom postupku (Direktiva 2016/343);

4.11. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o pravnoj pomoći za osumnjičene i okrivljene u krivičnom postupku i za tražena lica u postupku po osnovu evropskog naloga za hapšenje (Direktiva 2016/1919);

4.12. Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta o borbi protiv terorizma (Direktiva 2017/541).

Član 2.

Krivične sankcije izriče nadležan, nezavisan i nepristrasan sud

Krivičnu kaznu ili sankciju učiniocu krivičnog dela može izreći samo zakonom osnovan nadležan, nezavisan i nepristrasan sud u postupku koji je pokrenut i sproveden prema ovom zakoniku.

Član 3.

Pretpostavka nevinosti okrivljenog i In Dubio Pro Reo

1. Svako ko je osumnjičen ili optužen smatra se nevinim sve dok se njegova krivica za krivično delo ne utvrdi pravosnažnom sudskom presudom.

2. Sumnje u pogledu postojanja činjenica od značaja za slučaj ili primenu neke od odredaba krivičnog zakona tumače se u korist okrivljenog i njegovih prava prema ovom zakoniku i Ustavu Republike Kosova.

Član 4.

Ne Bis In Idem

1. Niko ne može biti gonjen i kažnjen za krivično delo za koje je odlukom suda pravosnažno oslobođen ili osuđen ili za koje je odlukom suda postupak pravosnažno obustavljen ili za koje je odlukom suda optužba pravosnažno odbijena.

2. Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, pravosnažna sudska odluka može se preinačiti vanrednim pravnim lekovima.

3. Članovi 1. i 2. Krivičnog zakonika shodno se primenjuju.

Član 5.

Pravično, nepristrasno i suđenje u razumnom roku

1. Svakom ko je osumnjičen ili optužen garantuje se pravično i nepristrasno suđenje.

2. Sud je dužan da se postara da se postupak sprovede bez odlaganja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju učesnicima u postupku.

3. Svako lišavanje slobode, pogotovu trajanje pritvora u krivičnom postupku, mora se svesti na najkraći moguće vreme.

4. Svako ko je hapšenjem lišen slobode mora se odmah obavestiti na jeziku koji razume o razlogu hapšenja. Svako ko je lišen slobode bez naloga suda mora se bez odlaganja, a najkasnije u roku od četrdeset osam (48) časa, izvesti pred sudiju mesno nadležnog osnovnog suda. Sudija odlučuje o određivanju pritvora u skladu sa Poglavljem X. ovog zakonika.

Član 6.

Početne radnje i pokretanje krivičnog postupka

1. Početne policijske radnje može pokrenuti policijski službenik u skladu sa čl. 70. – 78. i 82. – 83. ovog zakonika.

2. Krivični postupak se pokreće samo odlukom državnog tužioca kada postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično delo ili kada je podignuta direktna optužnica prema odredbama ovog zakonika.

3. Državni tužilac može pokrenuti krivični postupak u skladu sa stavom 2. ovog člana po prijemu informacija od policije, druge javne institucije, privatne institucije, građana, medija, informacija dobijenih iz drugog krivičnog postupka ili po žalbi ili predlogu oštećenog ili žrtve.

Član 7.

Opšta obaveza utvrđivanja potpunih i tačnih činjenica

1. Sud, državni tužilac i policija koji učestvuju u krivičnom postupku dužni su da utvrde potpune i tačne činjenice koje su od značaja za donošenje zakonite odluke.

2. U smislu odredaba ovog zakonika, sud, državni tužilac i policija koji učestvuju u krivičnom postupku dužni su da uz dužnu pažnju i maksimalnu profesionalnu posvećenost predano utvrđuju činjenice koje se okrivljenom stavljaju na teret, kao i one u njegovu korist, te i da pre početka i u toku postupka, omogućće okrivljenom i njegovom braniocu korišćenje svih činjenica i dokaza koji idu u prilog okrivljenog.

Član 8.

Načelo nezavisnosti suda

1. Sud je nezavisan u svom radu i odlučuje na osnovu Ustava i zakona.

2. Sud donosi odluku na osnovu dokaza koji se izvode i utvrđuju na glavnom pretresu.

Član 9.

Jednakost strana

1. Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, okrivljeni i državni tužilac su jednake strane u krivičnom postupku.

2. Okrivljeni ima pravo da se izjasni i istom se dozvoljava da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze u svoju korist. Okrivljeni ima pravo da zatraži od državnog tužioca da u njegovo ime pozove svedoke. Okrivljeni ima pravo da ispituje svedoke optužbe i zatraži da se, pod istim uslovima kao svedoci optužbe, u njegovom prisustvu ispituju svedoci odbrane.

3. Oštećeni ili žrtva ima pravo i istom se dozvoljava da se izjasni o svim činjenicama i dokazima, ima pravo da ispituje svedoke, veštake i da zatraži od državnog tužioca da pozove svedoke.

4. Ako državni tužilac oceni da je u toku istrage prikupljeno dovoljno dokaza koji potvrđuju osnovanu sumnju da se krene sa glavnim pretresom, državni tužilac sastavlja optužnicu i iznosi činjenice i obezbeđuje dokaze na kojima zasniva.

Član 10.

Obaveštenje o razlozima optužbe, neobaveza samooptuživanja i zabrana iznude priznanja krivice

1. Prilikom hapšenja i prvog saslušanja, prvog pojavljivanja ili prvog obaveštenja da je okrivljen u krivičnom postupku, okrivljeni se odmah detaljno obaveštava o vrsti i o razlozima optužbe koja mu se stavlja teret na jeziku koji on razume.

2. Prilikom hapšenja i prvog saslušanja, prvog pojavljivanja ili prvog obaveštenja da je okrivljen u krivičnom postupku ili bilo kada u toku krivičnog postupka, okrivljeni nije dužan da iznosi svoju odbranu ili da odgovara na pitanja, a ako iznese odbranu, nije dužan da okrivi sebe ili sebi bliska lica, niti da prizna krivicu. Ovo pravo se ne odnosi na slučaj kada okrivljeni dobrovoljno zaključi sporazum o saradnji sa državnim tužiocem.

3. Zabranjena je i kažnjiva prema važećim zakonom svaka primena mučenja, sile, pretnje ili pod dejstvom opojnih droga ili drugih sličnih mera kojima se iznuđuje priznanje krivice ili kakva druga izjava od okrivljenog ili drugog učesnika u postupku.

Član 11.

Pogodnost odbrane

1. Okrivljeni ima pravo da mu se osigura dovoljno vremena za pripremanje odbrane.

2. Okrivljeni ima pravo da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca, koji je član Advokatske komore Kosova, po svom izboru.

3. Ako okrivljeni ne angažuje branioca u slučaju obavezne odbrane, okrivljenom se dodeljuje nezavisan, iskusan i kompetentan branilac shodno vrsti krivičnog dela i prema ovim zakonikom predviđenim uslovima.

4. Prema ovim zakonikom predviđenim uslovima, te kada je u interesu pravde, okrivljeni koji ne može platiti troškove odbrane, te iz tog razloga ne može angažovati branioca, na njegov zahtev istom se dodeljuje nezavisan, iskusan i kompetentan branilac shodno vrsti krivičnog dela, koji će se platiti iz budžetskih sredstava.

5. Sud ili drugi nadležni organ koji vodi krivični postupak dužan je da okrivljenog pouči o njegovom pravu na branioca od prvog saslušanja, prvog pojavljivanja ili prvog obaveštenja da je okrivljen u krivičnom postupku, kako je propisano ovim zakonikom.

6. U skladu sa odredbama ovog zakonika svako lice lišeno slobode ima pravo na branioca od momenta hapšenja.

Član 12.

Zakovitost lišenja slobode i odlučivanje u ubrzanom postupku

1. Niko ne može biti lišen ili ograničen slobode, osim u slučajevima i u skladu zakonom predviđenim postupcima.

2. Svako lice koje je lišeno slobode hapšenjem ili zadržavanjem ima pravo da u skladu sa

postupcima koje propisuje ovaj zakonik da ospori zakonitost njegovog hapšenja ili zadržavanja, o čemu sud odlučuje u ubrzanom postupku ili da u slučaju nezakonitog zadržavanja naredi njegovo puštanje na slobodu.

Član 13. **Prava lica lišenog slobode**

1. Svako lice lišeno slobode odmah se obaveštava na jeziku koje razume o:
  - 1.1. razlozima za njegovo hapšenje;
  - 1.2. pravu na branioca po svom izboru;
  - 1.3. pravu da o svom hapšenju obavesti ili da zahteva da se o tome obavesti neko od članova njegove porodice ili neko drugo odgovarajuće lice po njegovom izboru.
2. Lice lišeno slobode za koje se sumnja da je učinilo krivično delo, bez odlaganja, a najkasnije u roku od četrdeset osam (48) časa, izvodi se pred sudiju, te ima pravo na suđenje u razumnom roku ili da se do suđenja pusti na slobodu.
3. Lice lišeno slobode uživa prava predviđena ovim članom za svo vreme lišenja slobode. Ova prava mogu se oduzeti samo ako se od njih lice dobrovoljno i u pismenom obliku odrekne nakon što se prethodno obavesti o svojim pravima. Ostvarivanje ovih prava ne zavisi ni od ranije moguće odluke lica u vezi odricanja od određenih prava, ni od vremena obaveštenja o tim pravima.

Član 14. **Jezici i pisma**

1. U krivičnom postupku koriste se albanski i srpski jezik i njihova pisma, ako ovim zakonikom nije drugačije predviđeno.
2. Lice koje učestvuje u krivičnom postupku koje ne govori ili ne razume jezik na kome se postupak vodi, ima pravo da govori svoj jezik i da se putem besplatnog prevoda obavesti o činjenicama, dokazima i postupku. Prevod mora biti dovoljno kvalitetan kako bi se garantovala nepristrasnost postupka i obezbeđuje se preko nezavisnog tumača.
3. Okrivljeni koji ne govori ili ne razume jezik na kome se postupak vodi, ima pravo na dovoljno kvalitetan prevod kako bi se garantovala nepristrasnost postupka, pogotovu kako bi se osiguralo da je u potpunosti upoznat sa slučajem koji se vodi protiv njega i da je u stanju da ostvari svoje pravo na odbranu.
4. Okrivljeni koji ne govori ili ne razume jezik na kome se postupak vodi, ima pravo na prevod prilikom razgovora sa svojim braniocem, ako branilac ne govori ili ne razume jezik okrivljenog:
  - 4.1. kada se okrivljeni ispituje;
  - 4.2. na svakom sudskom ročištu; ili
  - 4.3. kada podnosi pismeni podnesak ili žalbu.
5. Lice iz st. 2, 3. i 4. ovog člana poučava se o svom pravu na prevod. On se može odreći svog prava na prevod ako poznaje jezik na kome se vodi sudski postupak. U slučaju okrivljenog, odricanje se vrši nakon što se isti prethodno pouči o svojim pravima ili ako ima potpuna saznanja o posledicama tog odricanja i ako je odricanje dato jasno i dobrovoljno. Pouka o tom pravu i izjava učesnika ili okrivljenog unosi se u zapisnik.

6. Lice iz st. 2, 3. i 4. ovog člana ima pravo da od nadležnog sudije ili drugog organa koji vodi krivični postupak zatraži novi prevod ako kvalitet prevoda nije zadovoljavajući kako bi se obezbedila nepristrasnost postupka.

7. Izjave, žalbe i drugi podnesci mogu se podneti sudu na albanskom ili srpskom jeziku, osim ako ovim zakonikom nije drugačije predviđeno.

8. Okrivljenom i osuđenom koji ne razume jezik postupka u razumnom roku se obezbeđuje celovit ili delimični prevod sudskih poziva, odluka i podnesaka, zavisno od činjenice da li su važni po okrivljenog ili osuđenog i istim omogućili saznanja o slučaju protiv njega, na jeziku koji on koristi u postupku, ili drugih osnovnih dokumenata kako bi se osiguralo da on ostvaruje svoja prava na odbranu i obezbedi nepristrasnost u postupku. Pod osnovnim dokumentima podrazumeva se svaka odluka kojom se lice lišava slobode, svaka optužnica i svaka presuda.

9. Umesto pismenog prevoda može se obaviti usmeni prevod ili sažetak osnovnih dokumenata iz stava 8. ovog člana, ako takav usmeni prevod ili sažetak ne dovodi u pitanje nepristrasnost postupka.

10. Okrivljeni ima pravo žalbe na odluku kojom mu se osporava prevod.

11. Strani državljanin koji se nalazi u pritvoru može podneti sudu podneske na jeziku koji on razume pre, tokom i nakon glavnog pretresa.

Član 15.

Pravo na rehabilitaciju i naknadu

Svako ko je nezakonito osuđen, uhapšen, zadržan ili pritvoren, ima pravo na potpunu rehabilitaciju, pravednu naknadu iz budžetskih sredstava, te i na druga zakonom predviđena prava.

Član 16.

Obaveza suda da pouči stranke

Sud je dužan da pouči okrivljenog ili drugog učesnika u sudskom postupku o pravima koja mu ovim zakonikom pripadaju, te i da ga upozori na posledice propuštanja istih, ako bi usled neznanja mogao da propusti neku radnju ili ne iskoristi svoja prava.

Član 17.

Početak i trajanje posledica koje ograničavaju prava

Kada je propisano da pokretanje krivičnog postupka ima za posledicu ograničenje određenih prava, a krivični postupak vodi za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora preko tri (3) godine, ova posledica se primenjuje od potvrđivanja optužnice, osim ako zakonom nije drugačije predviđeno. Ako se krivični postupak vodi za krivično delo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri (3) godine, ova posledica primenjuje se od dana pravosnažnosti osuđujuće presude, osim ako zakonom nije drugačije predviđeno.

Član 18.

Prethodno pitanje

1. Ako primena krivičnog zakona zavisi od pravnog pitanja za čije rešavanje je nadležan sud u drugoj vrsti postupka ili neki drugi javni organ, sud koji sudi u krivičnom predmetu može sam rešiti i to pitanje, prema odredbama koje važe za dokazivanje u krivičnom postupku. Takvo rešenje primenjuje se samo na krivičnu stvar o kojoj taj sud presuđuje.

2. Ako je o pravnom pitanju takve prirode doneo odluku sud u drugoj vrsti postupka ili javni

organ, takva odluka ne obavezuje krivični sud u pogledu odluke da li je učinjeno krivično delo.

Član 19. Definicije

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakoniku imaju sledeće značenje:

1.1. Ovlašćeni policijski službenik – policijski službenik ili svaki pripadnik Policije Kosova ili pripadnik neke druge službe, ovlašćen za sprovođenje krivične istrage ili za izvršenje odluke državnog tužioca ili suda;

1.2. Složena stvar – svaka stvar koja, inter alia, obuhvaća više od deset (10) okrivljenih, organizovanu kriminalnu aktivnost, korupciju ili čija istraga zahteva veliki broj dokaza sudske medicine, računovodstvene analize ili međunarodnu saradnju;

1.3. Osumnjičeni – lice za koga policija ili državni tužilac sumnja da je učinilo krivično delo, ali protiv koga nije pokrenuta istraga;

1.4. Okrivljeni – lice protiv koga se vodi krivični postupak. Izraz „okrivljeni“ u ovom zakoniku se takođe upotrebljava i kao opšti naziv za „okrivljenog“, „optuženog“ i „osuđenog“;

1.5. Optuženi – lice protiv koga je podignuta optužnica i zakazan glavni pretres;

1.6. Osuđeni – lice koje je pravosnažnom presudom suda proglašeno krivim za učinjeno krivično delo;

1.7. Oštećeni ili žrtva – lice koje je pretrpelo štetu, uključujući fizičku, mentalnu ili emotivnu štetu ili ekonomski gubitak usled krivičnog dela, kao i članovi porodice lica čija je smrt nastupila usled krivičnog dela i pretrpeli štetu usled smrti tog lica;

1.8. Opravdana sumnja – saznanja o informaciji koja bi ubedila objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo, dešava ili postoji velika verovatnoća da će se desiti, te da će dotično lice može učiniti ili je učinilo krivično delo. Ono što se može smatrati „opravdanim“ zavisiće od svih okolnosti;

1.9. Osnovana sumnja – saznanja o informaciji koja bi ubedila objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo, dešava ili postoji velika verovatnoća da će se desiti i da je dotično lice više nego verovatno učinilo nego da nije učinilo krivično delo. Osnovana sumnja mora biti zasnovana na relevantnim dokazima;

1.10. Opravdani osnov – saznanja o informaciji koja bi ubedila objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo, dešava ili da postoji velika verovatnoća da će se desiti i da postoji velika verovatnoća da je dotično lice učinilo krivično delo. Opravdani osnov mora biti zasnovan na artikulisanim dokazima;

1.11. Realna verovatnoća – osnov za naredbu za pretresanje ili opravdani upad vlasti u privatnost određenog lica. Posedovanje prihvatljivih dokaza koji bi ubedili objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo, dešava ili postoji velika verovatnoća da će se desiti, te i da postoji velika verovatnoća da je dotično lice učinilo krivično delo;

1.12. Dobro osnovana sumnja – podrazumeva osnov za podizanje optužnice. Posedovanje prihvatljivih dokaza koji bi ubedili objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo i da je okrivljeni učinio krivično delo;

1.13. Naknada – nadoknada štete od strane osuđenog. Na kraju krivičnog postupka, sud nalaže okrivljenom koji je proglašen krivim za krivično delo da nadoknadi oštećenog ili

oštećene za štetu koja je nastala, neposredno ili posredno, usled krivičnog dela;

1.14. Šteta – šteta koja je nastala, neposredno ili posredno, usled krivične radnje, uključujući gubitak imovine, gubitak koristi, lišenje slobode, fizičke povrede, psihičke povrede, ili gubitak supružnika ili bliskog člana porodice. Iznos štete utvrdiće branilac žrtava ili punomoćnik žrtve ili državni tužilac. Sud može naložiti naknadu štete na osnovu razumne procene monetarne vrednosti štete koja je nastala, neposredno ili posredno, usled krivičnog dela;

1.15. Stranka u postupku – državni tužilac, okrivljeni, oštećeni ili žrtva. Prema članu 384. Krivičnog zakonika Kosova okrivljeni se ne smatra strankom;

1.16. Dete – lice koje nije navršilo osamnaest (18) godina, u skladu sa Zakonikom pravde o maloletnicima;

1.17. Maloletnik – lice koje navršilo četrnaest (14) godina, a nije navršilo osamnaest (18) godina, u skladu sa Zakonikom pravde o maloletnicima;

1.18. Javni organ – organ Republike Kosovo ili organ podjednako ovlašćen da postupa prema Zakonu o policiji ili Zakonu o nadležnostima, odabiru i raspodeli predmeta sudijama i tužiocima Misije EULEX na Kosovu;

1.19. Intimno pretresanje – pretresanje koje se sastoji od fizičkog pregleda telesnih šupljina, osim usta;

1.20. Nadležni sudija – sudija koji je, u skladu sa ovom zakonikom, odgovoran za konkretan predmet. U većini slučajeva, sudija koji nadgleda fazu krivičnog postupka;

1.21. Razmatrajuće veće – veće od troje sudija iz istog Odeljenja ili Osnovnog suda koje razmatra i odlučuje o prigovoru ili žalbi protiv naredbe ili rešenja sudije za prethodni postupak;

1.22. Pretresno veće – veće koje čini predsednik i dvoje (2) sudija koji razmatraju dokaze i sude tokom glavnog pretresa;

1.23. Sudija za prethodni postupak – sudija koji je određen da postupa u fazi istrage;

1.24. Predsednik pretresnog veća – sudija odeljenja Osnovnog suda za teška krivična dela koji prima optužnicu, donosi odluku o svim prethodnim predlozima i dokazima na pripremnom ročištu i predsedava pretresnim većem koje sudi na glavnom pretresu;

1.25. Sudija pojedinac – sudija Opšteg odeljenja Osnovnog suda koji prima optužnicu, donosi rešenja o svim prethodnim predlozima i dokazima na pripremnom ročištu i sudi na glavnom pretresu;

1.26. Program za naknadu žrtava zločina – program predviđen Zakonom o naknadi žrtava zločina u cilju nadoknade žrtava nasilnih krivičnih dela, ako ispunjavaju zakonom predviđene kriterijume;

1.27. Branilac žrtava ili punomoćnik žrtve – ovlašćeni zastupnik oštećenog ili žrtve koji zastupa interese oštećenog ili žrtve pre, tokom i nakon krivičnog postupka, a po potrebi i u drugim srodnim postupcima;

1.28. Sažetak, prepis, zapis – tri (3) vrste zapisnika. Sažetak je tačan opis onoga što je lice izjavilo. Prepis je doslovni opis onoga što je lice izjavilo. Zapis može biti tonski ili optički snimak putem elektronskih uređaja koji omogućavaju tačno ponavljanje reči koje

je lice izjavilo;

1.29. Glavni branilac – kada stranku zastupa više od jednog branioca, jedan i samo jedan branilac zastupa stranu pred sudom ili tokom krivičnog postupka;

1.30. Suštinski nepouzdan – dokazi ili informacije su suštinski nepouzidane ako je poreklo dokaza ili informacija nepoznato, zasniva se na glasini ili na prvi pogled dokaz ili informacija je nemoguća ili nezamisliva;

1.31. Artikulisan – kada informacije ili dokazi moraju biti artikulisani, stranka koja daje informaciju ili podnosi dokaz mora detaljno specificirati informaciju ili dokaz na koji se oslanja;

1.32. Potkrepljivanje dokaza – dokument koji podnosi stranka kojim potkrepljuje iskaz ili dokaz koji se ne može neposredno pribaviti na glavnom pretresu. Potkrepljivanje dokaza navodi ostale postojeće dokaze koji potkrepljuju konkretni iskaz ili dokaz. Cilj potkrepljivanja dokaza je da pokaže da dotičan dokaz nije jedini ili odlučujući dokaz koji ide u prilog presude kojom se okrivljeni proglašava krivim;

1.33. Direktna optužnica – optužnica podignuta bez sprovođenja istrage kao što je utvrđeno članom 88. stav 2. u vezi sa članom 234. stav 1. ovog zakonika;

1.34. Privremena zaplena – zakonski status dokaza ili specificirane imovine koju je policija zadržala ili koja je pod kontrolom ili državini policije ili na osnovu pretresanja ili na osnovu naloga državnog tužioca o privremenoj zabrani u skladu sa članom 260. stav 4. ovog zakonika;

1.35. Oduzimanje – trajno oduzimanje imovine naloženo pravosnažnom odlukom nadležnog suda u skladu sa ovim zakonikom;

1.36. Specificirana imovina – predmeti, imovinska korist, ukaljan poklon ili imovina koja može biti predmet zahteva državnog tužioca na osnovu člana 273. ili 275. ovog zakonika;

1.37. Imovina – sve što ima vrednost, bilo materijalnu ili nematerijalnu, pokretna ili nepokretna imovina, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

1.37.1. imovinu, zemljište, zgrade, stanove, kuće, kovanice, nakite, dragocene metale, bankovne račune, sve vrste vozila, avione, deonice, hartije od vrednosti, obveznice, dugove, sve vrste intelektualne svojine, monetarne instrumente uključujući novčanice, gotov novac, putničke čekove, lične čekove, bankarske kredite, bankarske platne naloge, bankarske čekove, platne naloge, sve vrste blagajničkih čekova, kreditna pisma i/ili investicione hartije od vrednosti ili pregovarački instrumenti u vidu nosioca ili u obliku prenosa tapije nakon uručenja, svaka kamata, dividenda ili drugi prihodi i vrednosti koja proističu ili nastaju od takvih imovina;

1.37.2. pravne instrumente koji potvrđuju interes na određenu imovinu, uključujući, ali ne ograničavajući se na tapiju, svojinu, hipoteku, stvarnu službenost ili interes na određenoj imovini i pravo korišćenja imovine u društvenoj, javnoj i državnoj svojini;

1.38. Predmet krivičnog dela – podrazumeva:

1.38.1. imovinu koja se koristi za činjenje određene radnje u cilju daljeg izvršenja krivičnog dela, uključujući imovinu koja je korišćena za putovanje u ili iz zemlje u kojoj je izvršen određeni element krivičnog dela, bez obzira da li su prevozna

sredstva prilagođena radi olakšanja izvršenja krivičnog dela; ili ne;

1.38.2. imovina koja je poslužila kao potrebno utočište za činjenje radnje u cilju daljeg izvršenja krivičnog dela, uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete korišćene za skrivanje lica koja su predmet trgovine ljudima, narkotika ili drugih ilegalnih supstanci;

1.38.3. imovina koja je korišćena, u celosti ili delimično, za finansiranje jedne ili više radnji u cilju daljeg izvršenja krivičnog dela; ili

1.38.4. imovina koja je potrebna da, u celosti ili delimično, olakša određenje radnje u cilju daljeg izvršenja krivičnog dela.

1.39. Imovinska korist proistekla iz krivičnog dela – podrazumeva:

1.39.1. imovinu stečenu neposredno radnjama koje predstavljaju krivično delo;

1.39.2. novac stečen neposredno radnjama koje predstavljaju krivično delo;

1.39.3. posredna korist: svaka imovina koja je delimično ili u celosti preobražena ili pretvorena u drugi vid imovine, uključujući naknadnu reinvesticiju ili pretvaranje neposredne dobiti. Takođe obuhvata ostale prihode ili dobiti koji proističu iz krivičnog dela ili iz imovine u kojoj ili kojom su te dobiti preobrazile, pretvorile ili kombinovale;

1.39.4. novac koji je posredno stečen iz radnji koje predstavljaju krivično delo, uključujući, ali ne ograničavajući se na kamatu ili povećanje vrednosti zbog deviznog kursa, te i sredstva koja su posredno stečena a koja ne bi mogla da se ostvare bez novca iz podstava 1.39.2. ovog člana;

1.39.5. imovina kupljena novcem koji je stečen posredno u skladu sa podstavom 1.39.4. ovog člana;

1.39.6. svaki vid materijalne prednosti koja je proistekla iz ili je vezana za krivično delo za koje je lice proglašeno krivim; ili

1.39.7. ako se novac, kao imovinska korist proistekla iz krivičnog dela pomeša s novcem koji nije imovinska korist proistekla iz krivičnog dela, svaki iznos koji se može oduzeti i koji je jednak ili manji iznosu imovinske koristi, smatra sa kao imovinska korist proistekla iz krivičnog dela.

1.40. Ukaljan poklon – podrazumeva:

1.40.1. imovinu prenetu trećem licu, koja je predmet ili imovinska korist proistekla iz krivičnog dela, bilo kada nakon izvršenja krivičnog dela za koje je okrivljeni osuđen, kao protivusluga čija vrednost u trenutku prenosa nije bila znatno niža od tržišne vrednosti. Bez obzira na plaćenu cenu, lice je primilo ukaljan poklon ako je znalo ili je trebalo posumnjati da je imovina bila predmet ili imovinska korist proistekla iz krivičnog dela ili ako je treće lice znalo ili je trebalo posumnjati da je cilj prenosa ili kupovine bio izbegavanje oduzimanja;

1.40.2. ako je krivično delo učinjeno tokom određenog vremenskog perioda, datum iz podstava 1.40.1. ovog člana smatra se najranijim datumom kada je počelo izvršenje krivičnog dela.

1.41. Treće lice može biti i fizičko i pravno lice.

POGLAVLJE II. SUDSKA NADLEŽNOST

Potpoglavlje I. – Stvarna nadležnost i sastav suda

Član 20. Sudska nadležnost

1. Stvarna i mesna nadležnost Osnovnog suda za krivični postupak određuje se relevantnim Zakonom o sudovima.
2. Stvarna nadležnost Apelacionog suda za krivični postupak određuje se relevantnim Zakonom o sudovima
3. Stvarna nadležnost Vrhovnog suda za krivični postupak određuje se relevantnim Zakonom o sudovima.

Član 21. Dodeljivanje predmeta unutar sudova

1. Krivični postupak u prvom stepenu se vodi i stvar sudi u Opštem odeljenju, Odeljenju za teška krivična dela ili Odeljenju osnovanom u skladu sa Zakonom o sudovima koji je nadležan za krivična dela.
2. Ako je dete okrivljeno u krivičnoj stvari, ta stvar se odvaja od svake druge stvari i istu razmatra Odeljenje za maloletnike pri Osnovnom sudu u skladu sa relevantnim Zakonikom pravde o maloletnicima.
3. Opšte odeljenje Osnovnog suda vodi i stvar sudi u svim krivičnim postupcima koji nisu u nadležnosti Odeljenja za teška krivična dela, Odeljenja za maloletnike ili određenog odseka ili odeljenja osnovanog u skladu sa relevantnim Zakonom o sudovima koje je nadležno za krivična dela.
4. Odeljenje za teška krivična dela Osnovnog suda vodi i stvar sudi u svim krivičnim postupcima gde državni tužilac tvrdi ili je podigao optužnicu za jedno ili više mogućih krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora preko deset (10) godina, kao i za krivična dela koja se smatraju teškim krivičnim delima prema članu 22. ovog zakonika.
5. Posebno odeljenje Osnovnog suda u Prištini vodi i stvar sudi u svim krivičnim postupcima koji su u nadležnosti Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo prema odredbama Zakona o sudovima.

Član 22. Krivična dela koja se smatraju teškim zločinima u smislu ovog Zakonika

1. U smislu ovog zakonika, teškim zločinima smatraju se:
  - 1.1. krivična dela za koja je propisana kazna zatvora preko deset (10) godina; ili
  - 1.2. sledeća krivična dela:
    - 1.2.1. napad na ustavno uređenje Republike Kosovo, u skladu sa članom 114. Krivičnog zakonika;
    - 1.2.2. oružana pobuna, u skladu sa članom 115. Krivičnog zakonika;

- 1.2.3. priznavanje kapitulacije i okupacije, u skladu sa članom 116. Krivičnog zakonika;
- 1.2.4. izdaja zemlje, u skladu sa članom 117. Krivičnog zakonika;
- 1.2.5. ugrožavanje teritorijalnog integriteta Republike Kosovo, u skladu sa članom 118. Krivičnog zakonika;
- 1.2.6. ubistvo visokih predstavnika Republike Kosovo, u skladu sa članom 119. Krivičnog zakonika;
- 1.2.7. otmica visokih predstavnika Republike Kosovo, u skladu sa članom 120. Krivičnog zakonika;
- 1.2.8. nasilje nad visokim predstavnicima Republike Kosovo, u skladu sa članom 121. Krivičnog zakonika;
- 1.2.9. ugrožavanje ustavnog poretka uništenjem ili oštećenjem javnih objekata i postrojenja, u skladu sa članom 122. Krivičnog zakonika;
- 1.2.10. sabotaža, u skladu sa članom 123. Krivičnog zakonika;
- 1.2.11. špijunaža, u skladu sa članom 124. Krivičnog zakonika;
- 1.2.12. odavanje poverljivih informacija i propust u zaštiti poverljivih informacija, u skladu sa članom 125. Krivičnog zakonika;
- 1.2.13. teška dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo, u skladu sa članom 126. Krivičnog zakonika;
- 1.2.14. udruživanje radi protivustavne delatnosti, u skladu sa članom 127. Krivičnog zakonika;
- 1.2.15. izvršenje terorističkog dela, u skladu sa članom 129. Krivičnog zakonika;
- 1.2.16. pomaganje u izvršenju terorizma, u skladu sa članom 130. Krivičnog zakonika;
- 1.2.17. olakšavanje i finansiranje izvršenja terorizma, u skladu sa članom 131. Krivičnog zakonika;
- 1.2.18. vrbovanje za terorizam, u skladu sa članom 132. Krivičnog zakonika;
- 1.2.19. obučavanje za terorizam, u skladu sa članom 133. Krivičnog zakonika;
- 1.2.20. podstrekivanje na izvršenje terorističkih dela, u skladu sa članom 134. Krivičnog zakonika;
- 1.2.21. prikrivanje ili neprijavlivanje terorista i terorističkih grupa, u skladu sa članom 135. Krivičnog zakonika;
- 1.2.22. organizovanje i učešće u terorističkoj grupi, u skladu sa članom 136. Krivičnog zakonika;
- 1.2.23. putovanje u svrhu terorizma, u skladu sa članom 137. Krivičnog zakonika;

- 1.2.24. pripremanje terorističkih dela ili krivičnih dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo, u skladu sa članom 138. Krivičnog zakonika;
- 1.2.25. genocid, u skladu sa članom 142. Krivičnog zakonika;
- 1.2.26. zločini protiv čovečnosti, u skladu sa članom 143. Krivičnog zakonika;
- 1.2.27. ratni zločini uz teško kršenje ženevskih konvencija, u skladu sa članom 144. Krivičnog zakonika;
- 1.2.28. ratni zločini uz teško kršenje zakona i običaja ratovanja koji važe u međunarodnom oružanom sukobu, u skladu sa članom 145. Krivičnog zakonika;
- 1.2.29. ratni zločini uz ozbiljno kršenje zajedničkog člana 3. ženevskih konvencija, u skladu sa članom 146. Krivičnog zakonika;
- 1.2.30. ratni zločini uz ozbiljno kršenje zakona i običaja u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, u skladu sa članom 147. Krivičnog zakonika;
- 1.2.31. napadi u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera protiv instalacija koje sadrže opasne sile, u skladu sa članom 148. Krivičnog zakonika;
- 1.2.32. regrutovanje ili mobilizacija dece u oružanim sukobima, u skladu sa članom 149. Krivičnog zakonika;
- 1.2.33. korišćenje zabranjenih sredstava ili metoda ratovanja, u skladu sa članom 150. Krivičnog zakonika;
- 1.2.34. neopravdano odlaganje repatrijacije ratnih zarobljenika ili civila, u skladu sa članom 151. Krivičnog zakonika;
- 1.2.35. protivpravno prisvajanje stvari od ubijenih ili ranjenih na bojnopolju, u skladu sa članom 152. Krivičnog zakonika;
- 1.2.36. ugrožavanje pregovarača, u skladu sa članom 153. Krivičnog zakonika;
- 1.2.37. organizovanje grupe radi izvršenja genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina, za 154. Krivičnog zakonika;
- 1.2.38. podsticanje na agresivni rat ili oružani sukob, u skladu sa članom 156. Krivičnog zakonika;
- 1.2.39. zloupotreba međunarodnih znakova, u skladu sa članom 157. Krivičnog zakonika;
- 1.2.40. otmica letelice, u skladu sa članom 158. Krivičnog zakonika;
- 1.2.41. ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije, u skladu sa članom 159. Krivičnog zakonika;
- 1.2.42. ugrožavanje bezbednosti pomorske plovidbe, u skladu sa članom 160. Krivičnog zakonika;
- 1.2.43. ugrožavanje bezbednosti fiksnih platformi smeštenih na kontinentalnom pragu, u skladu sa članom 161. Krivičnog zakonika;

- 1.2.44. piratstvo, u skladu sa članom 162. Krivičnog zakonika;
- 1.2.45. ropstvo, uslovi slični ropstvu i prisilan rad, u skladu sa članom 163. Krivičnog zakonika;
- 1.2.46. krijumčarenje migrantima, u skladu sa članom 164. Krivičnog zakonika;
- 1.2.47. trgovina ljudima, u skladu sa članom 165. Krivičnog zakonika;
- 1.2.48. seksualne usluge žrtve trgovine ljudima, u skladu sa članom 228. Krivičnog zakonika;
- 1.2.49. ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom, u skladu sa članom 167. Krivičnog zakonika;
- 1.2.50. ugrožavanje osoblja Organizacije Ujedinjenih nacija i pomoćnog osoblja, u skladu sa članom 168. Krivičnog zakonika;
- 1.2.51. uzimanje talaca, u skladu sa članom 169. Krivičnog zakonika;
- 1.2.52. nezakonito pribavljanje, dobijanje, upotreba, proizvodnja, posedovanje, premeštanje, izmenjivanje, odlaganje, širenje i oštećenje nuklearnog ili radioaktivnog materijala, u skladu sa članom 170. Krivičnog zakonika;
- 1.2.53. pretnje upotrebom ili izvršenjem krađe ili razbojničke krađe nuklearnog ili radioaktivnog materijala, u skladu sa članom 171. Krivičnog zakonika;
- 1.2.54. teško ubistvo, u skladu sa članom 173. Krivičnog zakonika;
- 1.2.55. otmica, u skladu sa članom 191. Krivičnog zakonika;
- 1.2.56. mučenje, u skladu sa članom 196. Krivičnog zakonika;
- 1.2.57. povreda prava kandidovanja, u skladu sa članom 207. Krivičnog zakonika;
- 1.2.58. pretnja kandidatu, u skladu sa članom 208. Krivičnog zakonika;
- 1.2.59. povreda prava glasanja, u skladu sa članom 209. Krivičnog zakonika;
- 1.2.60. Povreda slobodne volje birača, u skladu sa članom 210. Krivičnog zakonika;
- 1.2.61. zloupotreba službene dužnosti tokom izbora, u skladu sa članom 211. Krivičnog zakonika;
- 1.2.62. davanje ili primanje mita u vezi sa glasanjem, u skladu sa članom 212. Krivičnog zakonika;
- 1.2.63. falsifikovanje rezultata glasanja, u skladu sa članom 216. Krivičnog zakonika;
- 1.2.64. uništavanje dokumentacije o glasanju, u skladu sa članom 217. Krivičnog zakonika;
- 1.2.65. silovanje, u skladu sa članom 227. Krivičnog zakonika;
- 1.2.66. neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih

droga, psihotropnih ili analognih supstancija, u skladu sa članom 267. Krivičnog zakonika;

1.2.67. neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropnih ili analognih supstancija ili pribora, opreme ili materijala za opojne droge, u skladu sa članom 268. Krivičnog zakonika;

1.2.68. uzgajanje opijumskog maka, biljke koke ili psihoaktivnog konoplja, u skladu sa članom 272. Krivičnog zakonika;

1.2.69. organizovanje, vođenje ili finansiranje trgovine opojnih droga ili psihotropnih supstancija, u skladu sa članom 273. Krivičnog zakonika;

1.2.70. falsifikovanje novca, u skladu sa članom 296. Krivičnog zakonika;

1.2.71. falsifikovanje hartija od vrednosti i instrumenata plaćanja, u skladu sa članom 287. Krivičnog zakonika;

1.2.72. učešće u organizovanoj kriminalnoj grupi ili njeno organizovanje, u skladu sa članom 277. Krivičnog zakonika;

1.2.73. zastrašivanje u toku krivičnog postupka, u skladu sa članom 387. Krivičnog zakonika;

1.2.74. zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja, u skladu sa članom 414. Krivičnog zakonika;

1.2.75. zloupotreba i prevara u javnim nabavkama, u skladu sa članom 415. Krivičnog zakonika;

1.2.76. zloupotreba službene informacije, u skladu sa članom 416. Krivičnog zakonika;

1.2.77. sukob interesa, u skladu sa članom 417. Krivičnog zakonika;

1.2.78. pronevera tokom vršenja dužnosti, u skladu sa članom 418. Krivičnog zakonika;

1.2.79. prevara tokom vršenja dužnosti, u skladu sa članom 419. Krivičnog zakonika;

1.2.80. neovlašćeno korišćenje imovine, u skladu sa članom 420. Krivičnog zakonika;

1.2.81. uzimanje mita, u skladu sa članom 421. Krivičnog zakonika;

1.2.82. davanje mita, u skladu sa članom 422. Krivičnog zakonika;

1.2.83. davanje mita stranom javnom službeniku ili stranim javnim službenim licima, u skladu sa članom 423. Krivičnog zakonika;

1.2.84. vršenje uticaja, u skladu sa članom 424. Krivičnog zakonika;

1.2.85. donošenje nezakonitih sudskih odluka, u skladu sa članom 425. Krivičnog zakonika;

1.2.86. odavanje službene tajne, u skladu sa članom 426. Krivičnog zakonika;

1.2.87. falsifikovanje službenog dokumenta, u skladu sa članom 427. Krivičnog zakonika;

1.2.88. protivzakonito inkasiranje i isplata, u skladu sa članom 428. Krivičnog zakonika; i

1.2.89. protivzakonito prisvajanje imovine u toku pretresa ili izvršenja sudske odluke, u skladu sa članom 429. Krivičnog zakonika.

Član 23.

Sudija za prethodni postupak

1. Osnovni sud nadgleda krivične istrage tako što određuje sudiju odgovarajućeg odeljenja, putem transparentnog i pravednog procesa za raspoređivanje predmeta u rad, za sudiju za prethodni postupak.
2. Sudija za prethodni postupak nadgleda krivični postupak u fazi istrage. Po podizanju optužnice sudija za prethodni postupak nije više nadležan za okrivljene koji se navode u optužnici.
3. Sudija za prethodni postupak je nadležan da prima zahteve državnog tužioca, okrivljenog, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve, te oštećenog ili žrtve i da po osnovu tih zahteva donosi odluke i izdaje naredbe, u skladu sa ovim zakonikom.
4. Sudija za prethodni postupak je nadležan da nezavisno odluči o tome da li je određivanje ili produženje lišavanja slobode protiv okrivljenog proceduralno i ustavno opravdano. Sudija za prethodni postupak je dužan da naredi puštanje na slobodu okrivljenog čije lišavanje slobode nije proceduralno ili ustavno opravdano.

Član 24.

Naredbe i rešenja sudije za prethodni postupak

1. Sudija za prethodni postupak Opšteg odeljenja ili Odeljenja za teška krivična dela je nadležan da donosi rešenja i izda naredbe predviđene kao što je utvrđeno ovim zakonikom.
2. Naredbe sudije za prethodni postupak Opšteg odeljenja ili Odeljenja za teška krivična dela može, na prigovor stranaka, da preispita Razmatrajuće veće istog odeljenja suda. Ako nema dovoljan broj sudija, predsednik suda može odrediti sudije iz nekog drugog odeljenja da služe u Razmatrajućem veću.
3. Rešenje sudije za prethodni postupak može po žalbi preispitati Apelacioni sud.
4. Svaku naredbu sudije za prethodni postupak koja utiče na prava oštećenog ili žrtve može preispitati Razmatrajuće veće Osnovnog suda shodno stavu 2. ovog člana u roku od četrdeset osam (48) časa od časa podnošenja prigovora. Državni tužilac, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve mogu, u ime oštećenog ili žrtve, ili sam oštećeni ili žrtva, zatražiti preispitivanje naredbe sudije za prethodni postupak.
5. Rok za podnošenje prigovora protiv naredbe sudije za prethodni postupak je četrdeset osam (48) časa od časa kada stranka primi naredbu, u skladu sa članom 378. ovog zakonika.
6. Rok za podnošenje žalbi protiv rešenja i naredbi sudije za prethodni postupaka je pet (5) dana od dana kada stranka primi rešenje ili naredbu, u skladu sa članom 378. ovog zakonika, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

Član 25.**Sudija pojedinac, predsednik veća i pretresno veće**

1. Nakon što državni tužilac podnese optužnicu Osnovnom sudu, određuje se sudija pojedinac ili pretresno veće sa predsednikom veća iz odgovarajućeg odeljenja, putem transparentnog i pravednog procesa za raspoređivanje predmeta u rad, da sude u predmetu.
2. U krivičnom postupku pred Opštim odeljenjem Osnovnog suda o predmetu odlučuje sudija koji sudi kao sudija pojedinac.
3. U krivičnom postupku pred Odeljenjem za teška krivična dela Osnovnog suda, predmet sudi pretresno veće od troje (3) sudija, raspoređenih u tom odeljenju, od kojih jedan predsedava pretresnim većem.
4. U krivičnom postupku pred Posebnim odeljenjem Osnovnog suda u Prištini, predmet sudi pretresno veće od troje (3) sudija, raspoređenih u tom odeljenju, od kojih jedan predsedava pretresnim većem.

Član 26.**Odluke pre glavnog pretresa**

1. Nakon što državni tužilac podnese optužnicu Osnovnom sudu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, pre glavnog pretresa, donosi odluke u skladu sa odgovarajućim odredbama ovog zakonika.
2. Glavni pretres vodi sudija pojedinac ili pretresno veće u skladu sa ovim zakonikom.

Član 27.**Postupak za maloletnike**

Postupak, kada su počinioci maloletnici ili su deca žrtve ili svedoci, uređuje se relevantnim Zakonikom pravde o maloletnicima ili relevantnim zakonom.

Član 28.**Sudska veća tokom žalbi**

1. Apelacioni sud odlučuje o žalbama u veću od troje (3) sudija.
2. Vrhovni sud odlučuje o žalbama u veću od troje (3) sudija.

Potpoglavlje II. – Mesna nadležnost**Član 29.****Mesna nadležnost**

1. Mesno nadležan je, po pravilu, Osnovni sud na čijem području je krivično delo izvršeno ili pokušano ili na čijem području je nastupila posledica.
2. Ako je krivično delo izvršeno ili pokušano, ili su posledice tog dela nastupile na području koje pokriva više od jednog suda ili na granicama tih područja, nadležan je sud koji je prvi pokrenuo sudski postupak kao odgovor na zahtev državnog tužioca ili ako postupak nije pokrenut, nadležan je sud kojem je prvo podnet zahtev za pokretanje postupka.
3. Ako se zakonom osniva određeno odeljenje Osnovnog suda koje je nadležno za istragu i suđenje određenih krivičnih dela, takvo Odeljenje biće nadležno za sve krivične postupke za

takva krivična dela.

Član 30.

Mesna nadležnost za krivična dela izvršena na vazduhoplovu

Ako je krivično delo izvršeno na vazduhoplovu koje je registrovano u Republici Kosovo ili vazduhoplovu koje nije registrovano u Republici Kosovo, a prema sporazumu o međunarodnoj pravnoj saradnji krivična predmet prenosi, nadležan je Osnovni sud u Prištini.

Član 31.

Sekundarni kriterijumi nadležnosti

1. Ako nije poznato područje iz člana 29. stav 1. ovog zakonika ili ako je to mesto nije na teritoriji Kosova, nadležan je sud na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište.
2. Ako je sud, na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište, pokrenuo postupak, isti sud ostaje nadležan i ako se naknadno saznalo za mesto izvršenja krivičnog dela.
3. Ako nije poznato mesto izvršenja krivičnog dela, ni prebivalište ni boravište okrivljenog, ili ako su oba van teritorije Kosova, nadležan je sud na čijem području je okrivljeni uhapšen ili se sam predao vlastima.

Član 32.

Nadležnost za prekogranična krivična dela

Ako neko lice izvršilo krivično delo na Kosovu i van Kosova, nadležan je sud koji je nadležan za krivično delo izvršeno na Kosovu.

Član 33.

Mesna nadležnost po naredbi Vrhovnog suda

Ako se prema odredbama ovog zakonika ne može ustanoviti koji je sud mesno nadležan, Vrhovni sud Kosova odrediće jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se voditi postupak.

Potpoglavlje III. – Spajanje postupka

Član 34.

Mesna nadležnost u slučaju spajanja postupka

1. Ako je isto lice okrivljeno za više krivičnih dela iste težine, nadležan je sud pred kojim je prvo podignuta optužnica, a ako nije podignuta optužnica, nadležan je sud kome je prvo uručeno pečatirano rešenje o pokretanju istrage.
2. Ako oštećeni ili žrtva istovremeno počini krivično delo prema okrivljenom, takođe se sprovodi jedinstveni postupak.
3. U načelu, saokrivljeni podležu nadležnosti suda koji je nadležan za jednog od njih i pred kojim je prvo podignuta optužnica.
4. U načelu, sud koji je nadležan za učinioca krivičnog dela nadležan je i za saučesnike tog dela i lica koja su pomogla posle izvršenja krivičnog dela, te za lica koja nisu prijavila pripremanje dela, izvršenje dela ili učinioca.
5. Sva pitanja iz st. 1. do 4. ovog člana, u načelu, razmatraju se u jedinstvenom postupku i donosi se jedna presuda.

6. Ako se više lica okrivljuju za više krivičnih dela, sud može odlučiti da sprovode jedinstveni postupak i da donosi jednu presudu, pod uslovom da između izvršenih dela postoji međusobna veza i ako postoje isti dokazi.

7. Sud može odlučiti da sprovode jedinstveni postupak i da donese jednu presudu, ako se pred istim sudom sprovode odvojeni postupci protiv istog lica za više dela ili protiv više lica za isto krivično delo.

8. O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za sprovođenje jedinstvenog postupka, na predlog državnog tužioca ili po službenoj dužnosti. Protiv rešenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen predlog za spajanje nije dozvoljena žalba.

9. Do podizanja optužnice, nadležan državni tužilac je ovlašćen da spoji postupak.

Član 35. Razdvajanje postupka

1. Sud koji je prema ovom zakoniku nadležan, može zbog efikasnosti ili važnih razloga, do završetka glavnog pretresa, odlučiti da se postupci za pojedina krivična dela ili pojedine okrivljene razdvoje i posebno dovrše ili predaju drugom nadležnom sudu.

2. Rešenje o razdvajanju postupka donosi nadležni sud nakon saslušanja stranaka i branioca.

3. Protiv rešenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili je odbijen predlog za razdvajanje postupka nije dozvoljena žalba.

4. Do podizanja optužnice, nadležan državni tužilac je ovlašćen da razdvoji postupak.

Potpoglavlje IV. – Prenos mesne i stvarne nadležnosti

Član 36. Poverena nadležnost i sukob nadležnosti

1. Osnovni sud je dužan da pazi na svoju mesnu nadležnost i da se, čim primeti da nije nadležan, oglasi nenadležnim i da po pravnosnažnosti tog rešenja, predmet uputi mesno nadležnom sudu.

2. Ako je nadležni Osnovni sud iz pravnih ili stvarnih razloga sprečen da sprovodi postupak nakon saslušanja stranaka, predsednik Osnovnog suda može ustupiti postupak drugom ogranku nadležnog Osnovnog suda.

3. Ako ustupanje iz stava 2. ovog člana nije moguće, predsednik nadležnog Osnovnog suda savetuje se drugim stvarno nadležnim Osnovnim sudom i daje saglasnost za ustupanje postupka.

4. Ako oba Osnovna suda ne mogu ispuniti uslove iz stava 3. ovog člana u roku od deset (10) dana, bilo koji od njih o tome odmah obaveštava Apelacioni sud. Veće Apelacionog suda određuje da jedan od tih sudova sprovede postupak.

5. Pre nego što donese rešenje o sukobu stvarne nadležnosti, sud traži mišljenje državnog tužioca koji je nadležan da postupa pred tim sudom, oštećenog ili žrtve, ili branioca žrtava ili punomoćnika žrtve i okrivljenog ili njegovog branioca.

6. O sukobu stvarne nadležnosti između dva Odeljenja istog suda odlučuje predsednik tog suda.

7. Krivična dela za koja se sumnja da su navodno počinili pripadnici pravosuđa i državnog

tužilaštva, civilno osoblje tužilaštva ili sudova na Kosovu ili član uže porodice sudije i tužioca istražuje, goni i sudi tužilaštvo i sud druge mesne nadležnosti i jurisdikcije od one u kojoj sudija, tužilac ili civilno osoblje obično vrše svoje funkcije. Mesno nadležno tužilaštvo i sud određuju se rotacionim sistemom prema sledećim kriterijumima:

7.1. ako je navodno krivično delo izvršeno u regionu Peći, Mitrovice ili Uroševca, nadležni su tužilaštvo i sud u Prištini;

7.2. ako je navodno krivično delo izvršeno u regionu Prištine ili Gnjilana, nadležni su tužilaštvo i sud u Prizrenu;

7.3. ako je navodno krivično delo izvršeno u regionu Prizrena ili Đakovice, nadležni su tužilaštvo i sud u Gnjilanu.

8. U slučajevima kada postoje okolnosti za izuzeće iz podstavova 7.1. do 7.3. ovog člana, Kancelarija glavnog državnog tužioca odlučuje o optužbi, a Vrhovni sud Republike Kosova o sudskim predmetima.

9. Protiv rešenja iz ovog člana nije dozvoljena žalba.

10. Za potrebe ovog člana, izraz „član uže porodice“ ima sledeće značenje:

10.1. član uže porodice – bračni ili vanbračni drug, roditelji, deca, usvojitelj i usvojenik.

Potpoglavlje V. – Posledice nenadležnosti

Član 37.

Obaveze nenadležnog suda i potvrđivanje optužnice

1. Nenadležni sud je dužan da preduzme one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odlaganja.

2. Posle potvrđivanja optužnice, sud se ne može oglasiti mesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor na mesnu nenadležnost.

POGLAVLJE III. IZUZEĆE

Potpoglavlje I. – Izuzeće sudija

Član 38.

Razlozi za izuzeće sudija

1. Sudija biće izuzet iz predmeta:

1.1. ako je stranka ili oštećen krivičnim delom koje je predmet konkretnog sudskog postupka;

1.2. ako mu je okrivljeni, njegov branilac, državni tužilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, bračni drug, vanbračni drug, bivši bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;

1.3. ako je sa okrivljenim, njegovim braniocem, državnim tužiocem, oštećenim ili žrtvom

u odnosu staratelja, štíćenika, usvojitelja, usvojenika;

1.4. ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao u postupku kao tužilac, branilac, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve ili je saslušan kao svedok ili veštak;

1.5. ako postoji sukob interesa propisan odgovarajućim zakonodavstvom.

2. Sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća, član pretresnog veće, član Apelacionog veća ili veća Vrhovnog suda biće izuzet ako je u istom krivičnom predmetu postupao u prethodnim postupcima. Međutim, sudija se neće izuzeti ako je u istoj krivičnoj stvari postupao u prethodnim postupcima samo u svojstvu člana Razmatrajućeg veća.

3. Sudija može se takođe izuzeti od sudijske dužnosti u određenom predmetu ako, osim slučajeva iz st. 1. i 2. ovog člana, pojave okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristrasnost.

Član 39. Postupak za izuzeće

1. Sudija čim sazna da postoji neki od razloga za izuzeće iz člana 38. stava 1. ili 2. ovog zakonika, prekida svaki rad na tom predmetu i o tome obaveštava predsednika suda, koji će prema unutrašnjim pravilima ili postupcima suda odrediti njegovu zamenu. Ako je reč o izuzeću predsednika suda, on će direktno zatražiti od predsednika Apelacionog suda da odredi zamenu. Dok se ne odredi zamena sudije, sudija koji odlučuje o izuzeću prema članu 41. ovog zakonika, nadležan je da preduzme neophodne radnje za zaštitu integriteta postupka ili prava stranaka.

2. Ako sudija smatra da postoje okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće iz člana 38. stav 3. ovog zakonika, o tome obaveštava predsednika suda. Do donošenja rešenja o izuzeću, sudija može preduzeti samo radnje koje su neophodne za zaštitu integriteta postupka ili prava stranaka.

Član 40. Zahtev za izuzeće

1. Izuzeće sudije mogu tražiti i stranke.

2. Stranka može tražiti izuzeće sudije po osnovu člana 38. st. 1. i 2. ovog zakonika, čim sazna da postoje razlozi za izuzeće, najkasnije pre kraja glavnog pretresa.

3. U slučaju izuzeća zbog postojanja okolnosti iz člana 38. stav 3. ovog zakonika, stranka traži izuzeće pre početka glavnog pretresa, međutim zahtev može se podneti i posle početka glavnog pretresa, sve do pre kraja glavnog pretresa, ukoliko stranka dokaže da nije bila u stanju da istakne razloge za izuzeće pre početka glavnog pretresa.

4. Zahtev za izuzeće sudije Apelacionog suda ili Vrhovnog suda stranka može podneti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.

5. Stranka može tražiti izuzeće samo sudije koji postupa u predmetu.

6. Stranka je dužna da u zahtevu navede okolnosti zbog kojih smatra da postoji zakonski osnov za izuzeće. U ponovljenom zahtevu za izuzeće ne mogu se navesti razlozi koji su istaknuti u ranijem zahtevu za izuzeće koji je odbijen.

Član 41. Odlučivanje o zahtevima za izuzeće

1. O zahtevima za izuzeće iz člana 40. ovog zakonika odlučuje se odmah, a najkasnije u roku

do sedam (7) dana od dana podnošenja zahteva, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, i to:

- 1.1. predsednik Osnovnog suda odlučuje o zahtevu za izuzeće sudija Osnovnog suda;
  - 1.2. predsednik Apelacionog suda odlučuje o zahtevu za izuzeće samo predsednika osnovnog suda ili o zahtevu za izuzeće predsednika Osnovnog suda i drugog sudije istog suda;
  - 1.3. predsednik Apelacionog suda odlučuje o zahtevu za izuzeće sudija Apelacionog suda;
  - 1.4. predsednik Vrhovnog suda Kosova odlučuje o zahtevu za izuzeće predsednika Apelacionog suda, o zahtevu za izuzeće predsednika Apelacionog suda i drugog sudije istog suda ili o zahtevu za izuzeće sudije Vrhovnog suda Kosova. Veće kojim predsedava zamenik predsednika Vrhovnog suda Kosova odlučuje o zahtevu za izuzeće predsednika Vrhovnog suda Kosova ili o zahtevu za izuzeće predsednika Vrhovnog suda Kosova i drugih sudija istog suda.
2. Pre donošenja rešenja o izuzeću pribaviće se izjava sudije ili predsednika suda, a po potrebi sprovede se i druge istrage.
3. Protiv rešenja kojim se usvaja zahtev za izuzeće žalba nije dozvoljena. Rešenje kojim se zahtev za izuzeće odbija može se pobijati posebnom žalbom.
4. U slučaju odsustva sudije iz podstavova 1.1. do 1.4. ovog člana, odluku donosi sudija koji ga zamenjuje.

Član 42.

Obustava rada nakon zahteva za izuzeće sudije

Kad sudija sazna da je podnet zahtev za njegovo izuzeće, dužan je da odmah obustavi svaki rad na tom predmetu, a ako se radi o izuzeću iz člana 38. stav 3. ovog zakonika, može do donošenja rešenja o zahtevu preduzeti samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.

Potpoglavlje II. – Izuzeće državnih tužilaca

Član 43.

Razlozi za izuzeće državnih tužilaca

1. Državni tužilac biće izuzet iz predmeta:
  - 1.1. ako je stranka ili je oštećen krivičnim delom koje je predmet konkretnog sudskog postupka;
  - 1.2. ako mu je okrivljeni, njegov branilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, bračni drug, vanbračni drug, bivši bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;
  - 1.3. ako je sa okrivljenim, njegovim braniocem, oštećenim ili žrtvom u odnosu staratelja, šticećenika, usvojitelja, usvojenika;
  - 1.4. ako je u istoj krivičnoj stvari učestvovao u postupku kao sudija, branilac, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, ili je saslušan kao svedok ili veštak; ili

- 1.5. ako postoji sukob interesa propisan odgovarajućim zakonodavstvom.
2. Državni tužilac je uvek dužan da sebe izuzme čim sazna da postoje razlozi za njegovo izuzeće.
3. Stranka u bilo kojoj fazi postupka može tražiti izuzeće državnog tužioca čim sazna o postojanju razloga za izuzeće.
4. Za postupak izuzeća državnog tužioca shodno se primenjuju odredbe ovog zakonika o izuzeću sudije.

Potpoglavlje III. – Izuzeće drugih učesnika

Član 44.

Razlozi za izuzeće drugih učesnika u krivičnom postupku

1. Branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, zapisničar, tumač, stručno lice i veštak biće izuzet:
  - 1.1. ako je stranka ili oštećen krivičnim delom;
  - 1.2. ako mu je okrivljeni, njegov branilac, državni tužilac, oštećeni ili žrtva, bračni drug, vanbračni drug, bivši bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;
  - 1.3. ako je sa okrivljenim, njegovim braniocem, državnim tužiocem, oštećenim ili žrtvom u odnosu staratelja, šticećenika, usvojitelja, usvojenika;
  - 1.4. ako je u istom krivičnom predmetu, učestvovao u postupku kao sudija, državni tužilac, branilac, ili je saslušan kao svedok ili veštak; ili
  - 1.5. ako postoji sukob interesa propisan, odgovarajućim zakonodavstvom.
2. Razlozi za izuzeće iz stava 1. ovog člana primenjuju se i na punomoćnika žrtve, osim u slučajevima iz podstavova 1.1. do 1.3. ovog člana, u vezi sa njegovim odnosom sa oštećenim ili žrtvom.
3. O izuzeću zapisničara, tumača, stručnog lica, veštaka, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve odlučuje predsednik pretresnog veća, sudija pojedinac, sudija za prethodni postupak ili predsednik Razmatrajućeg veća ili žalbenog veća.
4. Kad ovlašćeni policijski službenik sprovodi istražne radnje na osnovu ovog zakonika, o njegovom izuzeću odlučuje državni tužilac. Ako prilikom preduzimanja ovih radnji učestvuje zapisničar, o njegovom izuzeću odlučuje ovlašćeno službeno lice koje preduzima radnje.

POGLAVLJE IV. DRŽAVNI TUŽILAC

Član 45.

Nadležnost i struktura državnih tužilaštava

Nadležnosti i struktura Osnovnog tužilaštva, Specijalnog tužilaštva, Apelacionog tužilaštva i Kancelarije glavnog državnog tužioca za istragu i gonjenje krivičnih stvari su određene relevantnim Zakonom o državnom tužiocu i relevantnom Zakonu o Specijalnom tužilaštvu Republike Kosova.

Član 46.
Samostalnost državnog tužioca

Javni organi ne mogu zvanično ili nezvanično uticati na rad državnih tužilaca i na postupanje u pojedinačnim krivičnim predmetima ili istragama.

Član 47.
Dužnost državnog tužilaca prema okrivljenom

Državni tužilac je dužan da tokom istrage krivičnih dela ispituje dokaze i činjenice koje terete okrivljenog i one koje mu idu u korist i osigura da se istraga sprovodi uz potpuno poštovanje prava okrivljenog i dokazi prikupe u skladu sa odredbama ovog zakonika.

Član 48.
Dužnosti i nadležnosti državnih tužilaca

1. Osnovne dužnosti i nadležnosti državnog tužioca propisane su relevantnim Zakonom o državnom tužiocu i relevantnim Zakonom o Specijalnom tužilaštvu Republike Kosova. Pored ovih dužnosti i nadležnosti državni tužilac ima i sledeće dužnosti i nadležnosti:

1.1. državni tužioci su ovlašćeni da zastupaju javne interese pred sudovima Republike Kosova i zahtevaju od sudova da naredе mere u skladu sa ovim zakonikom;

1.2. za krivična dela za koja se gone po službenoj dužnosti ili na predlog oštećenog, državni tužilac je nadležan da pregovora i sa okrivljenim zaključi dobrovoljni sporazum o saradnji ili o priznanju krivice;

1.3. državni tužilac podnosi sudu relevantne informacije i podatke koji mogu uticati na vrstu i težinu kazne.

Član 49.
Mesna nadležnost državnih tužilaca

Državni tužilac je nadležan da postupa pred odgovarajućim sudom u skladu sa relevantnim Zakonom o državnom tužiocu i relevantnim Zakonom o Specijalnom tužilaštvu Republike Kosova.

Član 50.
Nadležnost državnih tužilaca u hitnim stvarima

Kad postoji opasnost od odlaganja, radnje u postupku može preduzeti i nenadležni državni tužilac, ali o tome mora odmah obavesti nadležnog državnog tužioca.

Član 51.
Odustajanje od krivičnog gonjenja

Državni tužilac može odustati od krivičnog gonjenja do završetka glavnog pretresa pred Osnovnim sudom, a u postupku pred višim sudom, može odustati od krivičnog gonjenja samo ovim zakonikom predviđenim slučajevima.

POGLAVLJE V. BRANILAC

Član 52. Pravo okrivljenog na branioca

1. Osumnjičeni i okrivljeni imaju pravo na branioca u svim fazama krivičnog postupka.
2. Pre svakog ispitivanja osumnjičenog ili okrivljenog, policija ili drugi nadležni organ, državni tužilac, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, poučava osumnjičenog ili okrivljenog o pravu da angažuje branioca i da branilac može prisustvovati prilikom njegovog saslušavanja.
3. U slučajevima kada nije predviđena obavezna odbrana, okrivljeni može se odreći prava na branioca ako to učini jasno i dobrovoljno nakon što je u potpunosti poučen o njegovom pravu na odbranu. Odricanje mora biti u pisanom obliku i potpisano od strane osumnjičenog ili okrivljenog, te od strane nadležnog organa koji vodi postupak ili može biti usmeno putem tonskog ili optičkog snimka, čiju autentičnost potvrđuje sud.
4. Lica mlađa od osamnaest (18) godina ne mogu se odreći prava na pomoć branioca.
5. Lica koja pokazuju znake duševne bolesti ili duševnog poremećaja ne mogu se odreći prava na pomoć branioca.
6. Ako osumnjičeni ili okrivljeni koji se odrekao prava na pomoć branioca kasnije ponovo zatraži to pravo, on može odmah ostvariti to pravo.
7. Ako osumnjičeni ili okrivljeni sam ne ovlasti branioca, njegov zakonski zastupnik, bračni ili vanbračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojitelj, usvojenik, brat, sestra, ili hranitelj mogu ovlastiti branioca ali ne protiv njegove volje.

Član 53. Sposobnost da se bude branilac

1. Branilac može biti samo advokat koji je član Advokatske komore Kosova.
2. Branilac je dužan da podnese pismeno punomoćje policiji, državnom tužiocu ili sudu pred kojim se vodi postupak. Osumnjičeni ili okrivljeni može dati braniocu i usmeno punomoćje i to se uvodi u zapisnik policije, državnog tužioca ili suda pred kojim se vodi postupak.

Član 54. Ograničenja branioca u zastupanju

1. U krivičnom postupku branilac ne može braniti dvoje ili više okrivljenih u istom predmetu, bez obzira da li su postupak ili faza postupka razdvojeni ili ne. Jedan branilac ne može zastupati i pravno i fizičko lice u istom predmetu, osim ako je fizičko lice vlasnik, rukovodilac i zaposlen pravnog lica.
2. Okrivljeni može imati do tri (3) branioca, a smatra se da je pravo na odbranu ostvareno kada u postupku učestvuje jedan od njih.
3. Ako okrivljeni ima više od jednog branioca, okrivljeni određuje jednog od njih za glavnog branioca. Ako okrivljeni to ne učini, glavnim braniocem smatra se branilac koji je prvi podneo punomoćje. Kad se glavnom braniocu podnose dokumenta, uključujući optužnice, zahtevi, odgovori, žalbe i drugi dokumenta koja se okrivljenom moraju predložiti, smatra se da su ista podneta svim braniocima koji zastupaju stranku. Sud razmatra samo podneske glavnog

branioca. Međutim, ako glavni branilac nije u mogućnosti da podnese podnesak, drugi branilac može podneti podnesak uz pristanak okrivljenog.

Član 55. **Izuzeće branioca**

1. Branilac ne može biti oštećen ili žrtva, bračni ili vanbračni oštećenog ili žrtve, srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili po tazbini do drugog stepena sa oštećenim, žrtvom ili državnim tužiocem.
2. Branilac ne može biti lice koje je pozvano kao svedok, osim ako je po ovom zakoniku oslobođen obaveze dužnosti svedočenja i izjavio da neće da svedoči, ili ako se branilac ispituje kao svedok u smislu člana 123. stav 1. podstav 1.2. ovog zakonika.
3. Branilac ne može biti lice koje je u istom predmetu postupalo kao sudija, državni tužilac ili ovlašćeno službeno lice.

Član 56. **Obavezna odbrana**

1. Okrivljeni mora imati branioca u sledećim slučajevima:
  - 1.1. od prvog saslušanja pa do pravosnažnog okončanja krivičnog postupka ako je okrivljeni nem, gluv, slep ili pokazuje znake duševne bolesti ili duševnog poremećaja i nesposoban da se sam uspešno brani;
  - 1.2. od časa hapšenja, na ročištu za određivanje pritvora i sve vreme dok se nalazi u pritvoru;
  - 1.3. od prvog saslušanja za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora od najmanje pet (5) godina;
  - 1.4. u postupku po vanrednim pravnim lekovima ako je okrivljeni nem, gluv ili pokazuje znake duševne bolesti ili duševnog poremećaja ili mu je izrečena kazna doživotnog zatvora;
  - 1.5. u svim slučajevima kada okrivljeni zahteva da zaključi sporazum za priznanje krivice; ili
  - 1.6. u svim slučajevima kada se okrivljenom sudi u odsustvu, u skladu sa članom 303. ovog zakonika.
2. Ako okrivljeni u slučaju obavezne odbrane ne angažuje sam branioca, te niko drugi u njegovo ime ne angažuje branioca u smislu člana 52. stav 7. ovog zakonika, nadležni sudija ili drugi nadležni organ koji vodi postupak, postavlja branioca po službenoj dužnosti o javnom trošku. Ako je branilac postavljen po službenoj dužnosti od momenta saslušavanja, okrivljeni se o tome obaveštava u isto vreme kada mu bude uručena optužnica.
3. Ako optuženi u slučaju obavezne odbrane ostane bez branioca u toku postupka, a sam ne angažuje drugog branioca, nadležni sudija ili drugi nadležni organ koji vodi postupak, postavlja po službenoj dužnosti novog branioca o javnom trošku.
4. Pravno lice nema pravo da mu se postavi branilac o javnom trošku.
5. U slučaju obavezne odbrane, može se odreći prava na branioca u smislu člana 52. stav 3. ovog zakonika. U takvim slučajevima, advokat postavljen po službenoj dužnosti zadržava se

da postupa u svojstvu „advokata u pripravnosti“, s jedinom dužnošću da prisustvuje i savetuje osumnjičenog ili okrivljenog tokom celog postupka. Ako osumnjičeni ili okrivljeni opozove odricanje, advokat u pripravnosti postaje branilac.

Član 57.

Branilac o javnom trošku kada odbrana nije obavezna

1. Ako nisu ispunjeni uslovi za obaveznu odbranu, okrivljenom se, na njegov zahtev, postavlja branilac o javnom trošku, ako:

1.1. prema svom imovinskom stanju ne može priuštiti troškove odbrane; i

1.2. ako se ispuni jedan od dole navedenih uslova:

1.2.1. ako se krivični postupak vodi za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora od tri (3) ili više godina; ili

1.2.2. ako to nalažu razlozi pravičnosti, nezavisno od propisane kazne.

2. Nadležni sudija ili drugi nadležni organ koji vodi postupak poučiće okrivljenog pre prvog saslušanja o njegovom pravu na odbranu o javnom trošku, u skladu sa stavom 1. ovog člana.

3. Zahtev za postavljanje branioca o javnom trošku iz stava 1. ovog člana može se istaći tokom celog toka krivičnog postupka. Nadležni sudija ili drugi nadležni organ koji vodi postupak donosi pisano obrazloženo rešenje o zahtevu za postavljanje branioca. Ako policija ili državni tužilac odbije zahtev okrivljenog da mu se odredi branilac o javnom trošku, okrivljeni može izjaviti žalbu sudiji za prethodni postupak.

4. Pre postavljanja branioca o javnom trošku u skladu sa ovim članom, okrivljeni daje izjavu u kojoj navodi svoje imovinsko stanje i izjavu da nije u stanju da priušti troškove odbrane.

5. U skladu sa članom 11. stav 4. ovog zakonika okrivljenom se dodeljuje iskusen i kompetentan branilac shodno vrsti krivičnog dela.

Član 58.

Prestanak prava i dužnosti branioca

1. Branicu prestaju prava i dužnosti u slučaju u opoziva ili otkaza punomoćja ili razrešenjem.

2. Stav 1. ovog člana ne isključuje mogućnost da ista stranka u postupku ponovo angažuje branioca ako ne postoji određeni razlog ili pravna prepreka za njegovo izuzeće.

Član 59.

Razlozi za razrešenje branioca

1. Izabrani branilac biće razrešen ako:

1.1. postoji neki od razloga iz člana 55. ovog zakonika;

1.2. protiv branioca biva pokrenut krivični postupak u istom krivičnom predmetu u vezi krivičnog dela ometanje dokazivanja ili službenog postupka ili krivičnog dela omogućavanje bekstva lica lišenog slobode u predmetu koji se odnosi na okrivljenog koga zastupa; ili

1.3. mu je okrivljeni ponovo dao punomoćje nakon opoziva ili otkaza punomoćja u istom predmetu s direktnim ciljem odugovlačenja krivičnog postupka.

2. Pored razloga iz stava 1. ovog člana, branilac postavljen po službenoj dužnosti biće razrešen ako:

2.1. okrivljeni ili lice iz člana 52. stav 7. ovog zakonika, angažuje drugog branioca;

2.2. ne obavlja na odgovarajući način dužnosti branioca;

2.3. nastane promena imovinskog stanja okrivljenog i prestaju da postoje razlozi za odbranu o javnom trošku, u slučajevima kada odbrana nije obavezna prema članu 57. ovog zakonika.

Član 60.

Odluka o razrešenju branioca

1. O razrešenju branioca po službenoj dužnosti odlučuje sudija za prethodni postupak, predsednik veća, pretresno veće ili sudija pojedinac.
2. Pre donošenja rešenja sud pribavlja izjašnjenje okrivljenog i branioca.
3. Protiv rešenja o razrešenju branioca dozvoljena je posebna žalba.
4. Predsednik suda obaveštava Advokatsku komoru Kosova o razrešenju branioca.
5. U slučaju rešenja o razrešenju branioca, za angažovanje drugog branioca shodno se primenjuju odredbe člana 297. stav 3. ovog zakonika.

Član 61.

Prava branioca kao zastupnika okrivljenog

1. Branilac ima ista prava koja zakon priznaje okrivljenom, osim onih koja su izričito rezervisana za okrivljenog lično.
2. Branilac ima pravo da slobodno komunicira sa okrivljenom, usmenim ili pisanim putem pod uslovima koja garantuju poverljivost.
3. Branilac ima pravo da blagovremeno bude obavešten o mestu i vremenu preduzimanja istražnih radnji, da u njima učestvuje i razmatra spise i dokaze koji se odnose na slučaj u skladu sa ovim zakonikom.

Član 62.

Otkaz branioca

1. Branilac koji ne prihvati zadatak koji mu je poveren ili od istog odustane, odmah obaveštava organ koji vodi postupak i onoga koji ga je postavio o svom neprihvatnju ili otkazu.
2. Neprihvatanje stupa na snagu od trenutka kada je saopšteno organu koji vodi postupak, a branilac može odbiti zadatak samo iz opravdanih razloga.
3. Otkaz ne stupa na snagu sve dok se okrivljenom ne obezbedi novi branilac po svom izboru ili po službenoj dužnosti, i do isteka roka koji je možda dat novom braniocu da bi se upoznao sa spisima i dokazima.
4. Stav 3. ovog člana primenjuje se i u slučajevima iz člana 59. stav 2. ovog zakonika.

POGLAVLJE VI. OŠTEĆENI ILI ŽRTVA

Član 63. Prava oštećenog ili žrtve

1. Oštećeni ili žrtva ima sledeća prava:

1.1. da se policija, državni tužioci, sudije i drugi organi koji vode krivični postupak prema njemu ophode s poštovanjem, pažljivo, korektno, profesionalno i nediskriminatorno;

1.2. ako se identitet oštećenog ili žrtve krivičnog dela može utvrditi, policija i državni tužilac ili drugi organ koji vodi krivični postupak stupaju u kontakt sa oštećenim ili žrtvom na razuman način i istog obaveštavaju da je oštećen;

1.3. ako je identitet oštećenog ili žrtve utvrđen, isti ima pravo da bez nepotrebnog odlaganja bude obavešten, od svog prvog kontakta sa policijom, državnim tužiocem ili drugim nadležnim organom koji vodi postupak, u zavisnosti od ličnih osobina i potreba oštećenog ili žrtve, vrste ili prirode krivičnog dela i okolnosti krivičnog dela:

1.3.1. o vrsti podrške koju može dobiti, uključujući, gde je primenljivo, osnovne informacije o pristupu medicinskoj pomoći, psihološkoj podršci, alternativnom smeštaju i o svakoj posebnoj odredbi predviđenoj ovim zakonikom ili zakonom, nakon individualne procene policije, državnog tužioca, sudije ili drugog organa koji vodi krivični postupak. Individualna procena uzima u obzir vrstu ili prirodu krivičnog dela i okolnosti krivičnog dela;

1.3.2. o postupcima za podnošenje zahteva u vezi sa krivičnim delom i svojoj ulozi u takvom postupku;

1.3.3. kako i pod kojim uslovima može dobiti odbranu, uključujući mere zaštite;

1.3.4. kako i pod kojim uslovima može imati pristup pravnom savetu, pravnoj pomoći i svakom drugom savetu;

1.3.5. kako i pod kojim uslovima može imati pristup naknadi;

1.3.6. kako i pod kojim uslovima ima pravo na prevod;

1.3.7. ako je strani državljanin, ima pravo da obavesti ili da bude obavešten i da komunicira sa ambasadam, kancelarijom za vezu ili diplomatskom misijom države čiji je državljanin ili sa predstavnikom nadležne međunarodne organizacije, ako je izbeglica ili je pod zaštitom međunarodne organizacije;

1.3.8. o postupcima za izjavljivanje žalbe kada policija, državni tužilac ili drugo nadležno telo koje vodi postupak ne poštuje njegova prava;

1.3.9. o detaljima kontakta za komunikaciju u vezi sa njegovim slučajem;

1.3.10. o dostupnim uslugama restorativne pravde; i

1.3.11. kako i pod kojim uslovima mogu se nadoknaditi troškovi učešća u krivičnom postupku.

1.4. oštećeni ili žrtva koja je žrtva terorizma, organizovanog kriminala, trgovine ljudima, rodnog nasilja, porodičnog nasilja, seksualnog nasilja, eksploatacije ili diskriminacije, te

oštećeni ili žrtva koja je pretrpela znatnu štetu usled težine krivičnog dela, kao i žrtve sa invaliditetom kao i oni koji su posebno ranjivi, moraju se uzeti u obzir;

1.5. oštećeni ili žrtva ima pravo na pomoć da razume i da bude shvaćen od prvog kontakta sa policijom ili drugim nadležnim organom koji vodi krivični postupak i tokom svake dalje potrebne interakcije sa policijom ili drugim nadležnim organom tokom krivičnog postupka;

1.6. oštećeni ili žrtva može biti u pratnji lica po svom izboru, i to od prvog kontakta sa policijom, državnim tužiocem ili drugim nadležnim organom koji vodi postupak u kojem, usled krivičnog dela, oštećeni ili žrtva ima potrebu za pomoć da razume ili da bude shvaćen;

1.7. oštećeni ili žrtva ima status stranke u krivičnom postupku;

1.8. oštećenog ili žrtvu može saslušati policija, državni tužilac ili drugi nadležni organ koji vodi krivični postupak i može dati iskaz;

1.9. oštećeni ili žrtva ima pravo da dobije informacije o krivičnim postupku u vezi krivičnog dela, i to o: odluci o obustavi ili daljem ne sprovođenju istrage ili o odustanku od daljeg krivičnog gonjenja osumnjičenog ili okrivljenog, i o razlozima za isto, osim u slučajevima kada su razlozi poverljivi, ili u suprotnom, o podizanju optužnice protiv okrivljenog, o prirodi optužbi protiv okrivljenog, vremenu i mestu glavnog pretresa, o sudskoj presudi. Policija, državni tužilac, nadležni sudija ili drugi organ koji vodi krivični postupak ili korektivna služba, bez odlaganja, obavestavaju oštećenog ili žrtvu, ako se pritvorenik ili zatvorenik na izdržavanju kazne za krivična dela vezana za oštećenog ili žrtvu, pusti na slobodu ili pobegne iz pritvora;

1.10. oštećeni ili žrtva ima pravo dobije informacije i komunicira sa policijom, državnim tužiocem, sudijom ili drugim nadležnim organom koji vodi krivični postupak na prostom i pristupačnom jeziku, usmeno ili pismeno. Ova komunikacija mora uzeti u obzir lične osobine oštećenog ili žrtve, uključujući ograničenu sposobnost koja može uticati na sposobnost da razume ili da bude shvaćen;

1.11. oštećeni ili žrtva ima pravo da bira da li želi da prihvati informacije i komunikaciju, osim ako se informacije ili komunikacija mora obezbediti shodno pravu oštećenog ili žrtve da učestvuje u krivičnom postupku. Oštećeni ili žrtva ima pravo da promeni svoju odluku u pogledu pružanja jedne takve informacije ili komunikacije;

1.12. oštećeni ili žrtva ima prava predviđena članom 14. ovog zakonika, a na zahtev, pravo na besplatan prevod prilikom svakog razgovora ili saslušanja oštećenog ili žrtve i tokom sudskih ročišta, ako oštećeni ili žrtva učestvuje u krivičnom postupku;

1.13. ako oštećeni ili žrtva ne razume ili ne govori jezik postupka, isti ima pravo da podnese predstavke i žalbe na jeziku koji razume ili putem potrebne jezičke pomoći;

1.14. ako oštećeni ili žrtva ne razume ili ne govori jezik postupka, istom se obezbeđuje besplatni prevod prijemnice predloga ili žalbe, ako to zahteva, i neophodne informacije za ostvarivanje svojih prava u krivičnom postupku na jeziku koji razume. Umesto pismenog prevoda istom može se obezbediti usmeni prevod ako se time ne utiče na nepristrasnost postupka.

1.15. oštećeni ili žrtva ima pravo na zakonskog zastupnika i pravnu pomoć;

1.16. oštećeni ili žrtva ima pravo na naknadu troškova njegovog učešća u krivičnom postupku;

1.17. oštećeni ili žrtva ima pravo da traži zaštitu, uključujući mere zaštite predviđene ovim zakonom;

1.18. oštećeni ili žrtva ima pravo pristupa uslugama podrške žrtvama, uključujući Kancelariju za zaštitu i pomoć žrtvama;

1.19. oštećeni ili žrtva ima pravo na razumnu sudsku naloženu naknadu od okrivljenog ili okrivljenih koji su priznali krivicu ili su proglašeni krivim, za materijalnu, fizičku i emocionalnu štetu prouzrokovanu krivičnim delom za koje je okrivljen ili okrivljeni proglašeni krivim;

1.20. ako se sudskom naredbom ne ostvari naknada od okrivljenog, oštećeni ili žrtva ima pravo da zatraži naknadu od Programa za naknadu žrtava zločina.

1.21. žrtvi rodno zasnovanog nasilja mora se omogućiti da, uvek kad god je to moguće, tokom postupka u policiji, tužilaštvu ili sudu, izbegne neposredan kontakt sa okrivljenim.

Član 64. Zastupnik oštećenog ili žrtve

1. Oštećenog ili žrtvu može zastupati zastupnik koje je član Advokatske komore Kosova.
2. Oštećenog ili žrtvu može zastupati branilac žrtava.
3. Oštećeni ili žrtva može zastupati sama sebe.
4. Oštećenog ili žrtvu ne mogu zastupati istovremeno dva zastupnika iz st. 1. i 2. ovog člana.
5. Branilac žrtava ili punomoćnik žrtve je ovlašćen da obavesti oštećenog ili žrtvu o svojim pravima, da zastupa interese oštećenog ili žrtve pred državnim tužiocem i sudom, da pomogne oštećenom ili žrtvi da zahteva povraćaj i/ili naknadu štete i, po potrebi, da uputi oštećenog ili žrtvu drugim pružaocima usluga. Branilac žrtava ili punomoćnik žrtve postupa u ime oštećenog ili žrtve kada je to potrebno i prikladno kako bi se sprečilo kršenje prava oštećenog ili žrtve i da zahteva preduzimanje radnji koje garantuju zaštitu istih.

POGLAVLJE VII. NADZOR KRIVIČNOG POSTUPKA

Član 65. Sankcije za odugovlačenje krivičnog postupka

1. Sud može u toku postupka izreći novčanu kaznu do hiljadu (1.000) evra braniocu, oštećenom ili žrtvi, braniocu žrtava ili punomoćniku žrtve, ako su postupci istih očigledno usmereni u pravcu odugovlačenja krivičnog postupka. Prema ovom stavu, novčana kazna može se odrediti za svaku radnju čiji je cilj odugovlačenje krivičnog postupka.
2. Sud obaveštava Advokatsku komoru Kosova o kažnjavanju njenog člana.
3. Ako državni tužilac neblagovremeno podnese sudu predloge ili druge radnje preduzme sa velikim zakašnjenjem, čime prouzrokuje odugovlačenje postupka, sud obaveštava glavnog tužioca tog tužilaštva.

Član 66.

Obaveštenje o krivičnim delima u toku krivičnog postupka

1. Ako sudija dođe do saznanja da je u toku krivičnog postupka kojim predsedava došlo do povrede čl. 383. – 394. i čl. 397. – 399. Krivičnog zakonika, sudija može proslediti stvar odgovarajućem državnom tužiocu na istragu.
2. Sudija koji, shodno stavu 1. ovog člana, prosledi povrede čl. 383. – 394. i čl. 397. – 399. Krivičnog zakonika, ne učestvuje u krivičnom postupku koji se vodi usled tih povreda, ali može nastaviti da predsedava prvobitnim krivičnim postupkom.
3. Odredbe ovog člana ne dovode u pitanje primenu člana 299. ovog zakonika.

POGLAVLJE VIII. DUŽNOSTI JAVNIH ORGANA

Član 67.

Dužnost javnih organa da državnom tužiocu pružaju pomoć

1. Svi javni organi dužni su da državnom tužiocu, sudu i drugim nadležnim organima koji učestvuju u krivičnom postupku pruže potrebnu pomoć, naročito ako je reč o istraživanju krivičnih dela ili pronalaženju izvršilaca.
2. Kad javni organi ne postupe po zahtevu iz stava 1. ovog člana, državni tužilac, sud i drugi nadležan organ koji vodi krivični postupak o tome odmah obaveštava predstavnika dotičnog organa.
3. Ako u roku od dvadeset četiri (24) časa od časa prijema obaveštenja iz stava 2. ovog člana, organ ne postupi po zahtevu iz stava 1. ovog člana, državni tužilac, sud i drugi nadležni organ koji učestvuje u krivičnom postupku zahteva od organa da pokrene disciplinski postupak protiv odgovornog lica.

Član 68.

Pružanje poverljivih podataka

1. Na zahtev suda, institucije i lica odgovorna za vođenje baza podataka će, čak i bez saglasnosti odgovarajućih lica, pružiti sudu podatke iz baze podataka koju oni vode, ako su ti podaci neophodni za vođenje krivičnog postupka.
2. Sud je dužan štiti poverljivost podataka dobijenih na takav način.

DEO DRUGI KRIVIČNI POSTUPAK

POGLAVLJE IX. POKRETANJE ISTRAGE I KRIVIČNI POSTUPAK

Potpoglavlje I. – Faze krivičnog postupka

Član 69.

Faze krivičnog postupka

Prema ovom zakoniku krivični postupak ima četiri (4) različite faze: fazu istrage, fazu podizanja optužnice i izjašnjanja, fazu glavnog pretresa i fazu pravnih lekova. Krivičnom postupku

moгу prethoditi početne policijske radnje ili prikupljanje informacija u skladu sa članom 86. ovog zakonika.

Potpoglavlje II. – Početne policijske radnje

Član 70. Početne policijske radnje

1. Policija preduzima radnje u skladu sa članom 71. ovog zakonika i što je pre moguće iste prijavljuje državnom tužiocu najkasnije u roku od sedamdeset dva (72) časa od preduzimanja radnje.

2. Državni tužilac i policija sarađuju tokom početnih radnji iz člana 71. ovog zakonika.

3. Nakon ovlašćenja za sprovođenje mere iz člana 86. ovog zakonika ili nakon pokretanja krivičnog postupka iz člana 100. ovog zakonika, državni tužilac rukovodi i nadgleda rad policije ili drugog organa koji sprovodi krivičnu istragu.

4. Državni tužilac ima pristup svim relevantnim informacijama koje poseduje policija tokom početnih radnji.

Član 71. Policijska ovlašćenja

1. Po prijemu obaveštenja da postoji sumnja da je izvršeno krivično delo, policija preduzima radnje u skladu sa ovim članom da bi utvrdila da li postoje osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti.

2. Po prijemu predloga oštećenog za krivično gonjenje, policija će u skladu sa ovim članom preduzeti radnje da utvrdi da li postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično delo za koje se goni po predlogu.

3. Policija preduzima sve potrebne mere da se pronađe učinilac, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobegne, da se otkriju i obezbede tragovi krivičnog dela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i da prikupi sva obaveštenja koja bi mogla biti od koristi u krivičnom postupku.

4. U cilju ispunjenja dužnosti iz ovog člana, policija je ovlašćena da:

4.1. prikupi obaveštenja od lica;

4.2. izvrši privremeni pregled vozila, putnika i njihovog prtljaga;

4.3. ograniči kretanje na određenom prostoru za vremenski periodu kada je takva radnja hitno potrebna;

4.4. preduzme neophodne korake za utvrđivanje identiteta lica i predmeta;

4.5. raspiše potragu za licem ili predmetom za kojim se traga;

4.6. u prisustvu odgovornog lica pregleda određene objekte i prostorije javnih organa i ostvari uvid u njihova dokumenta koja im pripadaju u skladu sa ovim zakonikom;

4.7. privremeno zapleni dokaze, određenu imovinu ili izvrši nalog o privremenoj meri zabrane;

- 4.8. osigura fizički pregled oštećenog ili žrtve u skladu sa članom 142. ovog zakonika;
  - 4.9. otkrije, prikupi i obezbedi tragove i dokaze sa lica mesta gde se sumnja da je izvršeno krivično delo i naredi forenzičko ispitivanje tih dokaza u forenzičkoj laboratoriji u skladu sa članom 72. ovog zakonika;
  - 4.10. ispita svedoke ili moguće osumnjičene u skladu sa članom 74. ovog zakonika;
  - 4.11. preduzme neophodne korake za sprečavanje neposredne opasnosti po javnost;
  - 4.12. preduzme sve potrebne mere da se pronađe učinilac, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pomogne;
  - 4.13. preduzme druge potrebne mere i radnje predviđene ovim zakonikom.
5. O preduzimanju radnji i o činjenicama i okolnostima utvrđenim prilikom istrage, policija sastavlja zapisnik, fotografije ili službenu belešku.
6. Po prijemu predloga oštećenog za krivično gonjenje ili po saznanju da je izvršeno, pokušano, vrši ili biće ubrzo izvršeno krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti, policija je dužna da o tome odmah obavesti državnog tužioca i istom dostavi policijski izveštaj u roku od sedamdeset dva (72) časa.

Član 72.

Prikupljanje dokaza sa lica mesta

1. Policija pažljivo prikuplja dokaze sa lica mesta gde se sumnja da je izvršeno krivično delo i iste čuva na odgovarajući način koji omogućava da iste analizira kompetentna laboratorija.
2. Izuzev otiska prstiju, za prikupljanje dokaza sa tela lica koji mogu biti predmet forenzičke analize, policija mora imati pismenu saglasnost lica za prikupljanje takvih dokaza ili naredbu suda iz čl. 141, 142. ili 143. ovog zakonika koji ovlašćuju prikupljanje istih.

Član 73.

Pravo policije na kratko zadržavanje

Policija ima pravo da zadrži i prikuplja obaveštenja od lica koja su zatečena na mestu izvršenja krivičnog dela, a koja mogu pružiti informacije važne za krivični postupak ako je verovatno da bi kasnije prikupljanje obaveštenja od ovih lica bilo nemoguće ili bi značajno odložilo postupak ili prouzrokovalo druge poteškoće. Zadržavanje takvih lica ne može trajati duže nego što je potrebno da se dobiju imena, adrese i drugi relevantni podaci a ni u kom slučaju ne može biti duže od šest (6) časa. Takvo zadržavanje se može koristiti samo kada nema drugih načina za dobijanje informacija. Policija se prema zadržanim licem ponaša dostojanstveno, istog ne zadržava u pritvorni centar ili istom ne stavlja lisice.

Član 74.

Ispitivanje od strane policije

1. Policija ima pravo da ispita lica koja mogu biti svedoci krivičnog dela i o istom ispitivanju sastavlja policijski izveštaj. Izveštaj sadrži tačno postavljena pitanja i date odgovore prilikom ispitivanja, identitet policijskog službenika koji je ispitao svedoka, vreme i mesto ispitivanja i identitet svedoka.
2. Policija ima pravo da ispita lica za koja se sumnja da su učinioci krivičnog dela, međutim dužna je da prvo obavesti osumnjičenog o krivičnim delima za koja se sumnja da je učinio i upozori o njegovim pravima na osnovu člana 122. stav 3. ovog zakonika. Izveštaj sadrži tačno

postavljena pitanja i date odgovore prilikom ispitivanja, identitet policijskog službenika koji ispituje osumnjičenog, vreme i mesto ispitivanja i identitet osumnjičenog.

3. Prilikom ispitivanja iz stava 2. ovog člana, osumnjičeni ima pravo na besplatnu pomoć prevodioca ili uslugu prevođenja relevantnih dokumenata. Kada je to moguće, policija vrši tonsko ili optičko snimanje ispitivanja iz ovog člana.

4. Policija vrši tonsko ili optičko snimanje ispitivanja iz ovog člana.

Član 75. Zabrane ispitivanja od strane policije

Član 251. ovog zakonika primenjuje se na prikupljanje obaveštenja od lica iz čl. 73. – 74. ovog zakonika.

Član 76. Provizorno bezbednosno pretresanje lica

1. Ako postoji opasnost da lice poseduje oružje ili opasne predmete koji mogu biti upotrebljeni za napad ili samopovređivanje, policija može izvršiti provizorno bezbednosno pretresanje tog lica u potrazi za oružjem ili drugim opasnim predmetima.

2. Provizorno bezbednosno pretresanje ne predstavlja pretresanje lica i ograničeno je na pretresanje spoljašnje odeće lica u potrazi za oružjem ili drugim opasnim predmetima, a izuzetno na privremeno pretresanje prtljaga ili vozila pod neposrednom kontrolom tog lica.

3. Provizorno bezbednosno pretresanje obavlja policijski službenik istog pola kao i pretresano lice, osim ako to apsolutno nije moguće zbog posebnih okolnosti.

4. Ako pri obavljanju provizornog bezbednosnog pretresanja policijski službenik pronađe predmete koji mogu biti upotrebljeni kao dokaz u krivičnom postupku, policijski službenik postupa u skladu sa odredbama koje regulišu pretresanje lica prema ovom zakoniku.

Član 77. Mere za utvrđivanje identiteta osumnjičenog

1. Policija može fotografisati lice i uzme otiske njegovih prstiju ako postoji osnovana sumnja da je to lice izvršilo krivično delo.

2. Državni tužilac može ovlastiti policiju da objavi fotografiju osumnjičenog kada je neophodno da se utvrdi identitet osumnjičenog i u drugim slučajevima od značaja za efikasno vođenje postupka.

3. Ako je potrebno da se utvrdi čiji su otisci prstiju nađeni na nekim predmetima, policija može uzeti otiske prstiju od osoba za koje postoji verovatnoća da su bile u kontaktu sa tim predmetima.

4. Policija može, uz pomoć kvalifikovanog lekara ili bolničara, a u vanrednim okolnostima i sama da od osumnjičenog uzme uzorke iz čl. 141, 142. ili 143. ovog zakonika, ako je to hitno potrebno. Državni tužilac biva odmah obavešten o uzimanju tih uzoraka.

5. Policija može zatražiti od osumnjičenog da pristupi testiranju na alkohol, davanjem urina ili dahom, a odbijanje osumnjičenog da da takve uzorke predstavlja prihvatljiv dokaz. Osumnjičeni mora unapred da bude obavešten o tome. Nijedan uzorak ne može se uzeti uz prinudu i bez naredbe suda.

Član 78.**Prikupljanje podataka od oštećenog od strane policije**

1. Pri prikupljanju podataka od oštećenog, policija poučava oštećenog o njegovim pravima iz člana 63. ovog zakonika, a na zahtev oštećenog ili žrtve, kada oštećeni ili žrtva spada u jednu od kategorija iz člana 63. stav 1. ovog zakonika, obaveštava Kancelariju za zaštitu žrtava ili punomoćnika žrtve, ako je ima.

2. Lice protiv kojeg je preduzeta bilo koja od mera iz čl. 70. – 78. ovog zakonika, ima pravo da podnese žalbu nadležnom državnom tužiocu u roku od tri (3) dana od dana preduzimanja takvih mera.

3. Državni tužilac bez odlaganja proverava osnovanost žalbe iz stava 2. ovog člana i ako utvrdi da preduzete radnje ili mere krše krivični zakon ili kodeks ponašanja policije ili radne obaveze, postupa u skladu sa zakonom i o tome obaveštava lice koje je podnelo žalbu.

Član 79.**Krivična prijave javnih organa**

1. Svi javni organi su obavezni da prijave krivična dela za koja se gone po službenoj dužnosti o kojima su obavesteni ili o kojima su na neki drugi način došli do saznanja.

2. Pri podnošenju krivične prijave, javni organi iz stava 1. ovog člana iznose dokaze koji su im poznati i preduzimaju mere da sačuvaju tragove krivičnog dela, predmete na kojima je ili kojima je izvršeno krivično delo i druge dokaze.

Član 80.**Krivična prijava od strane lica**

1. Svako lice ima pravo da prijavi krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti i dužno je da to učini u slučaju kada neprijavlivanje takvog krivičnog dela predstavlja krivično delo.

2. Socijalni i zdravstveni radnik, nastavnik, vaspitač i ostala lica koja obavljaju slične poslove, a koja znaju ili otkriju da postoji osnovana sumnja da je dete žrtva krivičnog dela, posebno u slučaju krivičnih dela protiv seksualnog integriteta, dužni su da ovo odmah prijave.

3. Kada gonjenje određenih krivičnih dela zavisi od predloga oštećenog za krivično gonjenje ili prethodnog odobrenja nadležnog organa, državni tužilac ne može sprovesti istragu niti da podigne optužnicu ukoliko ne podnese dokaze da je predlog ili odobrenje dato. U hitnim slučajevima, državni tužilac može postupiti i na osnovu usmenog predloga za krivično gonjenje koji mora potvrditi u pismenom obliku u roku od četrdeset osam (48) časa. U smislu ovog stava, dovoljna je krivična prijava koju potpisuje oštećeni.

Član 81.**Podnošenje krivične prijave**

1. Krivična prijava se podnosi nadležnom državnom tužiocu u pismenom obliku, putem tehničkih komunikacionih sredstava ili usmeno.

2. Ako je krivično delo prijavljeno usmeno, podnosilac prijave biva upozoren na posledice podnošenja lažne krivične prijave. Usmena prijava unosi se u zapisnik, a kada je prijava podneta telefonom ili putem drugih tehničkih komunikacionih sredstava, sastavlja se službena zabeleška.

3. Krivična prijava podneta sudu, policiji ili nenadležnom državnom tužiocu biće prihvaćena i odmah prosleđena nadležnom državnom tužiocu.

Član 82.

Krivična prijava policije

1. Na osnovu prikupljenih informacija i dokaza, policija sastavlja policijsku krivičnu prijavu u kojoj se iznose dokazi otkriveni u postupku prikupljanja informacija.
2. Policijska krivična prijava uručuje se državnom tužiocu zajedno sa predmetima, skicama, fotografijama, dobijenim izveštajima, zapisnicima o preduzetim merama i radnjama, službenim beleškama, izjavama i drugim materijalima koji bi mogli da doprinesu efikasnom vođenju postupka.
3. Ako posle podnošenja policijske krivične prijave policija sazna za nove činjenice, dokaze ili za tragove krivičnog dela, dužna je da neprekidno prikuplja potrebne informacije i da odmah dostavi državnom tužiocu dopunski izveštaj policijske krivične prijave zajedno sa novim dokazima.
4. Ako prikupljeni podaci i dokazi ne pružaju osnov za policijsku krivičnu prijavu i ne opravdaju postojanje osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo, policija ipak šalje poseban izveštaj o tome državnom tužiocu u roku od petnaest (15) dana od dana poslednje preduzete policijske radnje.
5. Ako postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično delo, policija podnosi krivičnu prijavu u roku od trideset (30) dana od dana poslednje preduzete policijske radnje nadležnom državnom tužiocu, koji odlučuje da li će pokrenuti krivični postupak.

Član 83.

Dodatni podaci policijske krivične prijave

1. Ako državni tužilac na osnovu krivične prijave nije u stanju da zaključi da li su navodi iz prijave verovatni, ili ako informacije u prijavi ne pružaju dovoljno osnova za pokretanje istrage, ili ako je državni tužilac samo čuo glasine da je izvršeno krivično delo, a nije u stanju da postupa sam, zatražiće da policija prikupi potrebne informacije. Policija je dužna da postupa po zakonskim zahtevima državnog tužioca.
2. Državni tužilac može i sam ili preko drugih javnih organa da prikuplja takve podatke, uključujući razgovor sa svedocima, oštećenima i njihovim zakonskim zastupnicima. Državni tužilac može učestvovati zajedno sa policijom na svakom ispitivanju osumnjičenog, poštujući prava osumnjičenog prema ovom zakoniku.
3. Policija je dužna da odmah izvesti državnog tužioca o merama preduzetim prema njegovim uputstvima, a ako policija nije bila u stanju da ih preduzme, da odmah izvesti državnog tužioca o razlozima koji su je sprečili u preduzimanju tih mera.
4. Državni tužilac može od javnih organa zatražiti potrebne podatke i u tu svrhu može pozvati lice koje je podnelo krivičnu prijavu.
5. Policija, državni tužilac i ostali javni organi dužni su da postupaju pažljivo pri prikupljanju ili obezbeđivanju podataka, vodeći računa da ne vređaju dostojanstvo i ugled lica na koje se odnose ti podaci.

Član 84.

Odbacivanje krivične prijave

1. U roku od trideset (30) dana od dana prijema krivične prijave, državni tužilac donosi pismeno rešenje kojim odbacuje krivičnu prijavu ili zahteva dodatne informacije u skladu sa članom 83. ovog zakonika. Ako je državni zatražio dodatne informacije, doneće rešenje kojim odbacuje krivičnu prijavu u roku od šest (6) meseci od dana podnošenja prvobitne krivične prijave.

2. Državni tužilac odbacuje krivičnu prijavu ako iz prijave proističe da:

- 2.1. ne postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni izvršio krivično delo;
- 2.2. učinjeno delo nije krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti ili po predlogu;
- 2.3. je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja ili je krivično delo obuhvaćeno amnestijom, pomilovanjem, postoji pravosnažna presuda ili postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje;
- 2.4. osumnjičeni ima imunitet, a ukidanje istog nije moguće ili nije usvojeno od strane nadležnog organa; ili
- 2.5. postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost.

3. Pre odbacivanja krivične prijave, državni tužilac se konsultuje sa glavnim tužiocem nadležnog tužilaštva i sastavlja službenu belešku.

4. U roku od osam (8) dana od dana odbacivanja krivične prijave državni tužilac rešenjem obaveštava oštećenog ili žrtvu, lice ili organ koji je podno krivičnu prijavu o odbacivanju krivične prijave i o razlozima za to. Rešenje o odbacivanju krivične prijave uručuje se i licu protiv kojeg je podneta krivična prijava.

5. Ako državni tužilac odbaci krivičnu prijavu, oštećeni ili žrtva može izjaviti žalbu protiv rešenja o odbacivanju krivične prijave u roku od osam (8) dana od dana prijema obaveštenja iz stava 4. ovog člana. Žalba se izjavljuje Apelacionom tužilaštvu preko Osnovnog tužilaštva. Žalba mora sadržati žalbene i činjenične navode.

6. Ako Apelaciono tužilaštvo oceni da je žalba osnovana, isto donosi rešenje kojim upućuje državnog tužioca da preduzme dodatne radnje u vezi krivične prijave. Apelaciono tužilaštvo obaveštava podnosioca žalbe o usvajanju njegove žalbe.

7. Ako Apelaciono tužilaštvo oceni da je žalba neosnovana, isto obrazloženim rešenjem odbija žalbu i u roku od petnaest (15) dana od podnošenja žalbe o tome obaveštava podnosioca žalbe.

8. Nakon isteka roka od šest (6) meseci od podnošenja krivične prijave ili rešenja iz stava 6. ovog člana, oštećeni ili žrtva može izjaviti žalbu direktno Apelacionom tužilaštvu o nepreduzimanju radnji od strane tužioca. Postupak predviđen u st. 6. i 7. ovog člana shodno se primenjuje.

Potpoglavlje III. – Posebne istražne mere

Član 85.

Definicije posebnih istražnih mera

1. Izraz „skriveno foto ili video praćenje“ označava praćenje, posmatranje ili snimanje lica, njihovog kretanja ili ostalih aktivnosti od strane ovlašćenog policijskog službenika ili lica koje postupa pod nadzorom ovlašćenog policijskog službenika, uz korišćenje foto ili video uređaja, bez znanja ili saglasnosti najmanje jednog od lica nad kojima se primenjuje ova mera.

2. Izraz „skriveno praćenje razgovora“ označava praćenje, snimanje ili zapisivanje razgovora od strane ovlašćenog policijskog službenika ili lica koje postupa pod nadzorom ovlašćenog policijskog službenika, uz korišćenje tehničkih sredstava bez znanja ili saglasnosti najmanje jednog od lica nad kojima se primenjuje ova mera. Skriveno praćenje razgovora može se obaviti i kada je jedan od dva lica koja su predmet praćenja razgovora, spreman da obavi i snimi dotičnu radnju, pod nadzorom ovlašćenog policijskog službenika.

3. Izraz „pretresanje poštanskih pošiljki“ označava pretresanje pisama i ostalih poštanskih pošiljki od strane ovlašćenog policijskog službenika, koje može obuhvatiti korišćenje rentgenskih uređaja.
4. Izraz „presretanje telekomunikacija i upotreba presretača – IMSI – Međunarodni identitet mobilnog pretplatnika“ označava presretanje verbalnih, pisanih i drugih vidova komunikacije putem fiksne ili mobilne telefonije. Ovo obuhvaća bilo koji slični tehnološki uređaj ili sistem koji prenosi podatke koji se uglavnom smatraju privatnim.
5. Izraz „kontrolisana isporuka poštanskih pošiljki“ označava isporuku pisama i drugog poštanskog materijala od strane ovlašćenog policijskog službenika.
6. Izraz „kontrolisana isporuka“ označava tehniku dozvole prelaza nezakonitih ili sumnjivih pošiljki iz, kroz ili na području jedne ili više država, uz znanje i nadzor nadležnih organa, u cilju istrage krivičnih dela i utvrđivanje identiteta lica uključenih u izvršenje krivičnog dela.
7. Izraz „korišćenje uređaja za praćenje i lociranje“ označava da ovlašćeni policijski službenik koristi uređaje koji utvrđuju lokaciju lica ili predmeta za koja su prikačeni;
8. Izraz „simulirana kupovina i prodaja artikala, usluga ili stvari“ označava čin prodaje ili kupovine nekog artikla, usluge ili stvari od lica koji je osumnjičen da je počinilo krivično delo, koje može poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku ili od lica za koje se sumnja da je žrtva krivičnog dela trgovine ljudima iz člana 165. Krivičnog zakonika. Ovaj čin može obaviti ovlašćeni policijski službenik ili lice koje postupa pod nadzorom ovlašćenog policijskog službenika.
9. Izraz „simulirano davanje i primanje mita“ označava čin koji je isti kao i krivično delo povezano sa korupcijom, a razlikuje se u tome što se izvodi u cilju prikupljanja informacija i dokaza u krivičnoj istrazi.
10. Izraz „simulirana registracija pravnih lica ili korišćenje postojećih pravnih lica za prikupljanje podataka“ označava osnivanje pravnih lica u cilju pružanja simuliranih poslovnih usluga ili korišćenje postojećih pravnih lica za prikupljanje podataka. Pružanje simuliranih poslovnih usluga može se obavljati sprovođenjem posebnih istražnih mera u pogledu utvrđivanja identiteta lica, svojine na predmetima i imovni i pravnih lica.
11. Izraz „tajna istraga“ označava korišćenje prikrivenih islednika i saradnika, odnosno planiranu interakciju ovlašćenog policijskog službenika ili saradnika, koji ne može biti identifikovan kao ovlašćeni pripadnik policije ili lica koje deluje pod nadzorom ovlašćenog policijskog službenika sa licima osumnjičenim da su izvršili krivično delo.
12. Izraz „pribavljanje liste poziva sa telefonskih brojeva“ označava dobijanje podataka o telefonskim pozivima obavljenim sa datog telefonskog broja, uključujući, ali ne ograničavajući se na utvrđivanje identiteta određenog telefonskog broja, proveru telefonskog broja, geografske lokacije, lokacije uređaja, utvrđivanje telefonskog pretplatnika ili identiteta opreme (IMEI).
13. Izraz „otkrivanje finansijskih podataka“ označava dobijanje informacija od banke ili neke druge finansijske institucije o depozitima, računima ili finansijskim transakcijama.

Član 86.

Svrha i vrste posebnih istražnih mera

1. Ako postoji osnovana sumnja da je izvršeno, da se vrši ili da će se uskoro izvršiti krivično delo iz člana 89. ovog zakonika, te ako postoji verovatnoća da će informacije koje mogu biti dobijene naloženim merama pomoći istrazi a nije verovatno da mogu biti dobijene drugim istražnim merama bez velikih poteškoća ili potencijalne opasnosti za ostale, državni tužilac može naložiti posebne istražne mere, i to:

- 1.1.skripteni foto ili video nadzor na javnim mestima;
- 1.2.tajnu istragu;
- 1.3.skripteno praćenje razgovora na javnim mestima;
- 1.4.kontrolisanu isporuku poštanskih pošiljki;
- 1.5.kontrolisanu isporuku;
- 1.6.korišćenje uređaja za lociranje;
- 1.7.simuliranu prodaju i kupovinu artikala, usluga ili stvari;
- 1.8.simuliranu registraciju pravnih lica ili korišćenje postojećih pravnih lica za prikupljanje podataka;
- 1.9.pribavljanje liste poziva sa telefonskih brojeva.

2. Ako postoji osnovana sumnja da je izvršeno, da se vrši ili da će se uskoro izvršiti krivično delo iz člana 89. ovog zakonika, te ako se istraga ne može sprovesti ni na koji drugi način ili je teško izvodljiva, državni tužilac može zatražiti od sudije za prethodni postupak da naredi posebne istražne mere, i to:

- 2.1.skripteni foto ili video nadzor na privatnim mestima;
- 2.2.skripteno praćenje razgovora na privatnim mestima;
- 2.3.presretanje telekomunikacija i upotreba presretača – IMSI – Međunarodni identitet mobilnog pretplatnika;
- 2.4.presretanje komunikacija preko kompjuterske mreže;
- 2.5.pretresanje poštanskih pošiljki;
- 2.6.simulirano davanje i primanje mita; i
- 2.7.otkrivanje finansijskih podataka.

3. Za odobravanje posebnih istražnih mera iz st. 1. i 2. ovog člana nije potrebno da državni tužilac ili sudija za prethodni postupak ima osnovanu sumnju o identitetu osumnjičenog ili osumnjičenih koji su izvršili, vrše ili će uskoro izvršiti krivično delo.

4. Krivični postupak ne mora se pokrenuti da bi državni tužilac ili sudija za prethodni postupak ovlastio posebne mere iz st. 1. i 2. ovog člana. Međutim, krivični postupak se pokreće čim državni tužilac ima osnovanu sumnju o identitetu osumnjičenog ili osumnjičenih koji su izvršili krivično delo.

Član 87. **Poverljivost prikupljanja informacija**

Ako državni tužilac ili sudija za prethodni postupak ovlasti posebne istražne mere iz člana 86. stav 1. ili 2. ovog zakonika, spisi će se zapečatiti i čuvati tajnim sve dok se njihovo otkrivanje ne zahteva u skladu sa ovim zakonikom.

Član 88.**Zakonski uslovi o posebnim istražnim merama**

1. Posebne istražne mere mogu se narediti protiv određenog lica ako postoji osnovana sumnja da:

1.1. je izvršeno, da se vrši ili će uskoro biti izvršeno krivično delo iz člana 89. ovog zakonika; i

1.2. će informacije koje se mogu dobiti naloženim merama pomoći u istrazi krivičnog dela a nije verovatno da mogu biti dobijene drugim istražnim merama bez neopravdanih poteškoća ili potencijalne opasnosti za ostale.

2. Posebne istražne mere mogu se takođe narediti protiv određenog lica, osim osumnjičenog, kada uslovi iz stava 1. ovog člana važe za osumnjičenog i postoji osnovana sumnja da:

2.1. to lice prima ili prenosi komunikacije koje potiču ili su namenjene osumnjičenom ili učestvuje u finansijskim transakcijama osumnjičenog;

2.2. osumnjičeni koristi telefon ili ima pristup kompjuterskom sistemu tog lica;

2.3. postoji sumnja da je telefonski broj, elektronska adresa ili finansijski račun upotrebljen za izvršenje krivičnog dela;

2.4. vlasnik ili korisnik telefonskog broja, elektronske adrese, IP adrese, IMEI broja, ili finansijskog računa je nepoznat, je pravno lice ili postoji osnovana sumnja da je telefonski broj, elektronsku adresu ili finansijski račun upotrebilo drugo lice koje nije vlasnik, ili

2.5. čije praćenje može dovesti do otkrivanja lokacije ili identiteta osumnjičenog.

3. Rezultat posebnih istražnih mera važe za sve učesnike u komunikaciji.

Član 89.**Krivična dela za koja se mogu izdati naredbe iz člana 88.**

1. Naredba iz člana 88. ovog zakonika može se koristiti samo za istragu najmanje jednog od sledećih sumnjivih krivičnih dela:

1.1. krivično delo za koje se može izreći kazna zatvora od pet (5) godina ili teža kazna; ili

1.2. za jedno ili više od sledećih krivičnih dela:

1.2.1. nasilje nad visokim predstavnicima Republike Kosovo;

1.2.2. ugrožavanje ustavnog poretka uništenjem ili oštećenjem javnih objekata i postrojenja;

1.2.3. sabotaža;

1.2.4. špijunaža;

1.2.5. prikriivanje ili neprijavlivanje terorista i terorističkih grupa;

1.2.6. pripremanje terorističkih dela ili krivičnih dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo;

- 1.2.7. ugrožavanje pregovarača;
- 1.2.8. organizovanje grupa radi izvršenja genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina;
- 1.2.9. otmica letilice;
- 1.2.10. ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije;
- 1.2.11. ropstvo, uslovi slični ropstvu i prisilan rad;
- 1.2.12. krijumčarenje migrantima;
- 1.2.13. trgovina ljudima;
- 1.2.14. skrivanje ličnih isprava žrtava ropstva ili trgovine ljudima;
- 1.2.15. ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom;
- 1.2.16. ugrožavanje osoblja Organizacije Ujedinjenih nacija i pomoćnog osoblja;
- 1.2.17. uzimanje talaca;
- 1.2.18. pretnja upotrebom ili izvršenjem krađe ili razbojničke krađe nuklearnog ili radioaktivnog materijala;
- 1.2.19. prisilna sterilizacija;
- 1.2.20. sakaćenje ženskog polnog organa;
- 1.2.21. seksualno uznemiravanje;
- 1.2.22. otmica;
- 1.2.23. mučenje;
- 1.2.24. povreda prava kandidovanja;
- 1.2.25. pretnja kandidatu;
- 1.2.26. zloupotreba službene dužnosti tokom izbora;
- 1.2.27. davanja ili primanje mita u vezi sa glasanjem;
- 1.2.28. falsifikovanje rezultata glasanja;
- 1.2.29. uništavanje dokumentacije o glasanju;
- 1.2.30. seksualne usluge žrtve trgovine ljudima;
- 1.2.31. podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju;
- 1.2.32. protivpravna transplantacija i trgovina ljudskih organa i tkiva;
- 1.2.33. zagađenje pijaće vode;

- 1.2.34. zagađenje prehrambenih proizvoda namenjenih ljudima i životinjama;
- 1.2.35. neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih i analognih supstanca;
- 1.2.36. neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropnih i analognih supstanca ili pribora, opreme ili materijala za opojne droge;
- 1.2.37. organizovanje, vođenje ili finansiranje trgovine opojnih droga ili psihotropnih supstanca;
- 1.2.38. povreda prava jednakosti u privrednom poslovanju;
- 1.2.39. zloupotreba ovlašćenja u privredi;
- 1.2.40. falsifikovanje hartija od vrednosti i instrumenata plaćanja;
- 1.2.41. organizovanje piramidalnih šema i protivpravnog kockanja;
- 1.2.42. falsifikovanje novca;
- 1.2.43. izrada, snabdevanje, prodaja, posedovanje ili davanje na korišćenje sredstava za falsifikovanje;
- 1.2.44. pranje novca;
- 1.2.45. dogovor o ograničenju konkurencije kroz pozive na dostavljanje ponuda;
- 1.2.46. prevara u trgovini hartijama od vrednosti;
- 1.2.47. dogovaranje i prevara sa vladinim obveznicama;
- 1.2.48. utaja poreza;
- 1.2.49. prihvatanje mita u privatnom sektoru;
- 1.2.50. davanje mita u privatnom sektoru;
- 1.2.51. krijumčarenje robe;
- 1.2.52. izbegavanje plaćanja obaveznih carinskih taksa ili akciza;
- 1.2.53. podmetanje požara;
- 1.2.54. prevara;
- 1.2.55. prevara sa subvencijama;
- 1.2.56. obmana u vezi prijema sredstava od međunarodne zajednice;
- 1.2.57. nameštanje ishoda utakmice ili sporta;
- 1.2.58. zloupotreba osiguranja;
- 1.2.59. upad u računarske sisteme;

1.2.60. nezakonito držanje opasne materije i opasnog otpada;

1.2.61. nedozvoljen uvoz, izvoz, nabavka, prevoz, proizvodnja, razmena, posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnog materijala;

1.2.62. pustošenje šuma;

1.2.63. šumska krađa;

1.2.64. nedozvoljena trgovina.

1.3. jedno ili više sledećih krivičnih dela ako su izvršena zbog terorizma, korupcije ili organizovanog kriminala:

1.3.1. pretnja;

1.3.2. uznemiravanje;

1.3.3. napad;

1.3.4. teška telesna povreda;

1.3.5. prinuda;

1.3.6. iznuda;

1.3.7. ucena;

1.3.8. izazivanje opšte opasnosti;

1.3.9. uništenje, oštećenje ili uklanjanje javnih instalacija;

1.3.10. uništenje, oštećenje ili uklanjanje zaštitne opreme i ugrožavanje bezbednosti na radnom mestu;

1.3.11. protivpravna predaja ili prevoz eksplozivnog ili zapaljivog materijala;

1.3.12. upotreba oružja ili opasnog oruđa;

1.3.13. ometanje dokaznog ili službenog postupka;

1.3.14. zastrašivanje u toku krivičnog postupka;

1.3.15. zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja;

1.3.16. zloupotreba i prevara u javnim nabavkama;

1.3.17. zloupotreba službene informacije;

1.3.18. sukob interesa;

1.3.19. pronevera tokom vršenja dužnosti;

1.3.20. prevara tokom vršenja;

1.3.21. uzimanje mita;

- 1.3.22. davanje mita;
- 1.3.23. davanje mita stranom javnom službeniku;
- 1.3.24. vršenje uticaja; ili
- 1.3.25. odavanje službene tajne;

2. Dokazi koji su pribavljeni na zakonit način u skladu sa naloženom merom iz člana 88. ovog zakonika su prihvatljivi na glavnom pretresu, bez obzira da li su isti obuhvaćeni optužnicom za krivična dela iz ovog člana.

Član 90.

Naredbe za posebne istražne mere

1. Na pismeni zahtev državnog tužioca, sudija za prethodni postupak može narediti svaku od mera iz člana 86. stav 2. ovog zakonika. Zahtev za izdavanje naredbe za neku od posebnih istražnih mera podnosi se u pismenom obliku i sadrži podatke iz stava 3. ovog člana.

2. Izuzetno, državni tužilac može privremeno narediti jednu od mera iz člana 86. stav 2. ovog zakonika, samo ako postoji opasnost od odlaganja i ako državni tužilac ima razloga da veruje da neće blagovremeno dobiti naredbu sudije za prethodni postupak, te o tome odmah obaveštava sud, najkasnije u roku od dvadeset četiri (24) časa od časa izdavanja naredbe. Takva privremena naredba prestaje da važi ako istu pismeno ne potvrdi sudija za prethodni postupak u roku od sedamdeset dva (72) časa od njenog izdavanja. Pri potvrđivanju privremene naredbe državnog tužioca, sudija za prethodni postupak, po službenoj dužnosti, pismeno ocenjuje zakonitost iste. Ako sud primi naredbu tužioca, onda potvrđuje naredbu za posebne istražne mere.

3. Naredba za neku od mera iz ovog Poglavlja je u pismenom obliku i sadrži:

- 3.1. osnovanu sumnju da je krivično delo učinjeno ili može biti izvršeno;
- 3.2. ime i adresu jednog ili više lica prema kojima se primenjuje, ako je poznat, njihov identitet i lični podaci ili broj obuhvaćenih lica;
- 3.3. službeni naziv mere i njen tačan zakonski osnov;
- 3.4. pogotovu, dosadašnje nalaze i realne verovatnoće iz člana 19. podstav 1.11. ovog zakonika;
- 3.5. mera i tačno vreme početka i završetka iste, ako se sprovodi;
- 3.6. lice ovlašćeno da sprovede mere i službenika odgovornog za nadgledanje sprovođenja.

4. Naredba za sprovođenje neke od mera zahteva da ovlašćeni policijski službenik podnese pismeni izveštaj državnom tužiocu o sprovođenju naredbe u roku od petnaest (15) dana od dana izdavanja naredbe. U pismenom izveštaju navodi se: vreme početka i završetka mere, broj i identitet lica obuhvaćenih merom i kratak opis toka i rezultata sprovedene mere. U prilogu posebnog izveštaja državnom tužiocu podnosi se kompletna tehnička dokumentacija. Državni tužilac dostavlja sudiji za prethodni postupak poseban izveštaj i kompletnu dokumentaciju o svakoj posebnoj istražnoj meri koju je naredio sudija za prethodni postupak u skladu sa članom 86. stav 2. ovog zakonika.

5. Naredba za posebne istražne mere može uključiti i ovlašćenje za ovlašćenog policijskog službenika da uđe u privatne prostorije ako sudija za prethodni postupak oceni da je takav

ulazak neophodan da bi se aktivirala ili onesposobila tehnička sredstva za sprovođenje takvih mera. Kad ovlašćeni policijski službenici uđu u privatne prostorije po osnovu naredbe iz ovog stava, njihova postupanja moraju da se ograniče na radnje potrebne da bi se aktivirala ili onesposobila tehnička sredstva.

6. Naredba za pribavljanje liste poziva sa telefonskih brojeva ili presretanje komunikacija preko kompjuterske mreže mora sadržati sve elemente za identifikovanje svakog telefona ili svake tačke pristupa kompjuterskoj mreži koji trebaju biti presretnuti. Osim u slučaju iz stava 5. ovog člana, naredba za presretanje telekomunikacija i upotreba presretača – IMSI – međunarodni identitet mobilnog pretplatnika mora sadržati sve elemente za identifikovanje svakog telefona koji mora biti presretan.

7. Na zahtev državnog tužioca, naredba za presretanje telekomunikacija i upotrebu presretača – IMSI – međunarodni identitet mobilnog pretplatnika može sadržati samo opšti opis telefona koji mogu biti presretani, ako sudija za prethodni postupak nadležnog Osnovnog suda oceni da postoji osnovana sumnja da:

7.1. osumnjičeni koristi različite telefone da bi izbegao praćene od strane ovlašćenog policijskog službenika;

7.2. osumnjičeni koristi ili će koristiti telefon ili telefone naznačene u naredbi.

8. Ako je naredbu za presretanje telekomunikacija i upotrebu presretača – IMSI – međunarodni identitet mobilnog pretplatnika izdao sudija za prethodni postupak shodno stavu 7. ovog člana:

8.1. ovlašćeni policijski službenici moraju odmah po izvršenju naredbe za određeni telefon, pismeno obavestiti sudiju za prethodni postupak o relevantnim činjenicama, uključujući i broj telefona; i

8.2. naredba ne može se koristiti za presretanje telekomunikacija lica koje nije osumnjičen;

9. Naredba za pretresanje poštanskih pošiljka ili za kontrolisanu isporuku poštanskih pošiljki mora naznačiti adresu na poštanskim pošiljkama koje trebaju biti pretresene ili isporučene. Ta adresa mora odgovarati adresi tog lica ili više lica prema kojima se primenjuje.

10. Naredba za presretanje telekomunikacija i upotrebu presretača – IMSI – međunarodni identitet mobilnog pretplatnika, presretanje komunikacija preko kompjuterske mreže, pribavljanje liste poziva sa telefonskog broja, pretresanje poštanskih pošiljki, kontrolisanu isporuku poštanskih pošiljki ili otkrivanje finansijskih podataka, mora kao dodatak da sadrži zasebno pisano uputstvo licima, koja nisu ovlašćeni policijski službenici, a čija pomoć može biti potrebna za sprovođenje naredbe. Takvo pisano uputstvo mora biti naslovljeno na direktora ili odgovornog službenika telekomunikacionog sistema, kompjuterske mreže, poštanske službe, banke ili ostalih finansijskih institucija i mora navesti samo informaciju koja se zahteva kao pomoć u izvršenju naredbe.

11. Naredba za simuliranu registraciju pravnih lica ili korišćenje postojećih pravnih lica za prikupljanje podataka, označava osnivanje poslovnih subjekata koji se mogu stvarati u cilju pružanja simuliranih poslovnih usluga i može se sprovesti primenom mere prikrivanja identiteta određenog lica, imovine i pravnih lica. Prilikom sprovođenja ove mere policija saraduje sa drugim organima državne uprave, pravnim licima, javnim organima, drugim pravnim licima i udruženjima lica. Pružanje simuliranih poslovnih usluga vrše prikriveni islednici ili lica pod njihovim nadzorom.

12. Shodno članu 86. stav 1. ovog zakonika, državni tužilac može izdati naredbu kojom ovlašćuje prikrivenog islednika ili saradnika policije da prikupi dokaze ako se takvi dokazi ne mogu prikupiti drugim sredstvima ili bi njihovo prikupljanje bilo znatno otežano.

13. Saradnik policije je lice od poverenja koje dobrovoljno, po naredbi državnog tužioca, obavlja posebne istražne mere. Pre početka primene posebnih mera, saradnik policije potpisuje izjavu u kojoj navodi da je saglasan da obavlja posebne istražne mere u svojstvu saradnika, u kojoj se pojašnjavaju sva prava i dužnosti.

14. Naredba za tajnu istragu sadrži podatke o licima i grupi prema kojima se primenjuje, opis mogućih krivičnih dela, način, obim, mesto i rok važenja naredbe. U naredbi može biti određeno da prikiveni islednik može upotrebiti tehnička sredstva za fotografisanje, optičko, tonsko ili elektronsko snimanje. Angažovanje prikivenog islednika traje koliko je potrebno da se prikupe dokazi, ali ne duže od jedne (1) godine. Državni tužilac može produžiti trajanje naredbe za najduže šest (6) meseci. Angažovanje prikivenog islednika se prekida čim prestanu razlozi za njegovu primenu.

15. Prilikom izvršenja naredbe, prikiveni islednik može koristiti mere zaštite ili anonimnost kako bi prikrrio identitet policijskog službenika. Odgovorno lice Policije Kosova, odnosno lice kojeg oni ovlaste određuje prikivenog islednika pod pseudonimom ili šifrom. Prikiveni islednik je, po pravilu, ovlašćeni policijski službenik, a u slučaju da to zahtevaju posebne okolnosti slučaja, i drugo lice, koje može biti i strani državljanin. Radi zaštite identiteta prikivenog islednika, nadležni organi mogu izmeniti podatke u bazama podataka i izdati lične isprave sa izmenjenim podacima. Zabranjeno je i kažnjivo da prikiveni islednik podstrekava na izvršenje krivičnog dela.

16. Prikiveni islednik u toku angažovanja podnosi izveštaje svom neposrednom starešini. Po završetku angažovanja prikivenog islednika, starešina dostavlja sudiji za prethodni postupak fotografije, optičke, tonske ili elektronske snimke, prikupljenu dokumentaciju i sve pribavljene dokaze i izveštaje koji sadrže: vreme početka i završetka angažovanja prikivenog islednika; šifru ili pseudonim prikivenog islednika; opis primenjenih postupaka i tehničkih sredstava; podatke o licima obuhvaćenim merom i opis postignutih rezultata.

17. Tokom tajne istrage, prikiveni islednik ima pravo da učestvuje u razgovorima sa licima koja mogu biti potencijalni svedoci ili osumnjičeni krivičnih dela. Tokom tih razgovora, on može postavljati pitanja u vezi krivičnog dela. Ako je moguće, ovi razgovori se snimaju. Ako se ti razgovori ne mogu snimiti, prikiveni islednik, što je pre moguće, u policijskom izveštaju tačno sumira razgovore i objašnjava zašto razgovori nisu snimljeni.

18. Prikiveni islednik može se ispitati u krivičnom postupku kao svedok o sadržini razgovora sa osumnjičenima prema kojima su primenjene mere, samo pod šifrom ili pseudonimom, putem video-konferencijskog poziva, shodno zakonskim odredbama o merama posebne zaštite ili anonimno. Ispitivanje se obavlja tako da se braniocima i strankama ne otkrije identitet prikivenog islednika. Prekrivni islednik se poziva preko starešine koji neposredno pre ispitivanja svojom izjavom pred sudom, potvrđuje identitet prikivenog islednika. Podaci o identitetu prikivenog islednika koji se ispituje kao svedok predstavljaju poverljive podatke.

Član 91.

Izvršavanje naredbe o posebnim istražnim merama

1. Ovlašćeni policijski službenik započinje izvršenje naredbe za sprovođenje neke od mera iz ovog Poglavlja najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana izdavanja.

2. Naredba se izvršava na način koji umanjuje presretanje komunikacija koje u suprotnom ne podležu presretanju shodno ovom poglavlju.

3. Ako neki od uslova za nalaganje mera prestane da važe, ovlašćeni policijski službenik mora obustaviti izvršenje naredbe i pismeno obavesti sudiju. Ako je naredbu izdao sudija za prethodni postupak, ovlašćeni policijski službenik mora obavestiti i državnog tužioca. Po prijemu pismenog obaveštenja, državni tužilac ili nadležni sudija mora doneti pismenu odluku o obustavi naredbe.

4. Ovlašćeni policijski službenici beleže vreme i datum početka i završetka svake preduzete radnje u cilju izvršenja naredbe. U zapisnik se unose imena ovlašćenih policijskih službenika koji su preduzeli bilo koju radnju i funkciju. Uz zapisnik prilažu se izveštaji koji se dostavljaju državnom tužiocu ili nadležnom sudiji prema članu 90. stav 4. ovog zakonika.

5. Prilikom izvršenja naredbe za presretanje telekomunikacija i upotrebu presretača – IMSI – međunarodni identitet mobilnog pretplatnika, presretanje komunikacija preko kompjuterske mreže, pretresanja poštanskih pošiljki, kontrolisanu isporuku poštanskih pošiljki i pribavljanje liste poziva sa telefonskog broja, odgovorna lica za rad telekomunikacija, kompjuterskih mreža ili poštanskih usluga moraju olakšati izvršenje naredbe pod nadzorom direktora ili nadležnog službenika telekomunikacionog sistema, kompjuterske mreže ili poštanske službe.

6. Prilikom izvršenja naredbe za otkrivanje finansijskih podataka, zaposleni u finansijskoj instituciji moraju olakšati izvršenje takve naredbe pod nadzorom direktora ili nadležnog službenika finansijske institucije.

7. Ovlašćeni policijski službenik ili lice koje postupa pod nadzorom ovlašćenog policijskog službenika može obaviti simuliranu prodaju ili kupovinu artikala, usluga, ili stvari, ili simulaciju primanja i davanja mita.

8. Prilikom izvršenja naredbe za tajnu istragu, simuliranu prodaju ili kupovinu artikala, usluga, ili stvari, te simuliranog primanja ili davanja mita:

8.1. lice koje izvršava naredbu ne sme da podstrekuje neko drugo lice na izvršenje krivičnog dela koje inače ne bi se izvršilo da nije postupilo lica koje izvršava naredbu;

8.2. lice koje, u skladu sa odredbama ovog Poglavlja izvršava naredbu za tajnu istragu, ne čini i krivično delo.

9. Krivični postupak se ne pokreće u slučaju krivičnog dela do koga je došlo povredom stava 8. ovog člana.

10. Prilikom izvršenja naredbe za presretanje telekomunikacija i upotrebu presretača – IMSI – međunarodni identitet mobilnog pretplatnika, presretanje komunikacija preko kompjuterske mreže ili pretresanje poštanskih pošiljki, takva naredba ne sme se izvršiti za komunikacije između osumnjičenog i njegovog branioca, sem u slučaju da postoji osnovana sumnja da su se osumnjičeni i njegov branilac udružili u krivičnoj radnji koja predstavlja osnov za izdavanje naredbe.

Član 92.

Rokovi, produženje i obnavljanje naredbe za posebne istražne mere

1. Državni tužilac ili sudija za prethodni postupak može izdati naredbu za posebne istražne mere u trajanju od devedeset (90) dana od dana izdavanja naredbe.

2. Državni tužilac ili sudija za prethodni postupak ne može izdati dodatnu pisanu naredbu za produženje naredbe prema ovom Poglavlju, osim ako i preduslovi za nalaganje mere predviđene ovim Poglavljem, kako je utvrđeno u članu 88. ovog zakonika i dalje važe i da se zbog potrebe za daljim prikupljanjem dokaza zahteva produženje naredbe. Naredba izdata u skladu sa stavom 1. ovog člana može se produžiti za još devedeset (90) dana u okviru vremenskog perioda od trista šezdeset pet (365) dana.

3. Naredba za simuliranu prodaju i kupovinu artikala, usluga ili stvari, ili naredba za simulirano davanje i primanje mita odobrava se samo za jednu kupovinu stvari ili za jedno simulirano delo korupcije. Sudija za prethodni postupak može izdati drugu naredbu prema istom licu ako preduslovi za nalaganje mere predviđene ovim Poglavljem, kako je utvrđeno u članu 88. ovog

zakonika, i dalje se sprovode i postoji racionalno objašnjenje zbog čega nije uspelo pribavljanje nekih ili svih informacija traženih prethodnom naredbom.

4. Državni tužilac ili sudija za prethodni postupak može u svako doba da izmeni naredbu ako smatra da je takva promena potrebna da bi se obezbedilo da preduslovi za nalaganje mere predviđene ovim Poglavljem, kako je utvrđeno u članu 88. ovog zakonika, i dalje važe.

5. Državni tužilac ili sudija za prethodni postupak može u svako doba da obustavi naredbu ako oceni da su preduslovi za nalaganje mere, kako je utvrđeno u članu 88. ovog zakonika, prestali da važe.

6. Sudija za prethodni postupak može produžiti naredbu za posebne istražne mere samo na obrazloženi predlog državnog tužioca u kojem se navode razlozi zašto je i dalje potrebno pribavljanje dokaza.

7. Posebne istražne mere koje je naložio državni tužilac ili sudija za prethodni postupak mogu se obnoviti ako naredba nije mogla da se izvršiti iz objektivnih razloga. Ako se naredba izdaje prema ovom stavu, primenjuju se rokovi iz st. 1. i 2. ovog člana. Ako državni tužilac zatraži obnavljanje naredbe za mere koje nalaže sud, u svom zahtevu mora obrazložiti objektivne razloge koji su onemogućili izvršenje naredbe, a kada državni tužilac sam obnovi naredbu za posebne istražne mere iz svoje nadležnosti, u naredbi koju obnavlja mora navesti razloge koji su doveli do neizvršenja naredbe.

8. Rokovi naredbe predviđeni u st. 1. i 2 ovog člana ne primenjuju se na meru tajne istrage.

Član 93.

Materijali dobijeni posebnim istražnim merama

1. Po završetku primene mere propisane ovim Poglavljem, ovlašćeni policijski službenik podnosi državnom tužiocu sav prikupljeni materijal, i to: sve spise, snimke, tonske i optičke snimke, te druge stvari koje odnose na naredbu i izvršenje iste. Prikupljeni policijski materijal izrađuje se u dva primerka. Jedan primerak se čuva u policijskoj arhivi. Drugi primerak, sa posebnim izveštajem, dostavlja se državnom tužiocu.

2. Ako se nalože posebne istražne mere iz člana 86. st. 1. i 2. ovog zakonika, sudu se moraju dostaviti svi tehnički, tonski i optički materijali zajedno sa optužnicom u cilju potkrepljivanja pribavljenih dokaza. U suprotnom, materijali prikupljeni ovom naredbom, koji nisu podneti sudu, smatraju se neprihvatljivim dokazima. Taj materijal drži se zapečaćenim do daljne naredbe suda.

3. Materijali mogu se držati zapečaćenim i čuvati u tajnosti ako državni tužilac smatra da bi njihovo obelodanjivanje javnosti omelo kasniju istragu ili predstavilo opasnost po žrtvu, svedoke, islednike ili druga lica.

4. Poštanske pošiljke koje ne sadrže informacije a koje bi bile od pomoći u istrazi krivičnog dela moraju se odmah isporučiti primaocu.

Član 94.

Obaveštenje o posebnim istražnim merama

1. Lice prema kojem se primenjuju posebne istražne mere ne obaveštava se o toku ili ishodu iste do završetka mere.

2. Po završetku mere, državni tužilac, u slučajevima iz člana 86. stav 1. ovog zakonika ili sudija za prethodni postupak, u slučajevima iz člana 86. stav 2. ovog zakonika obaveštava lice prema kojem se primenjuju posebne istražne mere da li je tokom sprovođenja mera njegov identitet

razotkriven i da li takvo obaveštenje ne predstavlja ozbiljnu opasnost po život ili zdravlje lica ili ne ugrožava neku istragu koja je u toku. U slučaju obaveštenja iz ovog stava, lice ima pravo da pregleda prikupljeni materijal.

3. Državni tužilac, u slučajevima iz člana 86. stav 1. ovog zakonika ili sudija za prethodni postupak, u slučajevima iz člana 86. stav 2. ovog zakonika, donosi odluku o uništavanju prikupljenih materijala, uključujući i primerak materijala zadržanog u policiji i sastavlja se zapisnik o procesu uništavanja.

4. Materijali obezbeđeni posebnim istražnim merama a koji nisu potrebni u cilju krivičnog gonjenja ili mogućeg razmatranja mere od strane suda, brišu se bez odlaganja. Čin brisanja mora se dokumentovati. U slučajevima kad je brisanje podataka odloženo zbog mogućeg razmatranja ove mere od strane suda, podaci se ne koriste ni u koje druge svrhe bez saglasnosti dotičnog lica, te pristup podacima se shodno ograničava.

Član 95.

Prihvatljivost dokaza dobijenih naredbom za posebne istražne mere

1. Dokaz pribavljen merama predviđenim ovim Poglavljem je neprihvatljiv ako su naredba za meru i sprovođenje iste nezakoniti.

2. Dokazi pribavljeni naredbom za posebne istražne mere za predviđena dela u skladu sa odredbama ovog Poglavlja su prihvatljivi dokazi i mogu se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.

3. Ako dokazi pribavljeni naredbom za posebne istražne mere ukazuju na druga krivična dela ili druge osumnjičene koji nisu obuhvaćeni izdatom naredbom, vrši se prepis tog dela snimka i dostavlja se državnom tužiocu i takav materijal može se koristiti kao dokaz u postupku, samo ako je povezan sa krivičnim delom za koje se može izdati naredba o tajnim istražnim merama.

4. Nakon podizanja optužnice, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ocenjuje prigovore okrivljenog o prihvatljivosti prikupljenih dokaza. Protiv odluke o prigovoru iz ovog stava može se izjaviti žalba.

5. U bilo koje vreme pre pravosnažnosti presude, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, po službenoj dužnosti, može preispitati prihvatljivost materija prikupljenog u skladu sa članom 88. ovog zakonika, u pogledu povreda ustavnih prava okrivljenog ako postoje indikacije da je materijal nezakonito prikupljen.

6. Kad rešenje o nezakonitosti naredbe ili njenog sprovođenja postane pravosnažno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća koji vodi postupak uklanja sav prikupljeni materijal iz zapisnika i isti dostavlja Veću za preispitivanje praćenja i istrage, radi donošenja odluke o naknadi.

Član 96.

Veće za ispitivanje praćenja i istrage

1. Veće za ispitivanje praćenja i istrage mora:

1.1. doneti odluku po žalbi koja je izjavljena shodno stavu 5. ovog člana u odnosu na meru ili naredbu za meru prema ovom Poglavlju i odlučiti o odgovarajućoj naknadi; ili

1.2. odlučiti o naknadi lica ili licima prema kojima je primenjena naredba prema ovom Poglavlju, ako je sudija doneo pravosnažno rešenje da je naredba ili sprovođenje iste nezakonito.

2. Veće za ispitivanje praćenja i istrage je sastavljeno od troje sudija koje imenuje predsednik Osnovnog suda da odlučuju o pojedinačnoj žalbi ili o naknadi nakon donošenja pojedinačnog rešenja iz člana 95. stav 6. ovog zakonika. Nijedan od trojice članova Veća za preispitivanje praćenja i istrage ne sme da bude profesionalno vezan sa licem koje je predmet žalbe, niti sa prikupljenim materijalom, koji su predmet rešenja iz člana 95. stav 6. ovog zakonika.

3. Ovlašćeni policijski službenici i državni tužioci dostavljaju Veću za ispitivanje praćenja i istrage dokumentaciju koju Veće traži da bi obavilo svoju funkciju, a na zahtev istog dužni su da i usmeno svedoče.

4. Ako rešenje sudije o nezakonitosti mere ili njenog sprovođenja prema ovom Poglavlju postane pravosnažno, takvo rešenje je obavezujuće po Veće za ispitivanje praćenja i istrage.

5. Ako lice smatra da je predmet nezakonite mere prema ovom Poglavlju ili nezakonite naredbe za meru iz ovog Poglavlja, ono može izjaviti žalbu predsedniku Osnovnog suda, koji će, ako se navodi povreda zakona, imenuje Veće za preispitivanje praćenja i istrage da o istoj odlučuje.

6. Ako prilikom odlučivanja Veće za ispitivanje praćenja i istrage utvrdi da je mera iz ovog Poglavlja ili naredba za primenu takve mere nezakonita, Veće može odlučiti da:

- 6.1. povuče naredbu, ako je još uvek važeća;
- 6.2. naredi uništenje prikupljenog materijala; i
- 6.3. dodeli naknadu licu ili licima koja su predmet naredbe.

Član 97.

Pomoć ostalih organa za primenu mera

Policija može, po potrebi, da zatraži pomoć ostalih organa odgovornih za održavanje reda i zakona i bezbednog okruženja na Kosovu, u vezi sa primenom mera iz ovog Poglavlja.

Član 98.

Praćenje i istraga carinskih i drugih srodnih usluga

Odredbe ovog Poglavlja ne dovode u pitanje ovlašćenja službenih lica prema važećem zakonu, primenjuju se i na praćenje i istragu pružanja carinskih i drugih srodnih usluga.

Potpoglavlje IV. – Pokretanje krivičnog postupka

A. Pokretanje istrage

Član 99.

Pokretanje krivičnog postupka istragom ili optužnicom

1. Ako policija ili neka druga vladina agencija podnese prijavu državnom tužiocu zbog osnovane sumnje za krivično delo, državni tužilac može pokrenuti istragu u krivičnom postupku prema članu 100. ovog zakonika.

2. Ako policija ili neko drugo lice podnese prijavu državnom tužiocu zbog osnovane sumnje za jedno ili više krivičnih dela za koja je propisana kazna zatvora do tri (3) godine, a državni tužilac oceni da postoji dobro osnovana sumnja koja podržava optužnicu, državni tužilac može podignuti optužnicu prema članu 235. ovog zakonika.

3. U svako doba osumnjičeni iz ovog člana može priznati krivicu prema optužbi u skladu sa

članom 230. ovog zakonika.

Član 100. Pokretanje istrage

1. Državni tužilac može pokrenuti istragu pa osnovu krivične prijave policije ili drugih izvora ako postoji osnovana sumnja da je krivično delo za koje se ganja po službenoj dužnosti ili na predlog oštećenog, izvršeno, vrši ili postoji verovatnoća da će se izvršiti u bliskoj budućnosti.

2. Istraga se pokreće rešenjem državnog tužioca prema članu 102. ovog zakonika.

Član 101. Opšta načela istražne faze

1. U toku istrage državni tužilac ocenjuje ne samo okolnosti i dokaze koje terete već i one koje idu u korist, te obezbeđuje pribavljanje dokaza koji mogu biti nedostupni na glavnom pretresu. U toku ove faze, državni tužilac prikuplja i dokaze koji su bitni za donošenje merodavne odluke suda o težini i vrsti krivične sankcije.

2. Cilj istrage je prikupljanje potrebnih dokaza i podataka za donošenje odluke o podizanju optužnice ili o obustavi postupka, te i prikupljanje dokaza čije bi izvođenje na glavnom pretresu moglo biti nemoguće ili teško.

3. Svako lice za koga državni tužilac opravdano sumnja da je izvršilo krivično delo u rešenju za pokretanje istrage navodi se kao okrivljen. Svaki okrivljen naveden u rešenju ima sva prava koja pripadaju okrivljenom prema ovom zakoniku.

4. Ako u toku istrage državni tužilac sazna o izvršenju nekog drugog krivičnog dela ili za nekog drugog osumnjičenog, državni tužilac može pokrenuti novu istragu za novo krivično delo ili osumnjičenog, ili da proširi postojeću istragu. Državni tužilac obaveštava sudiju za prethodni postupak o novim ili izmenjenim rešenjima.

5. U toku istrage zabranjuje se neovlašćeno otkrivanje prikupljenih informacija, materijala, podataka ili dokaza.

Član 102. Rešenje o pokretanju istrage

1. Istraga se pokreće rešenjem državnog tužioca. Rešenje sadrži ime lica protiv koga se vodi istraga, ako je poznato. Ovo lice se može identifikovati na osnovu ličnih podataka ili nadimka, fotografije, drugih fizičkih ili prepoznatljivih odlika, ili drugim načinima identifikacije koji omogućuju utvrđivanje identiteta lica. Rešenje takođe sadrži vreme otvaranja istrage, opis radnje koja pokazuje elemente krivičnog dela, zakonski naziv krivičnog dela, okolnosti i činjenice koje opravdavaju razložnu sumnju krivičnog dela, da li su naložene posebne istražne mere i dokazi i podaci koji su već prikupljeni. Primerak rešenja o istrazi se bez odlaganja dostavlja sudiji za prethodni postupak.

2. Rešenje državnog tužioca o pokretanju istrage se može doneti i ako lice ili lica iz stava 1. ovog člana nisu poznata. Po utvrđivanju identiteta jednog ili više lica, državni tužilac shodno tome izmenjuje rešenje.

3. Rezultati početnih radnji policije i prikupljanja dokaza sastavni su deo istražnog predmeta.

4. Po donošenju rešenja iz ovog člana, istragu vodi i nadgleda državni tužilac.

5. Državni tužilac može preduzeti istražne radnje ili ovlastiti policiju da preduzima istražne radnje

u pogledu prikupljanja dokaza.

6. Istraga se vodi samo u vezi krivičnog dela naznačenog u rešenju za pokretanje istrage ili u izmenjenom rešenju. Ako je okrivljeni poznat i naznačen u rešenju za pokretanje istrage ili u izmenjenom rešenju, istraga se vodi samo protiv njega.

7. Rešenju iz ovog člana može se priložiti i zahtev za sudsku naredbu u smislu člana 103. ovog zakonika.

8. Rešenju iz ovog člana može se priložiti i zahtev za izdavanje naloga zabrane suda shodno Poglavlju XVIII. ovog zakonika.

B. Pretresanje i oduzimanje

Član 103.

Pretresanje i privremena zaplena dokaza i specifikovane imovine pa osnovu naredbe suda

1. Sva pretresanja se vrše po osnovu sudske naredbe osim ako drugim zakonima Kosova nije drugačije određeno.

2. Na osnovu naredbe sudije za prethodni postupak, koja se izdaje na pismeni zahtev državnog tužioca, policija može izvršiti pretresanje kuće, lica ili druge imovine i da privremeno zapleni dokaze ili specifikovanu imovinu.

3. Zahtev državnog tužioca za izdavanje naredbe za pretresanje mora navesti da postoji realna verovatnoća:

3.1. da je izvršeno krivično delo; i

3.2. da rezultat pretresanja bude hapšenje lica ili dovede do otkrivanja tragova ili zaplena dokaza ili specifikovane imovine.

4. Naredba za pretresanje sadrži:

4.1. identifikaciju lica i/ili mesta protiv koga se izdaje naredba;

4.2. naznaku krivičnog dela u vezi kojeg je izdata naredba;

4.3. obrazloženje osnova za postojanje realne verovatnoće iz stava 3. ovog člana;

4.4. opis dokaza ili specifikovane imovine koji su predmet pretresanja;

4.5. poseban opis lica, prostorija ili imovine koje treba pretresati.

5. Odredbe ovog i ostalih članova koje se odnose na pretresanje lica, kuće ili druge imovine shodno se primenjuju i za pretresanje skrivenih prostora u vozilima i drugim prevoznim sredstvima, kao i elektronskih uređaja, uključujući ali ne ograničavajući se i na računare, kamere, mobilne telefone, mobilne elektronske uređaje ili uređaje mobilne elektronske memorije, koji pripadaju ili su u posedu, ili koji se nalaze u predmetnoj kući ili imovini.

6. Policija obaveštava državnog tužioca u roku od četrdeset osam (48) časa od časa okončanja pretresa o svakom dokazu ili specifikovanoj imovini koje je policija pa osnovu naredbe suda za pretresanje privremeno zaplenila.

7. U roku od sedam (7) dana od dana obaveštenja iz stava 6. ovog člana, državni tužilac podnosi zahtev sudu za izdavanje naloga trajne zabrane iz člana 261. ovog zakonika za specifikovanu imovinu naznačenu u naredbi koju je policija privremeno zaplenila.

8. Privremeno zaplenjeni dokazi tretiraju se u skladu sa članom 110. ovog zakonika.

Član 104. **Ograničenja u izvršenju naredbe za pretresanje**

1. Naredbu za pretresanje izvršava policija u roku sedamdeset dva (72) časa od časa izdavanja naredbe.

2. Na zahtev državnog tužioca, sud može produžiti rok iz stava 1. ovog člana za još sedamdeset dva (72) časa, ako tužilac dokaže da je ispunjen jedan od dole navedenih uslova:

2.1. da je u krivično delo uključeno četiri ili više okrivljenih;

2.2. da je identifikovano nekoliko oštećenih;

2.3. da se istraga odnosi na organizovanu kriminalnu grupu, ili

2.4. da postoje druge vanredne okolnosti koje zahtevaju jedno takvo produženje.

3. Ovlašćeni policijski službenici izvršavaju naredbu za pretresanje u vremenu između 6 i 22 časova.

4. Izuzetno od stava 3. ovog člana, naredba za pretresanje može se izvršiti i van ovog vremena ako:

4.1. je počelo, a nije završeno do 22 časova;

4.2. se pretresanje sprovodi prema članu 108. ovog zakonika;

4.3. uslovi iz člana 105. stav 2. ovog zakonika odlažu početak sprovođenja pretresanja;

4.4. odlaganje može dovesti do bekstva traženog lica za pretresanje;

4.5. se dokazi ili specifikovana imovina izgube, unište ili prodaju, ili

4.6. se radi o poslovnim prostorijama koji svoju delatnost obavljaju uglavnom u intervalu između 22 i 6 časova.

Član 105. **Postupak pre početka pretresanja i prava lica**

1. Pre početka izvršenja naredbe za pretresanje, policija daje na uvid naredbu za pretresanje licu protiv kojeg je izdata i to lice se obaveštava da ima pravo da stupi u kontakt sa svojim advokatom koji ima pravo da prisustvuje pretresanju.

2. Ako lice zahteva prisustvo svog advokata prilikom pretresanja, policija odlaže izvršenje naredbe za pretresanje do dolaska advokata, ali ne duže od dva (2) časa od trenutka kada je advokat obavešten o pretresanju. U međuvremenu, policija može ograničiti kretanje dotičnog lica i drugih lica u prostorijama u kojima se obavlja pretresanje. Radi bezbednosti i zaštite lica i imovine ili sprečavanja prodaje, uništavanja ili nestanka dokaza ili specifikovane imovine, policija može započeti pretresanje i pre isteka roka za dolazak advokata.

3. Pre početka izvršenja naredbe za pretresanje, policija zahteva od lica da dobrovoljno preda traženo lice, dokaz ili specifikovanu imovinu.

4. Izvršenje naredbe za pretresanje može započeti bez pokazivanja naredbe ili bez prethodnog zahteva za predaju traženog lica, dokaza ili specifikovane imovine, ako se očekuje oružani otpor, ili ako postoji verovatnoća da bi efikasnost pretresanja bila narušena ukoliko se pretresanje ne izvrši odmah i bez prethodne najave, ili ako se vrši pretresanje javnih objekta/prostorija.

Član 106.

Postupak prilikom pretresanja i prava lica

1. Prilikom izvršenja naredbe za pretresanje kuće ili druge imovine, lice čija se kuća ili imovina pretresaju, ili predstavnik tog lica, imaju pravo da prisustvuju pretresanju.

2. Prilikom izvršenja naredbe za pretresanje kuće ili druge imovine, moraju da budu prisutna dva (2) odrasla lica kao svedoci. Pre početka pretresanja, svedoci se upozoravaju da pažljivo posmatraju kako se obavlja pretresanje, te obaveštavaju da imaju pravo da stavljaju primedbe, ako ih imaju, na sadržaj zapisnika za pretresanje pre njegovog potpisivanja.

3. Pretresanje lica ženskog pola obavlja isključivo policijska službenica i isključivo lica ženskog pola mogu biti svedoci.

4. Pretresanje može se obaviti i bez prisustva svedoka ako se njihovo prisustvo ne može odmah obezbediti i ako bi odlaganje početka pretresanja bilo opasno. Razlozi zbog kojih je pretresanje obavljeno bez prisustva svedoka unose se u zapisnik.

5. Policija može obaviti pretresanje lica bez naredbe i bez prisustva svedoka kada izvršava rešenje o prinudnom dovođenju lica ili kada obavlja hapšenje ako postoji osnovana sumnja da to lice poseduje oružje ili oruđe za napad, ili namerava da otuđi, sakrije ili uništiti dokaze ili specifikovanu imovinu.

6. Zaključana kuća ili imovina može se otvoriti upotrebom sile samo ako vlasnik nije prisutan ili odbije da iste dobrovoljno otvori.

7. Pretresanje lica može uključiti i intimno pretresanje koje obavlja kvalifikovan lekar ili bolničar u skladu sa pravilima medicinske nauke i uz puno poštovanje dostojanstva lica.

8. Ako se obavlja pretresanje prostorija javnog organa, predstavnik javnog organa poziva se da prisustvuje pretresanju.

9. Za svako pretresanje lica, kuće ili druge imovine sastavlja se zapisnik. Takav zapisnik potpisuje lice koje je pretresano ili čija je kuća ili imovina pretresana, njegov advokat, ako je bio prisutan prilikom pretresanja, i lica čije je prisustvo obavezno prema ovom zakoniku i važećim zakonima. Privremeno zaplenjeni dokazi ili specifikovana imovina unose se u zapisnik i precizno opisuju, a isto se naznačava i na potvrdi koja se odmah daje licu čiji su dokazi ili specifikovana imovina privremeno zaplenjeni.

10. Dokazi i specifikovana imovina koji su privremeno zaplenjeni prilikom pretresanja, zadržavaju se u skladu sa članom 110. ovog zakonika.

Član 107.

Pretresanje i privremena zaplena dokaza ili specifikovane imovine koji nisu naznačeni u naredbi za pretresanje

1. Ako se prilikom pretresanja lica, kuće ili druge imovine otkriju dokazi ili specifikovana imovina koji nisu naznačeni u naredbi za pretresanje, ali koji su inače dokazi tog ili drugog krivičnog

dela ili specifikovane imovine, isti se unose u zapisnik i privremeno zaplenjuju i odmah se izdaje potvrda o privremenoj zapleni i čuvaju se na način propisan članom 110. ovog zakonika.

2. Državnom tužiocu se odmah ili najkasnije u roku od četrdeset osam (48) časa nakon obavljanja pretresanja šalje obaveštenje.

3. U roku od sedamdeset dva (72) časa od izvršenja pretresanja pri kojem su privremeno zaplenjeni dokazi i specifikovana imovina u skladu sa ovim članom, državni tužilac zahteva od suda da, u skladu sa ustavnim odredbama, retroaktivno odobri pretresanje i privremenu zaplenu.

4. Ako sud retroaktivno odobri pretresanje i privremenu zaplenu:

4.1. privremeno zaplenjeni dokazi tretiraju se u skladu sa članom 110. ovog zakonika;

4.2. u roku od sedam (7) dana od dana retroaktivnog odobrenja suda, privremeno zaplenjena specifikovana imovina podleže zahtevu državnog tužioca za izdavanje naloga trajne zabrane u skladu sa članom 261. ovog zakonika.

Član 108.

Razlozi za pretresanje i privremenu zaplenu bez naredbe suda

1. Policija može izvršiti pretresanje lica, kuće ili druge imovine i privremeno zapleniti dokaze krivičnog dela ili svaku specifikovanu imovinu bez naredbe sudije za prethodni postupak:

1.1. uz svesnu i dobrovoljnu saglasnost lica koje je predmet pretresanja ili vlasnika ili lica ovlašćenog da da saglasnost za pretresanje kuće ili druge imovine;

1.2. ako lice zove u pomoć;

1.3. radi neposrednog hapšenja lica zatečenog pri izvršenju krivičnog dela;

1.4. radi zaštite lica ili imovine od ozbiljne opasnosti ili štete;

1.5. radi sprečavanja prodaje, uništavanja ili neposrednog nestanka dokaza ili specifikovane imovine; ili

1.6. ako se lice protiv kojeg je izdata naredba suda za dovođenje nalazi u drugoj kući ili imovini.

2. Ako je policija preduzela pretresanje bez pisane naredbe suda, ona najkasnije u roku od četrdeset osam (48) časa nakon pretresanja mora podneti izveštaj državnom tužiocu.

3. U roku od sedamdeset dva (72) časa od izvršenja pretresanja, državni tužilac zahteva od suda da retroaktivno odobri pretresanje i privremenu zaplenu.

4. Ako sud retroaktivno odobrava pretresanje i privremenu zaplenu:

4.1. privremeno zaplenjeni dokazi tretiraju se u skladu sa članom 110. ovog zakonika;

4.2. u roku od sedam (7) dana od dana retroaktivnog odobrenja suda, privremeno zaplenjena specifikovana imovina podleže zahtevu državnog tužioca za izdavanje naloga trajne zabrane u skladu sa članom 261. ovog zakonika.

Član 109.
Neprihvatljivost dokaza pribavljenih prilikom pretresanja

Dokazi koji su pribavljeni prilikom pretresanja su neprihvatljivi ako je pretresanje obavljeno ozbiljnom povredom odredaba ovog Poglavlja čime je došlo do pogrešne i neostvarene primene pravde.

Član 110.
Privremeno zaplena

1. U skladu sa naredbom suda iz člana 103. ovog zakonika ili pretresanja iz člana 107. ili 108. ovog zakonika, policija može privremeno zapleniti dokaze i specifikovanu imovinu.

2. Specifikovana imovina može se privremeno zapleniti i na osnovu naloga državnog tužioca o privremenoj zabrani u skladu sa članom 260. stav 4. ovog zakonika.

3. Privremeno zaplenjeni dokazi tretiraju se u skladu sa ovim članom.

4. Privremeno zaplenjena specifikovana imovina podleže zahtevu državnog tužioca za izdavanje naloga trajne zabrane u skladu sa članom 261. ovog zakonika, ili se tretira u skladu sa st. 13. i 18. ovog člana.

5. Kada se dokazi ili specifikovana imovina privremeno zapleni, mora se navesti gde su pronađeni i dati njihov opis. Ako je potrebno, utvrđivanje njihovog identiteta mora se obezbediti na neki drugi način. Za oduzete predmete izdaje se potvrda.

6. Privremeno zaplenjeni dokazi fotografišu se i čuvaju u odgovarajućim posudama ili providnim plastičnim kesama, a ovlašćeni policijski službenik ili državni tužilac sačinjava spisak fotografija i zapisnik o nadzoru za svaki predmet ili skup spisa.

7. Oružje, automobili, avioni ili drugi ostali veliki predmeti koji su privremeno zaplenjeni fotografišu se i drže na odgovarajućim bezbednim mestima, a ovlašćeni policijski službenik ili državni tužilac sačinjava spisak fotografija i zapisnik o nadzoru za svaki predmet ili skup spisa.

8. Na objektima ili nepokretnostima koji su privremeno zaplenjeni moraju se postaviti obaveštenja kojim se građani obaveštavaju da je imovina privremeno zaplenjena, da je ulaz u iste zabranjen i da se oni koji u iste uđu bez dozvole mogu uhapsiti.

9. Novac ili novčanice koje su privremeno zaplenjene fotografišu se i drže u sefu a ovlašćeni policijski službenik ili državni tužilac sačinjavaju spisak fotografija i zapisnik o nadzoru novca i novčanica.

10. Privremeno zaplenjen novac sa bankovnih računa čuvaće se na bankarskom računu pod nadležnošću suda.

11. Privremeno zaplenjenu specifikovanu imovinu čuva policija na prikladan način radi očuvanja njene identifikacije i vrednosti u skladu sa ovim članom sve dok sud ne donese nalog zabrane.

12. Svaki privremeno zaplenjeni dokaz može biti specifikovana imovina koju oduzima državni tužilac, identifikujući predmet kao takav u optužnici ili u obaveštenju iz člana 278. stav 5. ovog zakonika.

13. Dokazi i specifikovana imovina koje državni tužilac nije odredio za oduzimanje u optužnici ili u obaveštenju iz člana 278. stav 5. ovog zakonika, i nije predmet predviđen članom 276. ovog zakonika, vraća se vlasniku po završetku svih postupaka ili po nastupanju zastarelosti krivičnog dela, koji god nastupi kasnije.

14. Ako se ne može utvrditi identitet vlasnika, takav dokaz se uništava u skladu sa članom 114. ovog zakonika.

15. Državni tužilac može i u optužnici ili obaveštenju iz člana 278. stav 5. ovog zakonika identifikovati specifikovanu imovinu, koja je određena za oduzimanje, kao dokaz koji će se koristiti u krivičnom postupku. Sud prihvata takve predmete kad su prihvatljivi da se koriste u krivičnom postupku. Državni tužilac podnosi zahtev za izdavanje naloga trajne zabrane. Ako se odobri zahtev za izdavanje trajnog naloga zabrane, Agencija za upravljanje zaplenjene i oduzete imovine je odgovorna za upravljanje tom imovinom u skladu sa Zakonom o upravljanju zaplenjenom i oduzetom imovinom. Privremene mere obezbeđenja te imovine predviđene u članu 262. podstavovima 3.5. i 5.1. – 5.3. ovog zakonika ili druge mere koje mogu dovesti do gubitka državnine iste, mogu se primeniti samo ako se dokazana vrednost te imovine na glavnom pretresu može se očuvati putem, između ostalog, čuvanja uzoraka, fotografija ili vađenjem overenih prepisa.

16. Privremeno zaplenjeni dokazi i specifikovana imovina ili koji su predmet naloga privremene ili trajne zabrane pod nadzorom i kontrolom državnog tužioca. Državni tužilac može poveriti nadzor i kontrolu dokaza ovlašćenom policijskom službeniku na čuvanje u skladu sa ovim zakonikom, te može poveriti nadzor i kontrolu specifikovane imovine Agenciji za upravljanje zaplenjenom i oduzetom na čuvanje u skladu sa Zakonom o upravljanju zaplenjenom i oduzetom imovinom.

17. Ako lice ili organ pod čijim nadzorom su dokazi ili specifikovana imovina koja podleže naredbi suda odbije da preda dokaz ili specifikovanu imovinu ovlašćenom policijskom službeniku koji je odgovoran za izvršenje naredbe, to lice ili taj organ biće gonjen zbog ometanja dokaznog ili službenog postupka iz člana 386. Krivičnog zakonika i sudija za prethodni postupak može se kazniti novčanom kaznom do pedeset odsto (50%) od vrednosti dokaza ili specifikovane imovine. Lice ili organ kome je izrečena novčana kazna može izjaviti žalbu na novčanu kaznu u roku od sedam (7) dana od dana izricanja iste ili da izbegne plaćanje novčane kazne neposrednim ispunjavanjem privremene mere zabrane, ali najkasnije u roku od sedam (7) dana od dana pravosnažnosti odluke o izricanju novčane kazne.

18. Osim predmeta predviđenih članom 276. ovog zakonika, svaki privremeno zaplenjeni dokazi ili specifikovana imovina koji nisu predmet zahteva za oduzimanje ili naloga trajne zabrane, odmah se vraćaju vlasniku, najkasnije do okončanja svih postupaka ili nastupanjem zastarelosti krivičnog dela, koja god nastupi kasnije. Ako se ne može utvrditi identitet vlasnika, takav dokaz se uništava u skladu sa članom 114. ovog zakonika. Svaki predmet predviđen članom 276. ovog zakonika automatski se oduzima bez naznačavanja predmeta ni u jednom od zahteva ili optužnici ili bez ijedne propratne radnje tužioca.

Član 111.

Predmeti koji se ne mogu privremeno zapleniti

1. Sledeći predmeti ne mogu se privremeno zapleniti:

1.1. prepiska između okrivljenog i lica koja prema ovom zakoniku ne mogu svedočiti prema članu 123. ovog zakonika, ili su oslobođeni obaveze svedočenja, te prema članu 124. ovog zakonika odbila da svedoče;

1.2. beleške lica iz člana 123. ovog zakonika u vezi poverljive informacije koju im je poverio okrivljen; i

1.3. ostali predmeti zaštićeni pravom lica iz čl. 123. i 124. ovog zakonika.

2. Ova ograničenja se primenjuju samo ako su takvi predmeti pod nadzorom lica koje ne može svedočiti prema članu 123. ovog zakonika, ili je oslobođen obaveze svedočenja i shodno prema 124. ovog zakonika je odbilo da svedoči. Predmeti zaštićeni pravima lica iz člana 124. stav 1.

podstav 1.5. ovog zakonika takođe ne podležu plenidbi ako su pod nadzorom bolnice ili druge medicinske ustanove. Ograničenja se ne odnose na lica koja ne mogu svedočiti prema članu 123. ovog zakonika, ili su oslobođeni obavezne svedočenja i prema članu 124. ovog zakonika odbili da svedoče, ako su takva lica osumnjičena za podstrekivanje ili saučesništvo, ometanje pravde, za primanje ukradene robe ili kada su dotični predmeti stečeni krivičnim delom, korišćeni ili imali za cilj da se koriste za izvršenje krivičnog dela ili rezultat krivičnog dela.

Član 112.

Ograničenja za otkrivanje dokumenata

1. Javni organi mogu zatražiti od sudije za prethodni postupak da odloži ili preispita naredbu za otkrivanje spisa ili dokumenata ako smatraju da otkrivanje njihove sadržine može štetiti opštem interesu. Sudija za prethodni postupak mora uravnotežiti štetu po opšti interes sa javnim interesom u pogledu blagovremenog presuđivanja u krivičnom postupku, ljudskim pravima okrivljenog ili pravima oštećenog. Mora postojati pretpostavka u korist otkrivanja spisa ili dokumenata javnih organa. Javni organ može uložiti prigovor Razmatrajućem veću na odbijanje sudije za prethodni postupak da odloži ili preispita svoju naredbu. Razmatrajuće veće donosi konačnu odluku.

2. Provredne organizacije i pravna lica mogu zatražiti da se informacije koje se odnose na njihovo poslovanje ne objave ako su osetljive prirode ili ako sadrže lične podatke trećih lica.

Član 113.

Vraćanje privremeno zaplenjenih ili zadržanih dokaza ili specifikovane imovine

Osim kako je predviđeno članom 276. ovog zakonika, privremeno zaplenjeni ili zadržani dokazi ili specifikovana imovina tokom krivičnog postupka vraćaju se vlasniku ili držaocu ako se obustavi postupak ili ne postoji osnov za njihovu privremenu zaplenu ili oduzimanje.

Član 114.

Postupak za imovini nepoznatog vlasnika

1. Ako se prilikom pretresanja lica, stana ili druge imovine pronađe imovina za koju se ne zna čija je, državni tužilac opisuje imovinu i objavljuje opis na oglasnoj tabli Skupštine opštine na čijem području okrivljeni živi i na čijem je području krivično delo izvršeno. Putem tog oglasa poziva se vlasnik da se javi u roku od šest (6) meseci od dana objavljivanja oglasa, uz upozorenje da će predmet u protivnom prodati, po nalogu državnog tužioca, Agencija za upravljanje zaplenjenom i oduzetom imovinom. Novac stečen prodajom prelazi u vlasništvo Republike Kosova i prenosi se u Program za naknadu žrtava zločina.

2. Ako određena imovina ima veću vrednost od pet hiljada (5.000) evra, isto obaveštenje iz stava 1. ovog člana objavljuje se i u dnevnim novinama.

3. Ako je imovina podložna kvaru ili je njeno održavanje vezano sa znatnim troškovima, ista može se prodati na naredbu suda po osnovu koje se prihod prenosi na čuvanje na bankovni račun koji je pod kontrolom Agencije za upravljanje zaplenjenom i oduzetom imovinom sve do naredne naredbe suda.

4. Stav 3. ovog člana primenjuje se i za druge predmete koji pripadaju okrivljenom koji se nalazi u bekstvu ili nepoznatom počiniocu.

5. Vlasnik ima pravo da u građanskom postupku traži povraćaj imovine ili prihoda stečenog od prodaje u roku od tri (3) godine nakon isteka roka iz stava 2. ovog člana.

C. Prikupljanje dokaza pre podizanja optužnice

Član 115.

Prikupljanje dokaza tokom istrage

1. Nakon pokretanja istrage, državni tužilac ispituje i uzima iskaze svedoka, ovlašćuje uzimanje iskaza i izveštaja veštaka, i prikuplja druge zakonite dokaze.
2. Ako tokom istrage, osumnjičeni ili okrivljeni saraduje sa državnim tužiocem, državni tužilac može pokrenuti novu istragu ili proširiti postojeću istragu.
3. Tokom istrage, državni tužilac može narediti ili zatraži mere iz člana 86. ovog zakonika koje se shodno primenjuju.
4. Tokom istrage, okrivljeni ili njegov branilac mogu zatražiti od državnog tužioca da prikupi ili sačuva dokaze koji mogu ili za koje se razumno očekuje da okrivljenom idu u korist.
5. Tokom istrage, oštećeni može zatražiti od državnog tužioca da prikupi ili sačuva dokaze koji mogu ili za koje se razumno očekuje da mogu prikazati štetu nastalu izvršenjem krivičnog dela, bol i patnju žrtve ili ostale troškove vezano za krivično delo.

Član 116.

Prepoznavanje lica ili predmeta

1. Ako je potrebno da se utvrdi da li svedok prepoznaje lice ili predmet, od svedoka se najpre traži da opiše i navede karakteristična obeležja tog lica ili predmeta.
2. Nakon toga svedoku se pokazuje lice zajedno sa drugim njemu nepoznatim licima ili njihove fotografije, ili predmet sa drugim predmetima iste vrste, ili njihove fotografije. Druga lica moraju imati sličan izgled i crte lica, a u slučaju poređivanja fotografija albuma, fotografije moraju imati isti format i pozadinu, te sva lica moraju imati sličan izgled i crte lica.
3. Svedok biva poučen da nije u obavezi da izabere bilo koje lice ili predmet ili fotografiju i da je isto tako važno da izjavi da ne prepoznaje lice, predmet ili fotografiju kao i da izjavi da ih prepoznaje.
4. Za dobijeni opis iz stava 1. ovog člana sačinjava se zapisnik, koji sadrži vreme, datum opisa i lica koja su prisustvovala tokom davanja opisa. Zapisnik se sačinjava i o opisu iz stava 2. ovog člana, koji sadrži vreme i datum prepoznavanja i fotografije lica ili predmeta.
5. Prepoznavanje lica ili predmeta iz ovog člana može nadgledati policija ili državni tužilac. Zapisnik iz stava 3. ovog člana unosi se u spise predmeta.

Član 117.

Prikupljanje dokaza pre uzimanja iskaza u prethodnom postupku

1. Ako je moguće, državni tužilac dobija sve dokumentovane dokaze od značaja pre uzimanja iskaza u prethodnom postupku. Takva dokumentacija uključuje ali se ne ograničava na:
  - 1.1. pasoše, lične karte ili podatke o graničnim ulascima;
  - 1.2. finansijske podatke;
  - 1.3. podatke ili fotografije praćenja;
  - 1.4. podatke o vlasništvu zemljišta;

- 1.5.podatke o vlasništvu automobila;
- 1.6.podatke korporacija ili privrednih subjekata;
- 1.7.elektronska dokumenta, kao što su: elektronska pošta, tekstualne poruke ili fotografije;
- 1.8.medicinsku dokumentaciju
- 1.9.beleške, dnevnike ili kalendare; ili
- 1.10.bilo koji drugi dokument koji je zakonito pribavljen u skladu sa ovim zakonikom.

2.Ako je moguće, državni tužilac zakonito pribavlja sve materijalne dokaze pre uzimanja relevantnih iskaza u prethodnom postupku. Takvi materijalni dokazi uključuju ali se ne ograničavaju na:

- 2.1.materijalne dokaze pribavljene na licu mesta;
- 2.2.materijalne dokaze pribavljene pretresanjem prostorija okrivljenog;
- 2.3.materijalne dokaze pribavljene pretresanjem okrivljenog pre ili prilikom hapšenja;
- 2.4.fotografije ili forenzičke izveštaje o materijalnim dokazima; ili
- 2.5.svaki drugi zakonito pribavljeni materijalni dokaz u skladu sa ovim zakonikom, koji je od značaja za istragu.

3. Državni tužilac može primiti dokumentovane i materijalne dokaze nakon obustave ili završetka istrage, ako je zahtev za pribavljene dokaza podnet pre obustave ili završetka istrage ili u slučaju novo otkrivenog dokaza. Vreme prijema ovog dokaza ne utiče na prihvatljivost istog.

Član 118.

Pribavljanje i čuvanje podataka ili dokaza od svedoka

- 1.Državni tužilac može ispitati svedoka prema članu 128. ovog zakonika pre uzimanja iskaza u prethodnom postupku ili da naloži policiju da obavi ispitivanje.
- 2.Državni tužilac može zakazati uzimanje iskaza svedoka ili okrivljenog u prethodnom postupku prema čl. 129. – 130. ovog zakonika.
- 3.Ako državni tužilac sumnja da svedok možda neće biti dostupan u budućnosti zbog bolesti, očekivane smrti, mogućnosti da napusti Kosovo, ili postoji opasnost da se svedok izloži nedozvoljenoj intervenciji, može zatražiti od sudije za prethodni postupak da sprovede posebnu istražnu mogućnost iz člana 147. ovog zakonika.
- 4.Dokazi dobijeni veštačenjem mogu se izvesti uz izveštaj iz člana 136. ovog zakonika ili pojasniti veštačenjem u prethodnom postupku.

Član 119.

Ispitivanje u prethodnom postupku, iskaz u prethodnom postupku i posebna istražna mogućnost

1. U fazi istrage mogu se pribaviti dokazi od svedoka i veštaka u jednoj od sledećih tri (3) mogućnosti: ispitivanje u prethodnom postupku, iskaz u prethodnom postupku ili posebna istražna mogućnost.

2. Ispitivanje u prethodnom postupku obavlja državni tužilac. Zapisnik sa ispitivanja stavlja se u spise predmeta. Dokazi pribavljeni tokom ispitivanja prethodnom postupku mogu se koristiti kao osnov za potkrepljivanje naredbe za istragu u prethodnom postupku, odluke o pritvoru i optužnice. Dokazi pribavljeni tokom ispitivanja u prethodnom postupku ne mogu se koristiti kao neposredan dokaz na glavnom pretresu, ali se mogu koristiti tokom neposrednog, unakrsnog ili ponovnog ispitivanja, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

3. Iskaz u prethodnom postupku pribavlja državni tužilac u skladu sa čl. 129. – 130. ovog zakonika. Iskaz u prethodnom postupku se tonski snima, tonski i optički snima ili doslovno prepisuje. Dokazi pribavljeni tokom iskaza u prethodnom postupku mogu se koristiti kao osnov za potkrepljivanje naredbe za istragu u prethodnom postupku, naredbe za pritvor i optužnice. Iskaz u prethodnom postupku može se koristiti na glavnom pretresu za neposredno, unakrsno i ponovno ispitivanje. Iskaz u prethodnom postupku može se koristiti kao neposredan dokaz na glavnom pretresu ako svedok nije dostupan zbog smrti, bolesti, privilegija ili se ne nalazi na Kosovu, samo ako je okrivljenom ili braniocu data mogućnost pobijanja iskaza ispitivanjem svedoka u nekoj od faza krivičnog postupka.

4. Posebnu istražnu mogućnost sprovodi sudija za prethodni postupak u skladu sa članom 147. ovog zakonika. Dokazi pribavljeni tokom posebne istražne mogućnosti se tonski snimaju, tonski i optički snimaju ili se doslovno prepisuju. Dokazi, pribavljeni tokom posebne istražne mogućnosti mogu se koristiti kao osnov za potkrepljivanje naredbe za istragu u prethodnom postupku, naredbe za pritvor i optužnice. Dokazi pribavljeni tokom posebne istražne mogućnosti su u potpunosti prihvatljivi na glavnom pretresu.

5. Izjave okrivljenog koje su date u bilo kom kontekstu, ako su date dobrovoljno i bez prinude su prihvatljivi dokazi na glavnom pretresu protiv okrivljenog, ali ne mogu poslužiti kao jedini okrivljujući ili odlučujući dokaz za osudu okrivljenog. Izjave okrivljenog koje su date u bilo kom kontekstu dobrovoljno i bez prinude, ne mogu poslužiti kao dokaz protiv saokrivljenih u jedinstvenom ili razdvojenom krivičnom postupku, osim ako ovaj zakonik izričito predviđa da takav iskaz može poslužiti kao dokaz.

6. Nakon obavljenog veštačenja, veštaci se mogu ispitati, dati iskaze u prethodnom postupku ili u posebnoj istražnoj mogućnosti.

Član 120. Pozivanje svedoka

1. Kao svedok poziva se lice za koje se veruje da može dati informacije o krivičnom delu, izvršiocu i o važnim okolnostima koja su od značaja za krivični postupak.

2. Oštećeni ili žrtva može se ispitati kao svedok.

3. Svako lice koje je pozvano kao svedok dužno je da se odazove pozivu i da, ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, svedoči.

Član 121. Upoznavanje sa svedocima

Ništa u ovom zakoniku ne zabranjuje stranama da se sastanu sa svojom svedocima pre nego što se saslušaju na glavnom pretresu da bi ponovo potvrdili ili pojasnili informacije date prilikom ispitivanja u prethodnom postupku, iskaz dat u prethodnom postupku ili u posebnoj istražnoj mogućnosti, ili radi upoznavanja svedoka sa pravilima suda i tokom procesa na glavnom pretresu.

Član 122.**Upozorenja koja se čitaju svedoku, veštacima, okrivljenima i svedocima saradnicima**

1. Na početku ispitivanja u prethodnom postupku, davanja iskaza u prethodnom postupku ili prilikom posebne istražne mogućnosti, državni tužilac čita svedoku sledeće upozorenje: „Ovo je krivična istraga. Dužni ste da svedočite. Dužni ste da govorite istinu. Ako ne budete govorili istinu možete biti krivično gonjeni prema članu 382. ili 383. Krivičnog zakonika. Ako smatrate da biste odgovorom na neko pitanje okrivili sebe, možete odbiti da odgovorite. Ako smatrate da vam je potrebna pomoć advokata zbog odgovora na neko pitanje, možete angažovati i konsultovati advokata. Ova krivična istraga nastoji da utvrdi istinu i najtačnije prisećanje na činjenice koje možete pružiti. Ako ne razumete postavljeno pitanje, tražite da se pitanje drugačije postavi. Ako smatrate da postoji dokument ili drugi dokazi koji vam mogu pomoći da preciznije odgovorite na pitanje ili se jasnije priselite činjenica, dužni ste da nam to kažete. Ako vam je potrebna pomoć, prevod ili kratak i opravdan odmor od zasedanja, tražite ih. Da li ste razumeli ova prava?“

2. Na početku ispitivanja u prethodnom postupku, davanja iskaza u prethodnom postupku ili prilikom posebne istražne mogućnosti, državni tužilac čita veštaku sledeće upozorenje: „Ovo je krivična istraga o radnjama o kojima vi imate stručno znanje. Dužni ste da svedočite. Dužni ste da govorite istinu. Ako ne budete govorili istinu možete biti krivično gonjeni prema članu 382. ili 383. Krivičnog zakonika. Dužni ste da objasnite korake koje ste preduzeli da biste došli do stručnih saznanja o ovom slučaju. Ova krivična istraga nastoji da utvrdi istinu i najpreciznije prisećanje na činjenice koje možete pružiti. Ako ne razumete postavljeno pitanje, tražite da se pitanje drugačije postavi. Ako smatrate da postoji dokument ili drugi dokazi koji vam mogu pomoći da preciznije odgovorite na pitanje ili se jasnije priselite činjenica, dužni ste da nam to kažete. Ako vam je potrebna pomoć, prevod ili kratka i opravdan odmor od zasedanja, tražite ih. Da li ste razumeli ova prava?“

3. Na početku ispitivanja u prethodnom postupku, davanja iskaza u prethodnom postupku ili prilikom posebne istražne mogućnosti, državni tužilac čita okrivljenom sledeće upozorenje: „Ovo je krivična istraga o delima koja ste možda izvršili. Imate pravo da date izjavu, ali takođe imate pravo da ne izjavite ništa i da ne odgovorite na nijedno pitanje osim da date podatke o svom identitetu. Imate pravo da ne okrivite sebe. Nećete biti pod zakletvom ako odlučite da date izjavu ili odgovarate na pitanja. Date informacije mogu se koristiti kao dokaz pred sudom. Besplatan tumač će vam biti omogućen ukoliko vam je potreban. Ako smatrate da biste odgovorom na neko pitanje okrivili sebe ili bliskog srodnika možete odbiti da odgovorite. Imate pravo na branioca i da se s njim savetujete pre i prilikom ispitivanja. Ako ne razumete postavljeno pitanje, tražite da se pitanje drugačije postavi. Ako vam je potrebna pomoć, prevod ili kratak i opravdani odmor od zasedanja, tražite ih. Ako ne razumete ova prava, konsultujete se sa vašim braniocem“.

4. Na početku ispitivanja u prethodnom postupku, davanja iskaza u prethodnom postupku ili prilikom posebne istražne mogućnosti, državni tužilac čita svakome ko je oglašen za svedoka saradnika sledeće upozorenje: „Ovo je krivična istraga o delima za koja vi možete imati direktna saznanja. Vi ste pristali da sarađujete u ovoj istrazi. Ako iskoristite vaše pravo da se branite ćutanjem, više nećete imati status svedoka saradnika. Ako ne budete govorili istinu, to može biti upotrebljeno protiv vas prilikom izricanja kazne i možete biti krivično gonjeni prema članu 384. Krivičnog zakonika. Vaš branilac je prisutan. Možete da se konsultujete sa vašim braniocem ako smatrate da je potrebna. Ova krivična istraga nastoji da utvrdi istinu i najtačnije prisećanje na činjenice koje možete pružiti. Ako ne razumete postavljeno pitanje tražite da se pitanje drugačije postavi. Ako smatrate da postoji dokument ili drugi dokazi koji vam mogu pomoći da preciznije odgovorite na pitanje ili se jasnije priselite činjenica, dužni ste da nam to kažete. Ako vam je potrebna pomoć, prevod ili kratak i opravdani odmor od zasedanja, tražite ih. Da li ste razumeli ova prava?“

5. Upozorenja iz ovog člana unose se u zapisnik.

6. Upozorenja iz ovog člana dostavljaju se okrivljenom pre ispitivanja i u pisanom obliku na jeziku koji on razume, zajedno sa pozivom.

Član 123. Privilegovani svedoci

1. Kao svedok ne može se ispitati:

1.1. lice koje bi svojim svedočenjem prekršilo obavezu čuvanja službene ili vojne tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te obaveze;

1.2. branilac okrivljenog o stvarima koje mu je okrivljeni kao svom braniocu poverio, osim ako sam okrivljeni to zahteva; i

1.3. saokrivljeni dok se vodi jedinstveni ili zajednički ili odvojeni postupak, osim ako je saokrivljeni svedok saradnik prema članu 231. ovog zakonika.

Član 124. Svedoci oslobođeni obaveze svedočenja

1. Obaveze svedočenja oslobođeni su:

1.1. bračni ili vanbračni drug okrivljenog, osim ako se postupak vodi za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora od pet (5) godina ili teža kazna, a on je oštećen tim krivičnim delom;

1.2. srodnik okrivljenog po krvi u pravoj liniji, bračni ili vanbračni drug: preci, potomci, sestre, braća, stričevi, ujaci, tetke po majčinoj i po očevoj liniji, nećaci i bratanci, ili bliski: tašta/svekrva, tast/svekar, zet, snaja, jetrva/svastika, dever/šurak, kum/kuma, maćeha i očuh; osim ako se postupak vodi za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora od deset (10) godina ili teža kazna ili ako je svedok krivičnog dela protiv deteta koje živi zajedno ili blizak s njim ili okrivljenim;

1.3. usvojitelj ili usvojenik okrivljenog, osim ako se postupak vodi za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora od deset (10) godina ili teža kazna, ili je svedok krivičnog dela protiv deteta koje živi zajedno ili je blizak s njim ili sa okrivljenim;

1.4. verski ispovednik o stvarima koje mu je poverio okrivljeni ili drugo lice;

1.5. branilac, branilac žrtava, lekar, socijalni radnik, psiholog ili drugo lice o činjenicama koje su saznali u toku obavljanja svojih profesija, ako su dužni da čuvaju kao tajnu ono što su saznali prilikom obavljanja svojih profesija; i

1.6. novinar ili izdavač koji radi u medijima, ili jedan ili više od njegovih saradnika u skladu sa važećim zakonom.

2. Lica iz stava 1. podstavovi 1.4, 1.5. ili 1.6. ovog člana ne mogu odbiti da svedoče ako postoji zakonski osnov po kom mogu biti oslobođeni obaveze čuvanja tajne.

3. Nadležni organ koji vodi postupak dužan je da upozori lica iz stava 1. ovog člana, pre njihovog ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos sa okrivljenim, o njihovim pravima da ne svedoče. Upozorenje i odgovor unose se u zapisnik.

4. Dete koje, s obzirom na uzrast i stepen intelektualnog razvoja, nije sposobno da razume značenje prava na odbijanje svedočenja, ne može se saslušati kao svedok, osim ako sud smatra da je dete sposobno da razume, te da je dužno da govori istinu.

5. Lice koje ima pravo da odbije da svedoči protiv jednog od okrivljenih, oslobađa se obaveze da svedoči i protiv ostalih okrivljenih, ako njegov iskaz, prema prirodi slučaja, ne može biti ograničeno na ostale okrivljene.

Član 125.

Okolnosti pod kojima je izjava neprihvatljiva

1. Izjava svedoka je neprihvatljiva:

- 1.1. ako lice ne može biti saslušano kao svedok;
- 1.2. ako je lice oslobođeno obaveze da svedoči ali nije bilo upozoreno o tom pravu, ili se nije izričito odreklo tog prava, ili ako upozorenje i odricanje nisu uneti u zapisnik;
- 1.3. ako je lice dete koje ne razume značenje svog prava na odbijanje svedočenja; ili
- 1.4. ako je iskaz svedoka iznuđen silom, pretnjom ili drugim zabranjenim sredstvom.

Član 126.

Svedok nije dužan da tereti sebe ili svog srodnika

Svedok nije dužan da odgovara na pojedina pitanja ako je verovatno da bi time sebe ili svog srodnika izložio velikoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju. Sud ili državni tužilac obaveštava svedoka o ovom pravu.

Član 127.

Opšti uslovi za ispitivanje u prethodnom postupku, davanje iskaza u prethodnom postupku ili posebnu istražnu mogućnost

1. Svedok se saslušava odvojeno, bez prisustva ostalih svedoka. Svedok usmeno odgovara na pitanja.
2. Svedok se zatim pita za ime i prezime, ime oca i majke, broj lične karte, zanimanje, boravište, mesto rođenja i godinu rođenja, te njegov odnos sa okrivljenim i oštećenim. Svedok se upozorava da je dužan da o svakoj promeni adrese prebivališta ili boravišta obavesti sud.
3. Odredba stava 2. ovog člana se ne primenjuje ako je u suprotnosti sa merama za zaštitu oštećenih i svedoka koje propisuje ovaj zakonik.
4. Policijski službenici su dužni da pruže informacije iz stava 3. ovog člana, ali bivaju upozoreni o svom pravu da umesto adrese boravišta daju adresu svoje policijske stanice.
5. Prilikom ispitivanja lica mlađeg od osamnaest (18) godina ili lica koje je žrtva nasilnog dela, posebno ako je to lice oštećeno krivičnim delom, postupa se obazrivo tako da pitanje ne bude štetno po njegovo duševno stanje. Ako je potrebno, ispituje se uz pomoć dečijeg psihologa ili dečijeg pedagoga ili drugog stručnog lica.
6. Policija, državni tužilac ili drugi organ koji vodi krivični postupak, bez neopravdanog odlaganja, ispituje oštećenog ili žrtvu. Prilikom ispitivanja oštećeni ili žrtva mogu biti u pratnji branioca žrtava ili svog punomoćnika.
7. Ispitivanje oštećenog ili žrtve se ograničava, koliko je to moguće i sprovodi samo ako je to neophodno u svrhu krivičnog gonjenja.
8. Ako je lice žrtva krivičnog dela seksualne prirode ili nasilja u porodici, ispitivanje sprovodi lice istog pola, ako to zahteva žrtva, i ako takav zahtev ne utiče negativno na krivično gonjenje.

Član 128.**Ispitivanje u prethodnom postupku**

1. U toku istrage državni tužilac može pozvati svedoke, žrtve, svedoke saradnike, zaštićene svedoke i veštake da prilikom ispitivanja u prethodnom postupku pruže informacije od značaja za krivični postupak.
2. Državni tužilac može dozvoliti braniocu, oštećenom ili žrtvi, ili braniocu žrtava, ili punomoćniku da prisustvuje ispitivanju u prethodnom postupku.
3. Tokom ispitivanja državni tužilac može ispitaniku postavljati pitanja o materijalnim dokazima. Materijalni dokazi moraju se jasno naznačiti u zapisniku, prepisu ili izveštaju o ispitivanju.
4. Ispitivanje u prethodnom postupku može se tonski snimati, tonski i optički snimati, doslovno prepisati ili sažeti u jedan izveštaj. Snimanje, prepis ili izveštaj moraju biti u skladu sa Poglavljem XI. i prilažu se spisima predmeta.
5. Lice koje se ispituje, iz ovog člana, može kasnije da svedoči prilikom uzimanja iskaza u prethodnom postupku ili u posebnoj istražnoj mogućnosti.

Član 129.**Davanje iskaza u prethodnom postupku**

1. U toku istrage državni tužilac poziva svedoke, žrtve, veštake i okrivljenog ili okrivljene da daju iskaz u prethodnom postupku.
2. U toku istrage državni tužilac ispituje zaštićene svedoke i svedoke saradnike osiguravajući im odgovarajuću bezbednost i sigurnost.
3. Svedok se poziva uručivanjem pisanog poziva u kome stoji: ime i prezime, zanimanje svedoka, vreme i mesto gde treba da se javi, krivični predmet o kome se poziva, naznaka da je pozvan u svojstvu svedoka i upozorenje o posledicama neopravdanog nedolaska.
4. Lice mlađe od šesnaest (16) godina poziva se u svojstvu svedoka preko svojih roditelja, ili zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog hitnosti ili drugih okolnosti.
5. Svedok koji se zbog starosti, bolesti ili teškog invaliditeta ne može odazvati pozivu, može se ispitati van suda.
6. Državni tužilac pismeno obaveštava pet (5) dana unapred okrivljenog, branioca, oštećenog, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve o datumu, vremenu i mestu davanja iskaza u prethodnom postupku. Primerak obaveštenja prilaže se spisima predmeta.
7. Neopravdani nedolazak okrivljenog, branioca, oštećenog, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve na ročište za davanje iskaza u prethodnom postupku, po prijemu obaveštenja iz stava 6. ovog člana, okrivljenom, braniocu, oštećenom, braniocu žrtava ili punomoćniku žrtve onemogućuje se da u kasnijoj fazi krivičnog postupka ospore prihvatljivost iskaza. Ove posledice se navode u obaveštenju iz stava 6. ovog člana.

Član 130.**Uslovi za održavanje ročišta za davanje iskaza u prethodnom postupku**

1. Zapisnik sa ročišta za davanje iskaza u prethodnom postupku sačinjava se u skladu sa Poglavljem XI. ovog zakonika. U krivičnom postupku za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora od tri (3) godine ili teža kazna, davanje iskaza u prethodnom postupku se tonski ili optički snima, doslovno prepisuje ili sažima u zapisnik prethodne istrage. U krivičnom

postupku za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora do tri (3) godine, davanje iskaza u prethodnom postupku se tonski snima, optički snima, doslovno prepisuje ili sažima u zapisnik prethodne istrage.

2. Državni tužilac prvo ispituje svedoke koje je sam odredio.
3. Ako je odbrana zatražila davanje iskaza svedoka u prethodnom postupku, odbrana prvo ispituje te svedoke.
4. Ako je žrtva ili branilac žrtava zatražio davanje iskaza svedoka u prethodnom postupku, branilac žrtava prvo ispituje te svedoke.
5. Svakoј strani se daje mogućnost da postavlja pitanja svedoku kojeg je ispitala druga strana.
6. Prilikom ispitivanja svedoka član 152. ovog zakonika se shodno primenjuje.
7. Svedoci se ispituju o važnim materijalnim i dokumentovanim dokazima.
8. Oštećenom koji se ispituje kao svedok postavlja se pitanje da li želi da u krivičnom postupku ostvaruje i imovinskopravni zahtev.

Član 131. Svedoci sa posebnim potrebama

Ako se ispitivanje svedoka obavlja uz pomoć tumača ili ako je svedok gluv ili nem, njegovo ispitivanje se obavlja na način propisan članom 151. ovog zakonika.

Član 132. Izostanak svedoka

1. Ako svedok koji je uredno pozvan ne dođe a svoj izostanak ne opravda, ili ako bez odobrenja ili opravdanog razloga napusti mesto gde se ispituje, sudija za prethodni postupak, po službenoj dužnosti ili na zahtev državnog tužioca, može prisiliti svedoka da dođe. Ako svedok ne dođe, sudija za prethodni postupak istog kažnjava novčanom kaznom do dvesta pedeset (250) evra za svaki nedolazak. Ako i posle kažnjavanja novčanom kaznom svedok i dalje odbija da svedoči, može se zatvoriti shodno stavu 2. ovog člana.
2. Ako svedok dođe kad je pozvan, ali, pošto je upozoren na posledice, odbije da svedoči bez pravnog opravdanja, može se kazniti novčanom kaznom do dvesta pedeset (250) evra. Ako svedok odbije da svedoči, onda se može zatvoriti. Zatvaranje traje sve dok svedok ne pristane da svedoči ili dok njegovo svedočenje ne postane nepotrebno ili dok se postupak ne završi, ali ne duže od jednog (1) meseca.
3. O žalbi na rešenje kojim je izrečena novčana kazna ili kazna zatvora odlučuje Razmatrajuće veće. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja. Kaznu iz st. 1. i 2. ovog člana izriče sudija.
4. Pripadnici vojnih snaga i pripadnici policije ne mogu se zatvoriti, ali se o njihovom odbijanju da svedoče obaveštava njihova nadležna komanda.

Član 133. Veštačenje

1. U cilju rasvetljavanja i utvrđivanja relevantnih činjenica u krivičnom postupku mogu se angažovati lica koja po svojoj stručnoj spremi pomažu organima koji vode krivični postupak:

- 1.1. bitna pitanja koja se odnose na rasvetljavanje i utvrđivanje relevantnih činjenica ili

stepena štete pričinjene ili prouzrokovane krivičnim delom;

1.2. veštak mora posedovati relevantno i aktuelno stručno iskustvo ili obuku;

1.3. veštak mora analizirati zakonski pribavljene dokaze;

1.4. prilikom veštačenja, veštak mora koristiti opšte priznate prakse iz njegove oblasti ili da ima naučni ili tehnički osnov;

1.5. veštak mora sastavi izveštaj u kojem se sažimaju korišćene metode analize i zaključci;

2. Veštak ne sme izraziti svoje mišljenje o krivici ili nevinosti okrivljenog.

3. Okrivljeni ili njegov branilac mogu zatražiti od državnog tužioca da uzme iskaz veštaka.

4. Oštećeni ili žrtva ili branilac žrtava ili punomoćnik žrtve mogu zatražiti od državnog tužioca da uzme iskaz veštaka.

Član 134.

Odluka o angažovanju veštaka

1. Pre angažovanja veštaka, državni tužilac donosi odluku u kojoj:

1.1. veštaku postavlja specifična pisana pitanja ili niz pitanja koja su važna za krivicu ili nevinost okrivljenog ili za stepen nastale štete usled izvršenja krivičnog dela;

1.2. određuje veštaka i naznačuje osnov za stručno veštačenje, uključujući njegovu obrazovanje, iskustvo i prethodno angažovanje kao sudski veštak, i

1.3. obezbeđuje veštaku pristup dokazima koji su potrebni za stručno ili tehničko veštačenje.

2. Okrivljeni, branilac, oštećeni ili žrtva ili branilac žrtava, ili punomoćnik žrtve mogu osporiti izbor veštaka po osnovu stručnih kvalifikacija ili mogućeg sukoba interesa, ulaganjem prigovora sudiji za prethodni postupak. Sudija za prethodni postupak donosi rešenje o izboru veštaka u roku od deset (10) dana od trenutka određivanja veštaka.

3. Izuzetno od stava 2. ovog člana, državni tužilac može odložiti obaveštenje okrivljenog i njegovog branioca o odluci za angažovanje veštaka, ako identitet okrivljenog nije poznat u trenutku donošenja odluke. Državni tužilac takođe može odložiti obaveštenje okrivljenog, branioca, oštećenog ili žrtve, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve o odluci za angažovanje veštaka, ukoliko takvo obaveštenje može ugroziti sprovođenje krivičnog postupka. Državni tužilac sačinjava službenu belešku o razlozima odlaganja takvog obaveštenja.

4. Ako za određenu vrstu veštačenja postoji određena stručna ustanova ili veštačenje može obaviti u okviru određenog javnog organa, takvo veštačenje, naročito ako je složenije, po pravilu, poveruje se takvoj stručnoj ustanovi ili javnom organu. Stručna ustanova ili javni organ određuje jednog ili više veštaka za veštačenje.

5. Ako je dotičan veštak zaposlenik Vlade, on vrši stručno veštačenje u skladu sa zakonom, po naredbi suda ili javnog tužioca.

6. Ako u javnim organima ne postoji odgovarajuće veštačenje, angažuje se veštak odgovarajuće stručnosti i plaća iz javnih fondova. Troškovi veštaka dodaju se troškovima postupka.

7. Veštak bez odlaganja obavlja veštačenje i državnom tužiocu podnosi pismeni izveštaj veštačenja u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

Član 135. Dužnosti veštaka

1. Lice koje se poziva kao veštak dužno je da se odazove pozivu i da svoje mišljenje da u propisanom roku. Na zahtev veštaka, organ postupka može iz opravdanih razloga produžiti rok.
2. Ako veštak, koji je uredno pozvan, ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja udalji sa mesta gde treba biti saslušan, organ postupka može narediti da se prinudno dovede, a sud ga može kazniti novčano u iznosu od dvesta pedeset (250) evra, a stručnu ustanovu do hiljadu (1.000) evra.
3. Ako veštak, nakon upozorenja na posledice uskraćivanja veštačenja, bez opravdanog razloga ne veštači ili ne da nalaz i mišljenje u roku koji mu je određen, sud ga može kazniti novčano u iznosu do petsto (500) evra, a stručnu ustanovu do dve hiljade (2.000) evra.
4. U slučaju iz st. 2 i 3 ovog člana, sud će zatražiti od ustanove da pokrene disciplinski postupak protiv veštaka, ako veštačenje obavlja državni organ.
5. U fazi istrage novčane kazne iz st. 2, 3. i 4. ovog člana izriče sud na zahtev državnog tužioca.
6. O žalbi protiv rešenja o izricanje novčane kazne odlučuje Razmatrajuće veće. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja.

Član 136. Izveštaj veštaka

1. Izveštaj veštaka sadrži:
  - 1.1. podatke o identitetu veštaka i podatke o istrazi;
  - 1.2. bitna pitanja koja se odnose na rasvetljavanje i utvrđivanje relevantnih činjenica ili stepena štete pricinjene ili prouzrokovane krivičnim delom;
  - 1.3. stručno iskustvo i specijalizovane obuke veštaka, razloge zašto su one relevantne, te i koliko je aktuelno to iskustvo ili ta obuka;
  - 1.4. opis dokaza koji su analizirani;
  - 1.5. opis veštačenja, uključujući relevantne fotografije, crteže, zbirne tabele, radioskopiju, snimke, laboratorijske rezultate ili ostale bitne naučne ili tehničke podatke;
  - 1.6. obrazloženje da su analitičke prakse opšte prihvaćene u oblasti stručnjaka ili imaju naučne ili tehničke osnove; i
  - 1.7. zaključak sa mišljenjem veštaka u vezi pitanja iz stava 2. ovog člana, ili koje objašnjava zašto na pitanje nije moglo da se odgovori.
2. Veštak u svom izveštaju ne iznosi svoje mišljenje o krivici ili nevinosti okrivljenog.
3. Izveštaj veštaka koji ne ispunjava uslove iz ovog člana smatra se neprihvatljivim.
4. Izveštaj veštaka prilaže se spisima predmeta.

5. Izveštaj veštaka daje se na uvid okrivljenom ili njegovom braniocu, kao i oštećenom, ne ranije od pet (5) dana pre početka ročišta za davanje iskaza u prethodnom postupku, ali ne kasnije od deset (10) dana nakon što je državni tužilac primio izveštaj veštaka.

6. U fazi istrage državni tužilac može pozvati veštaka da iznese dalja pojašnjenja u vezi svog izveštaja i da proveri da li je potrebno dodatno veštačenje.

Član 137.

Potrebne naredbe za razmatranje dokaza od strane veštaka

1. Državni tužilac naređuje da se izvrši pregled i obdukcija leša u slučaju kad postoji sumnja ili kada je očigledno da je smrt prouzrokovana krivičnim delom ili je povezana sa izvršenim krivičnim delom. Obdukcija ne može se poveriti lekaru koji je lečio preminulog. Ako je leš zakopan, sud naređuje ekshumaciju leša u cilju pregleda i obdukcije istog. Ministarstvo pravde donosi smernice i standarde za obdukciju.

2. Državni tužilac može naredi toksikološke laboratorijske analize uzoraka žrtve.

3. Ako okrivljeni ne da pismenu saglasnost za uzimanje uzorka krvi, telesnog tkiva, DNK, ili slično, ili ne da pismenu saglasnost da se podvrgne fizičkom pregledu povreda prema zahtevima istrage, državni tužilac zatražiće od sudije za prethodni postupak da izda naredbu za uzimanje potrebnog uzoraka ili pregled, u skladu sa članom 142. ovog zakonika.

4. Uzorci uzeti u skladu sa naredbom iz stava 3. ovog člana, mogu se podvrgnuti molekularnom i genetskom ispitivanju, sve dok su takve mere potrebne, za utvrđivanje porekla ili utvrđivanja da li tragovi koji su pronađeni potiču od okrivljenog ili od oštećenog. Takvo molekularno ili genetsko ispitivanje može se sprovesti samo po naredbi sudije za prethodni postupak.

5. Ako je verovatno da medicinska dokumentacija sadrži podatke od značaja za krivični postupak, državni tužilac zatražiće od sudije za prethodni postupak da izda naređenje da se dokumentacija dostavi državnom tužiocu.

Član 138.

Izjava veštaka u prethodnom postupku

1. Veštak može biti pozvan da da izjavu u prethodnom postupku ako je od značaja za istragu.

2. Okrivljeni, oštećeni ili žrtva mogu prihvatiti nalaze iz izveštaja veštaka. Ako sve strane prihvate nalaze iz izveštaja veštaka, to se uvodi zapisnik i ne uzima se izjava.

3. Izjava veštaka u prethodnom postupku uzima se u skladu sa propisima davanja iskaza svedoka u prethodnom postupku.

4. Veštaka ispitaće državni tužilac, branilac, oštećeni ili žrtva, te branilac žrtava ili punomoćnik žrtve.

5. Zapisnik, prepis ili snimak iskaza, prilažu se spisima predmeta.

Član 139.

Angažovanje veštaka od strane okrivljenog ili sudije za prethodni postupak na zahtev okrivljenog

1. Ako okrivljeni nema finansijska sredstva da angažuje veštaka, on može zatražiti od sudije za prethodni postupak da odredi veštačenje koje je od značaja za njegovu odbranu. U zahtevu za određivanje veštaka, okrivljeni može sam predložiti veštaka. Ako okrivljeni ne predloži određenog veštaka, veštaka odrediće sudija za prethodni postupak. Sudija za prethodni postupak odlučuje

o takvom zahtevu u roku od sedam (7) dana. Protiv ove odluke žalba nije dozvoljena.

2. Okrivljeni može sam i o svom trošku angažovati veštačenje.

3. Veštak mora postupiti u skladu sa članom 136. ovog zakonika, a državnom tužiocu se uručuje primerak izveštaja veštaka odbrane u roku od četrnaest (14) dana od dana njegove izrade.

Član 140. Protivrečnosti između veštaka

Ako se podaci u nalazima stručnjaka bitno razlikuju ili ako su njihovi nalazi nejasni, nepotpuni ili protivreče sami sebi ili okolnostima o kojima je veštačeno, te ako se ovi nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem veštaka, može se zatražiti mišljenje drugih veštaka.

Član 141. Toksikološke analize

1. Svako ispitivanje ili analiza iz ovog člana podleže pravilima veštačenja i davanja iskaza veštaka iz čl. 133. – 140. ovog zakonika.

2. Ako se sumnja na trovanje, državni tužilac izdaje naredbu da se sumnjive materije nađene na lešu ili na nekom drugom mestu, pošalju na veštačenje laboratoriji za toksikološka istraživanja.

3. Prilikom analize sumnjivih supstanci, veštak obraća posebnu pažnju na utvrđivanje vrste, količine i dejstva nađenog otrova. Ako se sumnjive supstance nađu na telu, onda količinu upotrebljenog otrova treba utvrditi gde god je to moguće.

Član 142. Pregled telesnih povreda i fizički pregled

1. Svaki pregled ili analiza shodno ovom članu obavljaju se u skladu sa pravilima veštačenja ili davanja iskaza iz čl. 133. – 140. ovog zakonika.

2. Ako je telesne povrede koje su od značaja za krivični postupak već lečio lekar, taj lekar se poziva da da iskaz u prethodnom postupku pa osnovu podataka uzetih u toku normalnog lečenja koji se dobija naredbom suda ili putem saglasnosti. Ako je policija fotografisala povrede, lekaru koji je lečio povrede mogu se postaviti pitanja na osnovu fotografija i da se dobije mišljenje na osnovu njegovog obrazovanja i iskustva. Lekar ili lekari mogu sačiniti izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika, ali nisu obavezni da to učine.

3. Ako telesne povrede ili fizičko stanje lica nije lečeno, ili je medicinska dokumentacija nepotpuna, državni tužilac može zatražiti od sudije za prethodni postupak da naredi fizički pregled. Sudija za prethodni postupak može narediti fizički pregled ako postoji opravdani razlog da se veruje da će fizički pregled dovesti do dokaza od značaja za krivični postupak. Lice koje treba pregledati može dati saglasnost za fizički pregled bez sudske naredbe. Stručna ustanova, lekar ili lekari sačinjavaju izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

4. Fizički predlog oštećenog ili žrtve mora se svesti na minimum i obavi samo ako je neophodno za potrebe krivičnog postupka.

5. Sudija za prethodni postupak može narediti uzimanje uzoraka krvi ili tkiva ili drugih forenzičkih ili medicinskih uzoraka od okrivljenog samo ako postoji razumna verovatnoća da je okrivljeni počinio krivično delo i da postoji opravdani razlog da se veruje da će uzorci pružiti dokaze krivičnog dela ili identiteta počinioca ili da postoje drugi forenzički dokazi koji mogu odgovarati uzorcima za koje postoji naredba za njihovo uzimanje. Lični integritet okrivljenog poštuvaće se

prilikom izvršenja naredbe iz ovog stava. Stručna institucija, lekar ili lekari sastaviće izveštaj o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

6. Prilikom fizičkog pregleda, po potrebi i bez posebne naredbe suda mogu se uzeti uzorci vlasi i folikule, pljuvačke, urina, brisa iz nosa, brisa sa površine kože, uključujući sa prepona, noktiju i uzorke ispod noktiju i drugi slični uzorci, koji ne zahtevaju telesni upad.

7. Fizički pregled koji uključuje telesni zahvat, kao što je uzimanje uzoraka krvi prilikom fizičkog pregleda, može se obaviti samo uz naredbu suda ili uz dobrovoljni pristanak lica o kome je reč.

8. Fizički pregled iz ovog člana obavlja lekar specijalista sudske medicine u skladu sa pravilima medicinske struke, uz puno poštovanje dostojanstva lica i uz dužno uvažavanje fizičkog i psihološkog uticaja povrede.

9. Odredba člana 137. stav 2. ovog zakonika shodno se primenjuje u slučaju kada lice, osim okrivljenog, odbije da se podvrgne pregledu koji je naredio sud. Lice može se primorati samo na osnovu posebne sudske naredbe.

10. Ministarstvo pravde čuva sve uzorke koji su uzeti kako putem sudskih naredbi tako i putem dobrovoljnog pristanka za period od jedne (1) godine nakon prijema konačnog rešenja u krivičnom postupku, nakon čega se uzorci uništavaju. Uzorci će biti dostupni i koristiće se samo za ponovno testiranje po naredbi suda.

10.1. ako tužilaštvo i/ili sud ne obavesti ISM da je slučaj okončan, ISM će uništiti uzorke pet (5) godina nakon podnošenja obdukcionog izveštaja;

10.2. uništavanje uzoraka neće se izvršiti bez prethodnog obaveštenja nadležnog tužilaštva koje je izdalo naredbu za obdukciju.

11. Ministarstvo pravde vodi registar svih forenzičkih rezultata dobijenih na osnovu sudskih naredbi ili uz dobrovoljni pristanak, samo ako se lice, koje se podvrgava forenzičkom ispitivanju, proglasi krivim.

Član 143.

Molekularna i genetska ispitivanja i analiza DNK

1. Svako ispitivanje ili analiza iz ovog člana podleže pravilima veštačenja i davanja iskaza veštaka iz čl. 133. – 140. ovog zakonika.

2. Sud može narediti da se materijal pribavljen merama iz člana 142. ovog zakonika podvrgne molekularnom i genetskom ispitivanju u meri koja je potrebna za utvrđivanje porekla ili da se utvrdi da li pronađeni tragovi potiču od okrivljenog ili oštećenog.

3. U cilju utvrđivanja identiteta u krivičnom postupku, može se uzeti uzorak tkiva okrivljenog radi identifikacije DNK u skladu sa članom 142. ovog zakonika.

4. Uzeti uzorak tkiva može se koristiti samo za identifikaciju DNK, kao što je predviđeno st. 1. i 2. ovog člana; uzorak uništava se bez odlaganja kada u tu svrhu više nije potreban. Prilikom ispitivanja ne utvrđuju se i neprihvatljive su sve ostale informacije, osim onih potrebnih za utvrđivanje koda DNK.

5. Dokazi koji su nađeni, obezbeđeni ili zaplenjeni na mestu zločina ili u vezi sa krivičnim postupkom mogu se ispitati i njihovi uzorci podvrgnuti molekularnom i genetskom ispitivanju na naredbu državnog tužioca.

6. Ministarstvo pravde čuva rezultate molekularnog i genetskog ispitivanja uzoraka dobijenih

shodno stavu 5. ovog člana koji se ne podudaraju sa osumnjičenim ili okrivljenim do momenta dok se ne podudare sa osumnjičenim ili okrivljenim i dok se osumnjičeni ili okrivljeni oslobodi ili proglasi krivim. Ministarstvo pravde donosi podzakonski akt o čuvanju rezultata molekularnog i genetskog ispitivanja iz ovog stava.

Član 144. Psihološka analiza

1.Svako ispitivanje ili analiza iz ovog člana podleže pravilima veštačenja i davanja iskaza veštaka iz čl. 133. – 140. ovog zakonika.

2.Ako je psiholog ili lekar već pregledao ili lečio psihološko stanje koje je vezano za krivični postupak, državni tužilac poziva tog psihologa ili lekara da da iskaz u prethodnom postupku na osnovu podataka dobijenih tokom uobičajenog lečenja po sudskoj naredbi ili uz pristanak. Psiholog ili lekar može sačiniti izveštaj veštačenja na osnovu svog obrazovanja i iskustva. Psiholog ili lekar mogu sačiniti izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika, ali nije obavezan da to učini.

3.Lice čije je psihičko stanje ocenjeno, može uložiti prigovor na poziv sudiji za prethodni postupak ako postoji zabrinutost po privatnost koji nema prevagu nad važnošću krivičnog postupka.

4.Ako relevantno psihološko stanje lica nije tretirano, državni tužilac može zatražiti od sudije za prethodni postupak da izda naredbu za vršenje psihološkog pregleda. Sudija za prethodni postupak može narediti psihološki pregled ako postoji opravdani razlog da veruje da će psihološki pregled dovesti do dokaza važnih za krivični postupak. Lice koje se pregledava može pristati na psihološki pregled bez sudske naredbe. Stručna institucija, psiholog ili lekar sačinjava izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

5.Sudija za prethodni postupak može narediti psihološki pregled okrivljenog samo ako postoji razumna verovatnoća da je okrivljeni počinio krivično delo, postoji opravdani razlog da se veruje da je psihološko stanje okrivljenog poremećeno ili da je bilo poremećeno u vreme izvršenja krivičnog dela, kao i da je takva poremećenost važna za krivični postupak ili po pravo okrivljenog na pravično suđenje. Psiholog ili lekar sačinjava izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

6.Psihološki pregled vrše profesionalni psiholozi ili lekari obučeni u psihologiji ili psihijatriji. Pregled se vrši uz poštovanje prava na privatnost.

Član 145. Računarska analiza

1.Svako ispitivanje ili analiza iz ovog člana podleže pravilima veštačenja i davanja iskaza veštaka iz čl. 133. – 140. ovog zakonika.

2.Za računarsku opremu, elektronske uređaje za čuvanje podataka ili slične uređaje koji su zakonski pribavljeni sudskom naredbom ili uz pristanak, državni tužilac može ovlastiti policijskog službenika ili veštaka da ispita, analizira i pretraži informacije ili podatke sadržane u računarskoj opremi, elektronskim uređajima za čuvanje podataka ili sličnim uređajima.

3.Ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak mora imati obrazovanje, obuku ili iskustvo u računarskoj analizi i pretraživanju.

4.Ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak sastavlja izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika, koji sadrži sledeće podatke:

4.1.ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak opisuje računarsku opremu, opremu za

čuvanje podataka, ili posebne računarske datoteke koje je ispitao, uključujući i neko ime lica, brojeve ili oznake dokaza;

4.2.ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak opisuje mesto i način na koji je policija pribavila računarsku, opremu za čuvanje podataka, ili posebne računarske datoteke;

4.3.ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak opisuje redosled nadzora računarske opreme, opreme za čuvanje podataka ili posebnih računarskih datoteka;

4.4.ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak opisuje specifičan činjenični podatak za koji je bio ovlašćen da je pretraži u računarskoj opremi, opremi za čuvanje podataka ili posebnim računarskim datotekama;

4.5.ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak opisuje korake koji su preduzeti u skladu sa najsavremenijim praksama iz oblasti računarske forenzike kako bi se pouzdano i precizno obavilo pretraživanje, uključujući ali ne ograničavajući se na korake koji su preduzeti za zaštitu datoteka od gubitka, dešifrovanja datoteka, vraćanje izbrisanih datoteka ili pribavljanje podataka sa računarskih datoteka ili elektronske pošte;

4.6.ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak opisuje rezultate svog pretraživanja i dužan je priložiti elektronski primerak računarskih datoteka koje su važne za pretraživanje.

Član 146. Finansijska analiza

1. Svako ispitivanje ili analiza iz ovog člana podleže pravilima veštačenja i davanja iskaza veštaka iz čl. 133. – 140. ovog zakonika.

2. Za finansijske podatke koji su zakonski pribavljeni po osnovu sudske naredbe ili uz pristanak, državni tužilac može ovlasti policijskog službenika ili veštaka da ispita, analizira i sumira finansijske informacije. Državni tužilac ističe da li će ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak utvrditi:

2.1. da li finansijska sredstva predstavljaju materijalnu korist stečenu navodnim krivičnim delima ili su korišćena u izvršenju navodnih krivičnih dela;

2.2. kretanje finansijskih sredstava koja mogu biti materijalna korist stečena navodnim krivičnim delima ili su se možda koristila u izvršenju navodnih krivičnih dela;

2.3. da li finansijska sredstva nedostaju zbog navodnih krivičnih dela i, ako je moguće, korišćena sredstva i metode;

2.4. materijalna šteta prouzrokovana navodnim krivičnim delima;

2.5. finansijska korist stečena navodnim krivičnim delima;

2.6. iznos poreza ili carinskih dažbina koji okrivljeni može dugovati; ili

2.7. bilo koje drugo pitanje relevantno za krivični postupak.

3.Ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak mora imati odgovarajuće obrazovanje, obuku ili iskustvo u finansijskoj analizi ili računovodstvu.

4.Ovlašćeni policijski službenik ili drugi veštak sastavlja izveštaj veštačenja o svojim nalazima u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

5. Ako se zahteva revizija finansijskih podataka zbog velikog obima finansijskih krivičnih dela, velike ili složene prirode finansijskih podataka ili ako se finansijski podaci moraju rekonstruisati ili regulisati, državni tužilac traži od suda da odobri reviziju i tom prilikom:

5.1. sudska naredba upućuje veštaka u pogledu cilja i delokruga revizije i činjenice i okolnosti koje mora utvrditi. Troškove tog zadatka pokriva poslovna organizacija ili pravno lice.

5.2. rešenje o regulisanju računa donosi sud na osnovu pismenog izveštaja veštaka koji je određen da pregleda poslovne knjige. U rešenju se navodi i iznos koji je poslovna organizacija ili drugo pravno lice dužno da deponuje kod suda na ime akontacije za troškove nastale regulisanjem njegovog računa. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.

5.3. nakon regulisanja računa, sud na osnovu izveštaja veštaka donosi rešenje kojim utvrđuje iznos troškova nastalih usled regulisanja računa i naređuje da taj iznos podmiri poslovna organizacija ili drugo pravno lice. Poslovna organizacija ili drugo pravno lice može se žaliti na osnovanost odluke o naknadi i iznosu troškova. O žalbi odlučuje veće od troje sudija.

5.4. naplata troškova, ako iznos istih nije bio plaćen na ime akontacije, vrši se u korist organa koji je već unapred platio troškove i naknadu za veštake.

Član 147.

Posebna istražna mogućnost

1. Izuzetno, državni tužilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, okrivljeni ili njegov branilac mogu zatražiti od sudije za prethodni postupak da pribavi iskaz svedoka ili zatraži veštačenje u cilju očuvanja dokaza ako postoji jedinstvena mogućnost da se obezbedi važan dokaz ili kada postoji znatna opasnost da se taj dokaz ne može pribaviti u toku glavnog pretresa.

2. Sudija za prethodni postupak usvaja zahtev iz stava 1. ovog člana samo ako krivični postupak obuhvata istragu krivičnih dela predviđenih članom 89. ovog zakonika.

3. Žalba protiv odbijanja sudije za prethodni postupak za pribavljanje takvog dokaza podnosi se Razmatrajućem veću.

4. Prilikom posebne istražne mogućnosti iz ovog člana, sudija za prethodni postupak preduzima potrebne mere da se osigura efikasnost i celovitost postupka, naročito za zaštitu prava okrivljenog. Okrivljeni, njegov branilac i državni tužilac prisustvuju saslušanju na kojem se uzima iskaz. Oštećeni ili žrtva i branilac žrtava ili punomoćnik žrtve obaveštavaju se o održavanju saslušanja i imaju pravo da istom prisustvuju. Davanje iskaza pred sudijom za prethodni postupak sprovodi se u skladu sa odredbama koje uređuju davanje iskaza na glavnom pretresu.

5. Svaki iskaz uzet prilikom posebne istražne mogućnosti snima se tonski, tonski i optički snima, te snimak se prilaže spisima predmeta.

6. Iskaz se može uzeti i putem tehnologije koja omogućuje video-konferencije ako se svedok ne nalazi na Kosovu i postoji verovatnoća da se neće vratiti na Kosovo, ili u skladu sa merama zaštite svedoka.

Član 148.

Uviđaj mesta i rekonstrukcija događaja

1. Državni tužilac može narediti uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja radi ispitivanja

prikupljenih dokaza ili razjašnjavanja činjenica koje su od značaja za krivični postupak.

2. Uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja vrši državni tužilac ili policija. Državni tužilac i policija mogu izvršiti uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja zbog svojih ličnih saznanja koja bi im pomogla u određivanju verodostojnosti ili otkrivanju činjenica, ali u takvom slučaju rezultati su neprihvatljivi za sud, osim ako su u skladu sa stavom 3. ovog člana. Državni tužilac može ponoviti takav uviđaj ili rekonstrukciju uz obaveštenje kao što je to predviđeno ovim članom, što je za sud prihvatljivo.

3. Državni tužilac obaveštava osumnjičenog, okrivljenog i njegovog branioca, ako je njihov identitet poznat, o uviđaju mesta ili rekonstrukciji događaja. Branilac okrivljenog ima pravo da prisustvuje uviđaju mesta ili rekonstrukciji događaja.

4. Rekonstrukcija događaja se vrši ponovnim postavljanjem činjenica ili situacija pod okolnostima u kojima se na osnovu prikupljenih dokaza događaj dogodio. Ako su činjenice ili situacije predstavljene različito u iskazima konkretnih svedoka, rekonstrukcija događaja se po pravilu izvodi odvojeno sa svakim svedokom.

5. Prilikom rekonstrukcije događaja postupaće se obazrivo kako se ne bi prekršio zakon i red, te ne bi povredio javni moral ili ne bi ugrozio život i zdravlje ljudi.

6. Uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja mogu potpomoći specijalisti sudske medicine, saobraćaja i drugih oblasti koji se mogu angažovati u cilju zaštite ili opisa dokaza, obavljanja neophodnih merenja i snimanja, skiciranja ili prikupljanja drugih informacija. Odredbe ovog člana ne dovode u pitanje ovlašćenja policije da preuzima početne korake u prikupljanju informacija, obavljanju merenja, snimanja, skiciranja ili prikupljanju sudsko-medicinskih dokaza iz čl. 70. – 78. ovog zakonika.

7. Sudija za prethodni postupak može narediti minimalni uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja radi potvrđivanja nalaza iz izveštaja iz ovog stava. Sudija za prethodni postupak naređuje da izveštaj bude prihvatljiv.

8. Veštak takođe može biti pozvan da prisustvuje uviđaju mesta ili rekonstrukciji događaja ako državni tužilac ili sud smatra da je njegovo prisustvo korisno.

9. Nakon podizanja optužnice, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može narediti rekonstrukciju događaja iz ovog člana samo ako je potrebno za potpuno utvrđivanje činjenica od značaja za slučaj.

D. Ispitivanje okrivljenog u prethodnom postupku

Član 149.

Ispitivanje okrivljenog pre podizanja optužnice

1. Osim slučajeva iz člana 234. stav 2. ovog zakonika, okrivljenog mora ispitati državni tužilac pre podizanja optužnice. Ako se protiv okrivljenog vodi istraga za krivično delo ili dela za koja je propisana kazna zatvora do tri (3) godine, dovoljno je da osumnjičenog ili okrivljenog ispita policija po ovlašćenju državnog tužioca.

2. Okrivljeni je dužan da se odazove pozivu i pojavi pred državnim tužiocem. Član 172. st. 2. do 5. shodno se primenjuju.

Član 150.**Sprovođenje ispitivanja okrivljenog u prethodnom postupku**

1. Okrivljeni se ispituje u skladu sa članom 149. stav 1. ovog zakonika.
2. Pre svakog ispitivanja, bez obzira da li je okrivljen pritvoren ili se nalazi na slobodi, okrivljenom se čita upozorenje iz člana 122. stav 3. ovog zakonika.
3. Pre svakog ispitivanja okrivljeni se obaveštava o:
  - 3.1. o krivičnom delu za koje se sumnjiči;
  - 3.2. činjenici da može zahtevati da se uzmu dokazi u njegovu odbranu. Ako je okrivljen u pritvoru, pre svakog ispitivanja takođe se obaveštava o pravu na branioca, ako sam ne može platiti troškove pravne pomoći;
  - 3.3. pravo da se ne izjasni i da ne odgovara ni na jedno pitanje, osim da da podatke o svom identitetu.
4. Okrivljeni ima pravo da se konsultuje sa svojim braniocem pre i tokom ispitivanja.
5. Ako se postupa prema ovom članu, svako ispitivanje okrivljenog od strane policije ili državnog tužioca se tonski i optički snima u skladu sa članom 205. ili 206. ovog zakonika. U slučajevima kad to praktično nije moguće, sastavlja se pisani zapisnik ispitivanja u skladu sa Poglavljem XI. ovog zakonika, a u zapisniku se navode razlozi zbog kojih se ispitivanje nije moglo tonski i optički snimati.

Član 151.**Pravo okrivljenog na tumačenje ili prevod**

1. Okrivljeni se ispituje uz pomoć tumača ili prevodioca u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.
2. Ako je okrivljeni gluv ili nem, pitanja se postavljaju preko kvalifikovanog tumača ili prevodioca za znakovni jezik ili u pisanom obliku. Ako se ispitivanje ne može obaviti na ovaj način, lice koja zna da komunicira sa okrivljenim poziva se u svojstvu tumača ili prevodioca, ali ne u slučajevima kada postoji sukob interesa.
3. Ako tumač ili prevodilac nije ranije položio zakletvu, zaklinje se da će verno prevesti pitanja koja se postavljaju okrivljenom i izjave koje on daje.
4. Tumač ili prevodilac postupa u skladu sa članom 211. ovog zakonika.

Član 152.**Ispitivanje okrivljenog tokom davanja iskaza u prethodnom postupku**

1. U toku prvog ispitivanja, od okrivljenog se traži da kaže svoje ime i prezime, nadimak ako ga ima, ime i prezime svojih roditelja, devojачko prezime majke, mesto rođenja, mesto stanovanja, dan, mesec i godinu rođenja, lični broj, nacionalnost i državljanstvo, zanimanje i porodične prilike, da li je pismen, stepen obrazovanja, da li ima lična primanja i finansijsko stanje, da li se protiv njega vodi krivični postupak za neko drugo krivično delo, i ako je maloletnik, identitet njegovog zakonskog zastupnika. On se takođe poučava da je dužan da prijavi svaku promenu adrese ili nameru da promeni boravište.
2. Okrivljeni se ispituje usmeno. U toku ispitivanja može mu se dozvoliti da vodi beleške.

3. Ispitivanje se sprovodi uz puno poštovanje dostojanstva okrivljenog.
4. Okrivljenom se pitanja postavljaju jasno, razumljivo i precizno. Pitanja okrivljenom ne mogu biti postavljena pa osnovu pretpostavke da je okrivljeni priznao nešto što u stvari nije priznao.
5. Zabrane iz stava 4. ovog člana primenjuju se bez obzira na pristanak okrivljenog.
6. Okrivljenom se pitanja postavljaju na osnovu dokaza i dokumenata koja su od značaja za krivični postupak. Okrivljenom se pokazuje svaki relevantan dokaz ili dokumentat prilikom postavljanja pitanja koja se odnose na dokaze ili dokumenta. Dokazi ili dokumenti se jasno identifikuju u zapisnik.
7. Predmeti koji se odnose na krivično delo ili koji služe kao dokaz, pokazuju se okrivljenom da ih prepozna, pošto ih on prvo opiše. Ako se ovi predmeti ne mogu doneti, okrivljeni se odvodi na mesto gde se oni nalaze.
8. Ispitivanje treba pružiti okrivljenom mogućnost da pobije osnove za sumnju protiv njega i da izvede činjenice koje mu idu u korist.

Član 153. Prihvatljivost izjava okrivljenog

Ako je ispitivanje okrivljenog obavljeno povredom odredaba člana 251. stav 4. ili člana 150. ovog zakonika, izjave okrivljenog su neprihvatljive.

E. Razmatranje, obustava, mirovanje i rokovi istrage

Član 154. Obavezno razmatranje predmeta

Svaka tri (3) meseca državni tužilac i glavni tužilac njegovog tužilaštva razmatraju predmet i ocenjuju da li istraga treba da ostane otvorena, prekinuta, obustavljena ili treba da se podigne optužnica. Za to se sačinjava službena beleška.

Član 155. Prekid istrage

1. Državni tužilac može rešenjem prekinuti istragu ako kod okrivljenog posle učinjenog krivičnog dela nastupi duševno oboljenje ili privremena duševna poremećenost ili nesposobnost ili kakva druga teška bolest, ako je u bekstvu, ako je podnet zahtev za međunarodnu pravnu pomoć ili postoje druge objektivne okolnosti u toku sprovođenja istrage koje privremeno sprečavaju uspešno gonjenje okrivljenog.
2. Pre nego što se prekine istraga, prikupljaju se svi dokazi o krivičnom delu i krivičnoj odgovornosti okrivljenog.
3. Državni tužilac donosi rešenje o prekidu istrage samo u pogledu okrivljenog za kojeg postoji neka od okolnosti iz stava 1. ovog člana.
4. Rešenje iz stava 3. ovog člana sadrži vreme i razloge prekida istrage. Primerak ovog rešenja se bez odlaganja dostavlja sudiji za prethodni postupak.
5. Državni tužilac rešenjem nastavlja istragu nakon prestanka smetnji koje su prouzrokovale prekid. Rešenje sadrži vreme nastavka istrage. Primerak ovog rešenja se bez odlaganja dostavlja sudiji za prethodni postupak.

6. Vreme prekida istrage ne uračunava se u rok za sprovođenje istrage niti u rok nastupanja zastarelosti krivičnog dela.

Član 156. Obustava i nastavak istrage

1. Državni tužilac obustavlja e istragu kad god se iz prikupljenih dokaza utvrdi da:
  - 1.1. ne postoji osnovana sumnja da je konkretno lice izvršilo naznačeno krivično delo;
  - 1.2. izvršeno delo nije krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti;
  - 1.3. je nastupila zastarelost;
  - 1.4. je krivično delo obuhvaćeno aktom amnestije ili pomilovanja donetim pre usvajanja Ustava Republike Kosovo; ili
  - 1.5. postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.
2. Državni tužilac u roku od osam (8) dana nakon obustave istrage obaveštava oštećenog ili žrtvu, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve, okrivljenog i njegovog branioca o ovoj činjenici i o razlozima za to. Državni tužilac bez odlaganja obaveštava sudiju za prethodni postupak o obustavi istrage.
3. Istraga se automatski obustavlja po isteku roka iz člana 157. ovog zakonika.
4. Svaka posebna istražna mera koja se sprovodi u skladu sa čl. 88. do 96. ovog zakonika ističe odmah po isteku rokova istrage iz člana 157. ovog zakonika.
5. Ako je istraga obustavljena u skladu sa stavom 1. podstav 1.1. ovog člana, državni tužilac može zatražiti od sudije za prethodni postupak dozvolu za ponovno otvaranje istrage ako se pribave dodatne informacije koje daju dovoljno razloga da se veruje da je osumnjičeni izvršio krivično delo. U svom zahtevu državni tužilac mora pokazati da su takve dodatne informacije na prvi pogled pouzdane i da se iste nisu mogle ranije pribaviti uz dužnu pažnju.
6. Ako je istraga obustavljena usled krivičnog dela zloupotrebe službenog položaja državnog tužioca, istraga se može ponovo otvoriti. Za dokazivanje ovog krivičnog dela primenjuju se odredbe člana 423. stav 3. ovog zakonika.
7. Ako sudija za prethodni postupak odobri zahtev, državni tužilac može ponovo otvoriti istragu za šest (6) meseci. Nakon isteka ovog roka, državni tužilac može zatražiti produženje roka istrage u skladu sa članom 157. stav 2. ovog zakonika.
8. Ako državni tužilac obustavi istragu, oštećeni ili žrtva može izjaviti žalbu na rešenje o obustavi istrage Apelacionom tužilaštvu, preko Osnovnog tužilaštva. Odredbe člana 84. ovog zakonika shodno se primenjuju.

Član 157. Rokovi istrage

1. Ako je istraga pokrenuta, ista se završava u roku od dve (2) godine.
2. Na zahtev državnog tužioca, sudija za prethodni postupak može odobriti produženje istrage iz stava 1. ovog člana do jedne (1) godine, ako državni tužilac dokaže da je istraga aktivno vođena i da je svako docnjenje bilo van kontrole državnog tužioca. Državni tužilac mora dokazati da postoji i neka od sledećih okolnosti:

- 2.1. istraga se smatra složenom stvari kao što je propisano u članu 19. podstav 1.2. ovog zakonika;
  - 2.2. podnet je zahtev za međunarodnu pravnu pomoć bez kojeg se stvar ne može pravično i u potpunosti rešiti; ili
  - 2.3. bilo koji drugi opravdani razlog koji opravdava produženje u interesu pravde.
3. Zahtev državnog tužioca mora dokazati da će dodatno vreme omogućiti pribavljanje dokaza važnih po istragu.
  4. Zahtev državnog tužioca podnosi se u roku od najmanje petnaest (15) dana pre isteka roka istrage iz stava 1. ovog člana.

Član 158. Smrt okrivljenog

1. Ako se u toku krivičnog postupka utvrdi da je okrivljeni umro, zavisno od faze krivičnog postupka, državni tužilac ili sud rešenjem obustavlja krivični postupak.
2. Sud upućuje oštećenog ili žrtvu da podnese zahtev za naknadu štete od države, ako ispunjava kriterijume predviđene Zakonom o naknadi žrtava zločina.

POGLAVLJE X. LIŠENJE SLOBODE PRE PODIZANJA OPTUŽNICE I MERE ZA OBEZBEĐENJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG

Potpoglavlje I. – Opšta načela

Član 159. Načelo tumačenja

1. Policija, državni tužilac i sudovi tumače članove iz ovog Poglavlja u skladu sa sledećim načelima:
  - 1.1. pravo okrivljenog na slobodu i bezbednost određuje pretpostavku u korist ostanka na slobodi;
  - 1.2. sud naređuje lišenje slobode prema ovom Poglavlju samo ako državni tužilac predoči dokaze iz ovog Poglavlja koji prevazilaze pretpostavku iz podstava 1.1. ovog stava;
  - 1.3. ako je naređeno lišenje slobode iz ovog Poglavlja, policija, državni tužilac ili sud koriste najmanji mogući vid ograničenja slobode;
  - 1.4. ovaj član se primenjuje na mere lišavanja slobode ili za obezbeđenje prisustva okrivljenog tokom krivičnog postupka.

Potpoglavlje II. – Lišenje slobode pre podizanja optužnice

Član 160. Privremeno hapšenje i policijsko zadržavanje

Ako je neko lice uhvaćeno pri izvršenju krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti ili za njim se traga za izvršeno krivično delo, policija ili bilo koje drugo lice ovlašćeno je da ga

privremeno uhapsi i bez sudske naredbe. Lice koje je lišeno slobode od strane drugih lica, koja nisu pripadnici policije, odmah se predaje policiji, a kada to nije moguće, policija ili državni tužilac se odmah obaveštavaju. Policija postupa u skladu sa čl. 161. i 162. ovog zakonika.

Član 161.

Ograničenja privremenog hapšenja i policijskog zadržavanja

1. Policija ne može lišiti slobode lice, osim ako:
  - 1.1. je hapšenje dozvoljeno prema članu 160. ovog zakonika;
  - 1.2. postoji sudska naredba za hapšenje lica;
  - 1.3. postoji važeći nalog za hapšenje, primljen preko INTERPOL-a ili preko diplomatskih kanala;
  - 1.4. je hapšenje dozvoljeno prema članu 162. ovog zakonika; ili
  - 1.5. je lišavanje slobode kratko u skladu sa članom 73. ovog zakonika.
2. Svako lice koje je lišeno slobode hapšenjem prema ovom članu mora se bez odlaganja izvesti pred sudiju za prethodni postupak radi odlučivanja o pritvoru. Odlaganje ne sme biti duže od četrdeset osam (48) časa.

Član 162.

Hapšenje i zadržavanje u fazi istrage

1. Kada državni tužilac ovlasti hapšenje, policija hapsi i zadržava lice samo ako:
  - 1.1. postoji osnovana sumnja da je lice izvršilo krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti; i
  - 1.2. postoje artikulisane osnove koje ukazuju da:
    - 1.2.1. postoji opasnost od bekstva;
    - 1.2.2. da će uništiti, sakriti, promeniti ili falsifikovati dokaze krivičnog dela ili kada specifične okolnosti ukazuju da će ometati tok krivičnog postupka vršeći uticaj na svedoke, oštećene ili saučesnike; ili
    - 1.2.3. kad težina krivičnog dela, način ili okolnost pod kojima je izvršeno krivično delo, njegove lične osobine, ranije vladanje, sredina i uslovi u kojima živi, kao i ostale lične okolnosti ukazuju na opasnost da će ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili učiniti krivično delo kojim preti.
2. Hapšenje i zadržavanje iz ovog člana odobrava državni tužilac koji je pokrenuo istragu ili ako zbog hitnih okolnosti takvo odobrenje ne može se dobiti pre hapšenja, odobrava policija koja mora odmah nakon hapšenja obavestiti državnog tužioca.
3. Lice koje je uhapšeno prema ovom članu ima prava okrivljenog.
4. Prilikom hapšenja, uhapšeni se poučava:
  - 4.1. usmeno o pravima iz člana 166. ovog zakonika; i
  - 4.2. pismeno o svima pravima iz člana 165. ovog zakonika i svim ostalim pravima na koja

ima pravo prema ovom zakoniku na jeziku koji razume.

5. Čim je to moguće posle hapšenja, a najkasnije šest (6) časa od časa hapšenja, državni tužilac izdaje uhapšenom pisanu odluku o zadržavanju, koja sadrži ime i prezime uhapšenog, ako je poznato, ili ako nije poznato, bilo kakvu informaciju za propisno utvrđivanje identiteta uhapšenog, mesto, datum i tačno vreme hapšenja, krivično delo za koje se sumnjiči i zakonski osnov hapšenja. Protiv odluke državnog tužioca o zadržavanju, uhapšeni ili njegov branilac može uložiti žalbu u roku od šest (6) časa od časa prijema odluke. O ovoj žalbi odlučuje sudija za prethodni postupak u roku od dvanaest (12) časa od časa prijema žalbe.

6. U roku od trideset šest (36) časa posle hapšenja, državni tužilac podnosi sudiji za prethodni postupak zahtev za određivanje pritvora.

7. Zahtev za određivanje pritvora mora biti u saglasnosti sa članom 163. ovog zakonika.

8. Što je pre moguće, ali ne kasnije od četrdeset osam (48) časa od hapšenja, sudija za prethodni postupak održava ročište na kojem se odlučuje da li se okrivljeni mora zadržati u pritvor. Do donošenja sudske odluke okrivljeni može se zadržati u policijskom pritvoru.

9. Uhapšeni se pušta na slobodu ako se u roku od četrdeset osam (48) časa od časa hapšenja ne izvede pred sud.

10. Na ročištu za razmatranje zahteva za određivanje pritvora okrivljenog zastupa branilac. Branilac ima pristup spisima predmeta okrivljenog radi pripreme za ročište.

11. Što je pre moguće, ali ne kasnije od četrdeset osam (48) časa nakon ročišta iz stava 8. ovog člana, sudija za prethodni postupak donosi odluku kojom se određuje da li se okrivljenom izriče neka od mera iz člana 171. ovog zakonika.

12. Sudija za prethodni postupak mora razmotriti da li se mogu narediti druge blaže mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog iz člana 171. ovog zakonika.

13. Na odluku sudije za prethodni postupak za određivanje pritvora može se izjaviti žalba u skladu sa odredbama člana 186. stav 3. ovog zakonika.

Član 163.

Zahtev za određivanje mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog

1. Ako državni tužilac veruje da treba da se odredi blaža mera iz člana 171. ovog zakonika za obezbeđenje prisustva okrivljenog, državni tužilac podnosi zahtev za blažu meru za obezbeđenje prisustva okrivljenog.

2. Ako državni tužilac veruje da se treba odrediti mera pritvora, državni tužilac podnosi zahtev sudiji za prethodni postupak za određivanje pritvora koji sadrži:

2.1. ime i prezime uhapšenog, ako je poznato, a ako nije poznato bilo koju drugu informaciju za adekvatno utvrđivanje identiteta uhapšenog;

2.2. mesto, datum i tačno vreme hapšenja;

2.3. krivično delo za koje se okrivljeni sumnjiči;

2.4. opis dokaza koji potkrepljuju osnovanu sumnju da je uhapšeni učinio krivično delo za koje se sumnjiči;

2.5. opis dokaza koji potkrepljuju artikulisane osnove koje ukazuju da:

2.5.1. postoji opasnost od bekstva;

2.5.2. da će uhapšeni uništiti, sakriti, promeniti ili falsifikovati dokaze ili tragove krivičnog dela, ili kada specifične okolnosti ukazuju da će ometati tok krivičnog postupka vršeći uticaj na svedoke, oštećene ili saučesnike; ili

2.5.3. kad težina krivičnog dela, način ili okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo, njegove lične osobine, ranije vladanje, sredina i uslovi u kojima živi, kao i ostale lične okolnosti ukazuju na opasnost da će ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili učiniti krivično delo kojim preti.

2.6. opis artikulisanih osnova da se veruje da su blaže mere nedovoljne za obezbeđenje prisustva okrivljenog.

3. Ako državni tužilac svojim zahtevom za određivanje pritvora ne utvrdi osnovanu sumnju da je uhapšeni učinio krivično delo za koje se sumnjiči, sudija za prethodni postupak oslobađa okrivljenog.

4. Ako zahtev državnog tužioca za određivanje sudskog pritvora ne utvrdi artikulisane osnove da se veruje da je ispunjen bilo koji od tri (3) elementa iz stava 2. podstav 2.5. ovog člana, sudija za prethodni postupak uzima u obzir i naređuje blažu meru iz člana 171. ovog zakonika za obezbeđenje prisustva okrivljenog, oslobađa okrivljenog ili od državnog tužioca zahteva dodatna pojašnjenja.

5. Ako zahtev državnog tužioca za određivanje sudskog pritvora ne utvrdi artikulisane osnove da je određivanje blaže mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog nedovoljno, sudija za prethodni postupak uzima u obzir i naređuje drugu blažu meru iz člana 171. ovog zakonika za obezbeđenje prisustva okrivljenog ili oslobađa okrivljenog.

Član 164. Prava uhapšenog

1. Uhapšeni ima pravo na neposrednu pomoć branioca po svom izboru.

2. Ako uhapšeni ne angažuje branioca i niko drugi mu ne angažuje branioca, istom se određuje branilac o javnom trošku.

3. Uhapšeni ima pravo da poverljivo komunicira sa svojim braniocem, usmeno i pisanim putem. Razgovor između uhapšenog i branioca može posmatrati policijski službenik, ali ne i da ga sluša.

4. Prava na pomoć branioca može se odreći u skladu sa članom 52. stav 3. i članom 56. stav 5. ovog zakonika.

Član 165. Obaveštenje uhapšenog o njegovim pravima

1. Uhapšeni ima sledeća prava:

1.1. da bude obavešten o razlozima hapšenja na jeziku koji razume;

1.2. da čuti i da ne odgovara ni na jedno pitanje, osim davanja podataka o svom identitetu;

1.3. da ima pristup spisima predmeta, osim izuzetaka predviđenih u članu 209. ovog zakonika;

- 1.4. da mu se obezbedi besplatan prevod ako ne razume ili ne govori jezik policajca;
- 1.5. da koristi pomoć branioca kojeg sam izabere ili da mu se odredi branilac ako nije u stanju da plati pravnu pomoć;
- 1.6. da se obavesti o maksimalnom broju časa lišavanja slobode pre nego što bude izveden pred sudiju;
- 1.7. da ospori zakonitost svog hapšenja ili da podnese zahtev za oslobađanje;
- 1.8. da o svom hapšenju obavesti ili da zahteva od policije da obaveste člana porodice ili neko drugo lice po svom izboru; i
- 1.9. pravo na lekarski pregled i lekarsku negu, uključujući i psihijatrijsko lečenje.

2. Ako je uhapšeni strani državljanin, on ima pravo da obavesti ili da o tome bude obavestena, kao i da usmeno i pisanim putem komunicira sa ambasadorom, kancelarijom za vezu ili diplomatskom misijom države čiji je državljanin ili sa predstavnikom nadležne međunarodne organizacije, ako je izbeglica ili je pod zaštitom određene međunarodne organizacije.

Član 166. Obaveštenje o hapšenju

1. Uhapšeni ima pravo da neposredno posle hapšenja obavesti ili da zahteva od policije da obavesti člana porodice ili neko drugo lice po svom izboru o hapšenju i o mestu zadržavanja, kao i o bilo kojoj docnijoj promeni mesta zadržavanja, neposredno posle takve promene.

2. Ako uhapšeni nije navršio osamnaest (18) godina, policija, neposredno posle hapšenja, obaveštava roditelja ili zakonskog zastupnika uhapšenog o mestu zadržavanja i bilo kojoj docnijoj promeni mesta zadržavanja, neposredno posle takve promene. Ako je takvo obaveštenje nemoguće ili bi bilo štetno po interese uhapšenog ili uhapšeni to izričito odbije, policija obaveštava Centar za socijalni rad.

3. Ako uhapšeni ispoljava znakove duševnog poremećaja ili duševnih smetnji, policija, neposredno posle hapšenja, obaveštava lice koje odredi uhapšeni i Centar za socijalni rad o hapšenju i mestu zadržavanja, kao i o bilo kojoj docnijoj promeni mesta zadržavanja, neposredno posle takve promene.

4. Obaveštenje članova porodice i drugih odgovarajućih lica u skladu sa stavom 1. ovog člana može zadocniti, ali ne duže od dvadeset četiri (24) časa, ako državni tužilac oceni da je odlaganje potrebno zbog izuzetnih potreba za istragu slučaja. Takvog docnjenja nema ako je uhapšeni mlađi od osamnaest (18) godina ili ispoljava znakove duševnog poremećaja ili duševnih smetnji.

Član 167. Pravo uhapšenog na lekarski pregled

1. Uhapšeni ima pravo da ga na njegov zahtev pregleda lekar ili stomatolog po svom izboru čim to bude moguće nakon hapšenja i u bilo koje vreme dok traje zadržavanje. Ako se takav lekar ili stomatolog ne može obezbediti, policija određuje lekara ili stomatologa.

2. Uhapšeni ima pravo na medicinsko lečenje, uključujući i psihijatrijsko lečenje, kad god je to potrebno, na zahtev uhapšenog ili članova porodice.

3. Policija takođe određuje lekara da obavi lekarski pregled ili pruži medicinsko lečenje u bilo koje vreme u slučaju fizičke povrede ili drugih medicinskih potreba. Ako uhapšeni odbije da

se podvrgne lekarskom pregledu ili medicinskom lečenju, lekar donosi konačnu odluku o neophodnosti tog pregleda ili lečenja, imajući u vidu prava uhapšenog.

4. Ako uhapšeni ispoljava znakove duševne bolesti, policija može odmah narediti psihijatrijski pregled.

5. Rezultat lekarskog pregleda ili bilo kog medicinskog lečenja koje je sprovedeno u skladu sa ovim članom, po pravilu se evidentira i takva evidencija stavlja na raspolaganje uhapšenom i njegovom braniocu.

Član 168.

Prava uhapšenog tokom zadržavanja

1. Uhapšeni se odvaja od osuđenika i pritvorenika.

2. Zadržana lica različitog pola ne drže se u istoj prostoriji.

3. Licu koje je zadržano duže od dvanaest (12) časa biće obezbeđena tri (3) obroka dnevno. Dok licu, koje je zadržano manje od dvanaest (12) časa, biće obezbeđen po jedan obrok na svaka četiri (4) sata zadržavanja.

4. Uhapšeni ima pravo na neprekidni odmor u trajanju od najmanje osam (8) časa u toku dvadeset četiri (24) časa i za to vreme policija ga ne ispituje i ne uznemirava u vezi sa istragom.

Član 169.

Prava uhapšenog u toku ispitivanja od strane policije

1. Prilikom svih ispitivanja od strane policije uhapšeni ima pravo na prisustvo branioca. Ako se branilac ne pojavi u roku od dva (2) časa od trenutka obaveštenja o hapšenju, policija određuje drugog branioca po ovlašćenju državnog tužioca. Ako se i drugi branilac ne pojavi u roku od jednog (1) časa od trenutka obaveštenja od strane policije, uhapšeni može se ispitati samo ako državni tužilac oceni da bi dalje odlaganje ozbiljno narušilo sprovođenje istrage.

2. Prilikom ispitivanja uhapšenog čl. 150. do 153. ovog zakonika shodno se primenjuju.

3. Prilikom ispitivanja uhapšenog prave se kratke pauze u intervalima od oko dva (2) časa. Pauza može se odložiti ako postoje opravdani razlozi da se veruje da bi odlaganje:

3.1. dovelo do opasnosti od povređivanja lica ili ozbiljnog gubitka ili oštećenja imovine;

3.2. nepotrebno odužilo zadržavanje lica ili završetak ispitivanja; ili

3.3. prejudiciralo ishod istrage.

4. Prilikom ispitivanja od uhapšenog se ne traži da stoji i ne uskraćuje mu se hrana, voda i neophodna medicinska nega.

Član 170.

Zapisnik o hapšenju i policijskim radnjama

1. Policija vodi jedinstveni zapisnik o svim radnjama koje su preduzete u vezi sa uhapšenim, uključujući:

1.1. lične podatke uhapšenog;

1.2. razloge hapšenja;

- 1.3. krivično delo za koje se sumnjiči;
- 1.4. ovlašćenje ili obaveštenje državnog tužioca;
- 1.5. mesto, datum i tačno vreme hapšenja;
- 1.6. okolnosti hapšenja;
- 1.7. bilo koju odluku državnog tužioca u vezi sa zadržavanjem;
- 1.8. mesto zadržavanja;
- 1.9. odgovarajući identitet policijskih službenika i državnog tužioca;
- 1.10. usmeno i pisano obaveštenje uhapšenom o njegovim pravima predviđenim članom 162. stav 4. i članom 165. ovog zakonika;
- 1.11. obaveštenje o pravima predviđenim u stavu 1. podstav 1.10. ovog člana, naročito pravo na branioca i pravo na obaveštavanje članova porodice ili drugih odgovarajućih lica;
- 1.12. vidljive povrede i druge znake koji ukazuju na potrebu pružanja medicinskog lečenja;
- 1.13. obavljanje lekarskog pregleda ili pružanje medicinskog lečenja;
- 1.14. informaciju o provizornom bezbednosnom pretresanju lica i opis predmeta oduzetih od lica prilikom hapšenja ili u toku zadržavanja; i
- 1.15. za izlazak uhapšenog iz objekta, uključujući vreme i tačan datum, ako je lice oslobođeno, ili je izvedeno pred sudiju ili ako je prebačen u pritvorski centar.

2. Policija vodi zapisnik o svakom ispitivanju uhapšenog, uključujući vreme početka i završetka ispitivanja, identitet policijskog službenika koji ga je ispitao i drugih prisutnih lica. Ako branilac nije bio prisutan, to se propisno unosi u zapisnik.

3. Zapisnike iz stava 1. ovog člana potpisuju odgovarajući policijski službenik i uhapšeni. Ako uhapšen odbije da potpiše zapisnik, policijski organi unose u zapisnik takvo odbijanje i prilažu obrazloženje ili eventualne usmene ili pismene komentare uhapšenog.

4. Zapisnici iz st. 1. i 2. ovog člana stavljaju se na raspolaganje uhapšenom i njegovom braniocu na njihov zahtev, na jeziku koji uhapšeni razume.

5. Ove zapisnike policija čuva deset (10) godina od trenutka službenog okončanja krivičnog postupka ili od trenutka oslobađanja uhapšenog, ako se oslobađanje desilo nakon okončanja postupka.

Potpoglavlje III. – Mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog

A. Opšti uslovi

Član 171.

Mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog

1. Mere koje se mogu preduzeti za obezbeđenje prisustva okrivljenog, sprečavanje ponavljanja krivičnog dela i uspešnog vođenja krivičnog postupka su:

- 1.1.poziv;
- 1.2.nalog za hapšenje;
- 1.3.obecanje okrivljenog da neće napuštati mesto boravišta;
- 1.4.zabrana prilaženja određenom mestu ili licu;
- 1.5.javljanje u policijsku stanicu;
- 1.6.jemstvo;
- 1.7.kućni pritvor;
- 1.8.pritvor.

2.Pri odlučivanju o tome koje će mere primeniti za obezbeđenje prisustva okrivljenog, sud je dužan uzeti u obzir uslove predviđene za konkretne mere i voditi računa da ne primeni težu meru ako je dovoljna blaža mera.

3.Ove mere se ukidaju kad prestanu razlozi zbog kojih su određene, ili se zamenjuju drugim blažijim merama kad za to nastupe uslovi.

4.Odluke o ovim merama donosi sudija za prethodni postupak pre podizanja optužnice, a nakon podizanja optužnice odluke donosi sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

5.Izraz „blaže mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog“ ili „blaže mere“ za potrebe ovog zakonika znači poziv i obećanje okrivljenog da neće napuštati mesto boravišta, zabrana prilaženja određenom mestu ili licu, javljanje u policijsku stanicu, jemstvo i kućni pritvor.

6.Sud može istovremeno odrediti jednu ili više mera iz stava 1. ovog člana.

B. Poziv

Član 172. Poziv

1.Prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku obezbeđuje se uručivanjem poziva.

2.Poziv se pre pripremnog ročišta uvek vrši dostavljanjem zatvorenog pisma koje sadrži: ime i prezime okrivljenog, krivično delo koje mu se stavlja na teret, mesto, dan i čas kad treba da dođe, naznaku da se poziva u svojstvu okrivljenog i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti izdat nalog za hapšenje i prinudno dovesti pred sud, službeni pečat i ime sudije koji poziva.

3.Kad se okrivljeni prvi put poziva, poučiće se u pozivu o njegovom pravu da angažuje branioca i da branilac može prisustvovati njegovom ispitivanju.

4.Za vreme trajanja postupka, okrivljeni je dužan da odmah obavesti sud o svakoj promeni svoje adrese kao i o nameri da promeni boravište. O toj obavezi se okrivljeni obaveštava prilikom prvog ispitivanja ili uručivanja optužnice i u isto vreme se upozorava na posledice nepridržavanja ovim zakonikom određenih obaveza.

5.Izuzetno od drugih odredaba ovog zakonika, tokom prvog ročišta sud može zatražiti od prisutnih strana, branioca ili branioca žrtava ili punomoćnika žrtve da prilože najmanje jednu

elektronsku adresu za kontakt, bilo da je to broj telefona, adresa elektronske pošte ili neka druga adresa elektronske komunikacije. Naknadni pozivi poslani na elektronsku adresu, koju su stranke dobrovoljno dale, imaju isto dejstvo kao i drugi oblici poziva, ako se obave u skladu sa odredbama ovog zakonika.

6. Odredbe stava 4. ovog člana koje obavezuju stranke da obaveste sud o promeni adrese ili boravišta shodno se primenjuju u pogledu promene informacija o elektronskom kontaktu.

7. Ako okrivljeni nije u stanju da se odazove pozivu usled bolesti ili druge neotklonjive smetnje, ispitaće se u mestu gde se nalazi ili će se obezbediti njegov prevoz do zgrade suda ili drugog mesta gde se sprovodi postupak ili se odlaže njegovo ispitivanje.

8. Poziv se uručuje na propisan način u skladu sa odredbama Poglavlja XXVII. ovog zakonika.

C. Nalog za hapšenje

Član 173. Nalog za hapšenje

1. Sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može po službenoj dužnosti, na zahtev državnog tužioca, ili u hitnim okolnostima, na zahtev policije, izdati nalog za hapšenje ako postoje uslovi iz člana 184. stav 1. ovog zakonika, ili ako uredno pozvani okrivljeni ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako nije se moglo izvršiti uredno dostavljanje poziva, a iz okolnosti slučaja očigledno proizilazi da okrivljeni izbegava prijem poziva.

2. Nalog za hapšenje izdaje se pismeno i sadrži: ime i prezime okrivljenog i druge sudiji poznate lične podatke, krivično delo koje mu se stavlja na teret uz navođenje odgovarajućih odredaba krivičnog zakona, razlog zbog kojeg je izdat nalog, službeni pečat i potpis sudije koji izdaje nalog za hapšenje. Ako u nalogu nije drugačije određeno, nalog za hapšenje ističe u ponoć trista šezdeset petog (365) dana od dana izdavanja.

3. Nalog za hapšenje izvršava policija.

4. Policijski službenik zadužen za izvršenje naloga uručuje nalog okrivljenom i od njega zahteva da pođe sa njim. Ako okrivljeni odbije da to učini, onda se prinudno dovodi.

5. Nalog za obavezno pojavljivanje policijskih službenika ili stražara institucije u kojoj se drže lica lišena slobode, izvršava se posredovanjem njihove komande ili njihovih starešina.

6. Prilikom hapšenja, lice se obaveštava, na jeziku koji on razume, o razlozima hapšenja i pravima iz člana 165. ovog zakonika.

7. Uhapšeni se odmah po hapšenju, a u svakom slučaju najkasnije u roku od četrdeset osam (48) časa od časa hapšenja, izvodi pred sudiju koji je izdao nalog.

D. Obećanje okrivljenog da neće napuštati mesto boravišta

Član 174. Obećanje okrivljenog da neće napuštati mesto boravišta

1. U toku postupka sud može zatražiti od okrivljenog obećanje da neće da se krije ili da napušta mesto boravišta bez odobrenja suda ako postoji osnovana sumnja da je izvršio krivično delo ili osnov za sumnju da bi okrivljeni mogao da se sakrije, da ode u nepoznato ili da napusti Kosovo.

Obećanje okrivljenog unosi se u zapisnik.

2. Okrivljenom koji se dao obećanje iz stava 1. ovog člana okrivljenom može se zapleniti putna isprava. Žalba protiv rešenja o zapleni putne isprave ne zadržava izvršenje rešenja.

3. Prilikom davanja obećanja, okrivljeni se upozorava da se protiv njega može odrediti pritvor ako prekrši obećanje.

E. Zabrana prilaženja određenom mestu ili licu

Član 175.

Zabrana prilaženja određenom mestu ili licu

1. Sud može zabraniti okrivljenom prilaženje određenom mestu ili licu, ako:

1.1. postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo; i

1.2. postoje okolnosti iz člana 184. stav I. pod-podstav 1.2.2. ili 1.2.3. ovog zakonika.

2. Sud obrazloženim rešenjem odlučuje o meri iz ovog člana. Rešenje mora sadržati obrazloženje koje potvrđuje da su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana i da je takva mera neophodna.

3. Sud rešenjem određuje odgovarajuću udaljenost od određenog mesta ili lica koju okrivljeni mora poštovati i koju ne sme namerno preći.

4. Rešenje se dostavlja okrivljenom, a kad je to moguće, primerak se dostavlja licu u odnosu na koje je okrivljenom određena mera.

5. Sud određuje pritvor ako okrivljeni prekrši rešenje. Okrivljeni se uvek blagovremeno obaveštava o posledicama nepridržavanja.

6. Ako lice u odnosu na koje je okrivljenom određena mera namerno naruši udaljenost koju je okrivljeni dužan da poštuje, sud može kazniti lice u odnosu na koje je okrivljenom određena mera novčanom kaznom kako je predviđeno članom 443. ovog zakonika.

7. Osim ako je drugačije predvideo ovim članom, odredbe ovog zakonika o pritvoru shodno se primenjuju na određivanje, trajanje, produženje i ukidanje mere iz ovog člana.

8. O produženju mere iz ovog člana, pre podizanja optužnice, odlučuje sudija za prethodni postupak na zahtev državnog tužioca.

F. Javljanje u policijsku stanicu

Član 176.

Javljanje u policijsku stanicu

1. Sud može narediti da se okrivljeni s vremena na vreme u određeno vreme javi u policijsku stanicu u regionu gde okrivljeni ima prebivalište ili boravište, ili u mestu gde se okrivljeni zatekao u trenutku naredbe, ako:

1.1. postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo; i

1.2. postoje osnovi za sumnju da će se okrivljeni sakriti, otići u nepoznato ili napustiti Kosovo.

2.Sud odlučuje o meri iz ovog člana obrazloženim rešenjem. Rešenje mora sadržati obrazloženje koje utvrđuje da su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana i da postoji potreba za takvom merom.

3.Rešenje se uručuje okrivljenom, a primerak se dostavlja odgovarajućoj policijskoj stanici na čijoj teritoriji se mera sprovodi.

4.Sud može narediti pritvor ako okrivljeni prekrši rešenje. Okrivljeni se uvek blagovremeno obaveštava o posledicama nepridržavanja.

5.Osim ako ovim članom nije drugačije predviđeno, odredbe ovog zakonika o pritvoru shodno se primenjuju na određivanje, trajanje i ukidanje mere iz ovog člana.

6.O produženju mere iz ovog člana, pre podizanja optužnice, odlučuje sudija za prethodni postupak na predlog državnog tužioca.

7.Putna isprava lica, koje je predmet rešenja iz ovog člana, može se zapleniti. Žalba protiv rešenja o zapleni putne isprave ne zadržava izvršenje.

G. Jemstvo

Član 177. Jemstvo

1.Sud može narediti da se okrivljeni brani sa slobode uz jemstvo ili da se uz jemstvo oslobodi iz pritvora, ako:

1.1.postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo;

1.2.jedini osnov za pritvor je strah da okrivljeni može pobeći; i

1.3.okrivljeni obeća da se neće sakriti ili napustiti svoje boravište bez odobrenja.

2.Jemstvo koje sud naredi polaže okrivljeni ili drugo lice u njegovo ime.

Član 178. Rešenje o jemstvu

1.Sud odlučuje o meri iz člana 177. ovog zakonika obrazloženim rešenjem. Rešenje mora sadržati obrazloženje koje utvrđuje da su ispunjeni uslovi iz člana 177. ovog zakonika i da postoji potreba za takvom merom.

2.Rešenje o jemstvu, pre podizanja optužnice, donosi sudija za prethodni postupak, a posle podizanja optužnice donosi sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.

3.Rešenje o određivanju jemstva ili rešenje o ukidanju jemstva donosi se pošto se sasluša mišljenje državnog tužioca, ako se krivično delo goni po službenoj dužnosti, te sasluša mišljenje okrivljenog ili branioca. Rešenje o ukidanju jemstva donosi se nakon saslušanja.

4.Rešenje se uručuje okrivljenom.

5.Putna isprava lica na koje se odnosi rešenje o jemstvu privremeno zaplenjuje, osim ako postoje uverljivi razlozi da sud privremeno ne zapleni putnu ispravu. Žalba protiv rešenja o privremenoj zapleni putne isprave ne zadržava izvršenje.

Član 179. Sadržina jemstva

1. Jemstvo uvek glasi na novčani iznos koji se određuje s obzirom na težinu krivičnog dela, lične i porodične prilike okrivljenog i imovno stanje lica koje daje jemstvo.

2. Jemstvo može se polagati u gotovom novcu, hartijama od vrednosti, dragocenostima ili drugim pokretnim stvarima veće vrednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili stavljanjem hipoteke za iznos jemstva na nepokretna dobra lica koje daje jemstvo ili u ličnoj obavezi jednog ili više lica da će u slučaju da okrivljeni pobjegne platiti utvrđeni iznos jemstva.

3. Ako okrivljeni pobjegne, sud rešenjem oduzima vrednost koja je data kao jemstvo u korist Programa za naknadu žrtvama zločina.

Član 180. Ukidanje jemstva

1. Ako je jemstvo određeno prema članu 177. stav 1. ovog zakonika, jemstvo se ukida i prema okrivljenom se određuje pritvor ako na uredan poziv ne dođe, a izostanak ne opravda, ako se sprema da pobjegne ili ako se pojave drugi razlozi za određivanje pritvora dok je na slobodi. Ako okrivljeni, iako uredno pozvan, ne dođe, a izostanak ne opravda, ako se sprema da pobjegne, primenjuje se član 179. stav 3. ovog zakonika.

2. Okrivljeni se uvek blagovremeno obaveštava o posledicama nepridržavanja.

3. Jemstvo se ukida ako se krivični postupak okonča pravosnažnim rešenjem o obustavi postupka ili pravosnažnom presudom. Ako je okrivljeni kažnjen kaznom zatvora, jemstvo se ukida tek kad on počne da izdržava kaznu zatvora.

4. Po ukidanju jemstva, priložen gotov novac, hartije od vrednosti, dragocenosti ili druge pokretne stvari veće vrednosti vraćaju se i ukida se hipoteka.

H. Kućni pritvor

Član 181. Kućni pritvor

1. Sud može okrivljenom odrediti pritvor ako:

1.1. postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo; i

1.2. postoje okolnosti iz člana 184. stav 1. podstav 1.2. ovog zakonika.

2. Sud odlučuje o meri iz ovog člana obrazloženim rešenjem. Rešenje mora sadržati obrazloženje koje utvrđuje da su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana i da postoji potreba za takvom merom.

3. Sud rešenjem odlučuje da okrivljeni ne sme da napusti mesto svog privremenog boravišta ili prebivališta, odnosno javnu instituciju za lečenje ili staranje. Sud može okrivljenom ograničiti ili zabraniti kontakt sa licima koja ne žive sa njim ili sa licima koja okrivljeni ne izdržava. Izuzetno, sud može dozvoliti okrivljenom da na određeno vreme napusti prostorije gde izdržava kućni pritvor, kad god je to neophodno za obezbeđenje osnovnih životnih potreba ili obavljanje određenog posla.

4. Rešenje se uručuje okrivljenom, a primerak rešenja se dostavlja odgovarajućoj policijskoj stanici na čijoj teritoriji se mera sprovodi.

5.Sud može odrediti pritvor ako okrivljeni bez odobrenja prekrši rešenje. Okrivljeni se uvek blagovremeno obaveštava o posledicama neprimamljavanja.

6.Sud neposredno nadgleda sprovođenje mere kućnog pritvora ili preko policije. Policija ima pravo da u svako doba proverava sprovođenje mere kućnog pritvora i periodično proverava prisustvo okrivljenog na mestu izdržavanja kućnog pritvora. Policija bez odlaganja obaveštava sud o svakoj mogućoj povredi mere.

7.Ako ovim članom nije drugačije predviđeno, odredbe ovog zakonika o pritvoru shodno se primenjuju na određivanje, trajanje, produžavanje i ukidanje mere iz ovog člana. Odredbe Krivičnog Zakonika o uračunavanju pritvora u izrečenu kaznu shodno se primenjuju na meru iz ovog člana.

8.O produženju kućnog pritvora posle podizanja optužnice, u svim slučajevima, odlučuje sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća po službenoj dužnosti ili po osnovu obrazloženog predloga državnog tužioca. Okrivljeni i njegov branilac, ako ga ima, moraju se upoznati sa predlogom najkasnije u roku od tri (3) dana pre isteka roka važećeg rešenja o kućnom pritvoru.

9.Licu koje u kućnom pritvoru može se privremeno zapleniti putna isprava. Žalba protiv rešenja o privremenoj zapleni putne isprave ne zadržava izvršenje.

J. Pritvor

Član 182. Pritvor

1.Pritvor se može odrediti samo pod uslovima i u skladu sa ovim zakonikom predviđenim postupcima.

2.Trajanje pritvora mora se svesti na najkraće moguće vreme. Svi organi koji učestvuju u krivičnom postupku i organi koji im pružaju pravnu pomoć dužni su da postupaju sa naročitom hitnošću ako se okrivljeni nalazi u pritvoru.

3.Pritvor se ukida a pritvorenik pušta na slobodu u bilo kojoj fazi postupka čim prestanu razlozi na osnovu kojih je bio određen.

4.Član 164. st. 2. i 3.; član 165. stav 2.; član 166.; član 167.; član 168. stav 3. i član 169. st. 3. i 4. ovog zakonika primenjuju se tokom trajanja pritvora.

5.Prilikom hapšenja, lice koje se pritvora, obaveštava se:

5.1.usmeno i pismeno o pravima iz člana 165. ovog zakonika; i

5.2.pismeno o drugim pravima koje on uživa prema ovom zakoniku.

Član 183.

Obaveštenje nadležnog organa za socijalnu zaštitu o hapšenju, kad je to potrebno

O hapšenju se obaveštava nadležni organ za socijalnu zaštitu ako je potrebno preduzeti mere za zaštitu dece i drugih članova porodice uhapšenog o kojima se stara.

Član 184.

Potrebni uslovi za određivanje pritvora

1. Sud može odrediti pritvor protiv lica samo ako jasno utvrdi:

1.1. da postoji osnovana sumnja da je to lice učinilo krivično delo;

1.2. da je ispunjen jedan od sledećih uslova:

1.2.1. ako se krije, ako se ne može utvrditi njegov identitet ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju da postoji opasnost od bekstva;

1.2.2. ako postoje razlozi koji čine verovatnim da će uništiti, sakriti, izmeniti ili falsifikovati dokaze krivičnog dela ili ako osobite okolnosti ukazuju da će ometati tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, oštećene ili saučesnike; ili

1.2.3. ako težina krivičnog dela, način ili okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo, njegove lične osobine, ranije vladanje, sredina i uslovi u kojima živi ili neka druga lična okolnost ukazuju na opasnost da će ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili učiniti krivično delo kojim preti.

1.3. blaže mere iz člana 171. ovog zakonika za obezbeđenje prisustva okrivljenog su nedovoljne da spreče ponavljanja krivičnog dela i obezbede uspešno vođenje krivičnog postupka.

2. U slučaju iz stava 1. podstav 1.2. ovog člana, pritvor određen samo zbog ne utvrđivanja identiteta lica se ukida čim se utvrdi njegov identitet. U slučaju iz stava 1. podstav 1.2. ovog člana, pritvor se ukida čim se pribave ili obezbede dokazi zbog kojih je pritvor određen.

3. Ako je okrivljeni prekršio neku od blažih mera iz člana 171. ovog zakonika za obezbeđenje prisustva okrivljenog, sud to posebno ima u vidu prilikom utvrđivanja postojanja okolnosti iz stava 1. podstavovi 1.2. i 1.3. ovog člana.

Član 185.

Postupak za određivanje pritvora

1. Pritvor određuje sudija za prethodni postupak nadležnog suda po osnovu pisanog zahteva državnog tužioca nakon održanog ročišta.

2. Posle izvođenja uhapšenog pred sudijom za prethodni postupak, sudija ga odmah obaveštava o njegovim pravima iz člana 165. ovog zakonika. U zapisnik se unosi tačno vreme hapšenja i vreme kada je izveden pred sudiju za prethodni postupak.

3. Sudija za prethodni postupak zatim održava ročište o pritvoru. Državni tužilac i branilac prisustvuju ročištu.

4. Ako uhapšeni ne angažuje branioca u roku od dvadeset četiri (24) časa od časa kada je obavešten o tom pravu ili izjavi da neće da angažuje branioca, sud mu po službenoj dužnosti određuje branioca.

5. Na ročištu za određivanje pritvora državni tužilac iznosi svoje razloge zbog kojih zahteva pritvor. Okrivljeni i njegov branilac mogu odgovarati iznošenjem svojih argumenata.

6. Sudija za prethodni postupak odlučuje o predlozima stranaka nakon što se stranke izjasne o svim pitanjima koja mogu biti od značaja za primenu mera iz ovog Poglavlja.

Član 186.

Sadržaj rešenja o određivanju pritvora i žalba protiv rešenja

1. Pritvor se određuje pisanim rešenjem koje sadrži: ime i prezime lica koje se pritvara i njegove lične podatke koje su poznate sudiji za prethodni postupak, tačno vreme hapšenja,

vreme izvođenja pred sudiju za prethodni postupak, vreme održavanja ročišta za određivanje pritvora, krivično delo za koje se tereti, zakonski osnov za pritvor, pouku o pravu na žalbu, te obrazloženje svih odlučujućih činjenica koje uzrokuju pritvor, uključujući i razloge za osnovanu sumnju da je lice izvršilo krivično delo, te odlučujuće činjenice iz člana 184. stav 1. podstav 1.2. ovog zakonika.

2. Rešenje o određivanju pritvora uručuje se licu na koga se odnosi, njegovom braniocu i državnom tužiocu. Vreme uručivanja rešenja licu na koga se odnosi naznačuje se u spisu predmeta.

3. Svaka strana može izjaviti žalbu u roku od četrdeset osam (48) časa od časa prijema rešenja. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja. Ako žalbu izjavi samo jedna strana, sud dostavlja žalbu drugoj strani, koja svoje argumente može dostaviti sudu u roku od dvadeset četiri (24) časa od časa prijema žalbe. O žalbi se odlučuje u roku od sedamdeset dva (72) časa od časa podnošenja odgovora ili isteka roka za odgovor pred Apelacionim sudom.

4. Ako sudija za prethodni postupak odbije zahtev državnog tužioca za određivanje pritvora, sudija za prethodni postupak može narediti bilo koju drugu meru iz ovog Poglavlja.

Član 187. Trajanje pritvora

1. Pritvorenik može se zadržati u pritvoru najviše jedan (1) mesec od dana hapšenja na osnovu rešenja iz člana 186. ovog zakonika. Posle isteka tog roka, pritvorenik može se zadržati u pritvoru samo rešenjem sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednik pretresnog veća o produženju pritvora.

2. Pre podizanja optužnice pritvor ne može trajati duže od:

2.1. četiri (4) meseca, ako se postupak vodi za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora do pet (5) godina;

2.2. osam (8) meseci, ako se postupak vodi za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora preko pet (5) godina.

3. U izuzetnim okolnostima, ako se postupak vodi za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora do pet (5) godina i kad je stvar složena prema članu 19. stav 1. podstav 1.2. ovog zakonika, a odugovlačenje postupka se ne može pripisati državnom tužiocu, pored propisanih rokova iz stava 2. ovog člana, pre podizanja optužnice, pritvor može se produžiti za najviše četiri (4) meseca, na maksimalno trajanje pritvora od dvanaest (12) meseci.

4. Ako postoji osnovan i uverljiv razlog da se veruje da postoji opšta opasnost ili opasnost od nasilja ako se u prethodnom postupku okrivljeni pusti na slobodu, produženje pritvora iz stava 3. ovog člana može se dodatno produžiti za još šest (6) meseci, na maksimalno trajanje pritvora od osamnaest (18) meseci.

5. Ako se do isteka roka iz st. 2, 3. i 4. ovog člana ne podigne optužnica, pritvorenik se pušta slobodu.

Član 188. Produženje pritvora

1. Pritvor može produžiti samo sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća na zahtev državnog tužioca koji navodi da postoje osnovi za određivanje pritvora iz člana 184. ovog zakonika, da je istraga pokrenuta i da su preduzete sve razumne radnje za ubrzano vođenje istrage. Oštećeni ili branilac žrtava može zatražiti

od državnog tužioca da zatraži produženja pritvora. Državni tužilac podnosi zahtev sudu za produženje pritvora najkasnije u roku od pet (5) dana pre isteka pritvora određenog poslednjim rešenjem.

2.Zahtev za produženje pritvora dostavlja se okrivljenom i njegovom braniocu u roku od najmanje tri (3) dana pre isteka pritvora određenog poslednjim rešenjem.

3.Protiv svakog rešenja o produženju pritvora može se izjaviti žalba. St. 3. i 4. člana 186. ovog zakonika shodno se primenjuju.

Član 189. **Nadzor nad pritvorom od strane suda**

1.Sudija za prethodni postupak može u svako doba da po službenoj dužnosti ukune pritvor dok je istraga u toku, nakon što o tome tri (3) dana unapred obavesti državnog tužioca. Državni tužilac može izjaviti žalbu Razmatrajućem veću protiv rešenja sudije za prethodni postupak za ukidanje pritvora. Razmatrajuće veće donosi rešenje u roku od četrdeset osam (48) časa od časa prijema žalbe državnog tužioca.

2.Pritvorenik ili njegov branilac mogu u svako doba da izjave žalbu sudiji za prethodni postupak, sudiji pojedincu ili predsedniku pretresnog veća i da odluči o zakonitosti pritvora.

3.Pritvorenik ili njegov branilac mogu u svako doba da izjave žalbu sudiji koji je odredio pritvor ili predsedniku osnovnog suda da odluči o zakonitosti pritvora.

4.Ako se pritvorenik žali na zakonitost pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može održati ročište u skladu sa članom 185. st. 3, 4, 5. i 6. ovog zakonika, ako se žalbom na prvi pogled utvrdi da:

4.1.razlozi za pritvor iz člana 184. ovog zakonika od poslednjeg sudskog rešenja o pritvoru više ne postoje usled izmenjenih okolnosti ili otkrića novih činjenica; ili

4.2.pritvor je nezakonit iz nekog drugog razloga.

5.Ako se pritvorenik žali na zakonitost pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća na ročištu izdaje naredbu da se pritvorenik odmah pusti na slobodu ako:

5.1.više ne postoje razlozi za pritvor iz člana 184. ovog zakonika;

5.2.istekne rok pritvora;

5.3.istekne rok pritvora koji je sud odredio prema članu 187. ovog zakonika; ili

5.4.pritvor je nezakonit iz nekog drugog razloga.

6.Ako se okrivljeni žali na zakonitost uslova u pritvoru, sudija koji je odredio pritvor ili predsednik Osnovnog suda može održati ročište ili da poseti ustanovu gde se drži u pritvoru ako žalba na prvi pogled potvrđuje da uslovi u pritvoru ne ispunjavaju ovim zakonikom predviđene uslove ili ako uslovi nisu u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kako se tumači odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

7.Ako sudija koji je odredio pritvor ili predsednik Osnovnog suda tokom ročišta ili tokom posete ustanovi gde se drži u pritvoru oceni da uslovi u pritvoru nisu u skladu sa razumnim tumačenjem uslova utvrđenih u stavu 6. ovog člana, naređuje promenu uslova u pritvoru.

8. Ročišta ili posete iz ovog člana održavaju se u roku od sedam (7) dana od prijema žalbe.

9. Žalba koja je suštinski slična prethodnoj žalbi odmah se odbacuje po službenoj dužnosti.

Član 190.

Određivanje, produženje i ukidanje pritvora nakon podizanja optužnice

1. Nakon podizanja optužnice i sve do objavljivanja presude ili ročišta za izricanje kazne, ako se isto održi, pritvor se može odrediti, produžiti ili ukinuti samo rešenjem sudije pojedinca, predsednika pretresnog ili pretresnog veća na pretresu. Sudija pojedinac ili predsednik veća prvo sluša mišljenje državnog tužioca i mišljenje okrivljenog ili branioca. Stranke imaju pravo na žalbu protiv rešenja. Stavovi 3. i 4. člana 186. ovog zakonika shodno se primenjuju.

2. Po isteku dva (2) meseca od poslednjeg rešenja o pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća i u odsustvu predloga stranaka, ispituje da li još uvek postoje razlozi za pritvor i donosi rešenje o produženju ili ukidanju pritvora. Stranke imaju pravo na žalbu protiv rešenja. Stavovi 3. i 4. člana 186. ovog zakonika shodno se primenjuju.

Potpoglavlje IV. – Sprovođenje pritvora

Član 191.

Postupanje sa i uslovi pritvorenika

1. U toku pritvora ne sme se vređati dostojanstvo pritvorenika. Prema pritvoreniku mora se postupati na ljudski način, a njegovo fizičko i psihičko zdravlje mora se zaštititi.

2. Prema pritvoreniku mogu se primeniti samo ona ograničenja koja su potrebna da se spreči bekstvo ili kontakti koji bi mogli ugroziti efikasno vođenje postupka.

Član 192.

Pritvorska ustanova

1. Prijem u ustanovu za pritvor (u daljem tekstu: „pritvorska ustanova“) zasniva se na pisanom rešenju sudije.

2. Pritvorska ustanova je dužna da vodi evidenciju o vremenu dolaska pritvorenika u pritvorsku ustanovu, kada ističe pritvor, te da obavesti pritvorenika i njegovog branioca o datumu isticaja. Ako pritvorska ustanova ne dobije sudsko rešenje o produženju pritvora po isteku roka određenog u rešenju, ustanova odmah pušta na slobodu pritvorenika i o tome obaveštava nadležni sud.

Član 193.

Podaci o pritvorenicima

1. U cilju zakonskog i pravilnog sprovođenja pritvora pritvorska ustanova prikuplja, obrađuje, čuva i vodi podatke o pritvorenicima.

2. Baza podataka iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o:

2.1. identitetu i ličnom statusu pritvorenika;

2.2. rešenju o određivanju pritvora;

2.3. poslu obavljenom za vreme pritvora;

2.4.prijemu u pritvorsku ustanovu, te o vremenu trajanja, produženju ili ukidanju pritvora; i

2.5.ponašanju pritvorenika i disciplinskim merama.

3.Podaci iz baze podataka čuvaju se i koriste sve dok traje pritvor. Po ukidanju pritvora podaci se arhiviraju i trajno čuvaju.

4.Podatke iz stava 2. ovog člana pritvorska ustanova prosleđuje centralnoj bazi podataka pritvorenika, te takve podatke mogu koristiti i druga lica koja su ovlašćena da koriste bazu podataka prema zakonu ili pismenim odobrenjem ili zahtevom lica na koje se podaci odnose.

5.Ministarstvo pravde donosi podzakonski akt kojim se detaljnije uređuju i podaci iz stava 2. ovog člana i postupci u skladu sa ovim članom.

Član 194. Izdvajanje pritvorenika

1.Sudski pritvor izdržava se u posebnim pritvorskim prostorijama ili u odvijenom delu ustanove za izdržavanje zatvorskih kazni.

2.U istoj prostoriji neće biti zatvorena lica različitog pola. Po pravilu, u istu prostoriju neće se smeštati lica koja učestvovala u izvršenju istog krivičnog dela, ni lica koja su na izdržavanju kazne sa licima u pritvoru. Lica koja su izvršila krivično delo u povratu neće se, ako je moguće, smeštati u istu prostoriju sa drugim licima u pritvoru na koja bi mogla štetno uticati.

3.Generalni direktor Kazneno-popravne službe Kosova može, na predlog direktora pritvornog centra u kojem je smešten pritvorenik, premestiti pritvorenika iz jedne pritvorske ustanove u drugu iz bezbednosnih razloga, reda ili discipline ili radi uspešnog i razumnog vođenja krivičnog postupka.

Član 195. Predmeti koje pritvorenici imaju pravo držati i koristiti

Za vreme trajanja pritvora, pritvorenici imaju pravo držati i koristiti predmete za ličnu upotrebu, za održavanje lične higijene, uređaje za praćenje javnih medija, štampu, stručnu i drugu literaturu, novac i druge stvari, koje obzirom na veličinu i količinu omogućavaju normalni život u pritvornom prostoru i ne smetaju ostalim pritvorenicima. Prilikom pretresanja pritvorenika ostale stvari se čuvaju.

Član 196. Prava pritvorenika na odmor, kretanje i na naknadu za obavljeni rad

1.Pritvorenik ima pravo na neprekidni odmor u trajanju od osam (8) časa u toku dvadeset četiri (24) časa. Osim toga, pritvoreniku se garantuje kretanje na otvorenom prostoru u trajanju od najmanje dva (2) časa dnevno.

2.Pritvorenik može obavljati radove nužne za održavanje reda i čistoće u prostoriji u kojoj boravi. U okviru mogućnosti i uslova sa kojima ustanova raspolaže, te pod uslovom da se time ne šteti krivični postupak, pritvoreniku se može dozvoliti da radi na poslovima koji odgovaraju njegovim fizičkim i psihičkim svojstvima. Sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća o tome odlučuje o tome uz saglasnost sa upravom ustanove.

3.Pritvorenik ima pravo na naknadu za obavljeni rad. Ministarstvo pravde donosi podzakonski akt o iznosu i načinu plaćanja naknade.

Član 197.

Posete i pravo na komuniciranje

1. Po odobrenju sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća i pod njegovim nadzorom ili nadzorom lica koje on odredi, pritvorenika mogu posećivati članovi porodice, kao što je utvrđeno Krivičnim zakonikom, a na njegov zahtev, može posećivati lekar i druga lica, uz poštovanje pravila pritvorske ustanove. Takve posete mogu se zabraniti ako mogu naštetiti vođenju krivičnog postupka.

2. Sa znanjem sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća, predstavnici ambasada, kancelarije za vezu ili diplomatske misije države čije je pritvorenik državljanin imaju pravo da obilaze i da bez nadzora razgovaraju sa pritvorenikom. Predstavnici nadležnih međunarodnih organizacija imaju ista prava da obilaze i razgovaraju sa pritvorenicima koji su izbeglice ili su na neki drugi način pod zaštitom te međunarodne organizacije.

3. Narodni advokat ili njegov zamenik može posećivati pritvorenike i da sa njima vodi prepiske bez prethodne najave i bez nadzora sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća ili nadzora lica kojeg sudija odredi. Pisma pritvorenika poslatih kancelariji Narodnog advokata ne smeju se kontrolisati. Narodni advokat i njegov zamenik mogu pisanim ili usmenim putem poverljivo komunicirati sa pritvorenikom. Policijski službenik može posmatrati ali ne i da sluša razgovor između pritvorenika i Narodnog advokata, odnosno njegovog zamenika.

4. Pritvorenici se mogu dopisivati ili uspostaviti kontakt sa drugim licima van pritvorske ustanove sa znanjem i pod nadzorom sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća. Po konsultaciji sa državnim tužiocem, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može zabraniti slanje i prijem pisama i drugih pošiljki ili uspostavljanje kontakata koji su štetni po postupak, međutim pritvoreniku ne može zabraniti slanje zahteva, žalbi ili prepiska sa njegovim braniocem.

5. Ako sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odbije posetu iz stava 1. ovog člana ili zabrani iz stava 4. ovog člana, pritvorenik može zatraži od Razmatrajućeg veća da da takvu dozvolu.

6. Nakon podizanja optužnice, pa do pravosnažnosti presude, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlučuje o pitanjima iz stavova od 1. do 4. ovog člana, a stav 5. ovog člana shodno se primenjuje.

Član 198.

Disciplina pritvorenika

1. Direktor kazneno-popravne ustanove može voditi disciplinski postupak i izreći disciplinsku meru zabrane ili ograničenja poseta ili prepiska pritvoreniku koji je počinio disciplinski prestup.

2. Disciplinski prestupi su:

2.1. fizički napad na druge pritvorenike, zaposlene u pritvorskoj ustanovi ili na druga službena lica;

2.2. proizvodnja, prijem ili unošenje predmeta za napad ili bekstvo;

2.3. proizvodnja ili unošenje alkoholnih pića i narkotika i njihova distribucija;

2.4. kršenje pravila o zaštiti na radu, zaštiti od požara i sprečavanju posledica od prirodnih nepogoda;

2.5.ponavljanje kršenja kućnog reda pritvorske ustanove;

2.6.namerno pričinjavanje teške materijalne štete ili iz krajnjeg nehata; ili

2.7.uvredljivo i nedostojno ponašanje.

3.Ograničenje ili zabrana posete ili prepiske ne odnosi se na posete ili prepiske pritvorenika sa njegovim braniocem, lekarima, Narodnim advokatom Kosova i predstavnicima ambasade, kancelarije za vezu ili diplomatske misije država čiji je pritvorenik državljanin, ili predstavnicima nadležnih organizacija u slučaju izbeglica ili lica koje je na neki drugi način pod zaštitom te međunarodne organizacije.

4.Protiv odluke o izricanju disciplinske mere iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba sudiji za prethodni postupak, sudiji pojedincu ili predsedniku pretresnog veća u roku od dvadeset (24) časa od prijema odluke. Žalba ne zadržava izvršenje odluke.

5.Odluka o žalbi iz stava 4. ovog člana donosi se u roku od četrdeset osam (48) časa.

Član 199.

Primena Zakona o izvršenju krivičnih sankcija prema pritvorenicima

Osim ako ovim zakonikom i drugim zakonima donetim na osnovu ovog zakonika nije drugačije određeno, odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija shodno se primenjuju na praćenje, nadgledanje, nadzor, održavanje reda i discipline, upotrebu sile, lično pretresanje i pretresanje prostorija u slučaju pritvorenika.

Član 200.

Nadzor postupanja sa pritvorenicima

1.Predsednik nadležnog Osnovnog suda ima konačnu odgovornost nadzora postupanja sa pritvorenicima.

2.Predsednik nadležnog Osnovnog suda ili sudija koji je odredio pritvor može u svako doba obići pritvorenike, da sa njima razgovara i od njih primi pritužbe.

3.Dužnosti iz ovog člana ne umanjuju dužnosti nadležnog sudije iz člana 189. ovog zakonika da oceni žalbe pritvorenika koji iznose opravdane pritužbe na uslove pritvora i da ispravi te nezakonite uslove.

POGLAVLJE XI.

ZAPISNICI

A. Sastavljanje i vođenje zapisnika

Član 201.

Zapisnik o radnjama preduzetim u krivičnom postupku

1.O svakoj radnji preduzetoj u toku krivičnog postupka sastavlja se zapisnik istovremeno sa preduzimanjem radnje, a ako to nije moguće, onda neposredno posle toga.

2.Zapisnik piše sudski zapisničar, ali kad radnje preduzima državni tužilac, zapisnik piše zapisničar državnog tužilaštva. Samo ako se vrši pretresanje stana ili lica, ili ako se radnja preduzima van službenih prostorija javnog organa ili nadležnog autoriteta, a zapisničar se ne može obezbediti, zapisnik može pisati lice koje preduzima radnju.

3. Ako zapisnik piše zapisničar, lice koje preduzima radnju kazuje glasno zapisničaru šta će uneti u zapisnik.

4. Licu koje se ispituje dozvoljava može se dozvoliti da kazuje odgovore u zapisnik. U slučaju zloupotrebe, ovo pravo može mu se uskratiti.

5. Ako je reč o ispitivanju u prethodnom postupku, davanje iskaza ili posebna istražna mogućnost mora se tonski ili optički snimati, uz zapisnik se prilaže primerak snimka.

Član 202. **Sadržaj zapisnika**

1. U zapisnik se unosi naziv nadležnog organa pred kojim se preduzima radnja, mesto gde se preduzima radnja, dan i čas kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih lica i u kom svojstvu prisustvuju, kao i broj krivičnog predmeta po kome se preduzima radnja.

2. Prilikom preduzimanja određene procesne radnje u skladu sa zakonom, stranka mora se poučiti o svojim zakonskim pravima. Činjenica da je stranka poučena mora se uneti u zapisnik, te i propisno beleži da li je stranka to pravo iskoristila.

3. Zapisnik mora sadržati bitne podatke o toku i sadržini preduzete radnje. Ako su prilikom preduzimanja radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari priključuju zapisniku ili navodi gde se nalaze na čuvanju.

4. Prilikom preduzimanja procesnih radnji kao što je uviđaj mesta zločina, pretresanje stana, lica ili druge imovine, prepoznavanje lica ili predmeta, u zapisnik se unose i podaci koji su važni s obzirom na prirodu takve radnje ili utvrđivanje istovetnosti dokaza ili specifikovane imovine (opis, mere i veličina dokaza ili specifikovane imovine, ili ostavljenih tragova, stavljanje oznaka na dokaze ili specifikovanu imovinu, i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmski ili drugi tehnički snimci, to se takođe unosi u zapisnik i priključuje zapisniku.

5. Dokumenta ili predmeti koji se spominju prilikom ispitivanja u prethodnom postupku ili davanja iskaza u prethodnom postupku ili tokom posebne istražne mogućnosti istovećuju se brojem dokaza. Dokumenti ili predmeti se prilikom ispitivanja u prethodnom postupku ili davanju iskaza u prethodnom postupku ili posebne istražne mogućnosti spominju i u zapisnik upisuju prema svojim brojevima.

Član 203. **Način vođenja zapisnika**

1. Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne sme ništa brisati, dodati ili menjati. Precrtana mesta moraju ostati čitka.

2. Sva preinačenja, ispravke i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju biti overeni od strane lica koja potpisuju zapisnik.

Član 204. **Pregled zapisnika**

1. Lice protiv koga se preduzima radnja u postupku, lica koja obavezno prisustvuju istražnoj radnji, kao i stranke, branilac i branilac žrtava ili punomoćnik, ako su prisutni, imaju pravo da pročitaju zapisnik ili da zahtevaju da im se pročita. Lice koje preduzima istražnu radnju dužno je da ih upozori o tom pravu, a u zapisniku se naznačuje da li je upozorenje dato i da li je zapisnik pročitao. Zapisnik se uvek čita ako nije bilo zapisničara, i to će se naznačiti u zapisniku.

2. Zapisnik potpisuje ispitano lice. Ako se zapisnik sastoji od više listova, ispitivano lice potpisuje

svaki list.

3. Na kraju zapisnika potpisuće se sudski tumač, ako ga je bilo, svedoci čije je prisustvo obavezno pri preduzimanju istražne radnje, a pri pretresanju, lice koje se pretresa ili držalac stana ili druge imovine koje se pretresa, ako je bio prisutan pri pretresanju. Ako zapisnik ne potpiše zapisničar, zapisnik potpisuju lica koja prisustvuju postupku. Ako takvih lica nema ili nisu u stanju da shvate sadržinu zapisnika, zapisnik potpisuju dva (2) svedoka, osim ako nije moguće da se obezbedi njihovo prisustvo.

4. Nepismeno lice umesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar će ispod otiska upisati njegovo ime i prezime. Ako se usled nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta stavlja otisak nekog drugog prsta ili prsta leve ruke, u zapisnik se naznačuje od kojeg je prsta i sa koje ruke uzet otisak.

5. Ako ispitivano lice nema obe ruke, pročitaje zapisnik, a ako je nepismeno, zapisnik će mu se pročitati, i to će se naznačiti u zapisniku.

6. Ako se istražna radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i čas kad je nastao prekid, kao i dan i čas kad se istražna radnja nastavlja.

7. Ako je bilo prigovora u pogledu sadržine zapisnika, ti prigovori će se navesti u zapisniku.

8. Zapisnik na kraju potpisuje lice koja je preduzelo istražnu radnju i zapisničar.

9. Ako lice koje je prema ovom zakoniku dužno da potpiše zapisnik odbije da potpiše zapisnik ili da stavi otisak prsta, organ postupka zabeležiće to u zapisniku i navešće razlog odbijanja.

Član 205.

Tonsko i optičko snimanje sednica

1. Sednice ispitivanja u prethodnom postupku ili ročišta za posebne istražne mogućnosti, ili druga ispitivanja po potrebi se tonski ili optički snimaju u skladu sa sledećim postupkom:

1.1. lice koje se ispituje obaveštava se na jeziku koji on razume i govori, te da će se ispitivanje tonski i optički snimati;

1.2. snimak mora sadržati podatke iz člana 202. stav 1. ovog zakonika i obaveštenje iz člana 122. ovog zakonika, te podatke potrebne za utvrđivanje identiteta lica čije se izjave snimaju. Kad se snimaju izjave više lica mora se obezbediti da se iz snimka može jasno razaznati ko je dao izjavu;

1.3. u slučaju prekida tokom ispitivanja, prekid i čas prekida se zapisuju pre završetka tonskog ili optičkog snimanja, kao i nastavak ispitivanja;

1.4. na kraju ispitivanja licu koje se ispituje pružiće se mogućnost da objasni ono što je izjavio ili da doda ono što želi. Na zahtev ispitanog lica, snimak će se odmah reprodukovati, a ispravke ili objašnjenja tog lica će se snimiti. Uvek se beleži čas završetka ispitivanja.

2. Državni tužilac može odrediti ili sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može narediti da se sadržina prepíše. Ako se sadržina prepisuje, prepis će se završiti što pre moguće po završetku ispitivanja, a na zahtev ispitanog lica dostaviće mu se jedan primerak prepisa.

3. Najmanje četiri (4) primerka tonskog ili optičkog snimka iz ovog člana režu se na CD ili DVD disk ili na njima sličnim, i zajedno sa pisanim zapisnikom ispitivanja, prilažu se spisima predmeta. Izvorni primerak uvek ostaje u spisima predmeta, a ako se podigne optužnica po

jedan primerak se dostavlja svakom braniocu, jedan primerak braniocu žrtava ili punomoćniku, te jedan primerak zadržava državni tužilac.

4. Pisani zapisnik sa ispitivanja sadrži:

- 4.1. činjenicu da je ispitivanje tonski ili optički snimano;
- 4.2. ime lica koje snima;
- 4.3. imena lica prisutnih na snimanju
- 4.4. činjenicu da je ispitano lice unapred obavješteno o odluci o snimanju ispitivanja;
- 4.5. naznaku da li je snimak reprodukovan;
- 4.6. sažetak izjave; i
- 4.7. primerke dokaza koji su pokazane ispitanom licu.

5. Nakon umnožavanja, zapisničar će zapečatiti i potpisati originalni primerak snimka, i istom priključuje izjavu da snimak nije izmenjen i da je istovetan snimak sa ispitivanja.

6. Ako se u toku tonskog ili optičkog snimanja dogodi tehnička greška, lice čije se ispitivanje snima obavještava se u toku snimanja o tehničkoj grešci i ponovo se ispituje o stvarima ili odgovorima na čije je snimanje uticala tehnička greška, ili će mu se dozvoliti da se ispravi u pogledu pitanja ili odgovora na čije je snimanje uticala tehnička greška.

7. Tonski ili optički snimak se ne sme izmeniti niti uređivati. Ako je podignuta optužnica u krivičnom postupku u kojem su snimane radnje, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može odlučiti da tonsko ili optičko snimanje oglasi neprihvatljivim ako postoji osnovan razlog da se veruje da je snimak izmenjen ili uređen. Osnovan razlog iz ovog stava ne može se zasnivati samo na protivrečnost izjava lica koje se ispituje.

8. Lični podaci okrivljenog, oštećenog ili svedoka su poverljivi i mogu se upotrebiti samo u toku krivičnog postupka. Povreda ovog stava smatra se povredom etičkih dužnosti dotičnog stručnjaka i sud može sankcionisati.

Član 206.

Tonsko ili optičko snimanje radnji

Državni tužilac, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može naredi da se pored ispitivanja tonski ili optički snimaju i druge istražne radnje. Član 205. ovog zakonika shodno se primenjuje.

Član 207.

Ručna ili mašinska stenografija i transkripcija

Državni tužilac, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može narediti da se istražna radnja u postupku ili njen deo zabeleži ručnom ili mašinkom stenografijom. Stenografske beleške će se u roku od četrdeset osam (48) časa prepisati, pregledati i priključiti zapisniku.

Član 208. Spis predmeta

- 1.Svi zapisnici, zapisi, prepisi, dokazi, naredbe, rešenja, zahtevi, žalbe, presude ili drugi spisi od značaja za krivični postupak nalaze se spisu predmeta.
- 2.Spis predmeta uredno vodi odgovorni zapisničar.
- 3.Tužilački savet Kosova i Sudski savet Kosova nadležni su za određivanje propisa o unutrašnjem postupanju sa spisima predmeta u tužilaštvima, odnosno sudovima.

B. Uvid u zapisnik i spisima predmeta

Član 209. Pristup osumnjičenog i okrivljenog spisima predmeta

- 1.U toku početnih koraka policije, osumnjičeni mora imati pristup dokazima koji se prikupljaju na njegov zahtev, osim u slučajevima kada se stav 6. ili 7. ovog člana shodno primenjuje.
- 2.Pokretanjem istrage, državni tužilac je dužan da obezbedi svakom okrivljenom ili njihovim braniocima pristup spisima predmeta, izuzev u ovom članu predviđenim slučajevima.
- 3.U i jednoj fazi istrage odbrani ne može biti uskraćen pristup spisima koji se odnose na postupak ispitivanja okrivljenog, uvid u materijal koji je dobijen od okrivljenog ili materijal koji njemu pripada, uvid u materijal u vezi sa istražnim radnjama kojima je braniocu bilo dozvoljeno ili je trebalo biti dozvoljeno da prisustvuje ili uvid u veštačenja.
- 4.Po završetku istrage, odbrana ima pravo da pregleda, kopira ili fotografiše sve spise i materijalne dokaze s kojima sud raspolaže.
- 5.Po podizanju optužnice, okrivljenom, odnosno okrivljenima navedenim u optužnici obezbeđuje se primerak ili primerci spisa predmeta.
- 6.Osim prava odbrane iz st. 2, 3. i 4. ovog člana, državni tužilac će, u zavisnosti od slučaja, odbrani dozvoliti da pregleda, kopira ili fotografiše spise, knjige, dokumenta, fotografije i druge materijalne predmete koje državni tužilac poseduje, čuva ili kontroliše, a koja služe za pripremanje odbrane, ili koje državni tužilac namerava da upotrebi kao dokaze na sudskom ročištu, ili su dobijena od okrivljenog ili su pripadali njemu. Državni tužilac može uskratiti odbrani pregledanje, kopiranje ili fotografisanje određenih spisa, knjiga, dokumenata, fotografija i drugih materijalnih predmeta koja državni tužilac poseduje, čuva ili kontroliše ako postoji realna mogućnost da bi pregled, kopiranje ili fotografisanje moglo da ugrozi cilj istrage, živote i zdravlje ljudi. U takvom slučaju, odbrana može zatražiti od sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća da joj odobri pregled, kopiranje ili fotografisanje. Odluka nadležnog sudije je konačna.
- 7.Državni tužilac može redigovati ili crnom debelom crtom prekriti određene podatke u primercima dokumenata koji sadrže osetljive podatke. Okrivljeni može uložiti prigovor na redigovanje sudiji za prethodni postupak, sudiji pojedincu ili predsedniku pretresnog veća u roku od tri (3) dana od dana prijema redigovanog primerka. Državnom tužiocu daje se mogućnost da obrazloži pravni osnov redigovanja bez otkrivanja osetljivih informacija. Nadležni sudija razmatra osetljivu informaciju i donosi odluku u roku od tri (3) dana o tome da li je redigovanje zakonski opravdano.
- 8.Odredbe ovog člana zavise od mera za zaštitu oštećenih ili žrtava, svedoka i njihove privatnosti, te poverljivih informacija, kako je propisano zakonom, uključujući Poglavlje XIII. ovog zakonika.

Član 210.**Pristup oštećenog ili žrtve i branioca žrtava ili punomoćnika žrtve spisima predmeta**

1. Oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve imaju pravo da pregledaju, kopiraju ili fotografišu spise i materijalne dokaze s kojima raspolaže sud ili državni tužilac, ukoliko imaju legitimni interes za tako nešto.

2. Sud ili državni tužilac mogu uskratiti pregled, kopiranje ili fotografisanje spisa ili materijalnih dokaza ako legitimni interes okrivljenog ili drugih lica prevladava interes oštećenog, ili ako postoji realna mogućnost da bi pregled, kopiranje ili fotografisanje ugrozilo cilj istrage ili živote ili zdravlje ljudi, ili znatno odugovlačilo postupak, te ako oštećeni još nije ispitan kao svedok.

3. Ako državni tužilac uskrati pregled spisa, oštećeni može izjaviti žalbu sudiji za prethodni postupak. Odluka sudije za prethodni postupak je konačna.

4. Ako sudija za prethodni postupak uskrati pregled spisa s kojima sud raspolaže, žalba može se izjaviti Razmatrajućem veću.

5. Državni tužilac može redigovati ili crnom debelom linijom prekriti određene podatke u primercima spisa koji sadrže osetljive podatke.

6. Odredbe ovog člana zavise od mera za zaštitu oštećenih, svedoka i njihove privatnosti, te poverljivih podataka, kako je propisano zakonom, uključujući Poglavlje XIII. ovog zakonika.

Član 211.**Kvalifikacije sudskih tumača ili prevodilaca**

1. Lice koje postupa kao sudski tumač ili prevodilac prema ovom zakoniku, mora biti kvalifikovan da tumači ili prevodi, i to:

1.1. ako je dostupan, sudski tumač ili prevodilac mora se sertifikovati kao tumač ili prevodilac na relevantnim jezicima u skladu sa uredbama iz stava 2. ovog člana;

1.2. ako tumač ili prevodilac iz stava 1. podstav 1.1. ovog člana nije dostupan, tumač ili prevodilac mora imati diplomu na odgovarajućem jeziku ili jezicima i da ima najmanje dve (2) godine iskustva kao tumač ili prevodilac;

1.3. ako tumač ili prevodilac iz stava 1. podstavovi 1.1. i 1.2. ovog člana, nije dostupan, tumač ili prevodilac mora imati najmanje četiri (4) godine iskustva kao tumač ili prevodilac na odgovarajućem jeziku ili jezicima; ili

1.4. ako tumač ili prevodilac iz stava 1. podstavovi 1.1, 1.2. i 1.3. ovog člana nije dostupan, tumač ili prevodilac mora pokazati dovoljnu sposobnost da nepristrasno i istovetno tumači ili prevodi na odgovarajućim jezicima.

2. Lice koje postupa kao tumač ili prevodilac prema ovom zakoniku, mora poverljivo tumačiti ili prevoditi.

3. Sudski savet Kosova je nadležan da donesi propise o sertifikaciji tumača ili prevodioca koji su kompetentni da stručno tumače ili prevode u krivičnim postupcima na jezicima koji se uobičajeno koriste u krivičnom postupku.

POGLAVLJE XII. DOKAZI U TOKU ISTRAGE

A. Zahtev okrivljenog ili oštećenog za pribavljanje ili obezbeđenje dokaza

Član 212.

Zahtev okrivljenog za pribavljanje ili obezbeđenje dokaza

1. U toku istrage okrivljeni može zatražiti od državnog tužioca da pribavi određeni dokaz.
2. Državni tužilac pribavlja takav dokaz ili iskaz ako je od značaja za postupak, i:
  - 2.1. ako postoji opasnost da će dokaz ili iskaz nestati ili ako je verovatno da neće biti dostupan na glavnom pretresu;
  - 2.2. ako takav dokaz opravdava puštanje okrivljenog iz pritvora;
  - 2.3. ako postoji opravdana verovatnoća da će traženi dokaz ili iskaz biti oslobađajući, ili
  - 2.4. ako postoje drugi opravdani razlozi za pribavljanje takvog dokaza ili iskaza.
3. Ako okrivljeni ili njegov branilac zatraži od državnog tužioca da pribavi određene dokaze koji se nalaze van Kosova, državni tužilac može pribaviti takve dokaze u skladu sa članom 215. ovog zakonika.
4. Ako državni tužilac odbije zahtev za pribavljanje dokaza, on donosi obrazloženo rešenje i obaveštava okrivljenog i njegovog branioca. Okrivljeni ili branilac može izjaviti žalbu protiv takvog rešenja sudiji za prethodni postupak.

Član 213.

Zahtev oštećenog ili žrtve za pribavljanje ili obezbeđenje dokaza

1. U toku istrage oštećeni može zatražiti od državnog tužioca da pribavi određeni dokaz.
2. Državni tužilac pribavlja takav dokaz ili iskaz ako je od značaja za postupak:
  - 2.1. ako postoji opasnost da će dokaz ili iskaz nestati ili ako je verovatno da neće biti dostupan na glavnom pretresu;
  - 2.2. ako takav dokaz može efektivno pribaviti i državni tužilac zajedno sa drugim dokazima, ili
  - 2.3. ako je od neposrednog značaja po zahtev oštećenog u krivičnom postupku.
3. Ako oštećeni zatraži od državnog tužioca da pribavi određene dokaze koji se nalaze van Kosova, državni tužilac može pribaviti takve dokaze u skladu sa članom 215. ovog zakonika.
4. Ako državni tužilac odbije zahtev za pribavljanje dokaza, on donosi obrazloženo rešenje i o tome obaveštava oštećenog ili žrtvu, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve. Oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve mogu izjaviti žalbu protiv takvog rešenja sudiji za prethodni postupak.

Član 214.

Izjava oštećenog o pričinjenoj šteti

1. U fazi istrage ili u roku od šezdeset (60) dana od dana podizanja optužnice, oštećeni ili žrtva

može podneti jednostavnu izjavu o šteti prouzrokovanoj krivičnim delom. Branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, ili u njegovom odsustvu, policijski službenik, može pružiti pomoć oštećenom ili žrtvi pri podnošenju izjave o šteti.

2. Izjava može se podneti i anonimno u skladu sa odredbama člana 222. ovog zakonika.

3. Izjava o šteti mora sadržati:

3.1. ime lica koje je prouzrokovalo štetu;

3.2. način na koji je došlo do štete;

3.3. kako je šteta prouzrokovana krivičnim delom ili koji je bio iščekivani ishod štete od krivičnog dela; i

3.4. ako su prouzrokovani troškovi zbog štete ili gubitka prouzrokovanih krivičnim delom, u izjavi se navodi razumna procena troškova ili gubitka.

4. Ako izjava o šteti sadrži procenu troškova ili gubitka, ista ujedno služi i kao imovinsko-pravni zahtev. Oštećeni ili žrtva mogu dopuniti izjavu o šteti ako su do završetka glavnog pretresa ili do ročišta za određivanje krivične sankcije imali dodatne troškove ili gubitke zbog prouzrokovane štete.

Član 215. Međunarodni zahtevi

1. Državni tužilac ili nadležni sudija, što je pre moguće, podnosi zahteve za međunarodnu pravnu pomoć, zahteve za izručenje, zahteve za transfer zatvorenika ili zahteve za izvršenje presuda.

2. Svi međunarodni zahtevi podnose se u skladu sa važećim zakonodavstvom.

3. Državni tužilac ili nadležni sudija podnosi sve međunarodne zahteve u konsultaciji i saglasnosti sa resornim Odeljenjem za međunarodnu pravnu saradnju pri Ministarstvu pravde.

4. Ministar pravde ima pravo konačnog odobrenja svih međunarodnih zahteva koji se podnose stranim vladama.

5. Državni tužilac ili nadležni sudija ne obraćaju se medijima o međunarodnim zahtevima koji su u postupku, radije upućuju medije Ministarstvu pravde.

6. Dokazi koji su pribavljeni neformalnim kanalima od stranih vlada, organa za sprovođenje zakona, tužilaštava ili sudova su prihvatljivi ako se tim dokazima priključi izjava stranih vlada, organa za sprovođenje zakona, tužilaštva ili sudova koja naznačuje da su dokazi pouzdani i da su pribavljeni u skladu sa zakonom te strane države. Takvi dokazi ne mogu biti jedini i odlučujući osnov za utvrđivanje krivice. Takvi podaci se na glavnom pretresu proučavaju se dokazima iz člana 258. ovog zakonika.

7. Ako Odeljenje za međunarodnu saradnju prihvati ili odobri zahtev strane vlade za pravnu pomoć, Odeljenje za međunarodnu pravnu saradnju prosleđuje zahtev nadležnom državnom tužiocu koji pokreće krivični postupak s ograničenim ciljem obezbeđivanja traženih informacija ili preduzimanja tražene radnje. Ako zahtev ili zatražena radnja nije dozvoljena zakonom ili se ne može obezbediti ili preduzeti, državni tužilac obaveštava Odeljenje za međunarodnu pravnu saradnju, i obustavlja krivični postupak.

POGLAVLJE XIII. ZAŠTITA OŠTEĆENIH I SVEDOKA

Član 216. Definicije

1. Pojedine definicije, u smislu ovog Poglavlja, imaju sedeće značenje:

1.1. „ozbiljna opasnost“ znači opravdani strah od opasnosti po život, fizičko ili duševno zdravlje ili imovinu oštećenog, svedoka saradnika, svedoka ili člana porodice oštećenog ili svedoka kao očekivana posledica predočavanja dokaza od strane oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka u toku ispitivanja ili svedočenja na sudu;

1.2. „član porodice“ bračni ili vanbračni drug, roditelj, usvojitelj, dete, usvojenik, brat ili sestra, staratelj, ili srodnik po krivi koji živi u istoj kući;

1.3. „anonimnost“ znači odsustvo datih informacija o identitetu ili lokaciji oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka, o identitetu ili lokaciji člana porodice oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka, ili o identitetu bilo kog lica koje je povezano sa oštećenim, svedokom saradnikom ili svedokom.

Član 217. Zahtev za meru zaštite ili anonimnosti

1. U bilo kojoj fazi postupka, državni tužilac, okrivljeni, branilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, svedok saradnik ili svedok mogu podneti pisani zahtev nadležnom sudiji za određivanje mere zaštite ili izdavanje naredbe za anonimnost ako postoji ozbiljna opasnost po oštećenog, svedoka saradnika, svedoka ili po članove njegove porodice.

2. Zahtev sadrži izjavu o činjeničnim navodima. Zahtev i izjava dostavljaju se u zapečaćenoj koverti i samo nadležni sudija i postupajući državni tužilac u toku postupka mogu imati uvid u sadržinu istih.

3. Po prijemu zahteva, nadležni sudija može narediti propisne mere zaštite za oštećenog ili žrtvu, svedoka saradnika ili svedoka, te ako smatra da je potrebno pre donošenja odluke o zahtevu, saziva ročište zatvoreno za javnost radi pribavljanja dodatnih informacija od državnog tužioca, okrivljenog, branioca, oštećenih ili žrtava, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve, svedoka saradnika ili svedoka. U slučaju podnošenja zahteva kojim se zahteva izdavanje naredbe u skladu sa čl. 219. i 220. ovog zakonika, nadležni sudija saziva ročište zatvoreno za javnost.

4. Nadležni sudija može izdati naredbu za meru zaštite za oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka, ako zaključi:

4.1. da postoji ozbiljna opasnost po oštećenog, svedoka saradnika svedoka ili člana njegove porodice; i

4.2. da je mera zaštite neophodna za sprečavanje ozbiljne opasnosti po oštećenog, svedoka saradnika, svedoka ili za člana njegove porodice.

5. Nadležni sudija odmah obaveštava državnog tužioca o svakom zahtevu okrivljenog, branioca, oštećenog ili žrtve, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve, svedoka saradnika ili svedoka, te državni tužilac ima pravo da na ročištu da preporuke i izjave ili pismeno, ako nadležni sudija nije odredio održavanje ročišta.

Član 218. **Naredba za mere zaštite**

1. Nadležni sudija može narediti takve mere zaštite, ako ih smatra potrebnim, uključujući, ali ne ograničavajući se na:

1.1. izostavljanje ili brisanje imena, adresa, radnog mesta, zanimanja, podataka ili nekog drugog podatka ili informacije koje se mogu upotrebiti za utvrđivanje identiteta oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka;

1.2. neotkrivanje bilo kakvog dokumenta kojim se utvrđuje identitet oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka;

1.3. nastojanja da se prikriju odlike ili fizički opis oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka koji daje iskaz, uključujući svedočenje iza neprozirnog štita, ili pomoću uređaja za izmenu izgleda ili glasa, ili istovremeno ispitivanje sa drugog mesta koje je povezano sa sudnicom internom televizijom, ili snimanje ispitivanja pre ročišta u prisustvu branioca;

1.4. dodeljivanje pseudonima;

1.5. ročište zatvoreno za javnost;

1.6. naredba braniocu i okrivljenom da ne otkriju identitet oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka, ili da ne otkriju neki materijal ili podatak koji bi mogao dovesti do otkrivanja identiteta;

1.7. privremeno udaljavanje okrivljenog iz sudnice ako svedok saradnik ili svedok odbije da svedoči u prisustvu okrivljenog ili ako okolnosti ukazuju sudu da svedok neće govoriti istinu u prisustvu okrivljenog; ili

1.8. bilo koju kombinaciju pomenutih metoda radi sprečavanja otkrivanja identiteta oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka.

2. Odredbe ovog zakonika ne primenjuju se ako su u suprotnosti sa merama zaštite iz stava 1. ovog člana.

3. Naredba za meru zaštite mora biti pisanom obliku i da ne sadrži podatke koji bi mogli dovesti do otkrivanja identiteta oštećenog ili žrtve, svedoka saradnika, svedoka ili člana njegove porodice, ili koji bi mogli otkriti postojanje ili ozbiljno ugrozile operativnu sigurnost i tajnost početnih policijskih radnji.

4. Ako se naredi mera zaštite za oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka, stranka koja je podnela zahtev može zatražiti preinačenje mere zaštite. Samo nadležni sudija u ovoj fazi postupka može preinačiti ili ukinuti naredbe, ili odobriti prosleđivanje zaštićenog materijala drugom sudiji u cilju korišćenja u drugim postupcima. Ako u vreme podnošenja zahteva za preinačenje ili ukidanje mere zaštite, prvobitni sud nije više nadležan za taj slučaj, nadležni sudija nadležnog suda može narediti takvo preinačenje ili ukidanje, nakon što pismeno obavesti i sasluša sve argumente državnog tužioca.

Član 219. **Naredba za anonimnost od javnosti i od oštećenog ili žrtve**

1. Ako su mere zaštite iz člana 218. stav 1. ovog zakonika nedovoljne za garantovanje zaštite svedoka koga je predložila odbrana, u vanrednim okolnostima nadležni sudija može narediti anonimnost, pri čemu svedok koga je predložila odbrana ostaje anonimna za javnost, oštećenog ili žrtvu, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve.

2.Pre nego što izda naredbu za anonimnost, nadležni sudija održava ročište zatvoreno za javnost na kojem se ispituje predmetni svedok i druga potrebna lica, poput policijskog i vojnog osoblja koje je zaduženo za bezbednost. Osim ovih lica, ročištu mogu prisustvovati isključivo državni tužilac, neophodno osoblje suda i tužilaštva i branilac.

3.Nadležni sudija može izdati naredbu za anonimnost samo ako prethodno oceni da:

3.1.postoji ozbiljna opasnost po svedoka ili člana njegove porodice, te stoga je neophodna potpuna anonimnost svedoka radi sprečavanja takve ozbiljne opasnosti;

3.2.svedočenje svedoka je važno za slučaj tako da bi bilo nepravedno po odbranu da bez istog ostane;

3.3.verodostojnost svedoka je u potpunosti ispitana i otkrivena sudiji na ročištu zatvorenom za javnost; i

3.4.potreba za anonimnošću svedoka je važnija za obezbeđivanje pravde nego interes javnosti ili oštećenog da sazna identitet svedoka pri vođenju postupka.

Član 220.

Naredba za anonimnost od okrivljenog

1. Ako su mere zaštite iz člana 218. stav 1. ovog zakonika nedovoljne za garantovanje zaštite oštećenog ili žrtve, svedoka saradnika ili svedoka koga nije predložila odbrana, u vanrednim okolnostima nadležni sudija može narediti anonimnost, pri čemu oštećeni, svedok saradnik ili svedok ostaje anoniman za okrivljenog i branioca.

2. Državni tužilac zatražiće izdavanje naredbe za anonimnost od okrivljenog samo zapečaćenim pismenim predlogom u kojem se opisuju činjenice koje ukazuju:

2.1. da postoji ozbiljna opasnost po oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka na kojeg se odnosi zahtev za izdavanje naredbe za anonimnost; i

2.2. da će anonimnost sprečiti ozbiljnu opasnost po oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka.

3. Sud neće izdati naredbu iz ovog člana po osnovu zahteva iz stava 2. ovog člana koji se zasniva na opštem opisu opasnosti po svedoke u sličnim situacijama.

4. Pre nego što izda naredbu za anonimnost, nadležni sudija održava ročište zatvoreno za javnost na kojem se ispituje oštećeni, svedok saradnik ili predmetni svedok i druga potrebna lica, poput policijskog i vojnog osoblja koje je zaduženo za bezbednost. Osim ovih lica, ročištu mogu prisustvovati isključivo državni tužilac, neophodno osoblje suda i tužilaštva i branilac.

5. Nadležni sudija može izdati naredbu za anonimnost samo ako prethodno oceni da:

5.1.postoji ozbiljna opasnost po oštećenog, zaštićenog svedoka ili svedoka ili člana njegove porodice, te stoga je neophodna potpuna anonimnost oštećenog, zaštićenog svedoka ili svedoka radi sprečavanja takve ozbiljne opasnosti;

5.2.svedočenje oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka je važno za slučaj tako da bilo nepravedno po gonjenje da bez istog ostane;

5.3.verodostojnost oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka je potpuno ispitana i otkrivena nadležnom sudiji na ročištu zatvorenom za javnost; i

5.4. potreba za anonimnošću oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka je važnija za obezbeđivanje pravde nego interes okrivljenog da sazna identitet oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka prilikom vođenja odbrane.

Član 221.

Oblik naredbe za anonimnost

1. Naredba za anonimnost mora biti u pisanom obliku i ne sme sadržati nikakve podatke koji bi mogli dovesti do otkrivanja identiteta oštećenog, svedoka saradnika, svedoka ili člana njegove porodice, ili koji bi mogli otkriti postojanje ili ozbiljno ugrozili operativnu sigurnost i tajnost početnih policijskih radnji.

2. Podaci iz zapisnika sa ročišta zatvorenog za javnost brišu se, zapečaćuju i čuvaju kao službena tajna odmah posle identifikacije a pre ispitivanja oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka.

3. Ograničene podatke mogu pregledati i upotrebiti državni tužilac i nadležni sudija samo u žalbenom postupku protiv naredbe iz člana 219. ili 220. ovog zakonika. Žalba protiv naredbe za anonimnost i upotreba metoda za sprečavanje otkrivanja identiteta javnosti, oštećenom ili žrtvi, braniocu žrtava ili punomoćniku žrtve, svedocima, braniocu i okrivljenom, može se izjaviti Razmatrajućem veću ako je naredbu izdao sudija za prethodni postupak. U suprotnom, žalba se može izjaviti samo žalbom na presudu.

Član 222.

Zabrana postavljanja pitanja koja mogu otkriti identitet

Sud će zabraniti sva pitanja, čiji odgovori mogu otkriti identitet oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka na koji se odnosi mera zaštite ili anonimnosti.

Član 223.

Zaštita svedoka

Posebne i vanredne mere, načini i postupci zaštite svedoka i svedoka saradnika utvrđeni su relevantnim Zakonom o zaštiti svedoka.

Član 224.

Ostale mere zaštite u slučajevima nasilja u porodici

U slučajevima nasilja u porodici sud može izreći mere predviđene relevantnim Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, te i mere predviđene članom 171. ovog zakonika.

POGLAVLJE XIV.

ALTERNATIVNI POSTUPCI

Član 225.

Alternativni postupci

1. Državni tužilac primenjuje alternativne postupke iz ovog Poglavlja ovog zakonika ako je takav postupak u skladu sa dužnostima i nadležnostima državnog tužioca iz člana 48. ovog zakonika.

2. Sud može shodno primeniti alternativne postupke iz stava 1. ovog člana.

Član 226. Diverzija

1. Okrivljenom, koji je uhapšen za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora do jedne (1) godine i koji nije ranije osuđivan ili nije učestvovao u diverziji, može se odrediti diverzija po naredbi sudije za prethodni postupak. Okrivljeni ili državni tužilac takođe mogu predložiti diverziju. Ako državni tužilac pristane ili predlaže sudu meru diverzije, sudija za prethodni postupak može prekinuti krivični postupak u trajanju od jedne (1) godine i okrivljenog pušta na slobodu pod sledećim uslovima:

1.1. okrivljeni mora isplatiti žrtvi krivičnog dela razumnu naknadu štete, ako je ima, kako odredi sudija za prethodni postupak;

1.2. okrivljeni se redovno javlja u policijsku stanicu koja je najbliža njegovom mestu boravišta, u intervalima koje utvrdi sudija za prethodni postupak;

1.3. okrivljeni prisustvuje i završava savetovanje, psihološki tretman, podvrgava se odvikavanju od opojnih droga, školovanju ili drugim radnjama koje sudija za prethodni postupak smatra prikladnim.

2. Ako okrivljeni postupi u skladu sa zahtevima sudije za prethodni postupak, sudija za prethodni postupak obustavlja krivični postupak protiv okrivljenog u dvanaestom (12) mesecu diverzije.

3. Ako okrivljeni prekrši zahteve sudije za prethodni postupak, krivični postupak se ponovo pokreće. Sudija za prethodni postupak, ako je potrebno, može izdati naredbu za hapšenje prema članu 173. ovog zakonika

Član 227. Privremeno odlaganje postupka

1. Državni tužilac može uz saglasnost oštećenog, imajući u vidu prirodu, okolnosti i karakter krivičnog dela i izvršioca, odložiti krivično gonjenje za krivično delo za koje je propisana kazna zatvora do četiri (4) godine ili novčana kazna i kazna zatvora do četiri (4) godine, ako se okrivljeni obaveže da će se ponašati prema uputstvima državnog tužioca i da će ispuniti određene obaveze koje umanjuju ili otklanjaju štetne posledice krivičnog dela, i to:

1.1. da ukloni štetnu posledicu ili da naknadi pričinjenu štetu;

1.2. da uplati određeni doprinos javnoj ili dobrotvornoj instituciji ili Programu za naknadu žrtvama zločina; ili

1.3. da obavi određeni rad u javnom interesu.

2. Ako okrivljeni ispuni obaveze u roku do šest (6) meseci, krivična prijava se odbacuje ili se obustavlja istraga.

3. Ako okrivljeni ne postupi u skladu sa stavom 1. ovog člana, državni tužilac može ponovo preduzeti krivično gonjenje.

4. Ovaj član se ne primenjuje u slučajevima nasilja u porodici ili seksualnog nasilja.

Član 228. Uslovi kada krivično gonjenje nije obavezno

1. Državni tužilac nije obavezan preduzeti krivično gonjenje ili može odustati od krivičnog gonjenja:

1.1. ako krivični zakon propisuje da sud može počinioca krivičnog dela osloboditi od kazne i da državni tužilac, prema okolnostima slučaja, oceni da samo oglašavanje krivim bez krivične sankcije nije potrebno; ili

1.2. ako se učinilac krivičnog dela za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne (1) godine stvarno pokaje za krivično delo i spreči nastupanje štetne posledice ili nadoknadi štetu, a državni tužilac, prema okolnostima slučaja, oceni da izricanje krivične sankcije ne bi bilo pravično.

Član 229.

Postupak posredovanja

1. Pre podizanja optužnice, državni tužilac može uputiti na posredovanje krivičnu prijavu za krivično delo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri (3) godine ili novčana kazna i kazna zatvora do tri (3) godine. Nakon podizanja optužnice, uz saglasnost državnog tužioca, oštećeni i okrivljeni ili sudija pojedinac može uputiti predmet za takva krivična dela na posredovanje. Pre nego što tako postupi, državni tužilac ili sudija pojedinac uzima u obzir vrstu i prirodu dela, okolnosti pod kojima je izvršeno, ličnost počinioca i njegove prethodne kazne za isto krivično delo ili za različita krivična dela, kao i stepen njegove krivične odgovornosti, te i da li je posredovanje u interesu oštećenog ili žrtve.

2. Krivična dela nasilja u porodici kao i krivična dela protiv seksualnog integriteta izuzimaju se iz postupka posredovanja.

3. Posredovanje vrši nezavisni posrednik. Posrednik je dužan da prihvati slučaj koji je uputio državni tužilac ili sudija pojedinac, te dužan da preduzme mere koje obezbeđuju da sadržaj sporazuma bude srazmeran ozbiljnosti i posledicama krivičnog dela. Ako se stranke slože, troškove posredovanja, pre podizanja optužnice, snosi nadležno tužilaštvo, a nakon podizanja optužnice, nadležni Osnovni sud. Pre početka posredovanja, posrednik obaveštava oštećenog ili žrtvu o svim i nepristrasnim informacijama o procesu i mogućem ishodu, te i o informacijama i postupcima nadzora sprovođenja sporazuma.

4. Sporazum se može postići posredovanjem samo uz saglasnost okrivljenog i oštećenog ili žrtve, na osnovu slobodnog i informisanog pristanka oštećenog ili žrtve. Saglasnost oštećenog ili žrtve se može u svako doba povući.

5. Po prijemu obaveštenja o postizanju sporazuma, državni tužilac odbacuje krivičnu prijavu ili obustavlja krivični postupak. Ako je podignuta optužnica, sudija pojedinac, ako formalno prihvati sporazum, donosi odluku o odbacivanju optužnice i obustavlja krivični postupak. Posrednik je dužan da obavesti državnog tužioca, odnosno sudiju pojedinca o neuspehu postizanja sporazuma i o razlozima neuspeha. Rok za postizanja sporazuma ne može biti duži od devedeset (90) dana, osim ako se ne nastavi prema važećem Zakonu o posredovanju.

6. Sporazum postignut posredovanjem na upućivanje državnog tužilaca ili sudije pojedinca je izvršni naslov prema relevantnim zakonodavstvom na snazi.

Član 230.

Pregovaranje sporazuma o priznanju krivice

1. Državni tužilac i branilac mogu u svako doba pre podizanja optužnice pregovarati uslove pismenog sporazuma o priznanju krivice, prema kojem okrivljeni i državni tužilac pristaju na optužbe iz optužnice, a okrivljeni pristaje da prizna krivicu u zamenu za:

1.1. pristanak državnog tužioca da sudu predloži blažu kaznu. Koji može uključiti preporuku za kaznu ispod minimuma zakonom propisane kazne, ali ne ispod granica ublažavanja kazne;

1.2.odustajanje državnog tužioca od krivičnog gonjenja za svako krivično delo sadržano u rešenju o pokretanju istrage ili optužnici; ili

1.3.druge protivusluge u interesu pravde, kao što je oslobađanje od kazne.

2.Državni tužilac i branilac mogu u svako doba nakon podizanja optužnice pa do završetka glavnog pretresa pregovarati uslove sporazuma u pisanom obluku o priznanju krivice prema kojem je okrivljeni priznao krivicu u zamenu za:

2.1. pristanak državnog tužioca da sudu predloži blažu kaznu. Koji može uključiti preporuku za kaznu ispod minimuma zakonom propisane kazne, ali ne ispod granica ublažavanja kazne;

2.2. odustajanje državnog tužioca od krivičnog gonjenja za svako krivično delo sadržano u rešenju o pokretanju istrage ili optužnici; ili

2.3. druge protivusluge u interesu pravde, kao što je oslobađanje od kazne.

3.U slučaju da okrivljeni želi da zaključi sporazum o priznanju krivice, branilac okrivljenog ili okrivljeni, ako ga ne zastupa branilac, od državnog tužioca zatraži preliminarni sastanak za otpočinjanje pregovora o sporazumu o priznanju krivice. U svim takvim pregovorima okrivljenog mora zastupati branilac u skladu sa stavom 1. ovog člana.

4.Po prijemu zahteva za preliminarni sastanak, državni tužilac obaveštava glavnog tužioca svog tužilaštva, koji daje pismeno ovlašćenje za održavanje sastanaka povodom razgovora o sporazumu o priznanju krivice, na kojem će se izjavama okrivljenog dati ograničen imunitet kako je predviđeno stavom 10. ovog člana. Svi sporazumi o priznavanju krivice moraju biti u pisanom obliku i odobreni od strane glavnog tužioca nadležnog tužilaštva pre nego što se formalno ponude okrivljenom.

5.U slučaju da državni tužilac želi da zaključi sporazum o priznanju krivice, državni tužilac dobija odobrenje glavnog tužioca svog tužilaštva da počne pregovore o sporazumu o priznanju krivice. Po odobrenju glavnog tužioca svog tužilaštva, državni tužilac:

5.1.šalje pismo braniocu sa opisom ponuđenog sporazuma o priznanju krivice, uključujući uslove iz stava 11. ovog člana; ili

5.2.se sastaje sa braniocem i okrivljenim da pregovara o mogućnosti i uslovima sporazuma o priznanju krivice. Stav 4. ovog člana shodno se primenjuje.

6.Pismeni sporazum o priznanju krivice može sadržati odredbu da će državni tužilac, u skladu sa članom 231. ovog zakonika, podneti zahtev za oglašavanje okrivljenog „svedokom saradnikom“. Ako okrivljeni pruži pomoć kao svedok saradnik, državni tužilac preporučuje sudu blažu kaznu, shodno članu 231. podstav 9.6. ovog zakonika koja odražava obim pomoći i saradnje okrivljenog, pri čemu se vodi računa o težini krivičnog dela.

7.Okrivljeni i branilac moraju prisustvovati sastancima na kojima se pregovara priznanje krivice i moraju pristati na uslove pismenog sporazuma o priznanju krivice pre nego što se podnese sudu. Ako okrivljeni ne učestvuje kao svedok saradnik važe dole navedeni uslovi. Državni tužilac obaveštava oštećenog o postignutom sporazumu o priznanju krivice, nakon što sporazum bude u konačnoj formi. Ako je oštećeni podneo pravno imovinski zahtev za naknadu štete prouzrokovane krivičnim delom iz optužnice, sporazum o priznanju krivice mora nastojati da reši zahtev oštećenog, a državni tužilac mora obavestiti oštećenog da okrivljeni traži da postigne sporazumu o priznanju krivice. Oštećenom se mora omogućiti da se izjasni pred sudom o tom pravno imovinskom zahtevu pre nego što sud prihvati sporazum o priznanju krivice.

8. Ako okrivljeni učestvuje kao svedok saradnik, državni tužilac osigurava da je pravno-imovinski zahtev sadržan u sporazumu o priznanju krivice. Ako je oštećeni podneo pravno-imovinski zahtev za naknadu štete prouzrokovane krivičnim delom iz optužnice, sporazum o priznanju krivice mora nastojati da reši zahtev oštećenog. Oštećenom se mora omogućiti da se izjasni pred sudom o tom pravno-imovinskom zahtevu pre nego što sud izrekne kaznu okrivljenom prema sporazumu o priznanju krivice.

9. Sud ne učestvuje u pregovorima o priznanju krivice, ali može propisati razuman rok, ne duži od tri (3) meseca, za zaključenje pregovora kako bi se sprečilo odlaganje postupka.

10. Državni tužilac ili okrivljeni može u svako doba pre nego što sud prihvati sporazum o priznanju krivice da odbije sporazum o priznanju krivice, a sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća da zakaže glavni pretres kako je predviđeno u Poglavlju XIX. ovog zakonika. Ako državni tužilac i branilac ili okrivljeni ne postignu sporazum o priznanju krivice, ili ako sud ne prihvati sporazum, izjave okrivljenog date tokom pregovora o priznanju krivice, kako je predviđeno u st. 3, 4. i 5. ovog člana, nisu prihvatljivi dokazi na glavnom pretresu ili drugim srodnim postupcima.

11. Pismeni sporazum o priznanju krivice mora sadržati sve uslove sporazuma, koji potpisuje glavni tužilac nadležnog tužilaštva, branilac i okrivljeni, te je obavezujući za sve potpisnice. Sporazum o priznanju krivice mora u najmanju ruku sadržati:

11.1. optužbe za koje okrivljeni priznaje krivicu;

11.2. da li okrivljeni pristaje da saraduje;

11.3. prava od kojih se odustaje;

11.4. odgovornost okrivljenog za naknadu štete oštećenom i oduzimanje sve imovine koja podleže oduzimanja iz Poglavlja XVIII. ovog zakonika.

12. Sporazum o priznanju krivice može sadržati odredbu po osnovu koje se stranke slažu o opsegu kazne koju predlaže državni tužilac ukoliko okrivljeni u velikoj meri saraduje, a u slučaju da sud izrekne kaznu van ovog opsega na štetu jedne od stranaka, ta stranka ima pravo žalbe na odluku o kazni.

13. Pismeni sporazum o priznanju krivice podnosi se sudu na ročištu otvorenom za javnost, osim u slučajevima iz stava 16. ovog člana.

14. Ako se sporazum o priznanju krivice zaključi pre podizanja optužnice, protiv okrivljenog koji je postigao sporazum podiže se posebna optužnica u isto vreme sa sporazumom o priznanju krivice. Oba akta se podnose u zatvorenoj i zapečaćenoj koverti. Pripremno ročište pred sudijom pojedincem ili predsednikom pretresnog veća takođe može poslužiti kao ročište iz ovog člana.

15. Sud može službeno prihvatiti ili odbiti sporazum o priznanju krivice u skladu sa uslovima iz stava 17. ovog člana. Sporazum o priznanju krivice stupa na snagu tek nakon što se u zapisniku uvede da ga je sud zvanično prihvatio.

16. Ako okrivljeni pristane da bude svedok saradnik i ukoliko se istom obezbede mere iz Poglavlja XIII. ovog zakonika, na zahtev bilo koje stranke, sud može narediti da ročište za razmatranje sporazuma o priznanju krivice bude zatvoreno za javnost i može narediti da se pismeni sporazum o priznanju krivice zapečati.

17. Prilikom razmatranja da li da prihvati sporazum o priznanju krivice, sud mora saslušati okrivljenog, njegovog branioca i državnog tužioca i utvrdi:

17.1. da li je okrivljeni razumeo prirodu i posledice priznavanja krivice;

17.2.da li je okrivljeni dobrovoljno priznao krivicu nakon dovoljnih konsultacija sa svojim braniocem, ako okrivljeni ima branioca, i da okrivljeni nije bio primoran ili na bilo koji način prinuđen da prizna krivicu;

17.3.da li je priznanje krivice potkrepljeno činjenicama i materijalnim dokazima konkretnog slučaja koji su sadržani u optužnici, ili materijalnim dokazima koje je izneo tužilac u dopuni optužnice i koje je prihvatio okrivljeni, kao i drugim dokazima, kao što su iskazi svedoka koje je izneo tužilac ili okrivljeni; i

17.4.da ne postoji nijedna od okolnosti iz člana 248. stav 1. ovog zakonika.

18.Prilikom razmatranja sporazuma o priznanju krivice, sud mora saslušati stavove državnog tužioca, branioca i oštećenog. Ako je sporazum okrivljenog za saradnju i priznanje krivice zapečaćen u skladu sa stavom 16. ovog člana, sud dozvoljava oštećenom da se izjasni na kraju saradnje okrivljenog, pre izricanja kazne.

19.Ako sud nije uveren da su ispunjeni svi uslovi iz stava 17. ovog člana, sud odbija sporazum o priznanju krivice i nastavlja se suđenje po tom predmetu kao što je predviđeno ovim zakonikom.

20.Ako je sud uveren da su ispunjeni svi uslovi iz stava 17. ovog člana, sud prihvata sporazum o priznanju krivice i naređuje da se sporazum uvede u spise predmeta. Sud određuje datum kada će se stranke izjasniti o kazni, nakon čega sud izriče kaznu. Međutim, ovaj datum može se izmestiti da bi okrivljeni poslužio kao svedok saradnik.

21.Nakon što sud prihvati pismeni sporazum o priznanju krivice, ali pre izricanja kazne, sud može da ne dozvoli okrivljenom da povuče priznanje krivice ili može da ne dozvoli tužiocu da raskine sporazum o priznanju krivice, osim ako sud utvrdi da nije ispunjen neki od uslova iz stava 17. ovog člana. Stranka koja traži da se povuče iz sporazuma snosi teret dokazivanja prilikom podnošenja takvog zahteva sudu.

POGLAVLJE XV. SVEDOCI SARADNICI

Član 231. Svedoci saradnici

1.Osumnjičeni ili okrivljeni za jedno ili više krivičnih dela izvršenih u saizvršilaštvu može dobiti status svedoka saradnika zaključivanjem sporazuma o saradnji sa državnim tužiocem, ako:

- 1.1.postoji verovatnoća da se spreči da neko drugo lice izvrši druga krivična dela;
- 1.2.postoji verovatnoća da se dođe do otkrivanja istine u krivičnom postupku;
- 1.3.je sporazum sklopljen dobrovoljno i uz potpunu saglasnost da govori istinu;
- 1.4.može dovesti do uspešnog krivičnog gonjenja drugih izvršioca krivičnih dela.

2.Sporazum iz stava 1. ovog člana sadrži uslove saradnje i može se zaključiti u bilo kojoj fazi krivičnog postupka, čak i nakon pravosnažnosti i izvršnosti odluke.

3.Sporazum se zaključuje ako okrivljeni svedoči o svim činjenicama i okolnostima o kojima ima saznanja usled svog učešća u kriminalnim aktivnostima i identifikuje svu imovinu stečenu kriminalnim aktivnostima koja je u njegovoj državini i državini saučesnika.

4.Svedok saradnik može zatražiti posebnu zaštitu za sebe ili svoju porodicu u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti svedoka.

5.Svedok saradnik se ispituje u svojstvu svedoka. Svedok saradnik snosi zakonom utvrđenu krivičnu odgovornost u slučaju davanja lažnog iskaza.

6.Sporazum o saradnji se opoziva i državni tužilac pokreće ili nastavlja krivično gonjenje protiv svedoka saradnika, ako svedok saradnik:

6.1.prekrši uslove sporazuma o saradnji;

6.2.prikrije činjenice koje su u interesu pravde;

6.3. da lažni iskaz;

6.4.izvrši novo krivično delo pre završetka krivičnog postupka, osim krivičnog dela izvršenog iz nehata.

7.Ako se sporazum sa svedokom saradnikom opozove, nijedan iskaz ili podatak svedoka saradnika ne može se upotrebiti protiv njega u krivičnom postupku, čak i ako postane okrivljen. Materijalni dokazi pribavljeni na zakonit način kao rezultat iskaza ili informacije svedoka saradnika su prihvatljivi.

8.Ako se sporazum sa svedokom saradnikom opozove, sud ispituje istovetnost iskaza ili informacije svedoka saradnika u odnosu na saokrivljene.

9.Sporazum sa svedokom saradnikom sadrži:

9.1.identitet državnog tužioca i lične podatke svedoka saradnika;

9.2.obavezu svedoka saradnika da svedoči u svojstvu svedoka;

9.3.obavezu svedoka saradnika da iznese potpune informacije o svim činjenicama i okolnostima iz stava 3. ovog člana;

9.4.upozorenje o opozivanju sporazuma i krivičnoj odgovornosti za slučajeve iz stava 5. ovog člana;

9.5.pravo svedoka saradnika da zatraži zaključenje sporazuma o priznanju krivice sa državnim tužiocem, uključujući predloženu kaznu;

9.6.mogućnost državnog tužioca da preporuči ublažavanje kazne, uključujući ispod granice ublažavanja kazne srazmerno stepenu njegovog doprinosa u saradnji sa pravosuđem;

9.7.pravo svedoka saradnika da zatraži posebnu zaštitu iz stava 4. ovog člana;

9.8.potpis državnog tužioca, glavnog tužioca nadležnog tužilaštva, svedoka saradnika i branioca, ako je prisutan.

10.Izjave svedoka saradnika i sporazum postaju deo spisa predmeta. Sporazum o saradnji se ne otkriva suprotnoj strani.

11.Svedok saradnik je dužan govoriti istinu i ne sme ništa da prećuti što je od značaja za predmet.

12. Lice koje je osuđeno kao organizator organizovane kriminalne grupe ili lice koje je osuđeno na kaznu doživotnog zatvora ne može biti svedok saradnik.

13. Pre davanja iskaza, svedok saradnik se upozorava da se član 126. ovog zakonika ne primenjuje na njega. Nakon što svedok saradnik izjavi da će odgovarati na pitanja u vezi sa krivičnim delima čak i ako postoji mogućnost da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika teškoj sramoti, znatnoj materijalnoj šteti ili krivičnom gonjenju, svedok saradnik daje pismenu izjavu u kojoj navodi:

13.1. da će govoriti istinu kao svedok u krivičnom postupku i da ništa neće prećutati od značaja za krivično delo i počinioce;

13.2. da će govoriti kao svedok u krivičnom postupku i da ništa neće prećutati od značaja za druga krivična dela i počinioce;

13.3. da će govoriti istinu kao svedok u krivičnom postupku i da ništa neće prećutati od značaja za stečenu imovinu, imovinsku korist, prihod, stvari ili druge okolnosti u vezi krivičnog dela; i

13.4. da ne zna ništa drugo u vezi gore navedenih tačaka, osim onoga o čemu će svedočiti.

14. Takva upozorenja i obaveštenja se unose u zapisnik i potpisuje svedok saradnik.

Član 232.

Obaveštavanje okrivljenog o identitetu svedoka saradnika

1. Ako državni tužilac namerava da pozove svedoka saradnika da svedoči na suđenju, državni tužilac pismeno obaveštava okrivljenog, njegovog branioca i sudiju pojedinca ili predsednika pretresnog veća, najmanje četrnaest (14) dana pre održavanja glavnog pretresa.

2. Državni tužilac može zatražiti od sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća da ovo obaveštenje podnese uz mere zaštite ili anonimnosti prema Poglavlju XIII. ovog zakonika, ako državni tužilac u obaveštenju navede podatke kojima će se svedok saradnik dovesti u opasnost ako obaveštenje bude dostupno javnosti. Sud bez odlaganja odlučuje o tom zahtevu.

3. Ovo obaveštenje državnog tužioca pruža sažetak očekivanog svedočenja i značaj istog po suđenje, zajedno sa svakim policijskim izveštajem ili drugim pisanim materijalima koji potkrepljuju informacije koje je pružio svedok saradnik.

Član 233.

Umanjenje kazne svedoku saradniku posle presude

1. Na zahtev državnog tužioca koji se podnosi do jedne (1) godine od izricanja kazne okrivljenom, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može umanjiti kaznu ako je okrivljeni, nakon presude, pružio znatnu pomoć u istrazi ili krivičnom gonjenju drugog lica ili državnog tužiocu dao istinite informacije u smislu ovog člana.

2. Na zahtev državnog tužioca koji se podnosi po protoku jedne (1) godine od izricanja kazne okrivljenom, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može umanjiti kaznu ako znatna pomoć ili istinite informacije okrivljenog sadrže:

2.1. informacije koje nisu bile poznate okrivljenom do protoka jedne (1) ili više godina od izricanja kazne;

2.2. informacije koje je okrivljeni dao državnom tužiocu u roku od jedne (1) godine od izricanja kazne, ali koje su se pokazale korisnim po državnog tužioca tek nakon protoka

više od jedne (1) godine od izricanja kazne; ili

2.3. informaciju, čiju korist okrivljeni nije mogao opravdano predvideti do protoka više od jedne (1) godine od izricanja kazne, te koja je odmah dostavljena državnom tužiocu nakon što je okrivljeni spoznao korist iste.

3. Prilikom procene da li je okrivljeni pružio znatnu pomoć ili istinite informacije, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može uzeti u obzir i pomoć okrivljenog pre izricanja prvobitne kazne.

4. Postupajući po ovom članu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može umanjiti kaznu ispod zakonom određene minimalne kazne.

POGLAVLJE XVI. FAZA PODIZANJA OPTUŽNICE I IZJAŠNJAVANJA

Član 234. Podizanje optužnice

1. Po završetku istrage ili kada državni tužilac smatra da su informacije koje su mu na raspolaganju za krivično delo i njegovog počinioča predstavljaju dobru osnovanu sumnju da je okrivljeni počinio krivično delo ili krivična dela, postupak pred sudom može se sprovesti samo na osnovu podignute optužnice državnog tužioca.

2. U slučajevima kada je okrivljeni u bekstvu ili kada organi tužilaštva iz drugih razloga ne mogu obezbediti njegovo prisustvo, državni tužilac može podignuti optužnicu čak i ako okrivljeni nije ispitan u prethodnom postupku ili ako nije dao iskaz u prethodnom postupku. Optužnica iz ovog stava podiže se tek nakon što državni tužilac iscrpi sve napore u pronalaženju okrivljenog iz čl. 172, 173, 534. i 535. ovog zakonika.

3. Ako je istraga završena i nema dovoljno dokaza da se potkrepi dobro osnovana sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo ili krivična dela, državni tužilac donosi rešenje o obustavi istrage.

4. Optužnica se podiže najkasnije u roku od tri (3) meseca istekom roka za završetak istrage.

5. Ako optužnicu podnese državni tužilac nakon isteka roka iz stava 4. ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća će odbaciti optužnicu.

Član 235. Optužnica

1. Optužnica sadrži:

1.1. određivanje suda gde će se voditi glavni pretres;

1.2. ime i prezime okrivljenog i njegove lične podatke;

1.3. podaci o tome, da li mu je izrečen pritvor i koliko dugo je trajao, mere određene protiv okrivljenog za obezbeđivanje njegovog prisustva ako je na slobodi ili je oslobođen pre podizanja optužnice i koliko je bio pritvoren;

1.4. pravni naziv krivičnog dela prema odredbama krivičnog zakonika;

1.5. vreme i mesto izvršenja krivičnog dela, objekat u kojem je izvršeno delo, i sredstvo kojim je krivično delo izvršeno;

1.6.preporuku o dokazima koje treba predstaviti na glavnom pretresu, zajedno sa imenima svedoka, stručnjaka, dokumentima koja treba pročitati i predmetima koje treba uzeti kao dokaz;

1.7.iznošenje razloga za podizanje optužnice, zasnivanu na istražne rezultate i dokaze koji potvrđuju glavne činjenice;

1.8.identitet oštećene strane ili žrtve, koja je državnom tužiocu poznata, ukoliko je ima;

1.9.imovinu koja je podvrgnuta oduzimanju, a koje su državnom tužiocu poznate u trenutku podizanja optužnice, uključujući podatke o držaocu, odnosno vlasniku i trećim licima koja imaju interes u imovini, kao i obrazloženje zahteva za oduzimanje;

1.10.predlog olakšavajućih i otežavajućih okolnosti poznatih u vreme podizanja optužnice, koje mogu biti od značaja za donošenje odgovarajuće odluke.

2.Ako je okrivljeni na slobodi, državni tužilac u optužnici može predložiti da se izda nalog za njegovo pritvaranje, a ako je okrivljeni u pritvoru, državni tužilac može predložiti da se on oslobodi.

3.Optužnica se može podići za nekoliko raznih krivičnih dela ili protiv nekoliko okrivljenih, samo ako je moguće da se sprovedi zajednički postupak shodno članu 34. ovog zakonika.

4.Po prijemu optužnice, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća proverava da li je optužnica sastavljena shodno stavu 1. ovog člana. Kada oceni da nije u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana, vraća je nazad državnom tužiocu radi izmene ili dopune, u roku koji je odredio sud. Ako postoje opravdani razlozi, sudija pojedinac, ili predsednik pretesnog veća, na predlog tužioca, mogu produže rok za ispravku. Ako državni tužilac ne ispoštuje rok koji mu je dat, smatraće se da je odustao od gonjenja, shodno tome i optužnica se smatra povučenom. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća donosi odluku u skladu sa članom 357. stav 1. podstav 1.3. ovog zakonika.

5.Kada je krivični postupak pokrenut na zahtev državnog tužioca, odredbe st. 1. i 2. ovog člana se primenjuju uz prilagođavanje.

Član 236.

Postupak podizanja optužnice

1.Optužnica se podnosi nadležnom sudu u onoliko primeraka koliko ima okrivljenih i njihovih branioca, kao i jedan dodatni primerak za sud. Takođe, državni tužilac će i sudiji dostaviti kompletan predmet istrage.

2.U transparentnom i pravičnom procesu podele predmeta, sud određuje sudiju pojedinca ili predsednika pretresnog veća.

3.Sudija pojedinac, ili predsednik pretresnog veća, po službenoj dužnosti, određuju da li imaju nadležnost nad pitanjem koje čini optužnicu.

4.Sudija pojedinac, ili predsednik pretresnog veća odmah će odrediti pripremno ročište koji će se održati u roku od trideset (30) dana, od dana podizanja optužnice.

5.Ako je okrivljeni na održavanje pritvora, pripremno ročište će se održati što je pre moguće, najkasnije petnaest (15) dana nakon podizanja optužnice.

6.Sudija pojedinac, ili predsednik pretresnog veća, obaveštavaju državnog tužioca, okrivljene, njihove branioca, oštećenog ili žrtvu, i branioca žrtava ili zastupnika žrtve o vremenu, i mestu

privremenog pretresa.

Član 237. Pristup javnosti optužnici

1.Optužnica nije javna do privremenog pretresa, održanog shodno članu 240. ovog zakonika, i dalje prema ovom članu.

2.Od momenta podizanja optužnice pa do pripremnog ročišta, sud, na zahtev stranaka, omogućuju uvid u inicijale okrivljenog, pravnu kvalifikaciji krivičnog dela i kratak opis izreke optužnice.

3.Dole navedeni delovi optužnice nikada nisu javni:

3.1.dan, i mesec rođenja svakog okrivljenog;

3.2.adresa svakog okrivljenog;

3.3.lični broj bilo kog okrivljenog; i

3.4.svaka informacija koja se prema Poglavlju XIII. ovog zakonika odnosi na zaštićena lica;

3.5.bilo koja identifikaciona informacija, koja je shodno članu 232. ovog zakonika, vezana za svedoka saradnika; i

3.6.bilo koja identifikaciona informacija koja se odnosi na prikrivene istražitelje ili lica koja su pomogla u tajnim istragama.

4.Jedan primerak delova optužnice iz stava 2. ovog člana obezbeđuje se svakom licu nakon zahteva u sudu u kojem je optužnica podignuta, shodno stavu 6. ovog člana. Da bi pomogao sudu da postupi u skladu sa ovim članom, državni tužilac zajedno sa optužnicom podnosi sudu i dokument koji obuhvata informaciju iz stava 2. ovog člana. Na dokument koji je podneo državni tužilac, odredbe stava 1. ovog člana shodno se primenjuju.

5.Osoblje suda u roku od dva (2) radna dana daje na uvid podnosiocu zahteva delove optužnice iz stava 2. ovog člana. Podnosilac zahteva je dužan da se javi sudu kako bi isti preuzeo.

6.Ništa u ovom članu ne sprečava državnog tužioca da, shodno članu 241. stav 3. i članu 320. ovog zakonika, pročita ili rezimira optužnicu.

7.Ničim ovaj član ne isključuje pripadnika štampe ili javnosti da objavljuje informacije otkrivene na javnom procesu, niti ograničava vreme objavljivanja te informacije.

8.Ovaj član se ne primenjuje u slučaju maloletnika, krivičnih dela počinjenih unutar porodičnog odnosa, niti u slučaju impliciranja seksualnog integriteta žrtve, ili trećih lica.

Član 238. Spisi koji dopunjuju optužnicu

1.Po potrebi, državni tužilac uz podignutu optužnicu dostavlja i sledeće dokumente:

1.1.državni tužilac iznosi potkrepljivanje dokaza iz člana 258. ovog zakonika, zajedno sa pribavljenim izjavama iz člana 129. ovog zakonika, ili dokaze predviđene članom 215. stav 6. ovog zakonika, koje namerava da iznese kao direktne dokaze, koje okrivljeni ne može pobiti, kao ni njegov branilac kroz ispitivanje u nekoj od faza krivičnog postupka.

Potkrepljivanje dokaza opisuje nezavisne dokaze koji potvrđuju izjave koje državni tužilac namerava izneti kao neposredne dokaze. Potkrepljivanje dokaza može se dopuniti ili predstaviti kasnije, ako svedok na koga se ova odredba odnosi više nije dostupan da svedoči na glavnom pretresu;

1.2. u cilju obezbeđivanja prisustva okrivljenog, državni tužilac podnosi zahtev za nastavak ili primenu neke od mera. Čl. 171. do 190. ovog zakonika shodno se primenjuju na bilo koji zahtev ovog stava.

2. Državni tužilac može i naknadno da podnese dokaze ili zahteve iz ovog člana, ukoliko nije bio u mogućnosti da zna osnovu za podnošenje obaveštenja ili zahteva u vreme kada je optužnica podignuta.

Član 239.

Materijal koji se daje optuženom s podizanjem optužnice

1. Državni tužilac, najkasnije od podnošenja optužnice, braniocu ili glavnom braniocu ili okrivljenom, ako ga ne zastupa branilac, dostavlja sledeće materijale ili kopije kojima raspolaže ili koje su pod njegovom kontrolom ili zaštitom, ako materijali nisu dati braniocu tokom istrage:

1.1. zapisnike o potpisanim i nepotpisanim iskazima ili izjavama okrivljenog;

1.2. imena svedoka koje državni tužilac namerava da pozove radi svedočenja i s svaku njihovu ranije datu izjavu;

1.3. podatke o identifikaciji lica za koje državni tužilac zna da poseduju prihvatljive i oslobađajuće dokaze ili informacije o slučaju, kao i svaki zapisnik o potpisanim ili nepotpisanim izjavama tih lica o tom slučaju;

1.4. rezultate fizičkog i mentalnog pregleda, naučne testove ili urađene eksperimente, koji su vezani za slučaj;

1.5. krivične prijave i policijske izveštaje; i

1.6. sažetke ili reference o materijalnim dokazima, prikupljenih tokom istrage.

2. Iskazi svedoka stavljaju se na raspolaganje okrivljenom na jeziku koji on razume i govori.

3. Nakon podizanja optužnice, državni tužilac obezbeđuje braniocu svaki novi materijal iz stava 1. ovog člana, u roku od deset (10) dana, od dana prijema.

4. Za odredbe ovog člana važe mere za zaštitu oštećenih, svedoka, njihove privatnosti, i poverljivih podataka, kako što to zakon predviđa.

5. Ako državni tužilac ne ispuni obaveze iz stava 1. ovog člana, o tome se obaveštava glavni tužilac kancelarije.

Član 240.

Pripremno ročište

1. Pripremnom ročištu treba da prisustvuju državni tužilac, okrivljeni i branioci.

2. Oštećeni ili žrtva, te branilac žrtava ili punomoćnik žrtve obaveštavaju se o pripremnom ročištu i imaju pravo da istom prisustvuju, ali njihov nedolazak ne sprečava održavanje ročišta.

3. Tokom privremenog pretresa, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća daje primerak

optužnice okrivljenom ili okrivljenima, ako ranije nisu primili primerak optužnice uprkos razumnim naporima državnog tužioca da im je dostavi.

4. Tokom privremenog pretresa, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlučuje o svim predlozima za nastavak ili sprovođenje mera obezbeđivanja prisustva okrivljenog.

5. Tokom privremenog pretresa, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća osigurava da je državni tužilac ispunio obaveze iz člana 239. ovog zakonika, koje se odnose na objavljivanje dokaza.

6. Tokom prvog ročišta, shodno članu 229. ovog zakonika, sudija pojedinac može uputiti predmet posredniku.

7. Na početku pripremnog ročišta sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća obavestiće okrivljenog i njegovog branioca da mogu podneti sledeće predloge do određenog roka koji ne može biti duži od trideset (30) dana, od dana održavanja pripremnog ročišta:

7.1. svaki prigovor protiv dokaza navedenih u optužnici, shodno članu 243. ovog zakonika;

i

7.2. svaki zahtev za odbacivanje optužnice, shodno članu 244. stav 1. ovog zakonika.

8. Na pripremnom ročištu ne ispituje se nijedan svedok ili veštak i ne izvodi se nijedan dokaz, osim ako je neophodno za donošenje odluke o nastavku ili sprovođenju mera kojima se obezbeđuje prisustvo okrivljenog iz stava 3. ovog člana.

Član 241. Priznavanje krivice

1. Na početku pripremnog ročišta sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, upućuje okrivljenog na njegovo pravo da se ne izjašnjava o njegovom slučaju i da ne odgovori na postavljena pitanja i da li se izjašnjava o tom slučaju, da nije dužan inkriminisati ni sebe ni svoje bližnje, niti priznati krivicu, da se sam brani ili koristi pravnu pomoć branioca prema svom izboru, da ospori optužnicu i prihvatljivost dokaza navedenih u optužnici.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća procenjuje da li je poštovano pravo okrivljenog na odbranu i da li je državni tužilac ispunio obaveze koje se odnose na objavljivanje dokaza iz člana 239. ovog zakonika.

3. Državni tužilac čita okrivljenom optužnicu, izostavljajući delove optužnice iz člana 237. stav 3. ovog zakonika, osim ako se okrivljeni slaži da se optužnica ne čita. Ako okrivljeni odustane od čitanja tačaka optužnice podignute protiv njega, državni tužilac će sadržaj optužnice sažeti.

4. Nakon što se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uvere da je okrivljeni razumeo optužnicu, pružaju mu mogućnost da se izjasni o tome da li se oseća krivim ili ne. Ako okrivljeni nije razumeo optužnicu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća poziva državnog tužioca da mu objasni optužnicu kako bi on to razumeo bez teškoća. Ako okrivljeni ne želi da se izjasni o svojoj krivici, smatra se da on ne priznaje krivicu.

5. Ako okrivljeni odluči da se dogovori oko priznavanja krivice, onda važe postupci iz člana 230. ovog zakonika.

Član 242. Priznavanje krivice i izricanje krivične sankcije tokom pripremnog ročišta

1. Na pripremnom ročištu okrivljeni može se izjasniti krivim po svim tačkama optužnice ili negirati

svoju krivicu za određene tačke optužnice, ako optužnica ima više od jedne tačke.

2. Ako se okrivljeni izjasni krivim za svaku, ili za nekoliko tačaka optužnice, prema članu 241. ovog zakonika ili ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća procenjuje da li:

2.1. okrivljeni razume prirodu i posledice priznavanja krivice;

2.2. okrivljeni dobrovoljno prihvata krivicu, nakon dovoljnih konsultacija sa braniocem, ako okrivljeni ima branioca a priznavanje krivice nije rezultat upotrebe sile, pretnji ili obećanja, sem obećanja navedenih u sporazumu o priznavanju krivice, shodno članu 230. ovog zakonika;

2.3. se priznavanje krivice zasniva na činjenicama slučaja, koje sadrži optužnica, u materijalima koje je izneo državni tužilac za dopunu optužnice, koju je optuženi prihvatio i svaki drugi dokaz, poput iskaza svedoka koje je izneo državni tužilac ili okrivljeni; i

2.4. optužnica ne sadrži nikakve jasne zakonske povrede ili činjenične greške.

3. Tokom diskusije između sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća sa okrivljenim u vezi činjeničnog osnova za priznavanje krivice, odbijanje bilo kojeg navoda iz optužnice o načinu izvršenja krivičnog dela, neće biti razlog za odbijanje priznavanja krivice, ako priznavanje krivice od okrivljenog potvrđuje svaki element krivičnog dela.

4. Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća nisu uvereni u to da okrivljeni shvata prirodu i posledice priznavanja krivice i da kriterijumi iz stava 2. ovog člana nisu ispoštovani, donose odluku o odbijanju priznavanja krivice i nastavljaju sa pripremnim ročištem ili drugim raspravama.

5. Državni tužilac obaveštava svaku oštećenu stranu ili žrtvu o datumu i vremenu priznavanja krivice okrivljenog, kako bi oštećena strana ili žrtva prisustvovali saslušanju i kako bi se izjasnili, shodno članu 356. ovog zakonika. Uzimajući u obzir priznavanje krivice ili priznavanje krivice sporazumom o priznavanju krivice, iz člana 230. ovog zakonika, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uzimaju u obzir stavove državnog tužioca, branioca, oštećene strane ili žrtve.

6. Kada se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uvere da su pitanja iz stava 2. ovog člana potvrđena, donose rešenje o prihvatanju priznavanja krivice, i nastavljaju sa izricanjem kazne, i određuju ročište shodno članu 356. ovog zakonika, radi utvrđivanja pitanja koja su važna za izricanje kazne ili obustavlja izricanje kazne do okončanja saradnje okrivljenog sa državnim tužiocem.

7. U slučajevima kada ima više okrivljenih, a jedan od njih ne priznaje krivicu, odredbe stava 5. člana 322. ovog zakonika shodno se primenjuju.

8. U slučaju kada je okrivljeni prizna krivicu samo za jedno ili više krivičnih dela, za koje se optužuje, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća mogu:

8.1. odložiti izricanje krivične sankcije do završetka glavnog pretresa;

8.2. odvojiti postupak za ovaj deo optužnice, i izreknu krivičnu sankciju; ili

8.3. nastaviti sa glavnim pretresom krivičnih dela ili drugih krivičnih dela za koje okrivljeni nije priznao krivicu.

9. Okrivljeni koji tokom privremenog pretresa ne prizna krivicu, u svako vreme može promeniti svoju izjavu i prizna krivicu. Za svakog okrivljenog koji se želi izjasniti krivim prema ovom stavu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uz prilagođavanje primenjuje pretres prema

ovom članu.

Član 243. Prigovor na dokaze

1. Okrivljeni može uložiti prigovor na dokaze u optužnici u roku koji je predviđen u članu 240. stav 7. ovog zakonika na osnovu sledećih razloga:

1.1. dokazi nisu zakonito pribavljeni od strane policije, državnog tužioca ili drugog državnog organa;

1.2. dokazi su u suprotnosti sa pravilima iz Poglavlja XVII. ovog zakonika; ili

1.3. postoje artikulisani razlozi da sud oceni dokaze kao suštinski neosnovane.

2. Državnom tužiocu se pruža mogućnost da na prigovor odgovori pismenim putem.

3. Za sve dokaze na koje je uložena prigovor, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća donosi obrazloženu odluku u pisanom obliku, kojom se prihvataju ili odbacuju dokazi u roku od (15) dana od dana isteka roka određen za odgovor državnog tužioca iz stava 2. ovog člana ili od dana razmatranja određenog od suda radi razmatranja prigovora iz člana 247. ovog zakonika.

4. Neprihvatljivi dokazi iz spisa se odvajaju i zatvaraju. Takve dokaze sud čuva odvojeno od drugih dokumenata i dokaza. Neprihvatljivi dokazi ne mogu se razmatrati ili koristiti u krivičnom postupku, sem u slučaju žalbe protiv odluke o prihvatljivosti.

5. Svi dokazi protiv kojih nije podnet prigovor prihvatljivi su na glavno pretresu, sem ako sud po službenoj dužnosti utvrdi da bi prihvatljivost konkretnih dokaza kršila prava okrivljenog garantovanih Ustavom Republike Kosova.

6. Svaka stranka može podneti žalbu protiv rešenja iz stava 3. ovog člana. Žalba se podnosi u roku od deset (10) dana, od dana prijema pismenog rešenja.

Član 244. Zahtev za odbacivanje optužnice

1. Okrivljeni može podneti zahtev za odbacivanje optužnice u roku predviđenom članom 240. stav 7. ovog zakonika, iz dole navedenih razloga:

1.1. delo za koje se optužuje okrivljeni nije krivično delo;

1.2. postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost;

1.3. istekao zakonski rok zastarelosti krivičnog dela ili je to delo obuhvaćeno amnestijom ili postoje druge okolnosti koje ometaju krivično gonjenje;

1.4. okrivljeni i oštećeni sklopili su sporazum o posredovanju;

1.5. nema dovoljno dokaza koji potkrepljuju dobro osnovanu sumnju da je okrivljeni počinio krivično delo kojom ga tereti optužnica;

1.6. optužnica nije podneta u roku predviđenom u članu 234. ovog zakonika; ili

1.7. optužnica je u suprotnosti sa zakonom.

2. Državnom tužiocu treba dati mogućnost da odgovori na pismeni zahtev.

3. Sudija pojedinac, odnosno predsednik pretresnog veća donosi obrazloženu pismenu odluku kojom odbija zahtev ili odbacuje optužnicu u roku od (15) dana od dana isteka roka propisanog za odgovor državnog tužioca, u skladu sa stavom 2. ovog člana ili od dana koji je sud odredio za ročište za prigovor, shodno članu 247. ovog zakonika.

4. Svaka stranka može podneti žalbu protiv rešenja iz stava 3. ovog člana. Žalba mora biti podnesena u roku od deset (10) dana, od dana prijema pismene odluke.

Član 245. Odgovori

1. Državnom tužiocu se daje mogućnost da odgovori na prigovor iz člana 243. ili na zahtev iz člana 244. ovog zakonika.

2. Odgovor iz stava 1. ovog člana podnosi se pismeno.

3. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća državnom tužiocu daju rok od petnaest (15) dana da pismeno odgovori na prigovor iz člana 243. ili zahtev iz člana 244. ovog zakonika

4. Umesto odgovora na zahtev iz člana 244. ovog zakonika, državni tužilac može podneti izmenjenu optužnicu shodno članu 246. ovog zakonika.

Član 246. Izmenjena optužnica

1. Ako se podnošeni zahtev okrivljenog za odbacivanje optužnice iz člana 244. ovog zakonika može regulisati izmenom optužnice, državni tužilac će shodno članu 235. ovog zakonika podneti izmenjenu optužnicu u roku od petnaest (15) dana, od prijema zahteva okrivljenog za odbacivanje optužnice.

2. Ako je izmenjena optužnica podnesena protiv jednog ili nekoliko okrivljenih, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća određuje pripremno ročište iz člana 240. ovog zakonika, kao da je optužnica nova.

3. Okrivljeni može podneti nove prigovore shodno članu 243. ili zahteve iz člana 244. ovog zakonika ali samo na one delove optužnice koji su izmenjeni,

4. Okrivljeni može ponovo podneti prethodne prigovore iz člana 243. ili zahteve iz člana 244. ovog zakonika. Ako okrivljeni ne ponovi prethodne prigovore ili zahteve, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlučuje da ti prigovori ili zahtevi nisu relevantni za izmenjenu optužnicu i neće se razmatrati.

5. Državni tužilac može izmeniti optužnicu jednom, osim u slučajevima kada obezbedi nove podatke zbog kojih je neophodna izmena optužnice.

Član 247. Ročište za utvrđivanje važnosti predloga

1. Ako sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća oceni da je neophodno održati ročište radi ocenjivanja prigovora okrivljenog iz člana 243. ili zahteva iz člana 244. ovog zakonika, što je pre moguće ali u roku od petnaest (15) dana od podnošenja predloga okrivljenog i odgovora državnog tužioca ako je on odgovorio.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, nakon održanog ročišta, će što pre doneti pismenu odluku uz obrazloženje shodno ovom članu, a najkasnije u roku od petnaest (15) dana, od dana održavanja ročišta iz ovog člana.

Član 248.**Odbacivanje optužnice i obustava postupka**

1. O svakom zahtevu za odbacivanje optužnice iz člana 244. ovog zakonika, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća donosi odluku o odbacivanju optužnice i obustavljanju krivičnog postupka, kada oceni da:

- 1.1. delo kojim se okrivljeni optužuje, nije krivično delo;
- 1.2. postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost;
- 1.3. je istekao rok zastarelosti krivičnog dela, krivično delo je obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili postoje druge okolnosti koje ometaju gonjenje;
- 1.4. su okrivljeni i oštećeni zaključili sporazum o posredovanju koji je sud zvanično prihvatio;
- 1.5. nema dovoljno dokaza koji potkrepljuju dobro osnovanu sumnju da je okrivljeni počinio krivično delo, za koje ga tereti optužnica; ili
- 1.6. optužnica nije podignuta u predviđenom roku iz člana 234. ovog zakonika; ili

2. Prilikom donošenja presude po ovom članu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća nisu obavezni za pravnu kvalifikaciju krivičnog dela, kao što ga je predstavio u optužnici državni tužilac.

3. Odgovorom na zahtev iz člana 244. ovog zakonika, ako je isti osnovan, državni tužilac može odustati od optužnice.

Član 249.**Potvrđena optužnica i zakazivanje glavnog pretresa**

1. Ako je optužnica potvrđena, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća zakazuje glavni pretres shodno članu 280. ovog zakonika, ako:

- 1.1. se okrivljeni nije protivio dokazima shodno članu 243. ovog zakonika ili zahtevu za odbacivanje optužnice u skladu sa članom 244. ovog zakonika;
- 1.2. stranke nisu izjavile žalbu protiv odluke kojom se potvrđuje optužnica koju je doneo sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, shodno članu 243. stav 3. ili članu 244. stav 3. ovog zakonika; ili
- 1.3. je apelacioni sud potvrdio optužnicu donošenjem odluke po žalbama protiv odluke donete u skladu sa članom 243. stav 3. ovog zakonika ili protiv odluke donete u skladu sa članom 244. stav 3. ovog zakonika.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća u roku od trideset (30) dana, od dana potvrđivanja optužnice iz stava 1. ovog člana, zakazuju glavni pretres.

Član 250.**Prezentacija materijala odbrane**

1. Po potvrđivanju optužnice, odbrana će do datuma određenog od sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća, a najdalje trideset (30) dana, od dana prvog ročišta, državnom tužiocu dostaviti:

1.1.obaveštenje o svrsi predstavljanja alibija, precizirajući mesto ili mesta na kojima okrivljeni tvrdi da je bio u vreme izvršenja krivičnog dela i imena svedoka i svaki drugi dokaz koji potkrepljuje alibi;

1.2.obaveštenje o svrsi iznošenja razloga za isključivanje krivične odgovornosti, precizirajući imena svedoka i svaki drugi dokaz koji potkrepljuje i opravdava takav razlog;

i

1.3.obaveštenje o imenima svedoka koje odbrana namerava da pozove na svedočenje.

2.U bilo koje vreme pre glavnog pretresa branilac može pismeno dopuniti informacije iz stava 1. ovog člana državnom tužiocu.

3.Ako branilac ne izvrši obaveze iz st. 1. i 2. ovog člana, a sud ne utvrdi opravdani razlog za to, sud će braniocu izreći novčanu kaznu u iznosu do dvesta pedeset (250) evra i o tome obavestiti advokatsku komoru.

POGLAVLJE XVII. DOKAZI

Član 251. Opšta pravila za dokaze

1.Pravila o dokazima predviđeni u ovom članu primenjuju se u svim krivičnim postupcima pred sudom i kada je to propisano ovim zakonikom, primenjuju se i na postupke pred državnim tužiocem i policijom.

2.Dokazi pribavljeni povredom odredaba krivičnog postupka neprihvatljivi su kada ovaj zakonik ili ostale odredbe zakona to izričito predviđaju.

3.Sud ne može svoju odluku zasnivati na neprihvatljivim dokazima.

4.Tokom svakog saslušanja ili ispitivanja zabranjeno je:

4.1.zlostavljanjem, prouzrokovanim umorom, fizičkim smetnjama, upotrebom droge, mučenjem, prinudom ili hipnozom, uticati na slobodu okrivljenog da formuliše i izrazi svoje mišljenje;

4.2.da se okrivljenom preti zakonom zabranjenim merama;

4.3.obećati bilo kakvu korist koja nije predviđena zakonom; i

4.4.umanjenje sposobnosti pamćenja i razumevanja okrivljenog.

5.Zabrana iz stava 4. ovog člana primenjuje se bez obzira na saglasnost lica koje se ispituje ili saslušava.

6.Kada se ispitivanje ili saslušanje primenjuju u suprotnosti sa stavom 4. ovog člana, zapisnik o takvom ispitivanju ili saslušanju je neprihvatljiv.

Član 252. Dokazi i red u sudu

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odgovoran je za pravilno funkcionisanje, glavnog pretresa uključujući i pribavljanje dokaza.

2. Sud može zabraniti pribavljanje dokaza ako:

2.1. pribavljanje takvih dokaza za dopunu drugih dokaza je nepotrebno i suvišno jer je predmetno pitanje opšte poznato;

2.2. činjenica koja će biti dokazana je nebitna za odluku ili je već dokazana;

2.3. dokaz je potpuno neprikladan, nemoguć ili nepristupačan; ili

2.4. zahtev se podnosi za odugovlačenje postupka.

3. Sud može zabraniti pribavljanje dokaza ili isključiti dokaz.

Član 253.

Neprihvatljivost dokaza očigledno nebitnih ili suštinski ne potkrepljivih

1. Svaki dokaz koji se ne odnosi na dokazivanje bilo kog elementa krivičnog dela, štete prouzrokovane krivičnim delom, zaštite od krivičnog gonjenja ili nekog drugog važnog pitanja, može se smatrati očigledno nevažnim dokazom i kao takav je neprihvatljiv dokaz.

2. Svaki dokaz u suštini nepotkrepljiv, u skladu sa članom 19. stav 1. podstav 1.30. ovog zakonika, nije prihvatljiv.

Član 254.

Neprihvatljivi dokazi u slučajevima krivičnih dela seksualne prirode

1. Svaki dokaz koji se odnosi na ranije seksualno ponašanje svedoka, žrtve ili oštećenog, odlukom se proglašava neprihvatljivim u krivičnom postupku za krivična dela seksualne prirode, osim slučajeva kada je relevantno i neophodno i nije ponižavajuće za svedoka, žrtvu ili oštećenu stranu.

2. Takvi dokazi na specifičan način mogu biti relevantni samo u dole navedenim slučajevima koji uključuju krivična dela seksualne prirode kako bi se:

2.1. dokazalo da sperma, povrede ili drugi materijalni dokazi potiču od drugog lica a ne od okrivljenog;

2.2. dokazala saglasnost na osnovu prethodnog seksualnog ponašanja između okrivljenog i svedoka, žrtve ili oštećenog.

3. Prethodna seksualna ponašanja ne koriste se kao jedini ili odlučujući dokaz saglasnosti.

Član 255.

Razmatranje prihvatljivih dokaza na glavnom pretresu

1. Nakon što je sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća izuzeo dokaze, u skladu sa članom 243. ovog zakonika, te dokaze može razmatrati sud samo tokom ponovnog suđenja, ukoliko se rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća da izuzme dokaze menja nakon žalbe.

2. Dokaze može razmotriti sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća tokom glavnog pretresa, osim ako nije isključeno prema članu 243. ovog zakonika ili ako nije neprihvatljivo prema članu 253. ovog zakonika.

3. Sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili član pretresnog veća ceni verodostojnost, relevantnost i dokaznu vrednost primljenog dokaza, iz stava 2. ovog člana.

Član 256.**Korišćenje ranijih izjava na glavnom pretresu**

1. Izjava okrivljenog data policiji ili državnom tužiocu može biti prihvatljiv dokaz na sudu samo ako je uzeta u skladu sa odredbama člana 74. stav 2.; člana 128. ili člana 129. i u skladu sa čl. 149. do 153. ovog zakonika. Te izjave se mogu upotrebiti za osporavanje izjave okrivljenog na sudu ili kao neposredni dokaz, u skladu sa članom 257. stav 2. ovog zakonika.
2. Ispitivanje u prethodnom postupku se može koristiti kao dokaz u skladu sa članom 119. stav 2. ovog zakonika.
3. Izjava u prethodnom postupku može se upotrebiti kao dokaz u skladu sa članom 119. stav 3. ovog zakonika.
4. Posebna istražna mogućnost može se koristiti kao dokaz u skladu sa članom 119. stav 4. ovog zakonika.

Član 257.**Ograničenja dokaza**

1. Sud ne proglašava optuženog krivim oslanjajući se isključivo na jednom svedočenju ili davanjem presudne važnosti jednom svedočenju ili drugom dokazu koje optuženi ili branilac ne mogu osporiti ispitivanjem u bilo kojoj fazi krivičnog postupka.
2. Sud ne proglašava optuženog krivim oslanjajući se isključivo na jednoj izjavi ili davanjem presudnog značaja izjavi koju je okrivljeni dao u policiji ili pred državnim tužiocem.
3. Sud ne proglašava optuženog krivim samo na osnovu jedne izjave ili davanjem odlučujuće važnosti svedočenju jednog svedoka, čiji identitet nije poznat braniocu i optuženom.
4. Sud ne proglašava lice krivim samo na osnovu iskaza svedoka saradnika.

Član 258.**Potkrepljenje dokaza**

1. Državni tužilac koji namerava da se osloni na prethodne izjave iz člana 256. ili na izjave obezbeđene u skladu sa članom 215. stav 6. ovog zakonika, mora potkrepiti dokaze.
2. Potkrepljenje dokaza sadrži:
  - 2.1. opis svedočenja, izjave ili drugih dokaza na koje državni tužilac namerava da se osloni, a koji bi prema članu 257. ovog zakonika bili ograničeni;
  - 2.2. kratak opis svedočenja, spisa ili dokaza koji potvrđuje podatke krivice iz dokaza navedenim u podstavu 2.1. ovog stava.
3. Potkrepljenje dokaza podnosi se zajedno sa optužnicom a najkasnije do početka glavnog pretresa.

**POGLAVLJE XVIII.
ZADRŽAVANJE IMOVINE KOJA PODLEŽE ODUZIMANJU**

**Član 259.
Opšte odredbe**

1. Postupak zadržavanja je:
  - 1.1. postupak o privremenom nalogu zabrane; i
  - 1.2. postupak o trajnom nalogu zabrane.
2. Zahteve u postupku naloga zabrane rešava Sud u pisanom obliku i bez saslušanja, osim ako sud koji rešava zahtev nalaži drugačije i u skladu sa članom 263. ovog zakonika.
3. Teret dokazivanja za državnog tužioca u postupku zabrane je osnovana sumnja.
4. Sve sudske odluke u vezi sa podnesenim zahtevima prema ovom poglavlju, donose se u obrazloženom sudskom nalogu i dostavljaju se državnom tužiocu, okrivljenom i trećim licima navedenim u nalogu za zabranu u roku od četrdeset osam (48) časa od njihovog donošenja.

**Član 260.
Privremeni nalog zabrane**

1. Ako državni tužilac ima osnovanu sumnju da je imovina specifikovana, može izdati privremeni nalog zabrane, kojim zabranjuje svakom licu naznačenom u nalogu preduzimanje bilo kakvu radnju u vezi sa specifikovanim imovinom u nalogu.
2. Zabrana preduzimanja radnji u vezi sa specifikovanim imovinom uključuje ali se ne ograničava isključivo na:
  - 2.1. prodaju specifikovane imovine;
  - 2.2. prenos vlasništva nad specifikovanim imovinom;
  - 2.3. poklon specifikovane imovine;
  - 2.4. smanjenje vrednosti specifikovane imovine;
  - 2.5. povlačenje sa bankovnog računa specifikovane imovine;
  - 2.6. korišćenje novca od zakupa specifikovane imovine;
  - 2.7. upravljanje specifikovanim imovinom;
  - 2.8. bilo kakvu radnju koja negativno utiče na očuvanje vrednosti specifikovane imovine.
3. Privremeni nalog zabrane izdat od strane državnog tužioca:
  - 3.1. opisuje specifikovanu imovinu koja je uključena u nalog;
  - 3.2. opisuje artikulisane dokaze koji potkrepljuju osnovanu sumnju iz stava 1. ovog člana.
  - 3.3. opisuje potrebu za privremenim nalogom zabrane radi očuvanja raspoloživosti specifikovane imovine za oduzimanje u budućnosti, uključujući i sprečavanje raspodele ili amortizacije vrednosti navedene imovine.

3.4. nalaže primaocu naloga da ne preduzima nikakvu radnju u vezi sa specifikovanom imovinom u periodu od sedam (7) dana od dana izdavanja naloga za privremenu zabranu;

3.5. navodi sva lica poznata državnom tužiocu koja mogu imati interes u specifikovanoj imovini;

3.6. označava vreme izdavanja i vreme isteka privremenog naloga za zabranu.

4. Nalog za privremenu zabranu izdat od strane državnog tužioca može uključivati privremenu zaplenu specifikovane imovine, koje izvodi policija, koja preuzima starateljstvo nad specifikovanom imovinom i čuva je u skladu sa članom 110. ovog zakonika do sledećeg sudskog naloga.

5. Ako lice ili subjekt koje poseduje imovinu, koja se nalogom zabrane državnog tužioca privremeno zaplenjuje, kako je to navedeno u stavu 4. ovog člana, odbije da preda specifikovanu imovinu službeniku policije ovlašćenom za izvršenje naloga, to lice ili subjekt podleže krivičnom gonjenju za krivično delo ometanje dokazivanja ili službenog postupka prema članu 386. Krivičnog zakonika, kao i novčanom kaznom od strane sudije za prethodni postupak u iznosu do pedeset procenata (50%) vrednosti oduzete imovine. Lice ili subjekt koji podleže takvoj novčanoj kazni može uložiti žalbu u roku od sedam (7) dana od dana njenog izricanja ili može poništiti novčanu kaznu, u skladu sa privremenim nalogom za zabranu, odmah ali najkasnije sedam (7) dana od trenutka kada odluka o izricanju novčane kazne postane pravosnažna.

6. Svaka banka ili finansijska institucija koja primi privremeni nalog za zabranu obaveštava državnog tužioca o iznosu novca na računu i postupa u skladu sa nalogom i odmah sprečava bilo koju drugu aktivnost koja se javlja na bankovnom računu ili bilo kojoj drugoj imovini koja je navedena u banci opisanoj u nalogu koji smanjuje iznos novca na bankovnom računu ili smanjuje vrednost specifikovane imovine.

7. Svaka druga stranka koja primi privremeni nalog zabrane, prema ovom članu, mora poštovati uslove naloga i sprečiti svaku aktivnost koja umanjuje vrednost specifikovane imovine.

8. Privremeni nalog za zabranu prema ovom članu, ima dejstvo sedam (7) dana od izdavanja privremenog naloga za zabranu, dok se ne ispune uslovi za podnošenje zahteva konačne zabrane, kao što je utvrđeno u stavu 9. ili 10. ovog člana.

9. U roku od sedam (7) dana od izdavanja naloga za konačnu zabranu, Državni tužilac podnosi zahtev za konačnu zabranu u skladu sa članom 261. ovog zakonika. Ako je državni tužilac podneo zahtev za konačnu zabranu, privremeni nalog za zabranu ostaje na snazi sve dok sud ne odluči o zahtevu za konačni nalog zabrane.

10. Državni tužilac obaveštava svaku banku, finansijsku instituciju ili svaku drugu stranku koja primi privremeni nalog za zabranu, da je podnet zahtev za konačni nalog zabrane i da privremeni nalog zabrane ostaje na snazi sve dok sud ne odluči po zahtevu za konačni nalog zabrane.

11. Ako državni tužilac ne podnese zahtev za konačni nalog zabrane prema članu 261. ovog zakonika, privremeni nalog za zabranu prestaje da važi i sva specifikovana imovina u privremenom nalogu za zabranu oslobađa se od privremenog naloga za zabranu i vraća se vlasniku u skladu sa članom 110. stav 13. i članom 113. ovog zakonika, osim ako:

11.1. je specifikovana imovina potrebna za dokazivanje, u skladu sa članom 110. stav 15. ovog zakonika pri čemu će biti predata policiji radi čuvanja u skladu sa članom 110. ovog zakonika do okončanja krivičnog postupka, a zatim će se uništiti u skladu sa relevantnim članovima radi uništenja dokaza nakon završetka krivičnog postupka; ili

11.2. specifikovana imovina automatski podleže oduzimanju prema članu 276. ovog

zakonika.

12.Privremeni nalog zabrane može uključiti specifikovanu imovinu koja se nalazi unutar ili van Republike Kosova.

13.Ako državni tužilac veruje da se specifikovana imovina nalazi u državi ili teritoriji van Republike Kosova, on će zatražiti pomoć vlade te države ili teritorije da izvrši nalog za privremenu zabranu i bilo koji naredni nalog za zabranu u takvoj državi ili teritoriji, u skladu sa zakonom Republike Kosova o uzajamnoj pravnoj pomoći.

Član 261. **Zahtev za konačni nalog zabrane**

1.Zahtev za konačni nalog zabrane u nadležnom sudu obuhvata:

1.1.kopiju naloga za privremenu zabranu, osim slučajeva kada je zahtev za konačni nalog zabrane u skladu sa članom 103. stav 6.; članom 107. stav 4. podstav 4.2.; članom 108. stav 4. podstav 4.2. ili članom 110. stav 15. ovog zakonika;

1.2.opis artikulisanih dokaza koji potkrepljuju osnovanu sumnju da se radi o specifikovanoj imovini;

1.3.opis potrebe za konačnim nalogom zabrane radi očuvanja dostupnosti određene imovine za buduće oduzimanje, uključujući sprečavanje raspodele ili amortizacije vrednosti specifikovane imovine; i

1.4.podatke o svim licima poznata državnom tužiocu koja mogu imati interes u specifikovanoj imovini.

1.5.detalje o privremenim merama koje državni tužilac traži radi obezbeđenja neke specifikovane imovine koja je privremeno zaplenjena.

2.Državni tužilac dostavlja primerak zahteva za konačni nalog zabrane imovine okrivljenom i drugim licima navedenim u privremenom nalogu za zabranu, odnosno licima koja mogu imati interes u specifikovanoj imovini. Ukoliko se primerak konačnog zahteva za zabranu ne može dostaviti svakom licu navedenom u konačnom nalogu za zabranu, državni tužilac će uložiti razumne napore da svako lice obavesti o konačnom nalogu zabrane o postojanju i posledicama zahteva za konačni nalog zabrane.

3.Razumni naponi iz stava 2. ovog člana, uključuju dostavljanje zahteva poštom na poslednju poznatu adresu okrivljenog ili lica, dostavljanje zahteva poštom advokatu okrivljenog ili licu, objavljivanje zahteva na oglasnoj tabli skupštine opštine na teritoriji gde okrivljeni živi, na teritoriji gde je izvršeno krivično delo i na teritoriji gde se nalazi dokaz, sredstvo, imovinska korist ili objavljivanje u dnevnim novinama.

Član 262. **Privremene mere za obezbeđenje specifikovane imovine**

1.U zahtevu za konačni nalog zabrane državni tužilac određuje koje su posebne privremene mere potrebne da bi se obezbedila specifikovana imovina koja je privremeno zaplenjena, bilo na osnovu privremenog naloga zabrane ili naloga za pretresanje koju je izdao sud.

2.Agencija za upravljanje zaplenjenom i oduzetom imovinom odgovorna je za upravljanje specifikovanim imovinom, u skladu sa Zakonom o upravljanju zaplenjenom i oduzetom imovinom.

3. Privremene mere za obezbeđenje specifikovane imovine koje mogu biti uključene u zahtev za konačni nalog zabrane uključuju ali nisu ograničene na:

- 3.1. čuvanje specifikovane imovine u sefu;
- 3.2. držanje specifikovane imovine u sigurnom skladištu;
- 3.3. čuvanje specifikovane imovine kod upravnika imovine;
- 3.4. čuvanje sredstava na bankovnom računu koji je ovlastio sud;
- 3.5. prodaju ili otuđenje imovine iz stavova od 4. – 7. ovog člana, ili
- 3.6. razumne korake za održavanje specifikovane imovine u trenutnom stanju ili sprečavanje smanjenja vrednosti.

4. Za specifikovanu imovinu koja zahtevaju visoke troškove za upravljanje, održavanje, osiguranje, hranu ili skladištenje, državni tužilac traži privremene mere koje bi umanjile visoke troškove i istovremeno zadržale vrednost specifične imovine.

5. Privremene mere iz stava 4. ovog člana uključuju, ali nisu ograničene na:

- 5.1. prodaju specifikovane imovine po tržišnoj ceni;
- 5.2. klanje ili prodaju stoke;
- 5.3. preradu useva ili materijala u finalne proizvode.

6. Za specifikovanu imovinu kojoj se brzo gubi vrednost ili je zamenjiva, državni tužilac traži bilo koju privremenu meru koja će sprečiti gubitak vrednosti ili nepotrebne troškove održavanja.

7. Privremene mere iz stava 6. ovog člana uključuju, ali nisu ograničeni na:

- 7.1. prodaju specifikovanu imovine po tržišnoj ceni;
- 7.2. mešanje oduzete imovine;
- 7.3. preradu useva ili materijala u finalne proizvode.

8. Upravljanje i prodaja specifikovane imovine, prema ovom članu, sprovodi se u skladu sa relevantnim Zakonom o upravljanju zaplenjenom i oduzetom imovinom.

9. Sredstva od prodaje specifikovane imovine iz ovog člana vode se u skladu sa relevantnim Zakonom o upravljanju zaplenjenom ili oduzetom imovinom, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

Član 263.

Prava okrivljenog i trećeg lica pre izdavanja konačnog naloga zabrane

1. U roku od petnaest (15) dana od prijema zahteva za konačni nalog za zabranu, okrivljeni i treće lice koja tvrdi da ima pravni interes u bilo kojoj specifikovanoj imovini koja je uključena u zahtev za konačnu zabranu može podneti sudu dokaze da:

- 1.1. specifikovana imovina nije identifikovana u zahtevu za konačnu zabranu;
- 1.2. je imovina specifikovana;

1.3.konačna zabrana nije potrebna da bi se sačuvala raspoloživost specifikovane imovine za buduće oduzimanje;

1.4.u slučajevima kada je sredstvo u vlasništvu trećeg lica i nije ukaljan poklon, treće lice dokazuje da:

1.4.1.je sredstvo u vlasništvu trećeg lica; i

1.4.2.da treće lice nije znalo i nije moglo znati da je imovina bila sredstvo.

2.Dokazi navedeni u stavu 1. ovog člana uključuju svaki dokaz ili relevantan dokument.

Član 264.

Izdavanje konačnog naloga za zabranu

1.Za svaku specifikovanu imovinu koja je obuhvaćena zahtevom državnog tužioca za konačni nalog za zabranu, sud izdaje konačni nalog za zabranu i određuje privremene mere za obezbeđenje privremeno zaplenjene imovine, ako državni tužilac artikulisanim dokazima dokaže da:

1.1.je specifikovana imovina identifikovana u zahtevu za konačni nalog za zabranu;

1.2.postoji osnovana sumnja da je imovina specifikovana;

1.3.je konačni nalog za zabranu potreban da bi se sačuvala raspoloživost specifikovane imovine za buduće oduzimanje, uključujući sprečavanje smanjenja vrednosti specifikovane imovine; i

1.4.je državni tužilac postupio u skladu sa članom 261. stav 2. ovog zakonika.

2.Ako okrivljeni ili treće lice dokaže uslove iz člana 263. stav 1. ovog zakonika za bilo koju specifikovanu imovinu navedenu u zahtevu državnog tužioca, sud ne izdaje konačni nalog za zaustavljanje za tu specifikovanu imovinu i specifikovana imovina se oslobađa naloga za privremenu zabranu i vraća se vlasniku kako je određeno u članu 110. stav 13. i u članu 113. ovog zakonika, osim ako:

2.1.specifikovana imovina je potrebna kao dokaz, kako je određeno članom 110. stav 15. ovog zakonika, pri čemu će biti predata policiji radi čuvanja u skladu sa članom 110. ovog zakonika do okončanja krivičnog postupka, a zatim će se uništiti u skladu sa relevantnim članovima radi uništenja dokaza nakon završetka krivičnog postupka; ili

2.2.specifikovana imovina automatski podleže oduzimanju prema članu 276. ovog zakonika.

3.Ako je državni tužilac kao privremenu meru tražio prodaju specifikovane imovine iz člana 262. ovog zakonika, sud mora naložiti prodaju specifične imovine ako je državni tužilac utvrdio potrebu za ovom privremenom merom.

4.Privremeni nalog za zabranu ostaje na snazi sve dok se ne donese odluka suda o zahtevu za konačni nalog o zaustavljanju.

5.Sud odlučuje o zahtevu za konačni nalog zabrane u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja zahteva.

6.Sud dostavlja konačni nalog zabrane Agenciji za upravljanje zaplenjenom i oduzetom imovinom, koja će je izvršiti u roku od petnaest (15) dana od dana dostavljanja naloga.

Član 265.

Konačni nalog zabrane

1.Konačni nalog zabrane:

- 1.1.opisuje specifikovanu imovinu koja je uključena u konačni nalog za zabranu;
- 1.2.opisuje artikulisane dokaze koji potkrepljuju osnovanu sumnju predviđenu članom 261. ovog zakonika i neophodnost konačnog naloga za zabranu;
- 1.3.nalaže primaocu naloga da se pridržava uslova naloga;
- 1.4.određuje privremene mere za osiguranje privremeno zaplenjene imovine;
- 1.5.određuje sva lica koja mogu imati interes za specifičnu imovinu;
- 1.6.označava datum i vreme izdavanja naloga;
- 1.7.dostavlja se državnom tužiocu, okrivljenom i trećem licu navedenom u nalogu;
- 1.8.ako je primenljivo, sadrži obrazloženje zašto je zahtev za izdavanje naloga koji se odnosi na određeni deo specifikovane imovine odbijen.

2.Konačni nalog zabrane ima ovo dejstvo:

- 2.1.banku ili finansijsku instituciju koja primi konačni nalog za zabranu, postupa u skladu sa nalogom i odmah sprečava sve aktivnosti bankovnog računa ili druge imovine u banci, kojima se umanjuje iznos novca na bankovnom računu ili smanjuje vrednost imovine opisanom u nalogu;
- 2.2.svaka druga strana koja primi konačni nalog za zabranu postupa u skladu sa uslovima utvrđenim u nalogu.

3.Konačni nalog za zabranu može obuhvatiti specifikovanu imovinu koja se nalazi unutar ili van teritorije Republike Kosova.

4.Konačni nalog zabrane ostaje na snazi do njegove izmene ili stavljanjem van snage bilo kojim drugim sudskim nalogom.

5.U konačnom nalogu za zabranu stoji: „Specifikovana imovina navedena u priloženom konačnom nalogu za zabranu je zabranjena. Zabranjeno je preduzimanje bilo kakvih radnji u vezi sa tim. Ako nameravate da uložite prigovor na nalog za zabranu ove imovine, morate uložiti žalbu u skladu sa relevantnim odredbama zakona“.

Član 266.

Privremeni nalog za zabranu za dodatnu specifikovanu imovinu

1.Nakon izdavanja privremenog naloga za zabranu, državni tužilac može:

- 1.1.u bilo koje vreme tokom istrage i nakon podizanja optužnice, kao i dok presuda ne postane pravosnažna, vršiti nadležnost određenu u članu 260. ovog zakonika za izdavanje dodatnog privremenog naloga zabrane za uključivanje dodatne specifikovane imovine;
- 1.2.u bilo koje vreme nakon pravosnažnosti presude, vrši nadležnost navedeno u članu 260. ovog zakonika za izdavanje privremenog naloga za zabranu za uključivanje

dotatne specifične imovine, koja može biti uvrštena u zahtev državnog tužioca, u skladu sa članom 275. ovog zakonika.

2. Nakon izdavanja dodatnog privremenog naloga za zabranu, važe odredbe čl. 260. - 263. ovog zakonika. Državni tužilac podnosi zahtev za konačni nalog za zabranu u skladu sa članom 261. ovog zakonika.

Član 267.

Konačni nalog zabrane – dodatna specifikovana imovina

Po prijemu zahteva državnog tužioca za dalji konačni nalog zabrane, prema članu 261. ovog zakonika, sud postupa u skladu sa čl. 264. i 265. ovog zakonika.

Član 268.

Razlozi za žalbu za izdavanje ili odbacivanje konačnog naloga zabrane

1. Državni tužilac, okrivljeni i treće lice, navedeni u konačnom nalogu zabrane, mogu podneti žalbu protiv izdavanja ili odbijanja naloga u roku od petnaest (15) dana od dana prijema pismenog naloga.

2. Žalba ne zadržava izvršenje naloga. Odredbe Poglavlja XXI. ovog zakonika shodno se primenjuju.

3. Jedini osnov za žalbu okrivljenog ili trećeg lica u skladu sa stavom 1. ovog člana su:

3.1. državni tužilac nije potkrepio osnovanu sumnju navedenu u članu 260. stav 1. ovog zakonika, ili

3.2. državni tužilac nije opisao neophodnost privremenog naloga za zabranu, kako je navedeno u članu 260. podstav 3.2. ovog zakonika, ili

3.3. u slučaju specifikovane imovine, koja je predmet krivičnog dela, koju poseduje treće lice i nije ukaljan poklon, treće lice je utvrdila da poseduje specifikovano sredstvo i nije znalo ili nije moglo razumno sumnjati da se imovina koristi kao sredstvo.

4. Jedini osnov za žalbu državnog tužioca u skladu sa stavom 1. ovog člana su:

4.1. državni tužilac je dokazao osnovanu sumnju detaljno navedenu u članu 260. stav 1. ovog zakonika;

4.2. državni tužilac je opisao neophodnost naloga za privremenu zabranu, kako je navedeno u članu 260. podstav 3.2. ovog zakonika, ili

4.3. u slučaju specifikovane imovine koja je predmet krivičnog dela u vlasništvu trećeg lica i nije umrljan poklon, treća stranka nije utvrdila da poseduje specifikovano sredstvo i nije znalo ili nije moglo razumno sumnjati da će se imovina koristiti kao sredstvo krivičnog dela.

Član 269.

Oduzimanje

1. Nakon osude okrivljenog za krivično delo, sud oduzima svu specifikovanu imovinu detaljno navedenu u optužnici ili obaveštenjem na osnovu člana 278. stav 5. ovog zakonika.

2. Ako neka specifikovana imovina, u potpunosti ili delimično, iz bilo kog razloga nije dostupna za oduzimanje, sud određuje novčanu vrednost te specifikovane imovine i postupa u skladu sa

odredbama člana 273. ovog zakonika.

3. Novčana vrednost specifikovane imovine je najveća vrednost koja je utvrđena ili u vreme kazne ili kada je prvi put pribavljeno od okrivljenog ili trećeg lica.

Član 270. Oduzimanje sredstva

1. Pre nego što sud može naložiti oduzimanje imovine koja je bila sredstvo, državni tužilac u glavnom pretresu dokazuje da je imovina bila sredstvo krivičnog dela za koje je optuženi osuđen.

2. Ako imovina koja je sredstvo pripada trećem licu, imovina se oduzima ukoliko je:

2.1. imovina bila ukaljan poklon; ili

2.2. treće lice znalo ili je moglo razumno posumnjati da je ta imovina korišćena kao sredstvo.

Član 271. Oduzimanje imovinske koristi

Pre nego što sud može naložiti oduzimanje imovine, koja predstavlja imovinsku korist, državni tužilac će dokazati na glavnom pretresu da je imovinska korist proistekla iz krivičnog dela za koji je optuženi osuđen.

Član 272. Oduzimanje ukaljanog poklona

1. Pre nego što sud naloži oduzimanje imovine, koja je ukaljani poklon, državni tužilac će na glavnom pretresu dokazati da je imovina ukaljani poklon.

2. Prilikom utvrđivanja da li je imovina ukaljani poklon, sud može uzeti u obzir sve dokaze koje je podneo državni tužilac, okrivljeni i treće lice u vezi sa tržišnom vrednošću imovine.

Član 273. Zamena vrednosti imovine

1. Bez obzira na odredbe člana 92. Krivičnog zakonika, ako je sud utvrdio da je okrivljeni stekao imovinsku korist od krivičnog dela ili je podario ukaljan poklon i ako imovinska korist ili ukaljan poklon u celosti ili delimično nije dostupan za oduzimanje iz bilo kog razloga, sud oduzima bilo koju drugu imovinu okrivljenog ili trećeg lica do novčane vrednosti imovinske koristi ili ukaljanog poklona, opisanog u skladu sa članom 269. ovog zakonika bez obzira što ova druga imovina nije opisana u optužnici na osnovu člana 235. podstav 1.9. ovog zakonika ili u obaveštenju na osnovu člana 278. stav 5. ovog zakonika.

2. Državni tužilac podnosi sudu dokaze o dodatnoj imovini okrivljenog ili trećeg lica koja je na raspolaganju za oduzimanje, kao imovina za zamenu vrednosti.

3. Imovina za zamenu vrednosti uključuje imovinu zakonitog ili nezakonitog porekla.

4. Ako sud obavesti okrivljenog ili treće lice da namerava da oduzme imovinu za zamenu vrednosti, okrivljeni ili treće lice može platiti sudu iznos za zamenu vrednosti.

5. Ako okrivljeni ili treće lice poštuju stav 4. ovog člana, sud neće oduzeti imovinu za zamenu vrednosti.

Član 274.**Postupak oduzimanja tokom glavnog pretresa**

1. Državni tužilac, okrivljeni i treće lice koji pretenduju pravni interes nad specifikovanom imovinom, imaće priliku da na glavnom pretresu:

1.1. podnesu podneske i dostave dokaze sudu;

1.2. ispitaju svedoke i dostave dokaze koji podržavaju ili osporavaju neki zahtev, koja se može podneti u skladu sa ovim Poglavljem; i

1.3. podneti sudu dokaze od strane kvalifikovanog finansijskog veštaka u vezi sa faktičkim činjenicama koje sud mora doneti prema ovom Poglavlju.

2. Presuda sadrži obrazloženje o tome da li je državni tužilac dokazao da je svaka imovina navedena u optužnici ili u obaveštenju u skladu sa članom 278. stav 5. ovog zakonika, specifikovana imovina koja je predmet oduzimanja.

3. Ako je sud odredio na osnovu člana 273. ovog zakonika, presuda takođe sadrži i obrazloženje o tome da li je dokazano da:

3.1. specifikovana imovina u potpunosti ili delimično nije dostupna za oduzimanje u potpunosti ili delimično iz bilo kog razloga; i

3.2. okrivljeni i/ili treće lice imaju drugu imovinu čija je vrednost jednaka iznosu novčane vrednosti utvrđene članom 269. ovog zakonika.

4. Svaki predmet specifikovane imovine opisan u optužnici ili u obaveštenju u skladu sa članom 278. stav 5. ovog zakonika koja podleže oduzimanju, razmatra se odvojeno u sudskoj presudi.

5. Za utvrđivanje neke faktičke činjenice pokrenute u ovom Poglavlju, sud može odrediti veštake.

Član 275.**Oduzimanje dodatne imovine po pravosnažnosti presude**

1. Ovaj član se primenjuje ako su ispunjeni sledeći uslovi:

1.1. sud je osudio okrivljenog za krivično delo;

1.2. sud je utvrdio da je okrivljeni dobio imovinsku korist od krivičnog dela ili je dao ukaljan poklon;

1.3. imovinska korist ili ukaljani poklon, u potpunosti ili delimično, iz bilo kojeg razloga nije dostupan za oduzimanje.

2. Ako su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, državni tužilac može u bilo koje vreme nakon pravosnažnosti presude zatražiti od suda, koji je doneo pravosnažnu presudu oduzimanje bilo koje dodatne imovine okrivljenog ili trećeg lica do novčane vrednosti imovinske koristi ili ukaljanog poklona utvrđenog od strane suda prema članu 269. ovog zakonika.

Član 276.**Imovina koja automatski podleže oduzimanju**

1. Imovina koja je sama po sebi opasna ili nezakonita podleže oduzimanju, u bilo kojoj fazi postupka od strane nadležnog sudije, bez obzira na krivicu ili nevinost okrivljenog i bez obzira da li je državni tužilac preduzeo bilo kakvu radnju za oduzimanje imovine. Posednik, korisnik ili

okrivljeni nemaju pravo žalbe.

2.Imovina iz stava 1. ovog člana sadrži:

2.1.oružje koje je stvoreno ili upotrebjeno krivičnim delom prema čl. 364. – 369. Krivičnog zakonika;

2.2.hemikalije, predmete, supstance, opremu ili oružje koje je stvoreno ili upotrebjeno krivičnim delom, prema čl. 114, 115, 117, 118, 120, 121, 122, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 136, 138, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 152, 153, 155, 157, 166, 167, 168, 169. ili 170. Krivičnog zakonika;

2.3.hemikalije ili supstance koje su stvorene ili korišćene u krivičnom delu prema čl. 256, 257, 258, 259, 260, 263, 264, 334, 338, 339, 341, 344, 345. ili 346. Krivičnog zakonika, kao i životinje, usevi, hrana ili voda zagađena krivičnim delom;

2.4.hemikalije, fabrike, laboratorijska oprema ili supstance koje su stvorene ili korišćene u krivičnom delu prema čl. 267. – 274. Krivičnog zakonika;

2.5.falsifikovani novac ili predmeti koji su stvoreni ili korišćeni krivičnim delom iz čl. 286, 287, 295. ili 297. Krivičnog zakonika;

2.6.stvari koje nisu u pravnom prometu odnosno stvari koje u skladu sa zakonom ne mogu biti u pravnom prometu.

3.U bilo kojoj fazi krivičnog postupka po službenoj dužnosti ili na predlog državnog tužioca, nadležni sudija donosi odluku o oduzimanju imovine predviđene u ovom članu.

4.Za predmete navedene u stavu 2. ovog člana koji su neophodni za korišćenje kao dokaz na glavnom pretresu, predmet se uništava ili na neki drugi način obezbeđuje ali fotografije, laboratorijska ispitivanja ili izveštaj veštaka služe kao prihvatljiv dokaz o postojanju, identitetu i sastavu sredstva suštinski opasnih. Za predmete iz stava 2. podstavovi 2.2, 2.3, 2.4. i 2.5. ovog člana čuva se mali uzorak kada je to moguće.

5.Policija će obavestiti državnog tužioca o radnjama preduzetim u skladu sa stavom 4. ovog člana u roku od dvadeset četiri (24) časa.

Član 277.

Obrazložena naredba za oduzimanje imovine

1.Presuda sadrži obrazloženu naredbu kojim se određuje da li se mora oduzeti svaki predmet navedene imovine opisan u optužnici u skladu sa članom 235. stav 1. podstav 1.9. ovog zakonika ili u obaveštenju prema članu 278. stav 5. ovog zakonika.

2.Svaka zgrada, nepokretna imovina, pokretna imovina ili imovina opisana u optužnici u skladu sa članom 235. stav 1. podstav 1.9. ovog zakonika ili u obaveštenju na osnovu člana 278. stav 5. ovog zakonika razmatra se posebno u nalogu iz stava 1. ovog člana.

3.Ako je sudija pojedinac ili pretresno veće naloži oduzimanje imovine za zamenu vrednosti, u skladu sa članom 273. ovog zakonika, navešće obrazloženje za svaku stvar te imovine.

4.Državni tužilac može tražiti da se specifikovana imovina proda ili likvidira. Sredstva prikupljena od prodaje ili likvidacije koriste se u skladu sa stavom 6. ovog člana.

5.Prodaja oduzete specifikovane imovine vrši se u skladu sa Zakonom o Agenciji za upravljanje zaplenjenom ili oduzetom imovinom.

6. Državni tužilac može tražiti da se specifikovana imovina zadrži za potrebe Vlade Kosova.

7. Ako se sredstva oduzimaju neposredno ili putem stava 3. ovog člana, državni tužilac, oštećeni, žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve mogu tražiti da se sredstva koriste za nadoknadu oštećenog. Preostala sredstva prenose se u državni budžet.

8. Naredba iz stava 1. ovog člana daje uputstava Agenciji za upravljanje zaplenjenom ili oduzetom imovinom da specifikovanu imovinu proda, likvidira ili zadrži. Ako se podnese zahtev iz stava 7. ovog člana, sud može narediti nadoknadu oštećenom. Sudija pojedinac ili pretresno veće mogu odrediti dodatne uslove u vezi sa korišćenjem imovine, ako imovinu zadrži Vlada.

9. Agencija za upravljanje zaplenjenom ili oduzetom imovinom izvršava naredbu u roku od deset (10) dana od dana izdavanja.

Član 278. Istraga o oduzimanju

1. Ako državni tužilac ima osnovanu sumnju da se može podneti zahtev za oduzimanje, državni tužilac može pokrenuti istragu o oduzimanju:

1.1. u bilo kojoj fazi krivične istrage;

1.2. nakon podnošenja optužnice;

1.3. pre glavnog pretresa;

1.4. tokom glavnog pretresa; i

1.5. nakon završetka glavnog pretresa, ako se podnosi zahtev na osnovu člana 275. ovog zakonika.

2. Istraga o oduzimanju je istraga u vezi sa specifikovanim imovinom koja može biti predmet zahteva za oduzimanje u skladu sa članom 269. ovog zakonika.

3. U smislu st. 1. i 2. ovog člana, državni tužilac može koristiti sve nadležnosti i istražne radnje navedene u ovom zakoniku za predistražnu i istražnu fazu.

4. Nadležni osnovni sud imenuje sudiju za istražni postupak oduzimanja, ako ovaj zakonik traži da sud donese odluku.

5. Ako istragom o oduzimanju dođe do otkrivanja nove specifikovane imovine koja nije bila poznata u vreme podnošenja optužnice, državni tužilac će pismeno obavestiti sud i strane u postupku.

Član 279. Nalog za otkrivanje informacija

1. Državni tužilac može podneti zahtev za izdavanje naloga za otkrivanje informacija u sklopu istrage o oduzimanju.

2. Nalog za otkrivanje informacija državnom tužiocu daje ovlašćenje da svakom licu za koje postoji osnovana sumnja da postoje relevantne informacije za istragu o oduzimanju, da pismeno obavesti u kome se od njega traži da preduzme bilo koju ili sve od sledećih radnji:

2.1. da odgovara na pitanja, odmah ili u vreme koje je naznačeno u obaveštenju na određenom mestu;

- 2.2. da informaciju specifikovanu u obaveštenju, u navedenom roku i načinu;
- 2.3. obezbeđuju dokumente ili dokumente specifičnog opisa u obaveštenju, ili u određeno vreme, ili u isto vreme i na određeni način.
3. Relevantne informacije su informacije, bez obzira da li se nalaze u jednom dokumentu u vezi sa kojima državni tužilac ima osnovanu sumnju da je relevantan za istragu o oduzimanju.
4. U zahtevu za nalogom za otkrivanje informacija, između ostalog, mora se navesti da:
- 4.1. lice navedeno u zahtevu podvrgnuto je istrazi o oduzimanju, koju sprovodi državni tužilac;
- 4.2. nalog je potreban za potrebe istrage; i
- 4.3. informacija koja se može obezbediti u skladu sa kriterijumima koji su utvrđeni ovim nalogom verovatno će biti od značajne vrednosti, bile same po sebi ili ne za istragu u svrhu koje se traži nalog.
5. Nalog za otkrivanje informacija ne daje pravo da se od lica traži da odgovori na povlašćena pitanja, da pruži neku povlašćenu informaciju ili da napravi neki povlašćeni dokument, osim što se od advokata može tražiti ime i adresa jednog od njegovog klijenta. Povlašćeno pitanje je pitanje na koje lice ima pravo da odbije da odgovori, zbog pravnog profesionalnog povlašćenja u sudskim postupcima.
6. Povlašćena informacija je svaka informacija koju lice ima pravo da odbije da pruži na osnovu pravnog profesionalnog povlašćenja u sudskim postupcima, kako je definisano ovim zakonikom.
7. Povlašćeni materijal je svaki materijal koji lice ima pravo da odbije da pruži na osnovu pravnog profesionalnog povlašćenja u sudskom postupku.
8. Državni tužilac može dobiti primerke svih pribavljenih dokumenata u skladu sa kriterijumom za njihovo pribavljanje koji se određuje nalogom za otkrivanje informacija.
9. Dokumenti, obezbeđeni na ovaj način, mogu se držati sve dok je potrebno da se zadrže, za razliku od njihovih primeraka u vezi sa istragom o oduzimanju u svrhe za koje je izdata naredba.
10. Ako državni tužilac ima opravdane razloge da veruje da bi dokumenti bili podneseni u svrhu bilo kog pravnog postupka i da bi dokumenti inače bili nedostupni za te svrhe, takvi dokumenti mogu se zadržati do okončanja postupka.
11. Zahtev za izdavanje naloga za otkrivanje informacija podnosi se ex parte sudiji, u pismenoj formi i bez ročišta.
12. Primerak naloga suda za otkrivanje informacije dostavlja se okrivljenom i svakoj strani navedenoj u nalogu.
13. Zahtev za poništenje ili izmenu naloga za otkrivanje informacije može se podneti sudu od strae državnog tužioca ili bilo kog lica navedenog u nalogu.
14. Sudija može poništiti ili izmeniti nalog.

POGLAVLJE XIX. GLAVNI PRETRES

Potpoglavlje I. – Priprema za glavni pretres

Član 280. Zakazivanje glavnog pretresa

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, nalogom određuju dan, vreme i mesto glavnog pretresa u skladu sa članom 249. ovog zakonika.

2. Ako sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća utvrdi da glavni pretres ne može biti održan u roku određenom u stavu 1. ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća donosi rešenje o odlaganju glavnog pretresa do prvog mogućeg datuma.

Član 281. Mesto održavanja glavnog pretresa

1. Glavni pretres održava se u sedištu suda i u zgradi suda.

2. Ukoliko prostorije zgrade suda nisu pogodne za održavanje glavnog pretresa zbog nedostatka prostora ili iz drugih opravdanih razloga, predsednik suda može odrediti da se glavni pretres održi u nekoj drugoj zgradi.

3. Izuzetno, ako se glavni pretres ne može održati u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana, usled prirodnih katastrofa, epidemije ili drugih objektivnih okolnosti, Sudski savet Kosova može doneti odluku kojom se dozvoljava održavanje glavnih pretresa posredstvom virtuelnih platformi, koje omogućavaju sliku i zvuk.

4. Kada Sudski savet Kosova donese odluku o dozvoljavanju održavanja glavnih pretresa posredstvom virtuelnih platformi, sud će obavestiti stranke o vremenu održavanja glavnog pretresa. Obaveštenje se daje putem elektronske pošte ili telefona. Za takvo obaveštenje sudija vodi službenu belešku.

5. Prilikom donošenja odluke o održavanju glavnog pretresa putem virtuelnih platformi, sud ima u vidu mišljenje stranke. Ako se stranka protivi održavanju glavnog pretresa putem virtuelnih platformi, sud donosi odluku rešenjem.

6. Za vreme održavanja glavnog pretresa putem virtuelnih platformi, prisutni su u svojim kancelarijama sudija pojedinac ili pretresno veće, državni tužilac i branilac. Okrivljeni, oštećeni ili žrtva, punomoćnik ili branilac žrtve, svedoci i drugi učesnici učestvuju sa mesta koje su oni izabrali. Izuzetno, ako državni tužilac ili branilac nisu u mogućnosti da fizički prisustvuju u svojim kancelarijama iz objektivnih razloga, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može im dozvoliti da učestvuju sa nekog drugog mesta. Ništa u ovom stavu ne sprečava branioca i okrivljenog da budu fizički prisutni na istom mestu.

7. Ukoliko se okrivljeni nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne, odgovarajući kazneno-popravna ustanova mu omogućuje virtuelni pristup. Ukoliko branilac traži i kada to okolnosti dozvoljavaju, kazneno-popravna ustanova mu dozvoljava da bude prisutan zajedno sa okrivljenim.

8. Ako nisu prisutni na istom mestu, okrivljeni i njegov branilac imaju pravo da se konsultuju putem virtuelnih platformi, a sud im omogućava privatnu i tajnu komunikaciju putem tehnoloških sredstava koje su oni odabrali.

9. Odredbe st. 3. do 8 ovog člana važe za sva sudska ročišta u osnovnim sudovima, Apelacionom sudu i Vrhovnom sudu.

10. Sud omogućava virtuelni pristup javnosti i medijima u skladu sa odredbama ovog zakonika.

11. Odredbe koje uređuju održavanje glavnog pretresa kao i procesna prava i mere zaštite predviđene ovim zakonikom, shodno se primenjuju i na ročište koje se održava pomoću virtuelnih platformi.

Član 282.

Lica koja se pozivaju na glavni pretres

1. Na glavni pretres pozivaju se optuženi i njegov branilac, državni tužilac, oštećeni ili žrtva i branilac žrtava ili punomoćnik žrtve kao i prevodilac. Svedoci i veštaci koje je državni tužilac predložio u optužnici i od strane optuženog prema članu 250. ovog zakonika takođe se pozivaju na glavni pretres.

2. U pogledu sadržine poziva za optuženog i svedoke primeniće se član 172. ovog zakonika. Kad odbrana nije obavezna, optuženi će se u pozivu poučiti da ima pravo na branioca, ali glavni pretres se ne može odložiti zbog toga što branilac nije prisutan ili zbog toga što je optuženi angažovao branioca.

3. Optuženom se dostavlja poziv najkasnije osam (8) dana pre datuma koji je zakazan za održavanje glavnog pretresa da, kako bi imao dovoljno vremena za pripremu odbrane. Na zahtev optuženog ili državnog tužioca ali uz saglasnost optuženog, ovaj rok se može skratiti.

4. Sud će u pozivu obavestiti oštećenog koji se ne poziva kao svedok da će se glavni pretres održati bez njegovog prisustva i da će se njegova izjava o imovinskom pravnom zahtevu pročitati.

5. Optuženi, svedok i veštak upozoriće se na posledice nedolaska na glavni pretres.

6. Na zahtev Narodnog advokata, Narodni advokat će se takođe obavestiti o glavnom pretresu radi praćenja krivičnog postupka u granicama svojih ovlašćenja.

Član 283.

Zahtevi nakon zakazivanja glavnog pretresa

1. Stranke, branilac i branilac žrtava ili punomoćnik žrtve i nakon zakazivanja glavnog pretresa mogu tražiti da se pozovu novi svedoci i veštaci ili pribave novi dokazi. Zahtev stranaka mora biti obrazložen i da su u njemu navedene činjenice koje se moraju dokazati i kojim predloženim dokazima.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća usvaja zahtev iz stava 1. ovog člana ako novi svedok, novi veštak ili novi dokazi nisu bili poznati u vreme potvrđivanja optužnice ili nije u značajnoj meri ponovila svedoka, veštaka ili drugog dokaza i pravo okrivljenog na pravično suđenje može biti oštećena odbijanjem zahteva

3. Ako sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća rešenjem odbije zahtev za pribavljanje novih dokaza, protiv tog rešenja se može uložiti žalba, u roku od četrdeset osam (48) časa od njenog prijema.

4. Stranke i branioci se obaveštavaju o odluci kojom se naređuje pribavljanje novih dokaza pre početka glavnog pretresa.

Član 284.

Dopunske sudije

Ako se predviđa da će glavni pretres duže trajati, predsednik pretresnog veća može tražiti od

predsednika suda da odredi jednog sudiju da prisustvuje glavnom pretresu kako bi zamenio članove pretresnog veća u slučaju nemogućnosti prisustva. Ovaj sudija se zove dopunski sudija.

Član 285.

Saslušanje svedoka ili veštaka van sudnice

1. Kada svedok ili veštak koji su pozvani na glavni pretres ne može prisustvovati zbog hronične bolesti ili drugih smetnji takav svedok ili veštak može biti saslušan na mestu gde boravi, osim ako je takav svedok ili veštak saslušan tokom posebne istražne mogućnosti.

2. Stranke, branilac i oštećeni obaveštavaju se o vremenu i mestu saslušanja ako je to moguće s obzirom na hitnost postupka. Ako je optuženi u pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlučuje o tome da li je njegovo prisustvo tokom saslušanja neophodno, s tim da se obezbedi prisustvo branioca okrivljenog. Kad su stranke, branilac i branilac žrtava ili punomoćnik žrtve prisutni, oni uživaju prava iz člana 147. ovog zakonika.

Član 286.

Odlaganje glavnog pretresa

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, iz važnih razloga, a na predlog stranaka, branioca, branioca žrtava, punomoćnika žrtve ili po službenoj dužnosti može odložiti održavanje glavnog pretresa.

2. Ako sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odloži dan održavanja glavnog pretresa, iz stava 1. ovog člana, on može zakazati povremene pretrese radi razmatranja stanja predmeta, nerešenih pitanja i obezbeđenja blagovremenog izbora predmeta ili zakazivanja glavnog pretresa.

Član 287.

Povlačenje optužnice pre početka glavnog pretresa

1. Državni tužilac može povući optužnicu pre početka glavnog pretresa, ukoliko podnose obaveštenje o povlačenju optužnice. U tom slučaju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, rešenjem odbacuje optužnicu i obustavlja krivični postupak.

2. Povučenu optužnicu državni tužilac ne može ponovo da podigne.

Potpoglavlje II. – Javni karakter glavnog pretresa

Član 288.

Javnost glavnog pretresa

1. Glavni pretres je javan, osim ako ovim zakonikom nije drugačije predviđeno.

2. Lica koja prisustvuju glavnom pretresu ne smeju nositi oružje ili opasne predmete, osim službenika popravne službe i policijskih službenika koji čuvaju optuženog, koji mogu biti naoružani.

Član 289.

Zatvorena ročišta u toku glavnog pretresa

1. Od početka do kraja glavnog pretresa, sudija pojedinac ili pretresno veće, na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti ali uvek nakon saslušanja stranaka, mogu isključiti javnost tokom cele ili dela glavnog pretresa radi:

- 1.1.čuvanja nacionalne bezbednost i službene tajne, koja je zaštićena zakonom;
- 1.2.zaštite interesa dece;
- 1.3.očuvanja reda i poštovanje zakona; ili
- 1.4.zaštite oštećenih, svedoka saradnika ili svedoka, kako je predviđeno u Poglavlje XIII. ovog zakonika.

2.Zatvaranje postupka prema gore navedenim podstavovima 1.3. i 1.4. ovog člana, narediće se samo u slučajevima isključenja jednog ili više pojedinaca iz sudske sale, koje nije dovoljno da zadovolji traženu svrhu.

3.U svakom trenutku od početka do završetka glavnog pretresa sudija pojedinac ili pretresno veće mogu zatvoriti ročište za javnost u celini ili delimično, ako je potrebno da se:

- 3.1.sačuva poverljivost informacija koje bi bile ugrožene od javnosti;
- 3.2.zaštiti lični ili porodični život optuženog, oštećenog ili drugih učesnika u postupku;
- 3.3.u slučajevima predviđenim članom 337. ovog zakonika.

4.Zatvaranje postupka prema podstavovima 1.3, 3.1. i 3.2. ovog člana može se narediti samo kada je interes zatvaranja znatno veći od javnog interesa za otvorene procese.

Član 290.

Lica koja se ne isključuju iz glavnog pretresa i čuvanja poverljivosti

1.Isključenje javnosti se primenjuje na stranke, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve i branioca, osim u slučajevima predviđenim u čl. 297, 303. i 337. ovog zakonika, i u skladu sa odredbama o zaštiti oštećenih, svedoka ili svedoka saradnika, kako je predviđeno u Poglavlju XIII. ovog zakonika.

2.Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može dozvoliti određenim zvaničnicima, akademikima, javnim ličnostima, a na zahtev optuženog i supružnika ili vanbračnog supružnika, kao i njegovih srodnika da prisustvuju glavnom pretresu na kome je javnost isključena.

3.Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upozoravaju lica koja prisustvuju zatvorenom glavnom pretresu da su dužna da čuvaju tajnost informacija, koje su saznali tokom glavnog pretresa i da otkrivanje takvih informacija predstavlja krivično delo.

Član 291.

Rešenje o isključenju javnosti

1.O održavanju zatvorenog glavnog pretresa odlučuje sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća rešenjem, koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.

2.Rešenje o održavanju zatvorenog ročišta može se osporiti samo žalbom na presudu.

Potpoglavlje III. – Vođenje glavnog pretresa

Član 292.

Stalno prisustvo i ostale obaveze sudije pojedinca na glavnom pretresu

1.Sudija pojedinac i zapisničar moraju stalno biti prisutni na glavnom pretresu koji se vodi pred

sudijom pojedinca.

2. Sudija pojedinac dužan je da utvrdi da li je sud sastavljen u skladu sa zakonom i ako postoje razlozi za izuzeće zapisničara.

Član 293.

Stalno prisustvo i ostale obaveze predsednika pretresnog veća na glavnom pretresu

1. Predsednik pretresnog veća, članovi pretresnog veća, zapisničar i određeni sudija zamenik moraju neprekidno biti na glavnom pretresu koji se pred pretresnim većem.

2. Predsednik pretresnog veća je dužan da utvrdi da li je pretresno veće sastavljeno u skladu sa zakonom i ako postoje razlozi za izuzeće člana pretresnog veća ili zapisničara.

Član 294.

Predsedavanje glavnim pretresom sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća vodi glavni pretres i poziva stranke, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve, branioca i veštaka da iznesu svoje dokaze ili postavljaju pitanja.

2. Članovi pretresnog veća mogu postavljati pitanja bilo kom svedoku ili veštaku.

3. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća dužan je da vodi računa o sveobuhvatnom i pravičnom saslušanju predmeta u skladu sa upravljanjem dokazima u skladu sa ovim zakonikom.

4. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća obezbeđuje da se dokazi pribave u skladu sa Poglavljem XVII. ovog zakonika.

5. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlučuje o predlozima stranaka.

6. Rešenja sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća uvek se objavljuju i unose u zapisnik glavnog pretresa sa kratkim objašnjenjem.

Član 295.

Redosled razmatranja dokaza na glavnom pretresu

Glavni pretres se vodi u skladu sa pravilima koja su predviđena ovim zakonikom. Međutim, iz opravdanih razloga, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća mogu promeniti uobičajeni redosled razmatranja dokaza, naročito zbog broja optuženih, broja krivičnih dela ili obima dokaznog materijala.

Član 296.

Održavanje reda i medije u sudnici

1. Stranke i drugi učesnici moraju da ustanu svaki put kada sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uđe i izađe iz sudnice. U suprotnom, sud može izreći mere za održavanje reda u sudnici kako je predviđeno članom 297. ovog zakonika.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća dužan je da se stara o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda. On odmah nakon otvaranja ročišta upozorava prisutne na glavnom pretresu da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća mogu narediti lični pretres lica koja prisustvuju glavnom pretresu.

3. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može udaljiti javnost sa glavnog pretresa, ako se merama za održavanje reda, predviđenim u ovom Zakoniku, ne može obezbediti neometano održavanje glavnog pretresa.

4. Stranke i branioci mogu snimiti zvuk glavnog pretresa, koji je otvoren samo za potrebe proceduralnih prava i njihovog učešća u krivičnom postupku. Evidentirani lični podaci okrivljenog, oštećenog ili svedoka su poverljivi i mogu se koristiti samo u toku krivičnog postupka. Preslušavanje audio snimaka prema ovom stavu nije dozvoljen svedoku.

5. Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, obrazloženim rešenjem u pisanom obliku to ne ograniči, pored zvaničnog snimanja, glavnog pretresa, dozvoljena su i fotografisanja, video snimanja, televizijska snimanja i druga snimanja.

6. Kada je snimanje, glavnog pretresa dozvoljeno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, iz opravdanih razloga, može zabraniti snimanje posebnih delova

Član 297.

Narušavanje reda i nepoštovanje sudskih naloga

1. Kad optuženi, branilac, oštećeni, branilac žrtava, punomoćnik žrtve, svedok, veštak, prevodilac ili drugo lice koje prisustvuje glavnom pretresu narušava red ili ne postupa po naređenjima sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća za održavanje reda, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ga opominje. Ako upozorenje bude bezuspešno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može narediti da se optuženi izbacuje iz sudnice, a ostala lica ne samo da ih može udaljiti, već ih može kazniti novčanom kaznom do hiljadu (1.000) evra.

2. Po nalogu sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća, optuženi može biti privremeno udaljen iz sudnice ali ako je on saslušan na glavnom pretresu, onda može biti udaljen do kraja razmatranja dokaza. Pre završetka dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća poziva optuženog i obaveštava ga o toku glavnog pretresa. Ukoliko optuženi nastavi sa narušavanjem reda i dostojanstva suda, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može ga ponovo udaljiti sa pretresa. U tom slučaju, ročište se završava bez prisustva optuženog, a presudu će mu saopštiti sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća u prisustvu zapisničara. Ukoliko je okrivljeni udaljen i ne zastupa ga advokat, onda mu sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća određuje advokata po službenoj dužnosti, sve dok mu nadležni sudija dozvoli da se vrati u sudnicu.

3. Ako branilac i posle kazne nastavi da narušava red, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća istog udaljava sa glavnog pretresa i u tom slučaju zatražiće od stranke da angažuje drugog branioca. Ako optuženi ne može odmah da angažuje drugog branioca ili ako ga sud ne može kasnije odrediti, a da ne ošteti odbranu, glavni pretres se prekida ili odlaže. Protiv rešenja o udaljavanju branioca okrivljeni može izjaviti žalbu u roku od tri (3) dana. Apelacioni sud odlučuje o žalbi u roku od tri (3) dana.

4. Ukoliko državni tužilac narušava red, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća o tome obaveštava starešinu državnog tužioca. Takođe, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može obustaviti glavni pretres i od nadzornika državnog tužioca traži da za ovaj predmet odredi drugog državnog tužioca.

5. Kad sud zbog narušavanja reda udalji iz sudnice ili kazni novčanom kaznom člana Advokatske komore ili advokata pripravnika, o tome obaveštava Advokatsku komoru.

Član 298.

Žalbe protiv rešenja na glavnom pretresu

1. Protiv rešenja o kazni dozvoljena je žalba i sudija pojedinac ili pretresno veće može opozvati to rešenje.

2. Ako sudija pojedinac ili pretresno veće ne opozove rešenje o kazni, o žalbi odlučuje Apelacioni sud. Odredbe koje regulišu žalbu protiv rešenja shodno se primenjuju na žalbu iz ovog stava.

3. Protiv rešenja u vezi održavanja reda i vođenja glavnog pretresa nije dozvoljena žalba, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

Član 299. **Krivična dela izvršena na glavnom pretresu**

1. Kad optuženi izvrši krivično delo na glavni pretres primenjuju se odredbe iz člana 349. ovog zakonika.

2. Kad lice, osim optuženog, izvrši krivično delo na glavnom pretresu, sudija pojedinac ili pretresno veće, na osnovu usmene optužbe državnog tužioca, može prekinuti glavni pretres i odmah presudi izvršeno krivično delo ili razmatrati nakon završetka glavnog pretresa,

3. Ukoliko postoji osnovana sumnja da je svedok ili veštak dao lažan iskaz na glavnom pretresu, takvo krivično delo se neće odmah suditi. U tom slučaju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može narediti da se za svedočenje svedoka ili veštaka sastavi poseban zapisnik, koji se dostavlja državnom tužiocu.

4. Ukoliko nije moguće da se počiniocu krivičnog dela, koji se goni po službenoj dužnosti, odmah suditi, obaveštava se državni tužilac koji je nadležan za preduzimanje daljih radnji.

Potpoglavlje IV. – Preduslovi za održavanje glavnog pretresa

Član 300. **Otvaranje pretresa**

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća otvara pretres, objavljuje predmet za suđenje na glavnom pretresu i sastav pretresnog veća, ukoliko ročište vodi da li su došla sva pozvana lica, a ako nisu došla, proverava da li su uručeni pozivi i da li su svoj izostanak opravdali.

Član 301. **Nedolazak državnog tužioca na glavni pretres**

Kad državni tužilac ne dođe na glavni pretres, koji je zakazan na osnovu optužnice koju je podneo državni tužilac, glavni pretres se odlaže i o tome sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća obaveštava glavnog državnog tužioca.

Član 302. **Nedolazak optuženog na glavni pretres**

1. Ne dovodeći u pitanje član 303. ovog zakonika, ukoliko se uredno pozvani optuženi ne pojavi na glavnom pretresu i ne opravda svoj izostanak, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, izdaje naredbu za hapšenje, u skladu sa članom 173. ovog zakonika. Ukoliko se osuđeni ne može odmah privesti, sudija pojedinac ili pretresno veće odlaže glavni pretres i nalaže prinudno privođenje optuženog na sledeće ročište ili u suprotnom donosi rešenje o obustavljanju krivičnog postupka, dok se optuženi ne dovede pred sud. Ukoliko optuženi opravda izostanak pre privođenja, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća obustavlja krivični postupak. Glavni pretres se obnavlja kada se optuženi dovede na sud.

2. Kada je jasno da uredno pozvani optuženi izbegava da se pojavi na glavni pretres i ne postoji osnov za njegovo pritvaranje, iz člana 184. ovog zakonika, sudija pojedinac ili pretresno veće može odrediti pritvor radi obezbeđenja prisustva optuženog na glavni pretres. Žalba ne obustavlja izvršenje rešenja. Za pritvor koji je određen zbog ovih razloga, odredbe člana 182. do 200. ovog zakonika shodno se primenjuju. Ako se takav pritvor ne ukine ranije, on traje do izricanja presude ali ne duže od jednog (1) meseca.

Član 303.

Suđenje u odsustvu

1. Optuženi prisustvuje:

1.1. pripremnom ročištu; i

1.2. glavnom pretresu.

2. Smatra se da se optuženi odriče prava da prisustvuje glavnom pretresu u sledećim okolnostima:

2.1. ukoliko je prisustvovao pripremnom procesu i kada su ga sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća obavestili o datumu glavnog pretresa u skladu sa čl. 280. i 282. ovog zakonika ili tokom nekog drugog ročišta, a optuženi je obavešten o obavezama da prisustvuje pretresu i da se suđenje može nastaviti ako se optuženi dobrovoljno ne pojavi na suđenju; ili

2.2. ukoliko je prisutan na suđenju ali se kasnije nije pojavio na narednim zasedanjima suda i bio je obavešten o novom datumu suđenja u skladu sa podstavom 2.1. ovog člana.

3. Ukoliko se optuženi ne pojavi pod nekom od okolnosti iz podstava 2.1. ili 2.2. ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća određuje da li je optuženi dobrovoljno odsutan nakon saslušanja opisanog u stavu 4. ovog člana, a optuženog zastupa branilac.

4. Da bi se donela odluka o održavanju ročišta u odsustvu optuženog, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća održaće ročište kako bi se utvrdilo zašto je optuženi odsutan i ocenio svako objašnjenje ili dokaze u vezi s tim da li je optuženi dobrovoljno odlučio da izostane sa suđenja. Prilikom donošenja ove odluke, sudija pojedinac ili sudija predsednik veća posebno će razmotriti da li su uloženi razumni naponi da se optuženi pronađe.

5. Ako sud, u skladu sa stavom 4. ovog člana, utvrdi da je optuženi dobrovoljno odlučio da izostane sa suđenja, prilikom odlučivanja o održavanju suđenja u odsustvu optuženog takođe razmatra da li je ispunjen jedan od sledećih uslova:

5.1. poteškoća odlaganja suđenja, posebno u suđenjima koja uključuju više optuženih;

5.2. teret državnog tužioca da bude na dva suđenja koja uključuju zajedničke dokaze saoptuženih; ili

5.3. ako će kašnjenje svedoke optužbe dovesti u znatnu opasnost ili neprijatnost.

6. U slučaju suđenja održanog u skladu sa stavom 2. ovog člana, sud čini razumne napore da obavesti okrivljenog o presudi. Međutim, ako sud nije u mogućnosti da obavesti okrivljenog zbog njegovog ili njenog izostanka, branilac ima pravo žalbe na presudu u ime okrivljenog u skladu sa članom 383. ovog zakonika. Branilac pri tom mora pokazati da je uzeo u obzir najbolje interese optuženog. Odredbe člana 380. ovog zakonika vezano za rokove shodno se primenjuju.

7. U slučajevima krivičnih dela iz člana 104. Krivičnog zakonika, suđenje u odsustvu može se održati bez ispunjavanja uslova iz ovog člana za prisustvo optuženog, ako su sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uvereni da su uloženi razumni naponi da se optuženi obavesti o suđenju i obezbedi njegovo prisustvo. U ovom slučaju, optuženog kroz krivični postupak zastupa branilac, sve dok presuda ne postane pravosnažna. Čl. 11. i 56. ovog zakonika koji se odnose na obaveznu zaštitu shodno se primenjuju.

8. Razumni naponi u smislu st. 6. i 7. ovog člana obuhvataju postupke u skladu sa čl. 172. i 173.

ovog zakonika i opsežnu informativnu kampanju, koja poziva optuženog da se preda sudskoj nadležnosti. Osim toga, sudski poziv sa optužnicom objavljuje se na veb-stranici Državnog tužioca, suda koji vodi postupak i Službenog lista pozivajući optuženog da se preda. Takva obaveštenja pozvaće svako lice koje raspolaže informacijama o tome gde se nalazi optuženi da ih saopšti policiji.

9. Lice kome se sudi prema stavu 7. ovog člana ima pravo na ponovno bezuslovno suđenje.

Član 304.

Nedolazak branioca na glavni pretres

1. Ako na glavni pretres ne dođe branilac koji je uredno pozvan i ne obavesti sud o razlozima sprečenosti, čim je za ovaj razlog saznao ili ako branilac napusti glavni pretres bez odobrenja sudije pojedinca ili, pretresnog veća, sud odmah traži od optuženog da angažuje drugog branioca. Ako optuženi to ne učini, a određivanje drugog branioca ne može se učiniti bez oštećenja odbrane, glavni pretres se odlaže.

2. U slučajevima iz stava 1. ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća izriče novčanu kaznu od najmanje petsto (500) do hiljadu (1.000) evra.

Član 305.

Nedolazak svedoka ili veštaka na glavnom pretresu

1. Ako uredno pozvani svedok ne dođe na glavni pretres, a svoje odsustvo ne opravda, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća izriče novčanu kaznu do dvesta pedeset (250) evra za svaki njegov nedolazak.

2. Ako uredno pozvani svedok ne dođe na glavni pretres, a svoje odsustvo ne opravda, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, pored izricanja novčane kazne iz stava 1. ovog člana, istovremeno nalaže prinudno dovođenje svedoka, a troškove postupka prinudnog dovođenja stavlja na teret svedoka.

3. Ako je sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća izrekao kaznu iz stava 1. ovog člana i naredio prinudno dovođenje iz stava 2. ovog člana, te ako svedok iznese opravdane razloge za nedolazak po pozivu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća rešenjem može ukinuti izrečenu kaznu i da se svedoku ne nametnu troškovi postupka za prinudno dovođenje.

4. Ako se svedok odazove pozovu za glavni pretres ili biva prinudno doveden, te odbije da svedoči, može se zatvoriti. Zatvor traje dok svedok ne pristane da svedoči ili dok njegovo svedočenje ne postane nepotrebno, ili dok se krivični postupak ne završi, ali ne duže od jednog (1) meseca.

5. Ako uredno pozvani veštak ne dođe na glavni pretres ili ako dođe i odbije da svedoči, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća shodno primenjuje odredbe člana 135. ovog zakonika.

Potpoglavlje V. – Odlaganje i prekidanje glavnog pretresa

Član 306.

Razlozi za odlaganje glavnog pretresa

1. Osim slučajeva propisanih ovim zakonikom, glavni pretres može rešenjem odložiti i sudija pojedinac ili pretresno veće, ako treba pribaviti nove dokaze ili ako se tokom glavnog pretresa utvrdi da je kod optuženog nakon izvršenja krivičnog dela nastupila privremena mentalna nesposobnost ili ako postoje druge smetnje da se glavni pretres uspešno sprovede.

2. Kad god je to moguće, u rešenju se određuje dan i vreme nastavka glavnog pretresa. Istim rešenjem sudija pojedinac ili pretresno veće može narediti prikupljane onih dokaza koji bi vremenom mogli nestati.

3. Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana nije dozvoljena žalba.

Član 307.

Promena sastava pretresnog veća tokom odlaganja

1. Kada je sastav pretresnog veća promenjen, osim u slučajevima koji se mogu ispraviti u skladu sa članom 284. ovog zakonika, glavni pretres, koji je odložen mora početi iznova. Međutim, u tom slučaju, pretresno veće nakon saslušanja stranaka može odlučiti da se svedoci i veštaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, već da se čitaju izjave svedoka i veštaka datih u prethodnom glavnom pretresu ili da se pročita zapisnik o uviđaju.

2. Ukoliko sastav pretresnog veća nije promenjen, glavni pretres se vodi pred istim većem. Predsednik pretresnog veća će ukratko izneti tok prethodnog glavnog pretresa

3. Kada odlaganje traje više od šest (6) meseci ili ako glavnim pretresom predsedava drugi predsednik pretresnog veća, glavni pretres mora početi iznova i svi dokazi se moraju ponovo izvesti. Međutim, u tom slučaju, pretresno nakon saslušanja stranaka može odlučiti da se svedoci i veštaci ne saslušavaju ponovo i da se ne preduzima novi uviđaj, ali da se pročitaju izjave svedoka i veštaka dati u prethodnom glavnom pretresu ili pročita zapisnik o uviđaju.

Član 308.

Prekid glavnog pretresa

1. Osim slučajeva propisanih ovim zakonikom, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može prekinuti glavni pretres radi odmora ili zbog isteka radnog vremena, kako bi se omogućilo da se u kratkom vremenu pribave određeni dokazi za pripremanje optužbe ili odbrane.

2. Prekinuti glavni pretres nastavlja se uvek pred istim sudijom pojedincem ili pretresnim većem.

3. Kada se glavni pretres ne može nastaviti pred istim pretresnim većem, ili ako je prekid trajao više od šest (6) meseci, onda se primenjuju odredbe iz člana 307. ovog zakonika.

Član 309.

Izmena sastava pretresnog veća zbog nedostatka nadležnosti

Kada u toku glavnog pretresa, koji vodi sudija pojedinac, činjenice na koje se zasnivala optužba ukazuju da je za razmatranje dotičnog krivičnog dela nadležno pretresno veće koje čini troje (3) sudija, suđenje se prosleđuje odgovarajućem nadležnom telu u sklopu osnovnog suda i glavni pretres počinje iznova.

Član 310.

Vreme za završetak glavnog pretresa

1. Osim u slučajevima kada sudija pojedinac ili pretresno veće odloži glavni pretres iz člana 306. ovog zakonika, glavni pretres treba da se završi u sledećim vremenskim rokovima:

1.1. ako glavni pretres vodi sudija pojedinac, isti se mora završiti u roku od devedeset (90) dana, osim ako sudija pojedinac donose obrazloženu odluku o produženju roka glavnog pretresa iz nekog od razloga iz stava 2. ovog člana;

1.2. ako glavni pretres vodi pretresno veće, isti se mora završiti u roku od sto dvadeset (120) dana, osim ako pretresno veće donose obrazloženo rešenje o produženju roka

glavnog pretresa iz nekog razloga iz stava 2. ovog člana.

2. Glavni pretres može se nastaviti obrazloženom odlukom iz stava 1. ovog člana, kada postoje okolnosti koje iziskuju više vremena, uključujući ali ne ograničavajući se na:

2.1. veliki broj svedoka;

2.2. svedočenje jednog ili više svedoka je predugo;

2.3. broj dokaza je izuzetno veliki;

2.4. sigurnost glavnog pretresa čini nastavak neophodnim.

3. Glavni pretres može se produžiti za trideset (30) dana za svaku odluku iz stava 1. ovog člana.

Potpoglavlje VI. – Zapisnik glavnog pretresa

Član 311.

Zapisnik glavnog pretresa

1. Zapisnik glavnog pretresa mora biti sastavljen pismeno. U zapisniku treba da se unese sadržaj i tok glavnog pretresa.

2. Osim toga, glavni pretres se snima audiovizuelno ili stenografski.

3. Kada je optuženi osuđen na kaznu zatvora, audi ili video snimci glavnog pretresa biće na raspolaganju tri (3) radna dana od završetka glavnog pretresa. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može produžiti ovaj rok za još petnaest (15) dana, kada postoje obrazloženi razlozi. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ponovo pregleda i potvrđuje opis i to unosi u zapisnik glavnog pretresa.

4. O načinu snimanja glavnog pretresa odlučuje sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.

Član 312.

Tekstualni zapisnik

1. Na predlog stranke ili po službenoj dužnosti, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može naložiti da se izjave koje se smatraju od posebnog značaja tekstualno obuhvate u zapisnik.

2. Ako je neophodno, a naročito kada je izjava zabeležena tekstualno u zapisniku, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može naložiti da se određeni delovi zapisnika odmah pročitaju. tekstualne izjave se mogu odmah pročitati, kad to traži stranka, branilac ili lice čija se izjava unesena u zapisnik.

Član 313.

Pregled, ispravke i potpisivanje zapisnika glavnog pretresa i pripremno ročište

1. Zapisnik glavnog pretresa i pripremnog ročišta završava se zaključenjem zasedanja. Zapisnik potpisuju zapisničar, sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća i prisutne stranke.

2. Stranke imaju pravo da pregledaju završeni zapisnik i njegove priloge, daju primedbe u pogledu sadržine i da traže ispravku.

3. Ispravke pogrešno upisanih imena, pogrešnih brojeva i drugih očiglednih grešaka u pisanju može narediti sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća po službenoj dužnosti ili na

predlog stranke ili saslušanog lica. Druge ispravke i dopune zapisnika može narediti samo sudija pojedinac ili pretresno veće.

4. Primedbe i predlozi stranaka u vezi zapisnika, kao i ispravke i dopune, unose se kao prilog završenog zapisnika. U prilog se unose razlozi zbog kojih pojedini predlozi i primedbe nisu usvojeni. Prilog zapisnika potpisuju zapisničar i sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.

Član 314.

Sadržaj zapisnika glavnog pretresa

1. Uvodni deo zapisnika o glavnom pretresu treba da sadrži sud u kome se održava glavni pretres, broj predmeta, mesto i vreme održavanja ročišta, ime sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća, članova pretresnog veća, zapisničara, državnog tužioca optuženog i njegovog branioca, oštećenog ili žrtve i branioca ili zastupnika žrtve, ime prevodioca, krivično delo koje se razmatra i da li je glavni pretres otvoren ili zatvoren za javnost.

2. Zapisnik posebno sadrži sledeće podatke: identifikaciju optužnice, da li je državni tužilac izmenio ili proširio optužnicu, koje su predloge stranke dale i šta je o njima odlučio sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, koji su dokazi izvedeni, da li su dokazi i drugi spisi pročitani, da li su audio i ostali snimci reprodukovani, kao i primedbe strana na pročitani zapisnik. Ako je javnost isključena sa glavnog pretresa, u zapisnik se mora navesti da je sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upozorio prisutne na posledice neovlašćenog otkrivanja poverljivih informacija koje su saznali tokom glavnog pretresa.

3. U zapisnik se unosi samo glavni sadržaj izjave tužioca, optuženog, svedoka i veštaka. Na zahtev stranke sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća nalaže čitanje prethodne izjave ili nekog njegovog dela iz zapisnika.

4. Na zahtev stranke, u zapisnik se unosi pitanje ili odgovor koje je sudija pojedinac ili pretresno veće odbacio kao neprihvatljivo.

Član 315.

Uključivanje dispozitiva presude u zapisnik glavnog pretresa

1. U zapisnik glavnog pretresa unosi se potpuni dispozitiv presude i činjenica da je presuda javno objavljena. Dispozitiv presude sadržan u zapisniku smatra se originalnim.

2. Kada se donose odluka o pritvoru, ova odluka se takođe mora uneti u zapisnik glavnog pretresa.

Član 316.

Zapisnik o većanju i glasanju pretresnog veća

1. Kada se glavni pretres vodi pred pretresnim većem:

1.1. o većanju i glasanju pretresnog veća sastavlja se poseban zapisnik;

1.2. zapisnik o većanju i glasanju pretresnog veća uključuje tok glasanja i donetu odluku;

1.3. zapisnik potpisuju svi članovi pretresnog veća i zapisničar. Ako izdvojena mišljenja nisu uneta u zapisnik, ona se prilažu uz zapisnik;

1.4. zapisnik o većanju i glasanju pretresnog veća zatvara se u posebnu kovertu. Pristup ovom zapisniku ima samo najviši sud kada odlučuje o pravnom leku, u tom slučaju je obavezan da ponovo zatvoriti zapisnik u poseban koverat na kojem naznačuje da je zapisnik razmotrio.

Potpoglavlje VII. – Početak glavnog pretresa i izjašnjenje optuženog

Član 317.

Prisustvo pozvanih lica na glavnom pretresu i utvrđivanje identiteta optuženog

Kada sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća utvrdi da glavnom pretresu prisustvuju sva pozvana lica ili kada sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odluči da se glavni pretres održi u odsustvu nekog od pozvanih lica ili ostavi da o tim pitanjima kasnije odluči, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, u cilju utvrđivanja njegovog identiteta, poziva optuženog i pored podataka o ranijim kaznama uzima mu i lične podatke.

Član 318.

Početna uputstva suda u vezi sa svedocima i oštećenim licima

1. Nakon što identitet optuženog bude utvrđen, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upućuje svedoke i veštace na mesto koje je za njih određeno, kako bi sačekati da budu pozvani da svedoče. U slučaju potrebe, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može zadržati veštace u sudnici da prate tok glavnog pretresa.

2. Kad je oštećeni prisutan, a još nije podneo imovinsko pravni zahtev, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upućuju oštećenog na pravo na podnošenje imovinsko pravnog zahteva u krivičnom postupku.

3. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može preduzeti potrebne mere kako bi sprečio tajni dogovor između svedoka, veštaka i stranaka.

Član 319.

Uputstva za optuženog

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća poziva optuženog da pažljivo prati tok glavnog pretresa i upućuje ga da može iznositi činjenice, postavljati pitanja saoptuženima, svedocima i veštacima, daje primedbe i objašnjenja u pogledu njihovih izjava.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upućuje optuženog na:

2.1. pravo da se ne izjasni o njegovom slučaju ili da ne odgovori ni na jedno pitanje;

2.2. to da ako se izjasni po tom pitanju, nije obavezan da inkriminiše samog sebe ili svoje bližnje, niti priznati krivicu; i

2.3. to da se može lično braniti ili putem pravne pomoći branioca po njegovom izboru;

2.4. posledice vezano za članove 299. stav 1. i 349. stav 1. ovog zakonika.

Član 320.

Početak glavnog pretresa

1. Glavni pretres počinje čitanjem optužnice državnog tužioca protiv optuženog.

2. Ako se optuženi odriče čitanja optužnice protiv njega, državni tužilac rezimira sadržaj optužnice u zapisniku.

Član 321.

Izjašnjenje optuženog o optužnici

1. Kada se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uveri da je optuženi razumeo

optužnicu, pruža mu mogućnost izjašnjavanja o tom da li priznaje ili ne krivicu.

2.Kada optuženi ne razume optužbu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća traži od tužioca da optuženom objasni optužbu kako bi on mogao da je razume bez poteškoća.

3.Kada optuženi ne želi da se izjasni u vezi krivice, smatra se da ne priznaje krivicu.

Član 322.

Priznanje krivice optuženog na glavnom pretresu

1.Kada se optuženi na glavnom pretresu izjasni krivim po svim ili samo nekim tačkama optužnice, sudija pojedinac ili pretresno veće odlučuje da li su ispunjeni uslovi iz člana 242. stav 2. ovog zakonika.

2.Prilikom razmatranja priznanja krivice optuženog, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može saslušati mišljenje državnog tužioca, branioca i oštećenog.

3.Kada sudija pojedinac ili pretresno veće proceni da nisu ispunjeni uslovi iz člana 242. stav 2. ovog zakonika, postupa se kao da nije bilo priznanje krivice.

4.Kada sudija pojedinac ili pretresno veće oceni da uslovi iz člana 242. stav 2. ovog zakonika su ispunjeni, glavni pretres se nastavlja završnom reči stranaka.

5.Kada je više optuženih, a jedan ili više njih prizna krivicu, glavni pretres se nastavlja samo za optužene koji su se izjasnili da nisu krivi. Sudija pojedinac ili pretresno veće odlaže za kraj glavnog pretresa izricanje kazne optuženima, koji su na početku priznali krivicu ili se za njih krivični postupak odvaja. Ako dokazi koji su izneseni na glavnom pretresu inkriminišu optuženog koji je priznao krivicu ali nisu relevantni dokazi protiv drugih optuženih koji se nisu izjasnili krivim, takvi dokazi se ne mogu uzeti u obzir.

6.Kad optuženi na osnovu sporazuma o priznanju krivice prizna krivicu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća shodno primenjuje član 230. ovog zakonika.

Potpoglavlje VIII. – Redosled izvođenja dokaza

Član 323.

Redosled izvođenja dokaza na glavnom pretresu

1.Izjave stranaka i dokazi na glavnom pretresu po sledećem redosledu:

- 1.1.uvodne reči;
- 1.2.dokazi državnog tužioca;
- 1.3.dokazi oštećenog, ako ima oštećenih;
- 1.4.dokazi koje iznose optuženi i njegov branilac; i
- 1.5.završna reč.

2.Ukoliko nije podnet zahtev za ročište za određivanje kazne, u završnoj reči uključuje se diskusija koja se odnosi na kaznu.

3.Ako sud proglasi okrivljenog krivim i ročište za određivanje kazne je zakazano, sud postupa u skladu sa članom 356. ovog zakonika.

Potpoglavlje IX. – Uvodna reč

Član 324. Uvodna reč

1. Ako se okrivljeni na početku glavnog pretresa izjasni da nije kriv, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća traži od državnog tužioca, oštećenog i branioca da sažmu dokaze koji potkrepljuju slučaj ili njihov zahtev. Prvo govori državni tužilac, a zatim oštećeni i branilac.

2. U uvodnom izlaganju osobe se mogu pozivati na prihvatljive dokaze, važeći zakon i mogu koristiti tabele, dijagrame, prepise kasete, koje je sud odobrio, sažetke i poređenja dokaza ako se zasnivaju na prihvatljivim dokazima, kao i uvećanje njihovih primeraka kako bi ih demonstrirali ili predstavili kao ilustraciju na sudu.

3. Sudija pojedinac ili pretresno veće može vremenski ograničiti uvodno izlaganje stranaka.

Potpoglavlje X. – Izvođenje dokaza

Član 325. Opšta pravila za izvođenje dokaza

1. Izvođenje dokaza obuhvata sve činjenice koje sud smatra važnim za pravilno i pravično suđenje.

2. Tokom glavnog pretresa primenjuju se pravila dokaznog postupka iz Poglavlja XVII. ovog zakonika.

3. Do završetka glavnog pretresa, stranke mogu predlagati razmatranje novih činjenica, prikupljanje novih dokaza i ponavljanje predloga, koje je sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili pretresno veće prethodno odbio.

4. Pored dokaza koje su predložili stranke i oštećeni ili žrtva, sudija pojedinac ili pretresno veće ima pravo obezbediti dokaz koji smatra neophodnim za pravilnu i potpunu verifikaciju krivičnog predmeta.

Član 326. Saslušanje svedoka ili veštaka bez prisustva drugih svedoka

U principu, svedok koji još nije saslušan, ne prisustvuje ispitivanju dokaza i veštak koji još nije dao svoj stručni nalaz i mišljenje ne može prisustvovati ročištu, dok drugi veštak ne da izjavu o istom pitanju.

Član 327. Svedočenje svedoka na glavnom pretresu

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća određuje redosled saslušanja svedoka, počevši od svedoka koje predloži državni tužilac, svedoka koje predloži oštećeni ili žrtva, branilac žrtve ili punomoćnik žrtve, i na kraju svedoka koje predloži okrivljeni ili njegov branilac. Ukoliko je moguće, svedoci se pozivaju prema redosledu, koji je predložio državni tužilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtava, punomoćnik žrtve, okrivljeni i branilac.

2. Državni tužilac, okrivljeni ili oštećeni mogu zahtevati od suda da sasluša svedoke koji bi osporili svedočenja ili izvedene dokaze, koje je podnela druge stranka, prema stavu 1. ovog člana.

Član 328**Neposredno saslušanje, unakrsno saslušanje i ponovno saslušanje svedoka**

1. Strana koja iznese dokaz ispituje svedoka ili prva iznesi dokaz.
2. Zatim se drugim stranama pruža prilika da unakrsno ispituju svedoka ili osporavanje kredibiliteta svedoka.
3. Na kraju se strani koja je izvela dokaz daje mogućnost da sa svedokom razjasni odgovore ili da rehabilituje kredibilitet svedoka.
4. Ako stranku zastupa više od jednog branioca, samo glavni branilac može ispitati svedoke, postavljati unakrsna pitanja i rehabilituje kredibilitet svedoka.

Član 329.**Neposredno saslušanje svedoka**

1. Svedoka ili veštaka ispituje prvo stranka koja ga je predložila.
2. Stranka koja ispituje svedoka ili veštaka može postaviti pitanja u skladu sa pravilima za dokazni postupak.
3. Stranka može izneti svedoku materijalni dokaz u skladu sa članom 332. ovog zakonika.
4. Ako svedok ili veštak prilikom ranijeg saslušanja naveo činjenice kojih se više ne seća, stranka koja je predložila svedoka može izvesti prihvatljive dokaze kako bi mu osvežila pamćenje.
5. Ako svedok ili veštak da odgovor koji je u suprotnosti sa datim iskazom svedoka tokom prethodnog postupka, stranka koja predlaže svedoka može svedoku da pokaže ili pročita kontradiktorne dokaze. Stranka koja predlaže svedoka ili sud može tražiti od svedoka da razjasni promenu.

Član 330.**Unakrsno ispitivanje svedoka**

1. Stranka koja unakrsno ispituje svedoka može postaviti pitanja u skladu sa dokaznim postupkom i:
  - 1.1. da pita svedoka da potvrdi ili poriče činjenicu. Ako svedok da odgovor koji je u suprotnosti sa prihvatljivim dokazom, stranka koja postavlja unakrsno pitanje može pokazati ili pročitati svedoku dokaz koji je u suprotnosti;
  - 1.2. da upita svedoka da razjasni neusklađenost u iskazu svedoka;
  - 1.3. da postavi pitanja svedoku koja razmatraju pouzdanost svedočenja svedoka ili predrasude koje svedok može imati.
2. Materijalni dokazi koji se koriste tokom unakrsnog ispitivanja moraju biti jasno identifikovani za sud i korišćenje takvih dokaza unosi se u zapisnik.

Član 331.**Ponovno direktno ispitivanje**

1. Nakon unakrsnog ispitivanja svedoka ili veštaka, stranka koja je predložila svedoka ili veštaka ima mogućnost da postavi pitanja koja razjašnjavaju nejasnoću svedočenja, razjašnjavaju neusklađenost u svedočenju, sumnje u vezi pouzdanosti iskaza svedoka ili bilo kakvu

predrasudu koju svedok može imati.

2. Nakon što se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uveri da stranke nemaju više pitanja, on ili ona može nastaviti sa ispitivanjem svedoka ili veštaka. Ako svedočenje ili odgovori svedoka ili veštaka sadrže praznine, nejasnoće ili kontradikcije, a sudija pojedinac ili pretresno veće smatra da je to važno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ima za obavezu da postavi pitanja radi razjašnjenja tog svedočenja. Nakon toga, pretresno veće može postaviti direktna pitanja svedoku ili veštaku.

Potpoglavlje XI. – Pravila za svedoke

Član 332.

Materijalni dokazi koji potkrepljuju svedočenje svedoka

1. Stranka može izneti svedoku materijalni dokaz i postavljati mu pitanja u vezi sa njim tokom saslušanja, unakrsnog ispitivanja ili ponovnog ispitivanja.

2. Materijalni dokaz može biti dokumenat, tabela, rezime, video kasete, audio kasete ili drugi materijalni dokaz.

3. Svaki materijalni dokaz koji sumira ili pokazuje prihvatljive dokaze koji su brojni, veliki ili su identifikovani pomoću fotografije ili na neki drugi način, prvo se pokazuju svedoku koji može identifikovati ove prihvatljive dokaze, da objasni kako je nastao dokaz i potvrdi da je dokaz istinit, zasnovan i predstavlja tačno originalni prihvatljivi dokaz.

4. Svaki dokaz iz stava 2. ili 3. ovog člana je prihvatljiv ako je istinit, zasnovan i predstavlja tačno originalni prihvatljivi dokaz. Materijalni dokaz se unosi u zapisnik, ako to ranije nije učinjeno.

Član 333.

Upotreba prethodnog iskaza svedoka

1. Stranka može predložiti izvođenje dokaza na glavnom pretresu iz prethodnog iskaza svedoka, ako je takvo svedočenje uzeto tokom posebne istražne mogućnosti iz člana 147. ovog zakonika.

2. Stranka može predložiti izvođenje dokaza na glavnom pretresu iz prethodnog svedočenja svedoka ako je taj iskaz uzet na ročištu za uzimanje izjave u prethodnom postupku iz člana 129. ovog zakonika, svedok nije dostupan da svedoči i predstavljena je podrška o dokazima u skladu sa članom 258 ovog zakonika.

3. Državni tužilac može predložiti izvođenje dokaza na glavnom pretresu putem audio ili video zapisa ili njihovog funkcionalnog ekvivalenta, optuženog uzetih u skladu sa članom 88. ili 90. ovog zakonika.

4. Ako je napravljen video ili audio zapis ili njihov funkcionalni ekvivalent svedočenja ili izjave iz st. 1. do 3. ovog člana, on će se ponoviti tokom glavnog pretresa, osim ako sudija pojedinac ili pretresno veće ne odluči da celokupno saslušanje video trake ili audio kasete sadrži previše nebitnih informacija. U takvom slučaju, sudija pojedinac ili pretresno veće može naložiti da se na suđenju reprodukuju posebni i relevantni delovi video trake ili audio kasete.

5. Ovaj član ne zabranjuje korišćenje prethodnih izjava svedoka tokom ispitivanja, unakrsnog ispitivanja i ponovnog ispitivanja tog svedoka.

Član 334.**Korišćenje prethodnog svedočenja lica koja podležu uplitanju**

1. Ispitivanje u prethodnom postupku i davanje iskaza u prethodnom postupku su prihvatljivi i mogu se koristiti kao neposredan dokaz tokom glavnog pretresa ako je sudija pojedinac ili pretresno veće uveren da je izostanak lica da prisustvuje ili izvede dokaze ili čije se svedočenje materijalno razlikuje od dokaza datih u ispitivanju u prethodnom postupku ili tokom davanja iskaza u prethodnom postupku rezultat nepropisnog uplitanja, uključujući pretnje, zastrašivanje, povredu, podmićivanje ili prinudu.

2. U svrhu stava 1. ovog člana, nepravedno uplitanje može biti povezano sa fizičkim, ekonomskim, imovinskim ili drugim interesima lica ili drugog lica.

3. U svrhu primene ovog člana, sudija pojedinac ili pretresno veće može uzeti u obzir sve relevantne dokaze, uključujući pismene dokaze.

4. Ako se ispitivanje u prethodnom postupku smatra prihvatljivim prema ovom članu, ne može se koristiti kao jedini ili kao odlučujući dokaz krivice za osudu.

Član 335.**Čitanje drugih iskaza datih ranije**

1. Osim slučajeva predviđenih ovim zakonikom, zapisnici o izjavama svedoka, saoptuženih ili osuđenih učesnika za krivična dela, kao i drugi zapisnici i spisi o nalazu i mišljenju veštaka, mogu se pročitati i koristiti kao direktan dokaz samo u sledećim slučajevima:

1.1. kada je saslušano lice umrlo, imaju mentalne poremećaje ili nesposobnost, ne mogu se pronaći ili je njegov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih razloga;

1.2. kada svedoci ili veštaci, bez zakonskih razloga, odbiju da daju iskaz na glavnom pretresu; ili

1.3. kada se stranke dogovore, da se umesto neposrednog ispitivanja svedoka ili veštaka koji nije prisutan, uprkos tome što je bio pozvan, pročita zapisnik o njegovom ranijem svedočenju; ili

1.4. ako se sudija pojedinac ili pretresno veće uveri da:

1.4.1. lice nije dalo iskaz ili je drugačije svedočilo u odnosu na njegovo svedočenje tokom saslušanja u prethodnom postupku;

1.4.2. neuspeh lica da svedoči ili da drugačije svedoči od dokaza datih tokom ispitivanja u prethodnom postupku ili izjava u prethodnom postupku bio je pod uticajem nepravednog uplitanja uključujući pretnje, zastrašivanje, povredu, podmićivanje ili prinudu;

1.4.3. tamo gde je potrebno, uloženi su razumni naponi kako bi se osiguralo prisustvo lica kao svedok; i

1.4.4. st. 2. i 3. člana 334. ovog zakonika primenjuju se na postupak predviđen u podstavu 1.4. ovog člana.

2. Zapisnici o ranijem saslušanju lica koji su oslobođeni od dužnosti svedočenja ne čitaju se ako ta lica nisu pozvana na glavni pretres ili su izjavili da ne žele svedočiti na glavnom pretresu. Kada su ta lica, nakon ranijih svedočenja, koristila svoje pravo da ne svedoče na glavnom

pretresu ili ako nisu došla na ročište kada su pozvani, zapisnik o prethodnom svedočenju je neprihvatljiv.

3. Razlozi zbog kojih se čita zapisnik unose se u zapisnik glavnog pretresa, a prilikom čitanja se ukazuje na to da li je svedok ili veštak položio zakletvu.

4. Odredbe stava 1. ovog člana primenjuju se na zapisnike koji sadrže iskaze svedoka i veštaka i na ispitivanju u prethodnom postupku saoptuženih i učesnika koji su dati u istom postupku ili u drugim postupcima, samo ako su one otkrivene drugoj strani u skladu sa članom 156. ili 239. ovog zakonika ili tužiocu prema članu 250. ovog zakonika.

Član 336.

Svedoci pod posebnom zaštitom

1. Na glavnom pretresu nije dozvoljeno ispitivanje osobe ispod 16 (šesnaest) godina, koja je žrtva krivičnog dela iz Poglavlja XX. Krivičnog zakonika, ako je njegovo svedočenje već uzeto prema članu 129. ili 147. ovog zakonika i ako pretresno veće utvrdi da ponovno ispitivanje nije potrebno. Ako se takav svedok sasluša, pretresno veće može odlučiti da isključi javnost.

2. Ako maloletno lice prisustvuje ročištu kao svedok ili kao oštećeni, udaljiće se iz sudnice čim njegovo prisustvo više nije potrebno.

3. Mere za zaštitu oštećenih i svedoka, kao što je propisano u Poglavlju XIII. ovog zakonika, primenjuju se tokom glavnog pretresa.

Član 337.

Mere za olakšavanje ispitivanja svedoka ili žrtava u pogledu težine krivičnog dela

1. Na zahtev svedoka, oštećenog ili žrtve, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, pretresno veće može narediti dole navedene mere za ispitivanje na glavnom pretresu svedoka ili žrtve krivičnog dela, uključujući, ali ne ograničavajući se samo na krivična dela navedena u Poglavljima XV. i XX. Krivičnog zakonika, uzimajući u obzir težinu krivičnog dela i da li je sud uveren da te mere olakšavaju ispitivanje svedoka ili žrtve:

1.1. svedočenje na ročištu zatvorenom za javnost; ili

1.2. svedočenje tokom istovremenog ispitivanja u drugoj zemlji koja ima komunikaciju sa sudnicom putem televizije zatvorenog kruga.

Član 338.

Zakletva

1. Pre ispitivanja svedoka, sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili sudija za prethodni postupak kada postupa u skladu sa članom 147. ovog zakonika, od svedoka može tražiti da položi zakletvu. Maloletno lice i lice za koje se utvrdi da su počinili krivično delo ili za koje se opravdano sumnja da su počinili krivično delo ili su učestvovali u izvršenju krivičnog dela za koje se saslušavaju, ne polažu zakletvu. Ako je svedok položio zakletvu u prethodnom postupku, na glavnom pretresu mu se daje na znanje da je pod zakletvom.

2. Tekst zakletve svedoka glasi „Svestan značaja mog svedočenja i moje zakonske odgovornosti, svečano se zaklinjem da ću govoriti istinu, i samo istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati.“

3. Pre ispitivanja veštaka, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može zahtevati od njega da položi zakletvu. Pre glavnog pretresa veštak može položiti zakletvu samo pred sudom i samo kada postoji opasnost da neće prisustvovati glavnom pretresu. Razlog polaganja zakletve

unositi se u zapisnik. Stalni sudski veštak, koji je položio opštu zakletvu za vrstu ispitivanja o kojoj se radi, samo se podseća na već datu zakletvu na glavnom pretresu.

4. Tekst zakletve veštaka glasi: „Svestan značaja mog svedočenja i moje zakonske odgovornosti, svečano se zaklinjem da ću svoju stručnu analizu obaviti savesno i po mom najboljem saznanju i da ću tačno izneti svoje nalaze i mišljenje“.

5. Svedok i veštak sa oštećenjem govora, koji znaju da čitaju i pišu potpisuju tekst zakletve, a svedok i veštak sa oštećenjem sluha čitaju tekst zakletve. Ako je svedok sa oštećenjem sluha i govora nepismen, zaklinje se putem tumača.

Član 339. Izjava veštaka

1. Veštak saopštava sudu svoje nalaze i mišljenja putem sastavljenog izveštaja u skladu sa članom 136. ovog zakonika.

2. Na glavnom pretresu izveštaj se unosi u zapisnik. Veštak opisuje nalaze i objašnjava njegovu analizu. Veštak može koristiti materijalne dokaze u prilog njegovog svedočenja.

3. Stranka koja nije zatražila veštačenje može unakrsno ispitati veštaka u vezi sa izveštajem, analizom, obrazovanjem, iskustvom ili osnovom njegove stručnosti.

Član 340. Prisustvo svedoka u sudnici

1. Saslušani svedoci i veštaci ostaju u sudnici, osim ako ih sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, nakon ispitivanja stranaka, omogućava im da odu ili privremeno napuste sudnicu.

2. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može, na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti, narediti da se ispitivani svedoci i veštaci udalje iz sudnice, i da se kasnije ponovo pozovu i još jednom ispitaju u prisustvu ili u odsustvu drugih svedoka i veštaka.

Član 341. Dokazi pribavljeni van suda

1. Kada se na glavnom pretresu sazna da svedok ili veštak ne može doći pred sud ili mu je dolazak znatno otežan, ako smatra da je njegov iskaz važan, sudija pojedinac ili pretresno veće, nalaže da ga sasluša sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili sudija član pretresnog veća van glavnog pretresa ili da saslušanje obavi sudija za prethodni postupak unutar teritorijalne nadležnosti gde boravi svedok ili veštak.

2. Ako je potrebno da se izvrši uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa to će učiniti sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili sudija član veća.

3. Stranke i oštećeni ili žrtva uvek se obaveštavaju o vremenu i mestu saslušanja svedoka, izvršavanju uviđaja ili rekonstrukciji i obaveštavaju se o tome da imaju pravo da prisustvuju ovim radnjama. Kada stranke i oštećeni ili žrtva prisustvuju ovim radnjama, oni uživaju prava iz člana 147. ovog zakonika.

Član 342. Čitanje zapisnika ili reprodukovanje snimaka

1. Zapisnici o vansudskom uviđaju sa lica mesta o pretresanju prostorija i lica, o privremenoj zapleni specifikovane imovine ili dokaza, čitaju se ili reprodukuju na glavnom pretresu radi

utvrđivanja njihove sadržine. Pretresno veće ima diskreciono pravo da dozvoli sažeto usmeno izlaganje ovih podataka, kao i reprodukciju tonskih i optičkih zapisa u toku ovih istražnih radnji. Dokumenti koji imaju dokaznu vrednost, ako je moguće, podnose se u izvornom obliku.

2. Predmeti koji u toku glavnog pretresa mogu poslužiti za razjašnjenje pitanja mogu se pokazati, po potrebi, i svedocima i veštacima.

Član 343. **Saslušanje optuženog nakon izvođenja dokaza**

1. Nakon saslušanja svedoka i veštaka i izvođenja materijalnih dokaza nastavlja se ispitivanjem optuženog koji nije priznao krivicu.

2. Primenjive odredbe tokom saslušanja okrivljenog u prethodnom postupku shodno se primenjuju prilikom ispitivanja optuženog na glavnom pretresu.

3. Saoptuženi koji još nisu saslušani neće biti prisutni tokom ispitivanja optuženog.

Član 344. **Saslušanje optuženog**

1. Optuženi ima pravo da se ne izjasni. Ako on odluči da se izjasni, sasluša se u skladu sa st. 2. do 4. ovog člana.

2. Glavni branilac sasluša optuženog u skladu sa članom 329. ovog zakonika.

3. Državni tužilac sasluša optuženog u skladu sa članom 330. ovog zakonika.

4. Ako ima suoptuženih, oni mogu ispitati optuženog u skladu sa članom 330. ovog zakonika.

5. Oštećeni može ispitati optuženog u skladu sa članom 330. ovog zakonika.

6. Branilac može ponovo ispitati optuženog u skladu sa članom 331. ovog zakonika.

7. Kada se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća uveri da strane nemaju više pitanja, on može nastaviti da postavlja pitanja optuženom ako u njegovoj izjavi ili odgovorima postoje propusti, nejasnoće ili protivrečnosti. Nakon toga, članovi pretresnog veća mogu direktno postavljati pitanja optuženom.

8. Po završenom saslušanju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upitaće optuženog da li ima još nešto da doda u svojoj odbrani. Kada optuženi i dalje ne obrazloži svoju odbranu, može ponovo biti ispitan.

Član 345. **Saslušanje saoptuženih**

1. Po završetku saslušanja prvooptuženog, svaki od optuženih, ako ih ima, biće saslušan u skladu sa članom 344. ovog zakonika. Svaki saoptuženi ima pravo da postavlja pitanja drugim ranije saslušanim saoptuženima.

2. Prethodne izjave saoptuženih tokom glavnog pretresa mogu koristiti strane u skladu sa članom 330. ovog zakonika. Ako se iskazi pojedinih saoptuženih o istoj okolnosti razlikuju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može suočiti saoptužene, osim ako iskoriste pravo da se brane ćutnjom.

Član 346.
Dopunski dokazi suda i stranaka

1. Po završetku dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može naložiti po službenoj dužnosti ili na zahtev stranaka pribavljanje dopunskih dokaza koje stranke nisu izvele kada smatra da je to neophodno za utvrđivanje istine.
2. Sud može odložiti glavni pretres do šezdeset (60) dana, kako bi omogućio prikupljanje dokaza.
3. Ako po službenoj dužnosti ili na zahtev strana nije zatraženo izvođenje dopunskih dokaza ili ako je zahtev strana podnet i odbijen i sud utvrdi da je predmet dovoljno razjašnjen, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća proglašiće dokazni postupak završenim.

Član 347.
Krivična evidencija optuženog

Krivična evidencija iz podataka osuđenika, kao i drugi podaci o kaznama krivičnih dela mogu se pročitati nakon završetka dokaznog postupka. Kada se optuženi izjasni krivim, sve informacije koje se odnose na ranije kazne optuženog čitaju se pre nego što stranke iznesu završnu reč.

Potpoglavlje XII. – Izmena i proširenje optužnice

Član 348.
Izmena optužnice na glavnom pretresu

1. Kada državni tužilac u toku glavnog pretresa utvrdi da iz proverenih dokaza proizilazi da je izmenjeno činjenično stanje izneto u optužnici, on na glavnom pretresu može usmeno da promeni optužnicu i može predložiti da se glavni pretres prekine radi pripreme nove optužnice.
2. Ako sudija pojedinac ili pretresno veće odobri prekid glavnog pretresa radi pripremanja nove optužnice, on određuje rok u kojem tužilac mora podići novu optužnicu. Primerak nove optužnice dostavlja se optuženom. Ako državni tužilac u propisanom roku ne podigne novu optužnicu, sud nastavlja glavni pretres na osnovu prethodne optužnice.
3. Kada se optužnica izmeni, u cilju pripreme odbrane, optuženi ili branilac mogu predložiti prekid glavnog pretresa. Sudija pojedinac ili pretresno veće može prekinuti glavni pretres kada je suština optužnice izmenjena ili proširena.

Član 349.
Proširenje optužnice na glavnom pretresu

1. Ako optuženi učini krivično delo u toku glavnog pretresa ili ako se u toku glavnog pretresa otkrije prethodno krivično delo optuženog, sudija pojedinac ili pretresno veće može ovo delo uključiti u glavni pretres, na osnovu optužbe državnog tužioca, koja se može izložiti usmeno.
2. U tom slučaju, sud može prekinuti glavni pretres kako bi odbrani dao rok za pripremu, a nakon saslušanja stranaka, može odlučiti da za krivično delo iz stava 1. ovog člana optuženom sudi posebno.
3. Ako je za suđenje predmeta iz stava 1. ovog člana, nadležan drugi departman u sklopu Osnovnog suda, sudija pojedinac ili pretresno veće, nakon saslušanja stranaka, odlučuje da li će poslati direktno predmet koji razmatra višem nadležnom sudu da donese odluku.

Potpoglavlje XIII. – Završna reč

Član 350. Završna reč stranaka

1. Po završetku dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća daje reč strankama i njihovim zastupnicima da rezimiraju svoje argumente. Prvo će govoriti državni tužilac, nakon njega oštećeni ili žrtva, punomoćnik žrtve ili predstavnik žrtve, branilac i na kraju optuženi.

2. Lica koja iznose završnu reč mogu se upućivati na prihvatljive dokaze, kao i na postupak, zakon na snazi, na karakter i ponašanje svedoka tokom sudskog postupka; kao i na olakšavajuće i otežavajuće okolnosti. Oni mogu koristiti tabele, dijagrame, prepise traka odobrenih od strane suda ili njihov funkcionalni ekvivalent, sažetak i upoređivanja dokaza, ako se zasnivaju na prihvatljivim dokazima, kao i uvećavanje njihovih primeraka radi demonstracije ili predstavljanja kao ilustracije na sudu.

3. Ako je u skladu sa članom 356. ovog zakonika, zatraženo ročište za odmeravanje kazne u završnim rečima navode se samo argumenti i činjenice u vezi sa krivicom ili nevinošću optuženog.

Član 351. Završna reč državnog tužioca

Državni tužilac će u svojoj završnoj reči izneti procenu dokaza izvedenih na glavnom pretresu, objašnjava zaključke o činjenicama koje su važne za donošenje odluke, iznosi i obrazlaže svoj predlog za krivičnu odgovornost optuženog, za odredbe Krivičnog zakonika, koje treba primeniti kao i olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje treba uzeti u obzir prilikom odmeravanja kazne. Državni tužilac može predložiti visinu kazne, kao i izricanje sudske opomene ili neku od alternativnih kazni iz člana 46. Krivičnog zakonika.

Član 352. Završna reč u ime oštećenog

Oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, u svojoj završnoj reči može obrazložiti uticaj i posledice krivičnog dela po oštećenog ili žrtvu, imovinsko-pravni zahtev i naglašava dokaze u vezi sa krivičnom odgovornošću optuženog.

Član 353. Završna reč i komentari u ime optuženog

1. U završnoj reči branilac ili optuženi lično iznosi argumente za svoju odbranu i može komentarisati navode tužioca i oštećenog.

2. Nakon što branilac iznese argumente za odbranu, optuženi ima pravo da se sam izjasni o tome da li se slaže sa odbranom koju je izneo njegov branilac i da dopuni tu odbranu.

3. Državni tužilac i oštećeni imaju pravo da odgovore u odbrani, dok branilac ili optuženi imaju pravo da komentarišu te odgovore.

4. Poslednju reč uvek uzima optuženi.

Član 354. Iznošenje završnih reči

1. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može vremenski ograničiti iznošenje završne

reči strana koja se može podneti u pismenoj formi.

2. Nakon prethodnog podnošenja prigovora, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, može prekinuti lice koje u svom završnom govoru krši javni red i moralna načela, vređa drugo lice, ponavlja ili daje opširna objašnjenja, koja očigledno nisu u vezi sa predmetom. Vreme i razlog prekida završne reči unosi se u zapisnik glavnog pretresa.

3. Kada tužilaštvo zastupa više lica ili odbranu zastupa više branilaca, završnu reč u ime svoje stranke može izneti samo tužilac, glavni branilac ili branilac koga on odredi.

4. Nakon što svi iznesu završnu reči, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća pita da li još neko ima nešto da izjavi.

Član 355.

Završetak, glavnog pretresa, većanje i glasanja

1. Ako nakon završne reči stranaka, sudija pojedinac ili pretresno veće smatra da novi dokazi nisu potrebni i nije podnet zahtev za ročištem za izricanje kazne od strane državnog tužioca, optuženog ili njegovog branioca ili ako se sve stranke slože da održavanje ročišta za izricanje kazne nije potrebno, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća proglašava glavni pretres završenim.

2. Nakon toga, sudija pojedinac se povlači radi donošenja presude, a pretresno veće se povlači za većanje i glasanje radi donošenja presude.

Član 356.

Ročište o odmeravanju kazne nakon priznanja krivice ili osuđujuće presude

1. Ročište za odmeravanje kazne može se održati ako:

1.1. se optuženi izjasnio krivim;

1.2. je optuženi nakon glavnog pretresa proglašen krivim za krivično delo.

2. Zahtev za održavanje ročišta za odmeravanje kazne podnosi se u pismenoj formi ili u zapisniku, nakon što se optuženi izjasni krivim ili pre predviđenog završetka glavnog pretresa. Državni tužilac, optuženi ili njegov branilac mogu zatražiti da se održi ročišta radi iznošenja pitanja od značaja za izricanje kazne. Zahtev optuženog ili njegovog branioca za takvo ročište ne smatra se priznanjem krivice.

3. Ako zahtev nije podnet, sudija pojedinac ili pretresno veće takođe može po službenoj dužnosti odlučiti da zakaže ročište, kako bi dobili dodatne informacije relevantne za izricanje presude.

4. Sudija pojedinac ili pretresno veće odobriće zahtev i poučiti stranke da u završnoj reči govore samo o krivici ili nevinošću optuženog.

5. Ročište za odmeravanje kazne zakazuje se u roku od sedam (7) dana od proglašenja osuđujuće presude u skladu sa članom 364. ovog zakonika. Sudija pojedinac ili pretresno veće odmah obaveštava državnog tužioca, optuženog, branioca, oštećenog ili žrtvu i zastupnika žrtve o datumu i vremenu održavanja ročišta za odmeravanje kazne.

6. Nakon objavljivanja osuđujuće presude, sudija pojedinac ili pretresno veće po službenoj dužnosti ili na zahtev stranaka može naložiti probacionoj službi da sastavi predkazneni izveštaj. U nalogu će biti naveden i datum za podnošenje izveštaja. U slučajevima kada se naloži predkazneni izveštaj, rok iz stava 5. ovog člana za održavanje ročišta za odmeravanje kazne počinje da teče od datuma određenog za podnošenje izveštaja probacione službe.

7. Na ročištu za odmeravanje kazne, državni tužilac, optuženi, branilac, oštećeni ili žrtva, i branilac žrtve ili punomoćnik žrtve mogu sudu da podnesu:

7.1. pitanja za pooštavanje kazne, uključujući podatke iz kriminalne prošlosti optuženog;

7.2. pitanja za ublažavanje kazne, uključujući i ona od značaja za ublažavanje kazne ispod zakonom predviđenog minimum;

7.3. izjavu ili argumente u vezi sa odgovarajućom kaznom, bilo usmeno ili pismeno; i

7.4. ostala pitanja, koja sudija pojedinac ili pretresno veće smatraju od značaja za određivanje odgovarajuće kazne.

8. Važeće odredbe za redosled izvođenja dokaza na glavnom pretresu shodno se primenjuju i tokom ročišta za odmeravanje kazne.

9. Optuženi ima pravo da govori na ročištu u korist ublažavanja svoje kazne.

10. Na ročištu oštećeni ili žrtva, branilac žrtve ili punomoćnik žrtve, takođe se mogu izjasniti o fizičkom, psihičkom ili materijalnom uticaju krivičnog dela. Ova izjava ne sadrži preporuku o vrsti i težini kazne.

11. Umesto izjave tokom ročišta o odmeravanju kazne, oštećeni ili žrtva mogu zahtevati da se izjava o šteti iz člana 214. ovog zakonika dostavi u pisanom obliku ili pročita tokom ročišta i da se uzme u obzir prilikom određivanja kazne. Izjava ne uključuje preporuku o vrsti i težini kazne. Primerak izjave podnosi se optuženom i državnom tužiocu u skladu sa odredbama ovog zakonika ako takva izjava nije deo spisa predmeta. Pri odmeravanju kazne na ročištu, optuženi i njegov branilac mogu osporiti informacije iz izjave.

12. Po završetku ročišta za odmeravanje kazne, sudija pojedinac se povlači radi donošenja odluke, dok se pretresno veće povlači na većanje i glasanje o donošenju odluke. Odredbe člana 365. ovog zakonika shodno se primenjuju i na objavljivanje presude.

Član 357. Odbacivanje optužnice

1. Sudija pojedinac ili pretresno veće rešenjem odbacuje optužnicu ako utvrdi da:

1.1. je postupak sproveden bez zahteva državnog tužioca;

1.2. je nedostajao traženi predlog oštećenog ili odobrenje nadležnog javnog organa ili ako je nadležni javni organ povukao dozvolu; ili

1.3. ako postoje druge okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje.

2. Rešenje o odbacivanju optužnice može doneti sudija pojedinac ili pretresno veće i nakon zakazivanja glavnog pretresa.

POGLAVLJE XX. PRESUDA

Potpoglavlje I. – Izricanje presude

Član 358. Izricanje i objavljivanje presude

1. Ako sud u toku većanja oceni da nije potrebno ponovo otvoriti glavni pretres radi dopune postupka ili razjašnjena pojedinih pitanja, donosi presudu.

2. Presuda se izriče i proglašava u ime naroda.

Član 359. Subjektivni i objektivni identitet presude sa optužnicom

1. Presuda se može odnositi samo na optuženu osobu i samo na delo koje je predmet optužbe obuhvaćene optužnicom koja je prvobitno podignuta, izmenjena ili proširena na glavnom pretresu.

2. Sud se ne obavezuje sa predlozima državnog tužioca u pogledu pravne kvalifikacije dela.

3. Sud se ne obavezuje sporazumom između državnog tužioca i odbrane u vezi sa promenom optužbe ili priznavanja krivice, izuzev sporazuma o priznavanju krivice koji je sud prihvatio na osnovu člana 230. ovog zakonika.

Član 360. Osnova presude

1. Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima izvedenim na glavnom pretresu.

2. Sud je dužan da savesno proceni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, i da na osnovu takve procene izvede zaključak da li je konkretna činjenica utvrđena ili ne.

Potpoglavlje II. – Vrste presuda

Član 361. Oblik presude

1. Presudom se optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se proglašava krivim.

2. Ako optužba obuhvata više krivičnih dela, u presudi se navodi ako je i za koje delo optužba odbačena ili ako se i za koje krivično delo optuženi oslobađa od optužbe ili proglašava krivim.

Član 362. Odbijajuća presuda

1. Sud donosi presudu kojom se optužba odbija ako je:

1.1. državni tužilac od početka do završetka glavnog pretresa odustao od optužbe;

1.2. optuženi za isto krivično delo pravosnažno osuđeni;

1.3. rok zastarelosti istekao i delo se uključuje u amnestiju ili pomilovanja ili kada postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje; ili

1.4. oštećeni odustaje od predloga za krivično delo koje se po službenoj dužnosti ne goni, osim ako sud ima dokaza da je treća strana bespravno uticala na odluku o odustajanju.

Član 363. Oslobađajuća presuda

1.Sud donosi presudu kojom se optuženi oslobađa optužbe ako:

- 1.1.delo za koje je optužen nije krivično delo;
- 1.2.postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost; ili
- 1.3.nije dokazano da je optuženi izvršio krivično delo za koje je optužen.

Član 364. Osuđujuća presuda

1.U presudi kojom se optuženi oglašava krivim, sud navodi:

- 1.1.krivično delo za koje se oglašava krivim, zajedno sa činjenicama i okolnostima koje čine prirodu krivičnog dela, kao i činjenice i okolnosti od kojih zavisi primena određene odredbe Krivičnog zakonika;
- 1.2.zakonski naziv krivičnog dela i odredbe krivičnog zakona primenjene tokom izricanja presude;
- 1.3.odluku o oduzimanju specifikovane imovine;
- 1.4.odluku o troškovima krivičnog postupka za imovinskopravni zahtev;
- 1.5.tarifu za Program nadoknade žrtava, prema važećem zakonu; i
- 1.6.takođe u presudi da li treba da naglasi to da li pravosnažnu odluku treba objaviti u štampi, na radiju ili televiziji.

2.Ako državni tužilac, optuženi ili njegov branilac nije podneo zahtev za ročište, u presudi kojom optuženog proglašava krivim sud takođe navodi:

- 2.1.kaznu koja je izrečena optuženom, uključujući i alternativnu kaznu iz Krivičnog zakonika ili oslobađanja od kazne;
- 2.2.odluku o uračunavanju pritvora ili prethodne kazne u visinu kazne;
- 2.3.nalog za izricanje mere obaveznog rehabilitacionog lečenja izvršilaca zavisnika od droge i alkohola;
- 2.4.ako je optuženi kažnjen novčanom kaznom, u presudi se navodi rok uplate i način zamene novčane kazne ako se ne može prinudno naplatiti.

3.Nakon ročišta za odmeravanje kazne, ako postoji, osuđujuća presuda sadrži zaključke iz podstavova 2.1. do 2.4. ovog člana.

Potpoglavlje III. – Objavljivanje presude

Član 365. Objavljivanje presude

1. Nakon što sud izrekne presudu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odmah će je objaviti. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavnog pretresa ili ročišta za odmeravanje kazne izrekne presudu, odložiće objavljivanje presude najduže za tri (3) dana i odrediće vreme i mesto objavljivanja presude.

2. Ako sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća donese oslobađajuću ili odbijajuću presudu, on u prisustvu stranaka, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve i branioca pročitaje na javnom ročištu dispozitiv i ukratko saopšti razloge donošenja presude.

3. Ako sudija pojedinac ili predsednik glavnog pretresa donese osuđujuću presudu, a ročište za odmeravanje kazne je određena prema članu 356. ovog zakonika, dispozitiv ove presude sadrži samo činjenicu da li je on ili ona kriv. Ako ročište za odmeravanje kazne nije zakazana, sudija pojedinac ili predsednik

4. Presuda će biti objavljena i kada stranka, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve ili branilac nisu prisutni. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može narediti da se optuženom, koji je odsutan, usmeno saopšti presuda ili da mu se dostavi presuda u pismenoj formi.

5. Ako je javnost bila isključena sa glavnog pretresa, dispozitiv presude uvek se čita na javnom ročištu, osim kada se postupak vodi prema maloletnicima. Pretresno veće odlučuje da li će i u kojoj meri isključiti javnost prilikom obrazloženja presude.

6. Svi prisutni saslušaju čitanje dispozitiva presude u stojećem stanju.

Član 366. Pritvor nakon izricanja presude

1. Prilikom izricanja presude kojom se optuženi kažnjava kaznom zatvora, sudija pojedinac ili pretresno veće:

1.1. određuje ili produžava pritvor kada postoje uslovi iz člana 184. stav 1. ovog zakonika; ili

1.2. ukida pritvor ukoliko se optuženi nalazi u pritvoru kada prestaju razlozi zbog kojih je pritvoren.

2. Pretresno veće uvek ukida pritvor i naređuje oslobađanje optuženog ako je:

2.1. oslobođen od optužbe;

2.2. je proglašen krivim, ali je oslobođen od kazne;

2.3. kažnjen samo novčanim kaznom ili mu je izrečena sudska opomena;

2.4. mu je izrečena jedna od alternativnih kazni, osim kazne polu slobode iz člana 58. Krivičnog zakonika;

2.5. zbog uračunavanja pritvora u visini kazne, on je već izdržao kaznu; ili

2.6. optužba je odbijena, osim u slučaju kada je odbijena zbog ne nadležnosti suda.

3.Pre određivanja, produženja ili ukidanja pritvora, iz stava 1. ovog člana, sudija pojedinac ili pretresno veće prvo saslušava mišljenje državnog tužioca, ako je postupak pokrenut na njegov zahtev, a zatim saslušava okrivljenog ili njegovog branioca.

4.Pritvor, prema ovom članu, određuje se, produžava ili ukida posebnim rešenjem. Žalba protiv ovog rešenja ne zadržava izvršenje.

5.Ako se optuženi nalazi u pritvoru i sudija pojedinac ili pretresno veće oceni da razlozi zbog kojih je određen pritvor i dalje postoje, pritvor se produžava posebnim rešenjem. Takođe, posebnim rešenjem se određuje ili ukida pritvor. Žalba protiv ovog rešenja ne zaustavlja izvršenje.

6.Pritvor, koji je određen ili produžen prema odredbama podstava 1.1. ovog člana, može trajati do pravosnažnosti presude, ali ne duže od vremena trajanja kazne izrečene presudom osnovnog suda.

7.Optuženi osuđen na kaznu zatvora i koji se nalazi u pritvoru, na njegov zahtev, može se rešenjem sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća, pre pravosnažnosti presude, prebaciti u instituciju za izdržavanje kazne.

Član 367.

Pouke i upozorenja koja prate presudu

1.Nakon izricanja presude, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća upućuje stranke o pravu na žalbu. Pouka se unosi u zapisnik glavnog pretresa.

2.Kada je izrečena alternativna kazna, u skladu sa članom 46. Krivičnog zakonika, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća pažnju optuženom na značaj kazne i uslove koji se moraju poštovati.

3.Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća podsećaju stranke na njihovu obavezu da do kraja postupka obaveste sud o svakoj promeni adrese.

Potpoglavlje IV. – Sastavljanje i dostavljanje presude

Član 368.

Dostavljanje pismene presude

1.Kada se optuženi nalazi u pritvoru ili mu je određen pritvor, izrečena presuda mora biti sastavljena u pisanoj formi u roku od petnaest (15) dana od dana proglašenja, a u drugim slučajevima, u roku od trideset (30) dana po objavljivanju. Kada je slučaj složen, kako je definisano u članu 19. podstav 1.2. ovog zakonika, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može tražiti od predsednika suda da produži rok za sastavljanje pisane presude do šezdeset (60) dana od dana proglašenja. Član pretresnog veća može dati izdvojeno, suprotno ili pomirljivo mišljenje o pravnim ili činjeničnim pitanjima i takvo mišljenje se prilaže uz presudi.

2.Svaki sudija je dužan da čuva elektronske kopije presuda, koje sastavlja i potpisuje u skladu sa stavom 3. ovog člana.

3.Presudu potpisuju sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća i zapisničar.

4.Sudija, koji je ovlašćen da potpiše presudu, u skladu sa stavom 3. ovog člana, dužan je da u roku od pet (5) dana dostavi ili omogući pristup presudi nadležnoj kancelariji za upravljanje sudskim predmetima, u elektronskoj verziji, koja se može uređivati i na papiru.

5.Overen primerak presude koja sadrži uputstva o pravu na žalbu dostavlja se strankama.

6. Overen primerak presude, zajedno sa poukom o pravu na žalbu, dostavlja se oštećenom i licu kome je presudom predmet oduzet.

7. Kada sud, prilikom primene odredaba o izricanju jedinstvene kazne za krivična dela u sticaju, izrekao presudu uzimajući u obzir i presude koje su izrekli i drugi sudovi, dostaviće overen primerak pravosnažne presude tim sudovima.

Član 369.

Sadržaj i oblik pismene presude

1. Pisano presuda mora biti u skladu sa presudom koja je objavljena. Presuda sadrži uvod, dispozitiv i obrazloženje.

2. Uvod presude sadrži: napomenu da se presuda donosi u ime naroda, ime suda, ime i prezime sudije pojedinca ili predsednika i članova pretresnog veća i zapisničara, ime i prezime optuženog, krivično delo za koje je optuženi osuđen, i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, datum održavanja glavnog pretresa, da li je sudski pretres bio otvoren, ime i prezime državnog tužioca, branioca, branioca žrtava ili punomoćnika žrtve koji su bili prisutni na, glavnom pretresu datum objavljivanja presude i datum sastavljanja presude.

3. Dispozitiv presude sadrži lične podatke optuženog i odluku kojom se optuženi oglašava krivim za krivično delo za koje je optužen ili kojom se oslobađa od optužbe za to delo ili kojom se optužnica odbija.

4. Ako je optuženi oglašen krivim, dispozitiv presude obuhvata sve neophodne informacije predviđene članom 364. ovog zakonika, a ako je oslobođen od optužbe ili je odbijena optužba, dispozitiv presude sadrži opis krivičnog dela za koji je optužen i odluku o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravni zahtev, ako je takav zahtev bio podnesen.

5. U slučaju izvršenja krivičnih dela u sticaju, u dispozitivu presude sud uneti kazne izrečene za svako krivično delo, a zatim kaznu za sva dela u sticaju.

6. Obrazloženju presude sud iznosi razloge za svaku tačku presude.

7. Sud jasno i potpuno iznosi koje činjenice i iz kojih razloga smatra kao dokazane ili nedokazane. Sud takođe, na poseban način ocenjuje verodostojnost protivrečnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine predloge stranaka, kao i razloge na koje se zasniva prilikom rešavanja pravnih pitanja, posebno prilikom utvrđivanja postojanja krivičnog dela i krivična odgovornost optuženog, kao i u slučaju primene određenih odredaba krivičnog zakona na optuženog i njegovo delo.

8. Ako je optuženi osuđen na kaznu zatvora, obrazloženje sadrži okolnosti koje je sud uzeo u obzir prilikom odmeravanja kazne. Sud posebno obrazlože na koje razloge se zasnivao kad je našao da se radi o teškom slučaju i treba izreći strožu kaznu od propisane ili kad je našao da kaznu treba ublažiti ili optuženog osloboditi, izreći alternativnu kaznu ili meru obavezne rehabilitacije ili oduzimanja imovine stečene izvršenjem krivičnog dela.

9. Kada je u optužnici popisana imovina koja podleže oduzimanju ili ako je državni tužilac obavestio stranke o novoj specifičnoj imovini otkrivenoj nakon podizanja optužnice u skladu sa članom 278. stav 5. ovog zakonika, ili ako je sud naredio oduzimanje imovine za zamenu vrednosti iz člana 273. ovog zakonika, presuda određuje da li se specifična imovina ili imovina za zamenu vrednosti oduzima ili ne. Presuda sadrži obrazloženje za oduzimanje svake stvari za koju se nalaže oduzimanje i obrazloženje za svaku stvar za koju se ne naređuje oduzimanje.

10. Kada se optuženi oslobodi od optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti razlog propisan u članu 363. ovog zakonika, po kojem je postupio.

11. U obrazloženju presude kojom se optužba odbija, sud ne ocenjuje glavno pitanje, već se ograničava samo na razloge za odbijanje optužbe.

12. Pod pojmom „lični podaci“, za potrebe ovog člana, podrazumevaju se: ime, prezime, naziv mesta rođenja ili prebivališta, javna funkcija okrivljenog ako ima i lični broj. Kada lični broj nije dostupan, umesto njega se može koristiti datum rođenja, ime jednog roditelja i mesto rođenja. Dodatni lični podaci, shvaćeni u drugim zakonima, mogu se dodati samo ako je potrebno objasniti kontekstualne okolnosti krivičnih dela.

13. Osim ličnog broja, datuma rođenja, imena roditelja i mesta rođenja, objavljivanje drugih ličnih podataka iz stava 12. ovog člana, ne smatra se povredom privatnosti, zbog interesa javnosti za jedno otvoreno i javno pravosuđe.

Član 370. **Objavljivanje sudskih odluka**

1. U skladu sa Zakonom o sudovima, sudovi su obavezni da objavljuju sve presude online na internetu u roku od šezdeset (60) dana od njihovog donošenja.

2. Izuzetno, presude se ne objavljuju u slučajevima kada su maloletnici uključeni kao stranka, ili u slučajevima kada se navodi da su krivična dela izvršena u okviru porodičnih odnosa, ili prilikom krivičnih dela protiv polnog integriteta. Ako je nekim posebnim zakonom utvrđena poverljivost u odgovarajućoj proceduri, odredbe tog zakona se primenjuju u pogledu objavljivanja presuda izdatih u tom postupku.

3. U slučajevima kada je jedna ili više rasprava zatvorena za javnost, iz razloga navedenih u članu 289. podstavovi 1.1, 1.4, 3.1. ili 3.2. ovog zakonika, pozivanje na druga svedočenja i dokaze navedena u takvoj raspravi biće uređeni presudom pre objavljivanja. Upućivanje na maloletnike i njihova svedočenja biće anonimizovani ili uređena, bez obzira na to da li je njihovo svedočenje uzeto na zatvorenom ili otvorenom ročištu. Da bi se olakšala ova anonimizacija/uređivanje, presude koje sadrže upućivanje na maloletnike, svedočenje maloletnika ili informacije dobijene na takvim zatvorenim saslušanjima, jasno će identifikovati pre objavljivanja koji deo presude ulazi u jednu ili više tih kategorija.

4. Objavljena verzija presude, pre objavljivanja, biće uređena kako ne bi sadržala nikakve reference na lični identifikacioni broj. Svi ostali podaci navedeni u članu 369. stav 12. ovog zakonika neće se uređivati.

5. Sudija koji je ovlašćen da potpiše presudu iz člana 368. ovog zakonika, dužan je da preduzme sve neophodne mere kako bi se osiguralo da je ispunjena zakonska obaveza objavljivanja presude.

6. Sud takođe objavljuje odluke kojima se odlučuje u krivičnoj stvari.

7. Sudski savet Kosova je nadležan da donosi podzakonske akte za sprovođenje ovog člana.

Član 371. **Sitne greške u presudi**

1. Greške u imenima i brojevima, kao i druge greške u pisanju i obračunu, nepravilnosti u načinu sastavljanja pismene presude i nepodudarnosti pisane presude i originala, na predlog strana, branioca ili prema službenoj dužnosti, posebnim rešenjem ispravlja sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.

2. Ako su sitne ili bezazlene greške u presudi predmet žalbe, Apelacioni sud može ispraviti presudu iz člana 403. ovog zakonika.

3. Kada se podaci iz člana 364. stav 1. podstavovi 1.1. – 1.4. i 1.6., kao i stav 2. podstavovi 2.1. i 2.3. ovog zakonika u pismenoj presudi razlikuju od originala, rešenje za ispravku dostavlja se licima iz člana 368. ovog zakonika. U tom slučaju, rok žalbe protiv presude se računa od dana dostavljanja rešenja. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena posebna žalba.

Član 372. Izvršenje krivičnih sankcija

1. Kada sud odluči o produžetku ili određivanju pritvora nakon objavljivanje presude, ili kada sud odredi kaznu u skladu sa odredbom člana 368. stav 7. ovog zakonika, smatra se da je optuženi na izdržavanju kazne u skladu sa odredbama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija.

2. Kada se pravosnažnom presudom izrekne kazna zatvora, a optuženi je pobjegao sa Kosova ili izbegava izdržavanje kazne, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća izdaje naredbu za hapšenje optuženog u skladu sa članom 173. ovog zakonika.

Član 373. Presuda protiv pravnih lica i izvršenje presude

Ulagачi, akcionari ili poverioci pravnog lica ne mogu osporavati presude i njihovo izvršenje protiv pravnog lica, osim ako je to lice zastupnik tuženog pravnog lica shodno relevantnom Zakonu o odgovornosti pravnih lica za krivična dela.

POGLAVLJE XXI. PRAVNI LEKOVI

Potpoglavlje I. – Pravni lekovi

Član 374. Vrste pravnih lekova

1. Osim slučajeva kada se ovim zakonikom drugačije predviđa, stranka može direktno podneti pravni lek višem sudu putem:

1.1. žalbe protiv presude Osnovnog suda Apelacionom sudu;

1.2. žalbe protiv presude Apelacionog suda Vrhovnom sudu Kosova u skladu sa članom 407. stav 1. ovog zakonika;

1.3. žalbe protiv rešenja ili naloga Osnovnog suda Apelacionom sudu;

1.4. žalbe protiv rešenja Apelacionog suda Vrhovnom sudu, kada Apelacioni sud preinači rešenje Osnovnog suda u vezi sa pritvorom ili kada se pritvor određuje po prvi put pred Apelacionom sudu;

1.5. prigovora protiv sudske odluke Osnovnog suda kako je predviđeno ovim zakonikom;

1.6. vanredni pravni lekovi protiv odluke Osnovnog suda ili Apelacionog suda nadležnom sudu.

2. Kada to ovaj zakonik dozvoljava, naredbu suduje za prethodni postupak može preispitati Razmatrajuće veće sudija Osnovnog suda. Naredbu koju preispituje Razmatrajuće veće iz ovog stava može preispitati Apelacioni sud samo u slučaju žalbe protiv presude.

3. Osim ako u ovom Poglavlju nije drugačije predviđeno, odredbe o glavnom pretresu pred

prvostepenim sudom shodno se primenjuju na postupke pravnih lekova.

4. Protiv presude Osnovnog suda ne može se izjaviti žalba iz proceduralnih osnova ako podnosilac žalbe u Osnovnom sudu nije pobio pravnu ili činjeničnu odluku na kojoj se žalba zasniva, osim ako podnosilac žalbe ne može dokazati vanredne okolnosti koje opravdavaju takvu žalbu.

Potpoglavlje II. – Opšta pravila u vezi sa pravnim lekovima

Član 375.

Nepriistrasnost u preispitivanju pravnog leka

1. Nijednoj stranci ili licu koje je ovlašćeno da podnese zahtev za pravni lek nije dozvoljeno da komunicira u prisustvu samo jedne od stranaka sa Razmatrajućem većem, Apelacionim sudom ili Vrhovnim sudom u vezi prigovora ili zahteva za pravni lek koji čeka rešenje pred Razmatrajućem većem, Apelacionim sudom suda ili Vrhovnim sudom, ili koje stranka namerava da podnese pred Razmatrajućem većem, Apelacionom sudu ili Vrhovnom sudu.

2. Nijedan sudija Razmatrajućeg veća, Apelacionog suda ili Vrhovnog suda ne komunicira u vezi sa prigovorom ili zahtevom za pravni lek sa strankom ili licem koje je ovlašćeno da podnese zahtev za pravni lek, koje ima interes u ovom pravnom leku koji čeka odluku Apelacionog suda ili Vrhovnog suda, ili koje stranka namerava da podnese Razmatrajućem veću, Apelacionom sudu ili Vrhovnom sudu.

3. Sudija sa kojim stranka ili lice koje je ovlašćeno da podnese pravni lek pokušava da komunicira bez prisustva druge stranke protivno stavu 1. ili 2. ovog člana, odmah odbija komunikaciju i obaveštava druge stranke o pokušaju stranke da stupi u kontakt bez njihovog prisustva.

Član 376.

Sadržaj pravnog leka

1. Kao opšte pravilo, pravni lek mora sadržati:

1.1. broj predmeta;

1.2. ime okrivljenog;

1.3. opis pravnog statusa predmeta, uključujući naznaku da li je pravni lek podnet unutar dozvoljenog vremenskog roka;

1.4. opis važnih činjenica koje su unete u zapisnik;

1.5. opis zatraženog pravnog leka;

1.6. opis pravne osnove pravnog leka.

2. Pravni lek mora jasno identifikovati podatke u skladu sa stavom 1. ovog člana.

3. Pravni lek se podnosi Osnovnom sudu, koji šalje pravni lek drugoj stranci.

4. Neće se razmatrati nijedan pravni lek koji nije u skladu sa ovim članom.

Član 377.
Sadržaj odgovora na pravni lek

1. Odgovor na pravni lek mora sadržati:

- 1.1. broj predmeta;
- 1.2. ime okrivljenog;
- 1.3. opis pravnog statusa slučaja, uključujući naznaku da li je odgovor podnet unutar dozvoljenog vremenskog roka;
- 1.4. opis važnih činjenica koje su unete u zapisnik;
- 1.5. opis pravnog leka;
- 1.6. opis pravne osnove za pravni lek.

2. Odgovor mora jasno identifikovati podatke u skladu sa stavom 1. ovog člana.

3. Odgovor se podnosi Osnovnom sudu, koji šalje odgovor drugoj stranci.

4. Neće se razmatrati nijedan odgovor koji nije u skladu sa ovim članom.

Član 378.
Vremenski rokovi za pravni lek i odgovor

1. Prigovor koga razmatra Razmatrajuće veće mora se podneti u roku od četrdeset osam (48) časa od časa prijema odluke.

2. Pravni lek koga razmatra Apelacioni sud mora se podneti u roku od pet (5) dana od dana prijema odluke.

3. Pravni lek koga razmatra Vrhovni sud Kosova mora se podneti u roku od deset (10) dana od dana prijema odluke.

4. Odgovor na prigovor mora se podneti u roku od dvadeset četiri (24) časa od časa prijema prigovora koga razmatra Razmatrajuće veće.

5. Odgovor na pravni lek koga razmatra Apelacioni sud mora se podneti u roku od pet (5) dana od dana prijema pravnog leka.

6. Odgovor na pravni lek koga razmatra Vrhovni sud Kosova mora se podneti u roku od deset (10) dana od dana prijema pravnog leka.

7. Vremenski rokovi iz ovog člana primenjuju se samo ako ne postoji specifičan vremenski rok za pravne lekove u nekom specifičnom članu ovog zakonika.

Član 379.
Poštovanje pravila koja uređuju sadržinu pravnih lekova i odgovora

Svi zahtevi za pravne lekove i odgovori moraju biti u skladu sa zahtevima iz čl. 376. do 378. ovog zakonika, u suprotnom iste neće razmatrati sudije Osnovnog suda, Razmatrajućeg veća, Apelacionog suda ili Vrhovnog suda Kosova.

Potpoglavlje III. – Žalba protiv presude

Član 380. Žalba protiv presude

1. Protiv presude koju donosi sudija pojedinac ili pretresno veće Osnovnog suda, žalbu mogu izjaviti ovlašćena lica u roku od trideset (30) dana od dana dostave primerka presude.
2. Podnosilac žalbe može povući žalbu pre nego što Apelacioni sud donese odluku po žalbi. Povlačenje žalbe ne može se opozvati.
3. Žalba ovlašćenog lica podneta u određenom vremenskom roku obustavlja izvršenje presude.

Član 381. Lica ovlašćena za podnošenje žalbe protiv presude

1. Žalbe mogu izjaviti državni tužilac, optuženi, branilac, zakonski zastupnik optuženog, oštećeni ili žrtva i branilac žrtava ili punomoćnik žrtve.
2. Državni tužilac može izjaviti žalbu na štetu i u korist optuženog.
3. Oštećeni ili žrtva može izjaviti žalbu na presudu samo na odluke suda o krivičnim sankcijama za krivična dela trgovine ljudima, nasilja u porodici, krivičnim delima protiv života i tela, protiv seksualnog integriteta, protiv bezbednosti u javnom saobraćaju i imovinskopravnog zahteva kada se optuženi proglašen krivim, kao i o troškovima krivičnog postupka s njom u vezi.
4. Žalbu može izjaviti i lice čija je imovina oduzeta.

Član 382. Sadržaj žalbe protiv presude

1. Žalba protiv presude mora biti u skladu sa članom 376. ovog zakonika, ali uključuje i:

- 1.1. podatke o pobijenoj presudi;
- 1.2. osnov za osporavanje presude iz člana 383. ovog zakonika;
- 1.3. predlog za potpuno ili delimično poništenje presude ili preinačenje;
- 1.4. obrazloženje žalbe; i
- 1.5. potpis podnosioca žalbe.

2. Kada žalbu izjavljuje optuženi ili oštećeni koga ne zastupa branilac, te žalba nije sastavljena u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća zahteva od podnosioca žalbe da u određenom roku izmeni žalbu pismenim podneskom. Ako podnosilac žalbe ne ispuni zahtev iz člana 376. ovog zakonika ili stava 1. ovog člana, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odbacuje žalbu.

3. U žalbi se mogu izneti činjenice i novi dokazi, ali podnosilac žalbe dužan je da obrazloži zašto nisu ranije iznete. Kada se podnosilac žalbe poziva na nove činjenice, dužan je da podnese dokaze kojima se te činjenice mogu dokazati, a kada se pozove na novi dokaz, dužan je predložiti činjenice koje istim namerava da dokaže.

4. Kada podnosilac žalbe u žalbi navodi osnove koje nije izneo pred Osnovnim sudom tokom pripremnog ročišta, ili glavnog pretresa, podnosilac žalbe ne može se žaliti po ovim osnovama,

osim ako dokaže da su postojale vanredni okolnosti ili dokazi ili nove činjenice iz stava 3. ovog člana.

Član 383.

Osnovi za podnošenje žalbe protiv presude

1. Protiv presude se može izjaviti žalba:

- 1.1. zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka;
- 1.2. zbog povrede krivičnog zakona;
- 1.3. zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; ili
- 1.4. zbog odluke o krivičnim sankcijama, oduzimanju, troškova krivičnog postupka, imovinskoopravnim zahtevima i zbog odluke o objavljivanju presude.

2. Protiv presude se ne može uložiti žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ako postoji sporazum o priznanju krivice ili ako je optuženi priznao krivicu za sve ili neke od tačaka optužnice i pretresno veće se složilo sa takvim priznanjem.

Član 384.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

1. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka koji se priznaje po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka postoji:

- 1.1. ako sastav suda nije bio odgovarajući ili kada je u donošenju presude učestvovao sudija koji nije prisustvovao glavnom pretresu, ili koji je pravosnažnom odlukom izuzet iz suđenja;
- 1.2. ako na glavnom pretresu prisustvuje sudija koji je shodno čl. 38. – 42. ovog zakonika morao biti izuzet;
- 1.3. ako je glavni pretres održan u odsustvu lica, čije se prisustvo na glavnom pretresu zahteva zakonom;
- 1.4. ako je glavni pretres održan na jeziku koji optuženi ne razume i nije obezbeđen prevod;
- 1.5. ako je javnost bila isključena sa glavnog pretresa u suprotnosti sa zakonom;
- 1.6. ako je sud povredio odredbe krivičnog postupka u vezi pitanja da li postoji optužba ovlašćenog tužioca, predlog oštećenog ili dozvola nadležnog javnog organa;
- 1.7. ako je presudu doneo sud koji nije imao stvarnu nadležnost da sudi u predmetu;
- 1.8. ako optuženi, koji je pozvan da se izjasni o krivici, nije priznao krivicu za sve tačke optužbe ili neku od njenih tačaka i bio ispitan pre izvođenja dokaza;
- 1.9. ako je presudom povređena odredba člana 395. ovog zakonika;
- 1.10. ako presudi u potpunosti nedostaje obrazloženje.

2. Na predlog stranaka, bitne povrede odredaba krivičnog postupka smatraju se samo one povrede koje su uticale na donošenje zakonite i pravične presude, i to u sledećim slučajevima:

- 2.1. nisu primenjene neke odredbe ovog zakonika ili su pogrešno primenjene;
- 2.2. povređena su prava odbrane;
- 2.3. sudija koji je trebao biti izuzet sa glavnog pretresa, istom prisustvuje, ako je postojanje osnova za izuzeće postalo poznato podnosiocu žalbe tek nakon završetka glavnog pretresa;
- 2.4. sud prilikom suđenja nije u potpunosti presudio predmetnu stvar optužbe ili nije odlučio u vezi sa oduzimanjem;
- 2.5. presuda se zasniva na neprihvatljivim dokazima;
- 2.6. presuda prekoračuje delokrug činjenica iz optužnice; ili
- 2.7. presuda nije izrađena u skladu sa članom 369. ovog zakonika.

Član 385. Povreda krivičnog zakona

1. Povreda krivičnog zakona postoji:

- 1.1. ako delo za koje se optuženi goni nije krivično delo;
- 1.2. ako postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost;
- 1.3. ako postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito ako je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja ili je isključeno zbog amnestije ili pomilovanja, ili je stvar već pravosnažno presuđena;
- 1.4. ako je u pogledu krivičnog dela po kome se sudi primenjen zakon koji se ne može primeniti;
- 1.5. ako je sud pri donošenju odluke o kazni, alternativnoj kazni, sudskoj opomeni ili pri donošenju odluke o meri obaveznog rehabilitacionog lečenja ili oduzimanju prekoračio zakonska ovlašćenja; ili
- 1.6. ako su povređene odredbe o uračunavanju vremena provedenog u pritvoru, kućnom pritvoru, kao i svakog drugog oblika lišenja slobode, ili ranije izdržane kazne u vezi sa krivičnim delom koje je predmet krivičnog postupka.

Član 386. Pogrešno ili nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja

1. Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.
2. Pogrešno utvrđivanje činjeničnog stanja postoji kada sud pogrešno utvrdi određenu bitnu činjenicu ili ako sadržina dokumenta, zapisnika o izvedenim dokazima ili tehnički snimak dovodi u pitanje tačnost ili pouzdanost utvrđivanja bitnih činjenica.
3. Nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja postoji kada sud ne utvrdi određenu bitnu činjenicu.

Član 387. Žalba protiv presude u vezi odluke o krivičnoj sankciji i drugim odlukama

1. Protiv presude može se izjaviti žalba na odluku o izricanju krivične sankcije kada sud, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, uprkos ne prekoračenju zakonskih ovlašćenja, nije

propisno odredio krivičnu sankciju.

2. Protiv presude takođe se može izjaviti žalba ako je sud primenio ili nije primenio odredbe za ublažavanje ili oslobađanje od kazne ili sudske opomene.

3. Odluka o merama obaveznog rehabilitacionog lečenja narkomana i alkoholičara ili o oduzimanju se može pobijati ako je sud, uprkos činjenici da nije povredio član 385. podstav 1.5. ovog zakonika, doneo pogrešnu odluku ili nije izrekao meru obaveznog rehabilitacionog lečenja narkomana ili alkoholičara ili meru oduzimanja, uprkos postojanju pravne osnove za to.

4. Protiv odluke o troškovima krivičnog postupka može se izjaviti žalba ako sud za takve troškove nije propisno odlučio ili u suprotnosti sa odredbama ovog zakonika.

5. Protiv odluke o imovinskopravnom zahtevu ili odluke o objavljivanju presude može se izjaviti žalba ako je sud o tim pitanjima doneo odluku u suprotnosti sa zakonskim odredbama.

Član 388.

Postupak podnošenja žalbe protiv presude

1. Žalba protiv presude podnosi se sudu koji je doneo presudu.

2. Sudija pojedinac ili predsednik predsedavajućeg veća prvostepenog suda odbacuje žalbu rešenjem:

2.1. kao neblagovremenu; ako se utvrdi da je podneta po isteka zakonskog roka; ili

2.2. kao nedozvoljenu, ako se utvrdi da ju je podnelo lice bez prava na žalbu ili lice koje je odustalo od žalbe, ili ako je žalba povučena, ili kada se povučena žalba ponovo podnese, ili ako žalba nije dozvoljena zakonom.

3. Ovaj sud dostavlja primerak žalbe drugim strankama, koje mogu podneti odgovor u roku od osam (8) dana od dana prijema primeraka žalbe. Po dobijanju odgovora, sud postupa u skladu sa članom 377. stav 3. ovog zakonika.

4. Ovaj sud prosleđuje žalbu, odgovor i druga relevantne spise sudu koji je nadležan za razmatranje žalbe.

5. Žalba ili odgovor iz ovog člana dostavlja se u dovoljnom broju primeraka za sud i za druge stranke.

6. Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se izjaviti žalba Apelacionom sudu.

Član 389.

Postupak u vezi sa žalbom protiv presude Apelacionog suda

1. Po prijemu predmeta, uprava Apelacionog suda dostavlja predmet državnom tužiocu Apelacionog tužilaštva, koji nakon razmatranja bez odlaganja, a najkasnije u roku od sedam (7) dana, vraća predmet sudu uz njegov predlog ili izjavljuje da će ga podneti na ročištu Apelacionog veća.

2. Nakon što državni tužilac Apelacionog tužilaštva vrati spise, predmet se dodeljuje sudiji izvestiocu.

3. Sudija izvestilac, po potrebi, može zahtevati od Osnovnog suda izveštaj o povredi odredaba krivičnog postupka, a putem ovog suda ili na drugi način da potvrdi žalbene navode koji se odnose na nove dokaze i činjenice ili isti obezbeđuje potrebne izveštaje i dokumente drugih

organa ili pravnih lica.

4. Nakon razmatranja predmeta, sudija izvestilac obaveštava predsednika veća koji zakazuje sednicu Apelacionog veća.

5. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, sudija izvestilac u roku od pet (5) dana od dana prijema spisa predmeta po službenoj dužnosti razmatra da li i dalje postoje razlozi za pritvor.

Član 390.

Sednica pred Apelacionim većem

1. Ako je optužen osuđen na kaznu zatvora ili ako postoje navodi koji se ističu radi razmatranja činjenica i zakona u pogledu krivice ili nevinosti, obaveštenje o sednici Apelacionog veća dostavlja se apelacionom tužiocu, oštećenom i njegovom braniocu ili punomoćniku žrtve, optuženom i njegovom braniocu.

2. Ako optuženi koji se nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne želi da prisustvuje sednici, omogućava mu se prisustvo.

3. Sednica veća počinje izveštavanjem sudije izvestioca o činjenicama. Veće može zahtevati od stranaka, branioca ili zastupnika ili drugih podnosilaca žalbi koji prisustvuju sednici da pruže potrebna objašnjenja o svojim žalbenim navodima. Oni mogu predložiti da se za dopunu izveštaja pročitaju pojedini delovi spisa i mogu dati potrebna pojašnjenja o svojim stavovima iz žalbe ili odgovora na žalbu, ne ponavljajući sadržinu izveštaja i njihovih pismenih podnesaka.

4. Nedolazak uredno pozvanih stranaka ili drugih podnosioca žalbe ne ometa održavanje sednice veća. Ako optuženi nije obavestio sud o promeni adrese ili prebivališta, sednica veća može se održati i bez obaveštenja optuženog.

5. Javnost se može isključiti sa sednice veća koja se održava u prisustvu stranaka, samo pod ovim zakonikom predviđenim uslovima.

6. Zapisnik sa sednice prilaže se spisima suda.

7. Rešenja iz čl. 399. i 400. ovog zakonika mogu se doneti i bez obaveštavanja stranaka ili drugih podnosilaca žalbe o sednici veća.

Član 391.

Odluke Apelacionog veća donete na sednici ili na pretresu

1. Apelacioni sud donosi odluku na sednici veća ili na pretresu.

2. Apelacioni sud na sednici veća odlučuje da li će održati pretres.

Član 392.

Osnovi za održavanje pretresa pred Apelacionim sudom

1. Pretres pred Apelacionim sudom održava se samo ako je potrebno da se, zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, izvedu novi dokazi ili ponove ranije izvedeni dokazi i ako postoje opravdani razlozi da se predmet ne vrati Osnovnom sudu na ponovno suđenje.

2. Na pretres pred Apelacionim sudom pozivaju se optuženi i njegov branilac, tužilac Apelacionog tužilaštva, oštećeni, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, kao i svedoci i veštaci koje je sud na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti odluči da ispituje.

3. Ako se optuženi nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne, predsednik pretresnog veća

Apelacionog suda preduzima potrebne mere da obezbedi prisustvo optuženog na pretresu.

Član 393. Pretres pred Apelacionim većem

- 1.Pretres pred Apelacionim sudom počinje sa izveštavanjem sudije izvestioca, koji iznosi činjenično stanje ne dajući svoje mišljenje o osnovanosti žalbe.
- 2.Presuda ili deo presude na koji se odnosi žalba, a po potrebi i zapisnik glavnog pretresa čitaju se na predlog ili po službenoj dužnosti.
- 3.Posle toga poziva se podnosilac žalbe da obrazloži žalbu, a onda da suprotna strana da svoj odgovor. Optuženi i njegov branilac uvek imaju poslednju reč.
- 4.Stranke tokom pretresa mogu izneti nove dokaze i činjenice.
- 5.Tužilac Apelacionog tužilaštva, shodno ishodu pretresa, može u potpunosti ili delimično odustati od optužnice ili je izmeniti u korist optuženog.

Član 394. Granice ispitivanja žalbe od strane Apelacionog suda

- 1.Apelacioni sud ispituje presudu u delu za koji je žalba podneta. Osim toga, kada se izjavi žalba, sud po službenoj dužnosti ispituje da li postoji povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 384. stav 1. ovog zakonika ili da li je povređen krivični zakon na štetu optuženog.
- 2.Ako se izjavljuje žalba na štetu optuženog, sud po službenoj dužnosti ispituje da li je došlo do povrede u vezi izrečene krivične sankcije u pogledu vrste sankcije predviđene zakonom. Sud po službenoj dužnosti uvek ispituje da li je zakon povređen na štetu optuženog.

Član 395. Reformatio in Peius

Ako se izjavi žalba samo u korist optuženog, presuda u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog dela ili krivične sankcije ne može se izmeniti na njegovu štetu.

Član 396. Dodatno dejstvo podnete žalbe zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđivanog činjeničnog stanja ili povrede krivičnog zakona

Žalba podneta u korist optuženog zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede krivičnog zakona obuhvaća i žalbu protiv odluke o kazni, obaveznog rehabilitacionog lečenja i oduzimanja.

Član 397. Beneficium Cohæsionis

Ako Apelacioni sud povodom bilo čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je doneo odluku u korist optuženog, a koji nisu lične prirode, idu u korist i nekog od saoptuženih koji nije izjavio žalbu ili je nije podneo u tom pogledu, sud postupa po službenoj dužnosti kao da je takvu žalbu podneo i saoptuženi.

Član 398. Odluka Apelacionog suda u vezi sa žalbom protiv presude Osnovnog suda

- 1.Apelacioni sud može na sednici veća ili po osnovu pretresa:

- 1.1. odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili nedozvoljenu;
- 1.2. odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu Osnovnog suda;
- 1.3. poništiti presudu i predmet vratiti Osnovnom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje; ili
- 1.4. preinačiti presudu Osnovnog suda.

2. Apelacioni sud može naložiti Osnovnom sudu da odredi nekog drugog sudiju pojedinca, predsednika pretresnog veća ili pretresno veće shodno objektivnom i transparentnom sistemu za dodelu predmeta, ako Apelacioni sud oceni da sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća ili pretresno veće koje je sudilo u predmetu u više navrata nije pravilno primenilo zakon, pogrešno procenio dokaze ili ako bi ne određivanje drugog sudije ili drugog pretresnog veća dovelo do zloupotrebe pravde ili sukoba interesa.

3. Apelacioni sud odlučuje o svim žalbama protiv iste presude jednom odlukom.

4. Odluku Apelacionog suda potpisuju sve sudije veća, osim odluke donete u skladu sa članom 399. ili 400. ovog zakonika. Član veća može podneti odvojeno, suprotno ili podudarno mišljenje o pravnim ili činjeničnim pitanjima u vezi žalbe, te takvo mišljenje se prilaže glavnoj odluci.

Član 399.

Odbacivanje neblagovremenih žalbi

Apelacioni sud rešenjem odbacuje žalbu kao neblagovremenu ako nađe da je podneta po protoku zakonskog roka.

Član 400.

Odbacivanje žalbe kao nedozvoljene

Apelacioni sud rešenjem odbacuje žalbu kao nedozvoljenu ako utvrdi da ju je podnelo lice bez prava na žalbu ili lice koje se odreklo žalbe, ili ako je žalba povučena, ili kada se povučena žalba ponovo podnosi ili žalba nije zakonom dozvoljena.

Član 401.

Odbijanje neosnovane žalbe i potvrđivanje presude Osnovnog suda

Apelacioni sud presudom odbija žalbu kao neosnovanu i potvrđuje presudu Osnovnog suda ako utvrdi da nema osnova zbog kojih je podneta žalba protiv presude i da nema povrede zakona iz člana 384. stav 1. ovog zakonika.

Član 402.

Ukidanje presude Osnovnog suda

1. U određenim slučajevima Apelacioni sud rešenjem ukida presudu Osnovnog suda i predmet vraća na ponovno suđenje ako:

- 1.1. postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka i Apelacioni sud ne može postupiti shodno članu 403. ovog zakonika; ili
- 1.2. zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja mora se naložiti novi pretres pred Osnovnim sudom, a Apelacioni sud ne može postupiti shodno članu 403. ovog zakonika.

2. Rešenje mora jasno sadržati razloge i osnove zbog kojih Apelacioni sud ne može postupiti

shodno članu 403. ovog zakonika.

3. Apelacioni sud rešenjem ukida presudu Osnovnog suda i odbiti optužnicu ako utvrdi okolnosti iz člana 357. stav 1. ovog zakonika. Apelacioni sud postupa na isti način ako utvrdi da Osnovni sud nije imao stvarnu nadležnost da sudi u predmetu, osim ako je žalba podneta isključivo u korist optuženog.

4. Apelacioni sud može delimično ukinuti presudu Osnovnog suda ako se određeni delovi presude mogu izdvojiti bez ikakvih posledica po pravično suđenje.

5. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, Apelacioni sud ispituje da li i dalje postoje osnovi za pritvor i rešenjem odlučuje o produženju ili ukidanju pritvora. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba.

Član 403.

Preinačenje presude Osnovnog suda

1. Na zahtev stranaka ili po službenoj dužnosti Apelacioni sud presudom preinačuje presudu Osnovnog suda ako utvrdi da je Osnovni sud pogrešno ili nepotpuno utvrdio činjenice i u tu svrhu:

1.1. na zahtev stranaka ili po službenoj dužnosti određuje pretres za pribavljanje novih dokaza ili za ponovio izvođenje dokaza radi pravilne procene i vrednovanja materijalnih dokaza; ili

1.2. može utvrditi i vrednovati materijalne dokaze bez održavanja pretresa, ako nije potrebno pribavljanje novih dokaza ili ponovno izvođenje dokaza.

2. Apelacioni sud preinačuje presudu u slučaju bitne povrede odredaba krivičnog postupka predviđene članom 384. stav 2. ovog zakonika ako:

2.1. izreka nije potpuno usklađena ili je u suprotnosti sa obrazloženjem, ali nema pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; ili

2.2. izreka nije potpuno usklađena ili je u suprotnosti sa obrazloženjem, a Apelacioni sud je utvrdio i procenio materijalne činjenice shodno stavu 1. ovog člana.

3. Apelacioni sud preinačuje presudu u slučaju bitne povrede odredaba krivičnog postupka predviđenih članom 384. stav 2. ovog zakonika koje su stranke istakle, ako Apelacioni sud iste može ispraviti.

4. Kada Apelacioni sud oceni da postoje zakonski uslovi za izricanje sudske opomene, presudom preinačuje presudu Osnovnog suda i izriče sudske opomenu.

5. Kada se preinačenjem presude Osnovnog suda stiču uslovi za određivanje ili ukidanje pritvora, o tome Apelacioni sud doneti posebno rešenje. Protiv ovog rešenja nije dozvoljena žalba

Član 404.

Obrazloženje odluka Apelacionog suda

1. U obrazloženju presude ili rešenja, Apelacioni sud ocenjuje žalbene navode i ukazuje na povrede zakona koje je ispitao po službenoj dužnosti.

2. Kada se presuda Osnovnog suda ukida zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, u obrazloženju navode se odredbe koje su povređene i u čemu se povrede sastoje, u skladu sa članom 384. ovog zakonika.

3. Kada se presuda Osnovnog suda ukida zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, u obrazloženju navode se nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja ili razlozi zašto su novi dokazi i činjenice važni i od uticaja na donošenje pravične odluke.

Član 405.

Vraćanje odluka Osnovnom sudu radi dostave strankama

1. Apelacioni sud vraća Osnovnom sudu sve spise zajedno sa dovoljnim brojem overenih primeraka svoje odluke, radi dostavljanja strankama i drugim zainteresovanim licima.

2. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, Apelacioni sud dostavlja odluku i spise Osnovnom sudu najkasnije u roku od tri (3) meseca od dana prijema spisa od tog suda.

Član 406.

Postupak ponovnog suđenja pred Osnovnim sudom prema rešenju Apelacionog suda

1. Osnovni sud kome je predmet dodeljen za suđenje postupa po osnovu prethodne optužnice. Kada se presuda Osnovnog suda delimično ukine, sud postupa po osnovu onog dela optužbe koji se odnosi na ukinuti deo presude. Stoga, ponovno suđenje počinje od faze glavnog pretresa.

2. Na novom glavnom pretresu, stranke imaju pravo iznositi nove dokaze i činjenica.

3. Osnovni sud preduzima sve procesne radnje i ispituje sva sporna pitanja navedena u odluci Apelacionog suda.

4. Pri izricanju nove presude, Osnovni sud se obavezuje zabranom predviđenom u članu 395. ovog zakonika.

5. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, pretresno veće Osnovnog suda postupa shodno članu 190. stav 2. ovog zakonika.

Član 407.

Žalba Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda

1. Žalba protiv presude Apelacionog suda može se podneti Vrhovnom sudu Kosova u slučaju kada:

1.1. Apelacioni sud izriče kaznu doživotnog zatvora ili potvrđuje presudu Osnovnog suda kojom se izriče takva kazna;

1.2. Apelacioni sud, nakon razmatranja, utvrdi drugačije činjenično stanje od Osnovnog suda i presudu zasniva na takvom utvrđenom činjeničnom stanju; ili

1.3. Apelacioni sud preinačuje oslobađajuću presudu Osnovnog suda i zamenjuje je osuđujućom presudom po optuženog.

2. Vrhovni sud Kosova odlučuje o žalbama protiv presude Apelacionog suda na sednici veća sudija shodno odredbama koje važe za žalbeni postupak pred Apelacionim sudom. U Vrhovnom sudu ne može se održati pretres.

3. Presude Vrhovnog suda potpisuju sve sudije veća. Član veća može podneti izdvojeno, suprotno ili podudarno mišljenje o pravnim ili činjeničnim pitanjima u vezi sa žalbom, koja se prilažu presudi.

4. Odredbe člana 397. ovog zakonika primenjuju se i na saoptuženog koji nema pravo da podnese žalbu protiv presude Apelacionog suda.

Potpoglavlje IV. – Žalba protiv rešenja

Član 408.

Rešenja i naredbe koje se mogu pobijati

1. Protiv rešenja ili naredbi sudije za prethodni postupak i protiv rešenja ili drugih naredba Osnovnog suda, stranke i lica čija su prava povređena, u skladu sa članom 411. ovog zakonika mogu podneti žalbu, osim ako odredbama ovog zakonika izričito nije dozvoljena takva žalba.
2. Protiv rešenja ili naredbe donete u prethodnom postupku od strane Razmatrajućeg veća nije dozvoljena žalba, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.
3. Rešenja ili naredbe koje se donose radi pripreme glavnog pretresa i presude mogu se pobiti samo žalbom protiv presude, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.
4. Protiv rešenja Vrhovnog suda Kosova nije dozvoljena žalba.

Član 409.

Rok za žalbu protiv rešenja ili naredbe

1. Žalba se podnosi sudu koji je doneo rešenje ili naredbu.
2. Osim ako je ovim zakonikom nije drugačije određeno, žalba protiv rešenja ili naredbe podnosi se u roku od tri (3) dana od dana dostavljanja rešenja ili naredbe.

Član 410.

Odlagajuće dejstvo žalbe protiv rešenja ili naredbe

Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, podnošenje žalbe zadržava izvršenje žalbom pobijenog rešenja ili naredbe.

Član 411.

Postupak podnošenja žalbe protiv rešenja ili naredbe

1. Žalbu protiv rešenja ili naredbe može podneti državni tužilac, branilac, oštećeni ili žrtva, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve i svako lice koje je obuhvaćeno rešenjem ili naredbom. Ovlašćeno lice podnosi žalbu u skladu sa ovim Poglavljem.
2. Apelacioni sud može odmah odbaciti žalbu koja nije podneta u skladu sa ovim Poglavljem nakon što se uveri da u žalbi nije naznačeno neko značajno pitanje u pogledu ustavom zagarantovanim pravima.
3. Žalbu protiv odluke Osnovnog suda podnosi podnosilac žalbe u Osnovnom sudu.
4. Osnovni sud postupa u skladu sa članom 376. stav 3. i članom 377. stav 3. ovog zakonika.
5. Osnovni sud prosleđuje žalbu, odgovor i prateće spise Apelacionom sudu.
6. Žalba na rešenje Apelacionog suda podnosi ovlašćena stranka u Apelacionom sudu.
7. Apelacioni sud postupa u skladu sa članom 376. stav 3. i članom 377. stav 3. ovog zakonika.
8. Apelacioni sud prosleđuje žalbu, odgovor i prateće spise Vrhovnom sudu.
9. Vrhovni sud može odmah odbaciti žalbu iz stava 6. ovog člana, koja nije podneta u skladu sa ovim Poglavljem, nakon što se uveri da u nije naznačeno neko značajno pitanje u pogledu

ustavom zagaranovanim pravima.

10. U slučajevima iz stava 2. ili 9. ovog člana, ako je u žalbi naznačeno neko značajno pitanje u pogledu ustavom zagaranovanim pravima, ali nije u skladu sa ovim Poglavljem, podnosiocu žalbe daje se mogućnost da ispravi žalbu.

11. Žalba ili odgovor iz ovog člana dostavlja se u dovoljnom broju primeraka za sud i za druge stranke.

Član 412.

Postupak po žalbi protiv rešenja Apelacionog suda

1. Kada Apelacioni sud primi predmet sa žalbom, isti prosleđuje nadležnom državnom tužiocu u okviru Apelacionog tužilaštva, koji razmatra predmet i bez odlaganja isti vraća sudu.

2. Prilikom vraćanja predmeta, državni tužilac može podneti predlog ili izjaviti da će isti podneti na sednici Apelacionog veća.

3. Nakon što državni tužilac vrati predmet, predsednik Apelacionog veća zakazuje sednicu veća.

Član 413

Rešenja Apelacionog veća zasnovana na podnetim ili primljenim spisima tokom sednice

1. Apelacioni sud donosi rešenje po osnovu žalbe i podnetih predloga ili na sednice veća.

2. Apelacioni sud donosi rešenje po osnovu žalbe i podnetih predloga samo ako:

2.1. nema pravnog ili činjeničnog prigovora; ili

2.2. veće ocenjuje da je rešenje ili naredba tako jasna da bi održavanje sednice bilo nepotrebno.

3. Rešenje veća Apelacionog suda u skladu sa stavom 2. ovog člana mora sadržati obrazloženje o rešenju iz stava 2. ovog člana.

Član 414.

Sednica pred Apelacionim većem u vezi rešenja ili naredbe

1. Kada Apelacioni sud primi žalbu protiv rešenja ili naredbe, veće može odlučiti da održi sednicu o kojoj se obaveštavaju: apelacioni državni tužilac, oštećeni ili žrtve, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve i optuženi i njegov branilac i druga lica koja su se žalila. Sednicu započinje predsednik veća iznošenjem činjenica.

2. Sednica Apelacionog veća nije javna ako veće odlučuje o žalbi protiv rešenja ili naredbe koja je doneta pre početka glavnog pretresa.

3. Član 390. ovog zakonika shodno se primenjuje na žalbeni postupak protiv rešenja ili naredbi.

Član 415.

Osnovi žalbe protiv rešenja ili naredbe

1. Rešenje ili naredba se može pobiti:

1.1. zbog povrede odredaba krivičnog postupka;

1.2.zbog povrede krivičnog zakona; ili

1.3.zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja po osnovu koga je doneto rešenje ili naredba.

2.Stranka koja pobija presudu Osnovnog suda mora dokazati da joj povreda prava nanosi nepovratnu štetu.

3.Ako osnovi žalbe nisu u skladu sa st. 1. i 2. ovog člana, Apelacioni sud može odbaciti žalbu. Žalba koja se odbacuje prema ovom stavu može se ponovo podneti žalbom protiv presude iz člana 380. ovog zakonika.

Član 416.

Odluke po žalbi protiv rešenja ili naredbe

1.Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, žalbe protiv rešenja ili odluke Osnovnog suda odlučuju se na sednici veća Apelacionog suda.

2.Kada odlučuje o žalbi, sud može rešenjem odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili nedozvoljenu, odbiti kao neosnovanu, usvojiti žalbu i preinačiti rešenje ili naredbu ili je ukinuti, a po potrebi, predmet vratiti na ponovno odlučivanje.

3.Kada odlučuje o žalbi protiv rešenja kojim se odbacuje optužnica, sud može odbiti takvu žalbu presudom ako sazna da postoji osnov za takvu presudu.

4.Kada razmatra žalbu, sud se po službenoj dužnosti stara o tome da li je Osnovni sud imao stvarnu nadležnost da donese rešenje ili naredbu i da li je rešenje ili naredbu doneo ovlašćeni organ.

5.Rešenje Apelacionog suda potpisuje predsednik Apelacionog veća.

6.Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, sednica o žalbi protiv rešenja ili naredbe zakazuje se u roku od trideset (30) dana od dana kada državni tužilac vrati predmet, osim ako na zahtev predsednika veća isti rok ne produži predsednik Apelacionog suda.

7.Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, pismeno rešenje u smislu ovog člana sastavlja se u roku od petnaest (15) dana od dana održavanja sednice, osim ako na zahtev predsednika veća isti rok ne produži predsednik Apelacionog suda.

8.Član 380. stav 3.; član 385. stav 1. podstavovi 1.1. do 1.4.; čl. 386, 395. i 397.; član 404. st. 1. i 3. i član 405. stav 1. ovog zakonika shodno se primenjuju na žalbu protiv rešenja ili naredbe.

Član 417.

Postupak po žalbi protiv rešenja Vrhovnog suda

Postupak koji se sprovodi pred Apelacionim sudom po žalbi protiv rešenja Osnovnog suda shodno se primenjuje na postupak pred Vrhovnim sudom u pogledu odlučivanja po žalbi protiv rešenja Apelacionog suda.

Član 418.

Ovlašćenja Razmatrajućeg veća Osnovnog suda

1.O prigovoru na naredbu sudije za prethodni postupak odlučuje Razmatrajuće veće istog suda ako je tako predviđeno ovim zakonikom.

2.Predsednik Osnovnog suda određuje Razmatrajuće veće od troje (3) sudija. Ovo troje (3)

sudija su nadležni da preispituju prigovor. Sudiji za prethodni postupak nije dozvoljeno da prisustvuje u Razmatrajućem veću.

3.Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, Razmatrajuće veće donosi rešenje o prigovoru stranaka u roku od jedne (1) nedelje od dana podnošenja prigovora.

4.Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, rešenje Razmatrajućeg veća o prigovoru preispituje Apelacioni sud i Vrhovni sud po osnovu žalbe protiv presude.

5.Razmatrajuće veće odlučuje o prigovoru po osnovu pismenog podneska.

6.Osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, podnošenje prigovora ne zaustavlja izvršenje naredbe.

7.Član 380. stav 3.; član 404. st. 1. i 3.; član 415.; član 416. st. 2, 4. i 5. ovog zakonika shodno se primenjuju na postupak pred Razmatrajućem većem.

8.Ako se naredba ukine ili vrati na ponovno razmatranje, prilikom donošenja nove naredb sudija za prethodni postupak je vezan zabranom iz člana 395. ovog zakonika.

Potpoglavlje V. – Vanredni pravni lekovi

Član 419. Vanredni pravni lekovi

1.Krivični postupak koji je završen pravosnažnim rešenjem ili pravosnažnom presudom može se ponoviti na zahtev ovlašćenih lica samo u slučajevima i pod uslovima propisanim ovim zakonikom. Zahtev za ponavljanje krivičnog postupka podnosi se Osnovnom sudu koji je doneo odluku.

2.Stranka može zatražiti vanredno ublažavanje kazne u svako doba tokom izdržavanja kazne. Stranka podnosi zahtev Osnovnom sudu koji je doneo presudu u prvom stepenu, koji prosleđuje sve spise predmeta Vrhovnom sudu.

3.Stranka može podneti zahtev za zaštitu zakonitosti u roku od tri (3) meseca od dana prijema pravosnažne presude ili pravosnažnog rešenja protiv kojeg se traži zaštita zakonitosti. Stranka podnosi zahtev Osnovnom sudu koji je doneo odluku u prvom stepenu, koji prosleđuje sve spise predmeta Vrhovnom sudu.

4.Čl. 375, 376, 377, 378. i 379. ovog zakonika primenjuju se na sve zahteve iz ovog člana.

A. Zahtev za ponavljanje krivičnog postupka

Član 420. Preinačenje pravosnažne presude bez ponavljanja krivičnog postupka

1.Pravosnažna presuda može se preinačiti i bez ponavljanja krivičnog postupka:

1.1.ako je u dve (2) ili više presude istom osuđenom izrečeno nekoliko pravosnažnih kazni bez primene odredaba o izricanju jedinstvene kazne za krivična dela u sticaju;

1.2.ako je u slučaju izricanja jedinstvene kazne po odredbama o krivičnim delima u sticaju, uzeta u obzir kazna koja je uračunata u kaznu izrečenu po ranijoj presudi o krivičnim delima u sticaju; ili

1.3.ako se pravosnažna presuda, kojom je izrečena jedinstvena kazna za više krivičnih

dela, ne može se delimično izvršiti zbog amnestije, pomilovanja ili drugih razloga.

2.U slučaju iz stava 1. podstav 1.1. ovog člana, sud novom presudom preinačuje prethodnu presudu o izrečenim kaznama i izriče jedinstvenu kaznu. Donošenje nove presude je u nadležnosti Osnovnog suda koji je presudio u predmetu u kojem je izrečena najstroža vrsta kazne. Ako su izrečene kazne iste vrste, novu presudu donosi sud koji je izrekao najtežu kaznu, a ako su kazne iste, presudu donosi sud koji je poslednji izrekao kaznu.

3.U slučaju iz stava 1. podstav 1.2. ovog člana, presudu preinačuje sud koji je prilikom izricanja jedinstvene kazne pogrešno uračunao kaznu koja je već bila uračunata u nekoj od ranijih presuda.

4.U slučaju iz stava 1. podstav 1.3. ovog člana, sud koji sudi u prvom stepenu preinačuje raniju presudu u pogledu odluke o kazni i izriče novu kaznu, ili odlučuje koji deo kazne izrečene u ranijoj presudi treba izvršiti.

5.Novu presudu donosi sud na sednici veća na predlog državnog tužioca ako je postupak pokrenut na njegov zahtev ili optuženog, ali nakon saslušanja protivne stranke.

6.U slučaju iz stava 1. podstav 1.1. ili 1.2. ovog člana, ako su prilikom izricanja kazne uzete u obzir presude drugih sudova, overeni primerak nove pravosnažne presude dostavlja se istim sudovima.

7.Ako je pravosnažnom presudom naloženo oduzimanje stvari i njihovo uništavanje, obrazloženim zahtevom nadležnog državnog tužioca pravosnažna presuda može se preinačiti samo u pogledu naloženih stvari. Preinačavanjem pravosnažne presude, oduzete stvari se daju na korišćenje javnim institucijama koje je u svom zahtevu predložio državni tužilac, ako je zahtev osnovan. Protiv odluke o oduzimanju stvari stranka kojoj su iste oduzete ima pravo da izjavi žalbu.

Član 421. Nastavak postupka

Ako se optužnica odbaci shodno članu 248. stav 1. podstav 1.2. ili članu 357. ovog zakonika, na zahtev državnog tužioca, nastavlja se postupak po prestanku osnova za donošenje takvog rešenja.

Član 422. Ponavljanje krivičnog postupka obustavljenog pravosnažnim rešenjem

1.Pravosnažno obustavljen krivični postupak pre početka glavnog pretresa može se ponoviti ako se državni tužilac povuče iz optužnice i utvrdi da je povlačenje nastalo usled krivičnog dela državnog tužioca. Prilikom dokazivanja krivičnog dela primenjuju se odredbe člana 423. stav 3. ovog zakonika.

2.Ako se optužnica odbaci u nedostatku dovoljnih dokaza koji potkrepljuju osnovanu sumnju da je okrivljeni izvršio krivično delo opisano u optužnici i ako se otkriju i pribave nove činjenice i dokazi, može se podići nova optužnica ako Razmatrajuće veće odluči da novi dokazi i činjenice to opravdavaju.

Član 423. Ponavljanje krivičnog postupka završenog pravosnažnom presudom

1.Krivični postupak koji je završen pravosnažnom presudom može se ponoviti samo:

1.1.ako se dokaže da je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili lažnom iskazu svedoka,

veštaka ili tumača;

1.2. ako se dokaže da je do presude došlo usled krivičnog dela sudije ili lice koje je preduzelo istražne radnje;

1.3. ako se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji sami za sebe ili u vezi sa ranijim dokazima mogu opravdati nevinost osuđenog ili do osude po blažoj krivičnoj odredbi;

1.4. ako je lice za isto delo više šuta suđen ili ako je više lica osuđeno za isto delo koje je moglo učiniti samo jedno lice ili neka od njih;

1.5. ako se u slučaju osude za produženo krivično delo ili za drugo krivično delo koje po zakonu obuhvata više istovrsnih ili više raznovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji ukazuju da nije učinio radnju koja je obuhvaćena krivičnim delom za koje je osuđen, a postojanje ovih činjenica bi bitno uticalo na odmeravanje kazne.

2. Krivični postupak završen pravosnažnom presudom može se ponoviti samo u korist okrivljenog, osim ako se utvrdi da su okolnosti iz stava 1. podstavovi 1.1. i 1.2. ovog člana, posledica krivičnog dela koje učinio okrivljeni ili lice koje postupa u njegovo ime protiv svedoka, veštaka, tumača, državnog tužioca ili sudije ili njihovih srodnika, pri čemu se krivični postupak završen pravosnažnom presudom može obnoviti protiv okrivljenog. Ponavljanje krivičnog postupka na štetu okrivljenog dozvoljeno je samo u roku od pet (5) godina od dana objave pravosnažne presude.

3. U slučajevima iz stava 1. podstavovi 1.1 i 1.2. ili stava 2. ovog člana, pravosnažnom presudom mora se utvrditi da li su ta lica proglašena krivim za dotična krivična dela. Ako se postupak protiv ovih lica ne može sprovesti zbog njihove smrti ili postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, činjenice iz stava 1. podstavovi 1.1. i 1.2. ili stava 2. ovog člana mogu se dokazati i drugim dokazima.

Član 424.

Lica ovlašćena za podnošenje zahteva za ponavljanje krivičnog postupka

1. Ponavljanje krivičnog postupka mogu zatražiti stranke i branilac. Posle smrti osuđenog, ponavljanje može zatražiti državni tužilac, bračni drug, vanbračni drug, srodnik po krvi u prvoj liniji, usvojitelj, usvojenik, brat, sestra ili hranitelj osuđenog.

2. Ponavljanje krivičnog postupka može se zatražiti i nakon što osuđeni izdrži kaznu, bez obzira na zastarelost, amnestiju ili pomilovanje.

3. Ako sud nadležan za odlučivanje o ponavljanju krivičnog postupka sazna da postoje osnovi za ponavljanje krivičnog postupka, isti obaveštava osuđenog ili lice ovlašćeno za podnošenje zahteva.

Član 425.

Sadržaj zahteva za ponavljanje krivičnog postupka i sud koji o njemu odlučuje

1. O zahtevu za ponavljanje krivičnog postupka odlučuje Razmatrajuće veće Osnovnog suda koje je sudilo u ranijem postupku.

2. U zahtevu se mora navesti pravni osnov po kome se zahteva ponavljanje, kao i dokazi koji potkrepljuju činjenice na kojima se zasniva zahtev. Ako zahtev ne sadrži ove podatke, sud poziva podnosioca zahteva da dopuni zahtev u određenom roku.

3. Prilikom odlučivanja o zahtevu za ponavljanje, u veću ne prisustvuje sudija koji je učestvovao u donošenju presude u ranijem postupku.

Član 426.

Osnov i postupak za odbacivanje zahteva za ponavljanje krivičnog postupka

1. Sud rešenjem odbacuje zahtev ako na osnovu istog i spisa ranijeg postupka utvrdi:

1.1. da je zahtev podnelo neovlašćeno lice;

1.2. da nema zakonskih osnova za ponavljanje postupka;

1.3. da su činjenice i dokazi na kojima se zahtev zasniva već bili izneseni u ranijem zahtevu za ponavljanje postupka koji je pravosnažno odbijen;

1.4. da činjenice i dokazi ne pružaju osnov da se na osnovu njih dozvoli ponavljanje; ili

1.5. da podnosilac zahteva za ponavljanje postupka nije postupio u skladu sa članom 425. stav 2. ovog zakonika.

2. Ako sud ne odbaci zahtev, primerak zahteva dostavlja se državnom tužiocu ili drugoj stranci koja ima pravo da u roku od osam (8) dana odgovori na zahtev. Kada sud dobije odgovor na zahtev ili kada protekne rok za podnošenje odgovora, predsednik Razmatrajućeg veća nalaže pretragu i razmatranje činjenica i dokaza iznetih u zahtevu i odgovoru.

Član 427.

Odluke veća o zahtevu za ponavljanje

1. Na osnovu rezultata pretrage i razmatranja činjenica i dokaza iznetih u zahtevu i odgovoru, sud usvaja zahtev i dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka ili odbija zahtev.

2. Ako sud oceni da razlozi zbog kojih je dozvolio ponavljanje postupka postoje i za nekog od saoptuženog koji nije podneo zahtev za ponavljanje postupka, postupiće po službenoj dužnosti kao da je takav zahtev podnet.

3. U rešenju kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka, sud odmah nalaže održavanje novog glavnog pretresa ili vraćanje predmeta u fazu istrage ili na početak istrage ako istraga ranije nije sprovedena.

4. Sud nalaže odlaganje ili prekid izvršenja presude ako, po osnovu izvedenih dokaza, smatra da:

4.1. osuđeni u ponovljenom postupku može biti osuđen na kaznu koja nakon uračunavanja već izdržane kazne mora osloboditi;

4.2. osuđeni se može osloboditi optužbe; ili

4.3. optužba podignuta protiv njega može se odbiti.

5. Po pravosnažnosti rešenja kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka obustavlja se izvršenje kazne. Međutim, ako postoje uslovi iz člana 184. stav 1. ovog zakonika, sud određuje pritvor.

Član 428.**Pravila za novi postupak ponavljanja**

1. Za novi postupak koji se sprovodi po osnovu rešenja kojim je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka, važe iste odredbe kao u prethodnom postupku. U novom postupku, sud se ne vezuje za rešenja doneta u prethodnom postupku.

2. Ako se novi postupak obustavi pre početka glavnog pretresa, ranija presuda se ukida rešenjem o obustavi postupka.

3. Prilikom donošenja nove presude, sud ukida raniju presudu ili samo neki njen deo, ili stavlja na snagu raniju presudu. U kaznu izrečenu novom presudom, sud uračunava optuženom izdržanu kaznu, a ako je dozvoljeno ponavljanje samo za neko krivično delo za koje je optuženi bio osuđen ili oslobođen, sud izriče novu jedinstvenu kaznu prema odredbama Krivičnog zakona.

4. Sud u novom postupku je vezana zabranom iz člana 395. ovog zakonika.

B. Zahtev za vanredno ublažavanje kazne**Član 429.****Uvažavanje vanrednog ublažavanja kazne**

Vanredno ublažavanje kazne uvažava se ako se po pravosnažnosti presude pojave okolnosti koje nisu postojale u vreme donošenja presude ili, iako su postojale u to vreme, sud nije bio upoznat sa njima, a takve okolnosti bi bitno uticale na blažu kaznu.

Član 430.**Lica ovlašćena da zahtevaju vanredno ublažavanje kazne i njeno dejstvo**

1. Zahtev za vanredno ublažavanje kazne može podneti državni tužilac, ako je postupak sproveden na njegov zahtev, osuđeni i njegov branilac.

2. Zahtev za vanredno ublažavanje kazne ne obustavlja izvršenje kazne.

Član 431.**Postupak po zahtevu za vanredno ublažavanje kazne i odluke Vrhovnog suda**

1. Vrhovni sud Kosova odlučuje o zahtevu za vanredno ublažavanje kazne.

2. Zahtev za vanredno ublažavanje kazne, u skladu sa članom 376. ovog zakonika, podnosi se Osnovnom sudu koji je doneo presudu.

3. Osnovni sud prosleđuje zahtev državnom tužiocu, koji podnosi odgovor u skladu sa članom 377. ovog zakonika.

4. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća Osnovnog suda rešenjem odbacuje zahtev koji nije u skladu sa članom 376. ovog zakonika.

5. Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se izjaviti žalba Apelacionom sudu.

6. Osnovni sud utvrđuje da li postoje osnovi za vanredno ublažavanje kazne, a zatim spise sa obrazloženim predlogom prosleđuje Vrhovnom sudu Kosova.

7. Vrhovni sud Kosova odbija zahtev ako oceni da ne postoji pravni osnov za vanredno ublažavanje kazne. Uvažavanjem zahteva, sud rešenjem preinačuje pravosnažnu presudu u pogledu odluke o kazni.

C. Zahtev za zaštitu zakonitosti

Član 432.

Razlozi za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti

1. Protiv pravosnažne sudske odluke ili protiv sudskog postupka koji je prethodio donošenju te odluke, po završetku krivičnog postupka pravosnažnom odlukom može se podneti zahtev za zaštitu zakonitosti u sledećim slučajevima:

1.1. u slučaju povrede krivičnog zakona;

1.2. u slučaju bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 384. stav 1. ovog zakonika; ili

1.3. u slučaju drugih povreda odredaba krivičnog postupka ako su takva povrede uticale na zakonitost sudske odluke.

2. Zahtev za zaštitu zakonitosti ne može se podneti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, niti protiv odluke Vrhovnog suda Kosova kojom je odlučeno o zahtevu za zaštitu zakonitosti.

3. Izuzetno od odredaba stava 1. ovog člana, glavni državni tužilac može podneti zahtev za zaštitu zakonitosti za svaku povredu zakona.

4. Izuzetno od odredaba stava 1. ovog člana, zahtev za zaštitu zakonitosti može se podneti tokom postupka koji nije pravosnažno završen, osim protiv pravosnažnih odluka o određivanju, produženju ili ukidanju pritvora.

Član 433.

Lica ovlašćena za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti

1. Zahtev za zaštitu zakonitosti može podneti Kancelarija glavnog državnog tužioca, okrivljeni i njegov branilac. Nakon smrti okrivljenog, zahtev za zaštitu zakonitosti u njegovo ime mogu podneti lica navedena u članu 424. stav 1. ovog zakonika.

2. Kancelarija glavnog državnog tužioca, okrivljeni i njegov branilac i lica navedena u članu 424. stav 1. ovog zakonika mogu podneti zahtev za zaštitu zakonitosti u roku od tri (3) meseca od dana prijema pravosnažne sudske odluke. Ako se protiv odluke Osnovnog suda ne uloži žalba, rok počinje da teče od dana pravosnažnosti odluke.

3. Ako se odlukom Evropskog suda za ljudska prava utvrdi da su konačnom odlukom povređena ljudska prava na štetu okrivljenog, rok za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti počinje da teče od dana uručivanja odluke Evropskog suda za ljudska prava okrivljenom.

4. Izuzetno od odredaba člana 432. stav 2. ovog zakonika, zahtev za zaštitu zakonitosti iz stava 3. ovog člana može se podneti i protiv odluke Vrhovnog suda Kosova.

Član 434.

Podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti u Osnovnom sudu

1. Zahtev za zaštitu zakonitosti podnosi se Osnovnom sudu koji je doneo odluku.

2. Sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik pretresenog veća Osnovnog suda rešenjem odbacuje zahtev za zaštitu zakonitosti:

2.1. ako je zahtev podnet protiv odluke Vrhovnog suda Kosova iz člana 432. stav 2. ovog

zakonika, izuzev slučajeva navedenih u članu 433. stav 4. ovog zakonika;

2.2. ako je zahtev podnelo neovlašćeno lice iz člana 433. stav 1. ovog zakonika; ili

2.3. ako zahtev nije podnet u roku iz člana 433. stav 2. ovog zakonika.

3. Protiv ovog rešenja može se podneti žalba Apelacionom sudu.

4. U zavisnosti od sadržine zahteva, Osnovni sud može odlučiti da se izvršenje pravosnažne odluke odloži ili prekine.

Član 435.

Razmatranje zahteva za zaštitu zakonitosti od strane veća Vrhovnog suda

1. Vrhovni sud Kosova odlučuje o zahtevu za zaštitu zakonitosti na sednici veća.

2. Vrhovni sud Kosova rešenjem odbacuje zahtev za zaštitu zakonitosti ako je zahtev nedozvoljen ili ako su ispunjeni uslovi iz člana 434. stav 2. ovog zakonika. U suprotnom, primerak zahteva dostavlja se drugoj stranci, koja u roku od petnaest (15) dana od dana prijema zahteva može podneti odgovor na zahtev.

3. Pre donošenja odluke o zahtevu, sudija izvestilac, po potrebi, može zatražiti izveštaj o navodnim zakonskim povredama.

4. U zavisnosti od sadržine zahteva, Vrhovni sud Kosova može odrediti odlaganje ili prekid izvršenja pravosnažne sudske odluke.

Član 436.

Pogodnosti okrivljenog po zahtevu za zaštitu zakonitosti

1. Prilikom odlučivanja o zahtevu za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud Kosova se ograničava samo na proveru zakonskih povreda koje podnosilac zahteva navodi.

2. Ako Vrhovni sud Kosova utvrdi da razlozi zbog kojih je doneo odluku u korist okrivljenog postoje i za nekog od saoptuženih koji nije podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, postupa po službenoj dužnosti kao da je to lice podnelo takav zahtev.

3. Ako je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet u korist okrivljenog, prilikom odlučivanja Vrhovni sud Kosova je vezan zabranom iz člana 395. ovog zakonika.

Član 437.

Odbijanje zahteva za zaštitu zakonitosti

Vrhovni sud Kosova presudom odbija kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti ako utvrdi da ne postoji povreda zakona koju navodi podnosilac zahteva ili ako je zahtev podnet zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđivanog činjeničnog stanja iz člana 386. i člana 432. stav 2. ovog zakonika.

Član 438.

Presuda o zahtevu za zaštitu zakonitosti

1. Ako Vrhovni sud Kosova utvrdi da je zahtev za zaštitu zakonitosti osnovan, donosi presudu kojom, shodno vrsti povrede:

1.1. preinačuje pravosnažnu odluku;

1.2.u celini ili delimično ukida odluku Osnovnog suda i višeg suda ili samo odluku višeg suda i predmet vraća na ponovno merodavno odlučivanje ili suđenje Osnovnom sudu ili višem sudu; ili

1.3.se ograničava samo na utvrđivanju povrede zakona.

2.Ako Vrhovni sud Kosova oceni da je zahtev za zaštitu zakonitosti koji ide na štetu okrivljenog osnovan, sud potvrđuje samo povredu zakona, bez uticaja po pravosnažnu odluku, osim ako je pravosnažna odluka očigledno neprikladna ili zasnovana na ozbiljnoj greški.

3.Ako Apelacioni sud prema ovom zakoniku nije imao pravo da otkloni povredu zakona do koje je došlo prvostepenom odlukom ili u sudskom postupku koji je prethodio toj odluci i Vrhovni sud Kosova utvrdi da je zahtev podnet u korist optuženog osnovan i da za otklanjanje ove povrede treba ukinuti ili preinačiti odluku prvostepenog suda, Vrhovni sud Kosova ukida ili preinačuje odluku Apelacionog suda, iako njome nije povređen zakon.

Član 439.

Ukidanje pravosnažne presude

1.Ako se pravosnažna presuda ukine i predmet vrati na novo suđenje, postupak se zasniva na prethodnoj optužnici ili njenom delu koji se odnosi na ukinuti deo presude.

2.Sud je dužan da preduzme sve procesne radnje i razmotri sva pitanja na koja je upozorio Vrhovni sud Kosova.

3.U Osnovnom sudu ili Apelacionom sudu stranke imaju pravo izneti nove činjenice i podneti nove dokaze.

4.Prilikom donošenja nove odluke, sud je vezan za zabranu iz člana 395. ovog zakonika.

5.Ako se pored odluke Apelacionog suda ukine i odluka Osnovnog suda, predmet se prosleđuje Osnovnom sudu preko Apelacionog suda.

Član 440.

Zaštita prava prema Ustavu Republike Kosovo, Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i Evropskom sudu za ljudska prava

Vanredni pravni lekovi iz ovog Poglavlja mogu se podneti na osnovu predviđenih ovim zakonikom i zaštićenih Ustavom Republike Kosova ili Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i njenim protokolima, kao i odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

DEO TREĆI

UPRAVLJANJE POSTUPKOM

POGLAVLJE XXII.

PODNESCI

Član 441.

Način podnošenja podneska

1.Optužnice, predlozi za gonjenje, rešenja tužioca, pravni lekovi i druge izjave ili saopštenja podnose se pismeno ili usmeno za zapisnik.

2.Podnesak iz stava 1. ovog člana može se dostaviti elektronskim putem ako pisarnica suda ili tužilaštva ima mogućnosti da upravlja elektronskim podnescima. Sudski savet Kosova i

Tužilački savet Kosova određuju mogućnosti sudova i tužilaštava da upravljaju elektronskim podnescima i izdaju naredbu uvažavanje takvih elektronskih podnesaka, kao i određuju propise za takve podneske.

3. Podnesci iz stava 1. ovog člana moraju biti razumljivi i sadržati sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupiti.

4. Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, sud poziva podnosioca podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, da podnesak ispravi ili dopuni, a ako to ne učini u određenom roku, sud odbacuje podnesak.

5. U pozivu za ispravku ili dopunu podneska podnosilac se upozorava na posledice nepostupanja.

Član 442.

Dostavljanje podnesaka u dovoljnom broju primeraka

1. Podnesci koji se po osnovu ovog zakonika dostavljaju protivnoj strani, dostavljaju se sudu u dovoljnom broju primeraka za sud i drugu stranku.

2. Ako se takvi podnesci ne dostave sudu u dovoljnom broj primeraka, sud nalaže podnosiocu da u određenom roku dostavi dovoljni broj primeraka. Ako podnosilac ne postupi prema naredbi suda, sud umnožava potrebne primerke o trošku podnosioca.

Član 443.

Kazne za pismene podneske ili usmena izlaganja uvredljivog sadržaja

Sud kažnjava novčanom kaznom do dvesta pedeset (250) evra branioca, oštećenog ili branioca žrtava ili punomoćnik žrtve koji u podnesku ili usmeno uvredi ili vređa sud ili lice koje učestvuje u postupku. Rešenje o kazni donosi sudija ili veće pred kojim je data izjava, a ako je ista izneta u podnesku donosi sud koji odlučuje o podnesku. Protiv ovog rešenja dozvoljena je žalba. Ako državni tužilac nekog vređa, o tome se obaveštava glavni tužilac relevantnog tužilaštva. O kažnjavanju advokata ili advokatskih pripravnika obaveštava se Advokatska komora Kosova.

POGLAVLJE XXIII. ROKOVI

Član 444. Rokovi

1. Rokovi predviđeni ovim zakonikom ne mogu se produžiti, osim kad to zakon izričito dozvoljava. Ako je u pitanju rok koji je zakonom određen za ostvarivanje prava na odbranu i drugih procesnih prava okrivljenog, taj rok se može skratiti ako to zahteva okrivljeni pismeno na zapisnik pred sudom.

2. Kad je podnesak vezan za rok, smatra se da je predat u roku, ako je pre nego što je rok istekao predat ovlašćenom primaocu

3. Kad je podnesak upućen preko pošte, preporučenom pošiljkom ili elektronskim ili telegrafskim putem ili bilo kojim drugim sredstvima kao što su: teleks, faks ili druga slična sredstva, dan predaje pošti smatra se kao dan predaje onome kome je upućen. Smatra se da podnosilac podneska nije propustio rok ako lice kome je pokušano da se dostavi podnesak nije je blagovremeno primio zbog grešaka u sredstvima dostave za koje podnosilac nije bio upoznat.

4. Okrivljeni koji se nalazi u pritvoru može podnesak koji je vezan za rok dati i usmeno na zapisnik kod suda koji vodi postupak ili predati ga preko zatvorske uprave, a lice koje se nalazi

na izdržavanju kazne ili u drugoj ustanovi po naredbi za obavezno rehabilitaciono lečenje može takav podnesak predati upravi ustanove u kojoj je smešten. Dan kad je sastavljen takav zapisnik sastavljen ili kad je podnesak predat upravi ustanove smatra se kao dan predaje ovlašćenom primaocu.

5. Kad je podnošenje podnesak vezano za rok, zbog neznanja ili očigledne omaške podnosioca upućen nenadležnom sudu pre isteka roka, smatraće se da je na vreme podnesen, uprkos činjenici da je nadležnom sudu pristigao posle isteka roka.

Član 445. Računanje rokova

1. Rokovi se računaju na časove, dane, mesece i godine.

2. Čas ili dan kad je dostavljanje ili saopštenje izvršeno ili kada pada događaj od kada treba računati trajanje roka, ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni čas ili dan. U jedan dan računa se dvadeset četiri (24) časa, a mesec se računa po kalendarskom vremenu.

3. Rokovi određeni po mesecima ili godinama završavaju se protokom onog dana poslednjeg meseca ili godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo. Ako nema tog dana u poslednjem mesecu, rok se završava poslednjeg dana tog meseca.

4. Ako poslednji dan roka pada na službeni praznik ili u subotu ili u nedelju ili u neki drugi dan kad nadležni organ nije radio, rok ističe protekom prvog narednog radnog dana.

Član 446. Molba za povraćaj u pređašnje stanje

1. Ako je okrivljeni iz opravdanih razloga propusti rok za žalbu protiv presude ili rešenja o oduzimanju, sud dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje za podnošenje žalbe ako u roku od osam (8) dana od dana prestanka smetnje, zbog koje je okrivljeni propustio rok, uz molbu za povraćaj u pređašnje stanje preda i žalbu.

2. Molba za povraćaj u pređašnje stanje ne može se podneti posle proteka tri (3) meseca od dana propuštanja roka.

Član 447. Rešenje o povraćaju u pređašnje stanje

1. Predsednik pretresnog veća koji je doneo presudu ili rešenje koje se pobija žalbom, donosi rešenje o povraćaju u pređašnje stanje.

2. Protiv rešenja kojim se dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljena žalba.

3. Kad je okrivljeni izjavio žalbu na rešenje kojim se odbija povraćaj u pređašnje stanje, sud je dužan da ovu žalbu ili žalbu protiv presude ili rešenja o oduzimanju, kao i odgovor na žalbu i svim spisima dostavi višem sudu na odlučivanje.

Član 448. Dejstvo molbe za povraćaj u pređašnje stanje

Po pravilu, molba za povraćaj u pređašnje stanje ne zadržava izvršenje presude ili rešenja o oduzimanju, ali sud nadležan za odlučivanje o molbi može odlučiti da se izvršenje odloži do donošenja odluke o molbi.

POGLAVLJE XXIV. TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

Član 449. Vrsta troškova krivičnog postupka

1. Troškovi krivičnog postupka su troškovi nastali tokom krivičnog postupka i troškovi koji su nastali povodom istog.

2. Troškovi krivičnog postupka obuhvataju

2.1. troškove za svedoke, veštake, prevodioce, stručna lica, stenogram, tehničke zapise i troškove uviđaja;

2.2. troškove prevoza okrivljenog;

2.3. troškove za dovođenje okrivljenog ili pritvorenika;

2.4. prevoz i putne troškove službenih lica;

2.5. troškove lečenja okrivljenog za vreme dok se nalazi u pritvoru ili u zdravstvenoj ustanovi po osnovu sudske odluke, kao i troškove porođaja;

2.6. paušalni troškovi;

2.7. nagrade i nužne izdatke branioca;

2.8. nužne izdatke oštećenog ili žrtve i branioca žrtava ili punomoćnika žrtve, kao i nagradu i nužne izdatke njihovih punomoćnika;

2.9. taksu za Program za naknadu žrtava krivičnih dela; i

2.10. posredovanje.

3. Paušalni iznos određuje Sudski savet Kosova administrativnom naredbom, imajući u obzir trajanje i složenost postupka i finansijsko stanje lica koje se tereti za pokrivanje ovih troškova.

4. Troškovi iz stava 2. podstavovi 2.1. do 2.5. ovog člana, kao i nagrada i nužni izdaci branioca određenog shodno članu 56. st. 2. i 3. ili članu 57. ovog zakonika i punomoćnika oštećenog isplaćuju se od fonda policije, državnog tužilaštva ili suda koji vodi krivični postupak, a kasnije se naplaćuju od lica koja su dužna plaćati u skladu s odredbama ovog zakonika. Organ koji sprovodi krivični postupak dužan je da zabeleži sve avansno uplaćene troškove na listi koja se prilože spisima.

5. Troškovi prevoda na jezik okrivljenog, svedoka i drugog lica koje učestvuju u krivičnom postupku koji nastaju primenom odredaba ovog zakonika neće se naplaćivati od lica koja su prema odredbama ovog člana dužna da naknade troškove krivičnog postupka.

6. Troškovi prevoda neće se naplaćivati od okrivljenog koji ne razume ili ne govori jezik na kome se vodi krivični postupak.

7. Nagrada i nužni izdaci branioca iz člana 56. stav 2. ili 3. ili člana 57. ovog zakonika naplaćuju se iz budžetskih sredstava, a ne od okrivljenog.

Član 450.**Rešenje o troškovima krivičnog postupka**

1.U svakoj presudi ili rešenju kojim se završava krivični postupak odlučice se ko će snositi troškove postupka i koliko oni iznose.

2.Ako nedostaju podaci o visini troškova, zapisničar donosi posebno rešenje o visini troškova, koje usvaja sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća kada se ti podaci pribave. Zahtev sa podacima o visini troškova može se podneti u roku od tri (3) meseca od dana prijema pravosnažne presude ili rešenja za lice koje ima pravo da podnese takav zahtev.

3.Kada je o troškovima krivičnog postupka odlučeno posebnim rešenjem, o žalbi protiv tog rešenja odlučuje veće.

Član 451.**Plaćanje troškova zbog krivice lica koji ih je prouzrokovalo**

1.Okrivljeni, oštećeni ili žrtva, branilac, branilac žrtava ili punomoćnik žrtve, svedok, veštak, prevodilac i stručno lice, bez obzira na ishod krivičnog postupka, snose troškove prisilnog dovođenja, odlaganja određene istražne radnje i druge troškove postupka koje su prouzrokovali svojom krivicom, kao i odgovarajući deo paušalnog iznosa.

2.Za troškove iz stava 1. ovog člana donosi se posebno rešenje, osim ako se o troškovima koji se naplaćuju od okrivljenog odluči u odluci o glavnoj stvari.

Član 452.**Dejstvo osuđujuće odluke na naknadu troškova**

1.Kad sud okrivljenog proglasi krivim, presudom odlučuje da je isti dužan da naknadi troškove krivičnog postupka.

2.Lice koje je optuženo za više krivičnih dela neće se teretiti za naknadu troškova u pogledu dela za koje je oslobođen od optužbe, ukoliko se ti troškovi mogu izdvojiti od ukupnih troškova.

3.U presudi kojom je više okrivljenih proglašeno krivim, sud određuje deo troškova koje snose svaki od njih, a kad to nije moguće, nalaže svim okrivljenima da solidarno pokriju troškove. Plaćanje paušalnog iznosa određuje se za svakog okrivljenog zasebno.

4.U odluci kojom se odlučuje o troškovima, sud može osloboditi okrivljenog od obaveze naknade, u celini ili delimično, troškova krivičnog postupka iz člana 449. stav 2. podstavovi 2.1. do 2.6. i podstav 2.9. ovog zakonika, ako bi plaćanje istih ugrozilo materijalno stanje okrivljenog ili lica koje je on dužan da materijalno izdržava. Kad se sve ove okolnosti utvrde posle donošenja odluke o troškovima, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može posebnim rešenjem osloboditi okrivljenog od dužnosti naknade troškova krivičnog postupka ili mu dozvoliti da ih plaća na rate.

Član 453.**Dejstvo ostalih odluka o naknadi troškova**

1.Kad se krivični postupak obustavi ili donese presuda kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija, sud u rešenju ili u presudi ističe da se troškovi krivičnog postupka iz člana 449. stav 2. podstavovi 2.1. do 2.5. ovog zakonika kao i nužni izdaci okrivljenog i nužni izdaci i nagrada branioca isplaćuju se iz budžetskih sredstava, osim u slučajevima navedenim u sledećim stavovima ovog člana.

2.Lice koje je svesno podnelo lažnu prijavu snosi troškove krivičnog postupka.

3. Oštećeni koji se povukao iz predloga za krivično gonjenje i usled toga se obustavio postupak, dužan je da plati troškove krivičnog postupka ako okrivljeni nije najavio da će ih platiti.

Član 454.

Nagrada i nužni izdaci branioca ili punomoćnika žrtve

1. Nagradu i nužne izdatke branioca ili punomoćnika oštećenog ili žrtve dužan je da plati vlastodavac, bez obzira ko je dužan da snosi troškove krivičnog postupka pa osnovu sudske naredbe, osim kada se branilac odredi prema članu 56. stav 2. ili 3. ili članu 57. ovog zakonika.

2. Branilac ili punomoćnik žrtve, koji nisu članovi Advokatske komore Kosova nemaju pravo na naknadu štete. Oni imaju pravo na naknadu nužnih izdataka, a članovi Advokatske komore Kosova takođe imaju pravo da zahtevaju i izgubljeni dobit.

Član 455.

Konačna odluka o obavezi plaćanja troškova

1. Konačnu odluku o obavezi plaćanja troškova nastalih u Osnovnom sudu donosi sudija ili nadležno veće Osnovnog suda u skladu sa ovim Poglavljem.

2. Konačnu odluku o obavezi plaćanja troškova nastalih u Apelacionom sudu donosi predsednik Apelacionog veća u skladu sa ovim Poglavljem.

3. Konačnu odluku o obavezi plaćanja troškova nastalih u Vrhovnom sudu donosi predsednik veća Vrhovnog suda u skladu sa ovim Poglavljem.

4. Uslovi ovog Poglavlja shodno se primenjuju na troškove nastale u postupku vanrednih pravnih lekova.

Član 456.

Propisi o troškovima

Sudski savet Kosova donosi podzakonski akt kojim se detaljnije uređuju pitanja plaćanja troškova nastalih u krivičnom postupku u sudu, koji se može menjati svake godine.

POGLAVLJE XXV.

IMOVINSKOPRAVNI ZAHTEVI

Član 457.

Imovinskopравни zahtevi

1. Imovinskopравни zahtev koji je nastao usled izvršenja krivičnog dela raspraviće se na predlog ovlašćenih lica u krivičnom postupku, ako se time ne bi znatno odugovlačio postupak.

2. Imovinskopравни zahtev može se odnositi na naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj određene pravne radnje.

Član 458.

Ovlašćena podnosioci imovinskopavnog zahteva

1. Imovinskopравни zahteva u krivičnom postupku može podneti lice koje je ovlašćeno da takav zahtev ostvaruje u parničnom postupku.

2. Ako je usled krivičnog dela oštećena javna svojina, nadležni organ ili lice koje je zakonom ovlašćeno da se stara o zaštiti te svojine, može učestvovati u krivičnom postupku u skladu sa

ovlašćenjima koja ima na osnovu tog zakona.

Član 459.

Podnošenje imovinskopravnog zahteva

1.Imovinskopravni zahtev u krivičnom postupku se podnosi nadležnom organu kome je podneta krivična prijava ili sudu pred kojim se vodi postupak.

2.Imovinskopravni zahtev se može podneti najkasnije do završetka glavnog pretresa pred Osnovnim sudom.

3.Lice ovlašćeno za podnošenje imovinskopravnog zahteva dužno je da jasno podnese svoj zahtev i dostavi dokaze.

4.Ako ovlašćeno lice nije podnelo imovinski zahtev u krivičnom postupku do podizanja optužnice, obavestiće se da ga može podneti do završetka glavnog pretresa. Ako su usled krivičnog dela oštećena javna ili društvena svojina, a imovinsko pravni zahtev nije podnet, sud će o tome obavestiti nadležni organ ili lice iz člana 458. stav 2. ovog zakonika. Stranka se obaveštava da ne podnošenje imovinskopravnog zahteva može isključiti oštećenog iz Programa za naknadu žrtva, čak i ako bi stranka ispunjavala druge kriterijume prihvatljivosti u skladu sa važećim zakonom.

5.Ako je usled krivičnog dela oštećena javna ili društvena svojina, a imovinskopravni zahtev nije podnet, sud će obavestiti nadležni organ ili lice iz člana 458. stav 2. ovog zakonika.

Član 460.

Povlačenje i odustanak od imovinskopravnog zahteva

1.Ovlašćena lica mogu odustati od imovinskopravnog zahteva u krivičnom postupku do završetka glavnog pretresa i ostvariti ga u parničnom postupku. Ako se imovinskopravni zahtev povuče, isti zahtev se ne može ponovo podneti, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

2.Ako je imovinskopravni zahtev posle podnošenja, a pre završetka glavnog pretresa prešao na drugo lice po pravilima imovinskog prava, pozvaće se to lice da se izjasni da li ostaje kod zahteva. Ako se uredno pozvani ne odazove, smatra se da je odustao od zahteva.

Član 461.

Razmatranje imovinskopravnog zahteva

1.Sud koji vodi krivični postupak će razmotriti imovinskopravne zahteve stranaka i po potrebi saslušaće okrivljenog o činjenicama u vezi sa zahtevom. Sud takođe može zatražiti od stranaka ili relevantnih institucija dodatne informacije od značaja za odlučivanje o zahtevu.

2.Ako bi istraga imovinskopravnog zahteva u značajnoj meri odugovlačila krivični postupak, sud će se ograničiti na prikupljanje onih podataka, čije utvrđivanje kasnije ne bi bilo moguće ili bi bilo znatno otežano.

Član 462.

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtevu

1.O imovinskopravnom zahtevu odlučuje sud.

2.U presudi kojom se okrivljeni proglašava krivim, sud može odlučiti o imovinskopravnom zahtevu oštećenog, u celini ili delimično, a za preostali deo upućuje ga na parnični postupak. Ako podaci prikupljeni u krivičnom postupku ne pružaju pouzdan osnov ni za potpunu ni za delimičnu odluku, sud upućuje oštećenog da celokupan imovinskopravni zahtev ostvari u

parničnom postupku ili da podnese zahtev Programu za naknadu žrtava, ako ispunjava uslove tog programa.

3. Kad sud donese presudu kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rešenjem obustavi krivični postupak, uputiće oštećenog da imovinskopravni zahtev ostvari u parničnom postupku. Kad se sud oglasi nenadležnim za krivični postupak, uputiće oštećenog da imovinskopravni zahtev podnese u krivičnom postupku koji je pokrenut ili nastavljen pred nadležnim sudom.

Član 463. Povraćaj stvari

Ako se imovinskopravni zahtev odnosi na povraćaj stvari, a sud ustanovi da stvar pripada oštećenom i da se nalazi kod okrivljenog ili kod nekog od učesnika u krivičnom delu ili kod lica kome su je oni dali na čuvanje, presudom nalaže da se stvar preda oštećenom.

Član 464. Poništaj određene pravne radnje

Ako se imovinskopravni zahtev odnosi na poništaj određene pravne radnje, a sud nađe da je zahtev osnovan, presudom nalaže potpun ili delimičan poništaj te pravne radnje, s posledicama koje iz te radnje proističu, ne dirajući prava trećih lica.

Član 465. Izmena pravosnažne presude o imovinskopravnom zahtevu

1. Sud koji vodi krivični postupak može izmeniti pravosnažnu presudu kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtevu samo povodom ponavljanja krivičnog postupka ili zahteva za zaštitu zakonitosti.

2. U svim drugim slučajevima, osuđeni ili njegovi naslednici mogu samo u parničnom postupku zahtevati da se pravosnažna presuda krivičnog suda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtevu izmeni, i to ako postoje uslovi za ponavljanje postupka po odredbama koje se primenjuju u parničnom postupku.

Član 466. Privremene mere obezbeđenja imovinskopravnog zahteva

1. Privremene mere obezbeđenja imovinskopravnog zahteva nastalog usled izvršenja krivičnog dela mogu se odrediti u krivičnom postupku po odredbama koji uređuju postupak izvršenja na predlog ovlašćenih lica iz člana 458. ovog zakonika ili državnog tužioca.

2. Rešenje iz stava 1. ovog člana u prethodnom postupku donosi sudija za prethodni postupak. Po podizanju optužnice, rešenje donosi sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća za predmete van glavnog pretresa, a na glavnom pretresu rešenje donosi pretresno veće u punom sastavu.

3. Protiv rešenja pretresnog veća o privremenim merama obezbeđenja imovinskopravnog zahteva nije dozvoljena žalba. U ostalim slučajevima, po žalbi odlučuje veće od troje (3) sudija. Žalba ne zaustavlja izvršenje rešenja.

Član 467. Povraćaj stvari oštećenom

1. Ako se zahtev odnosi na stvari koje nesumnjivo pripadaju oštećenom, a ne služe kao dokaz u krivičnom postupku, predaće se oštećenom i pre završetka postupka.

2. Ako se više oštećenih spore o svojini stvari, uputiće se na parnični postupak, a sud će u krivičnom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu meru obezbeđenja zahteva.

3. Stvari koje služe kao dokaz privremeno se zaplenjuju i vraćaju vlasniku po završetku postupka. Ako je vlasniku takva stvar preko potrebna, može mu se vratiti i pre okončanja postupka uz obećanje da će je vratiti kada se to od njega zatraži.

Član 468.

Privremene mere obezbeđenja imovinskopravnog zahteva prema trećim licima

1. Ako je oštećeni podneo zahtev prema trećem licu koje u svojoj državini ima stvari koje je stekao krivičnim delom ili putem krivičnog dela stekao imovinsku korist, sud u krivičnom postupku, na predlog ovlašćenih lica i po odredbama koje uređuju izvršni postupak, može odrediti privremene mere obezbeđenja i prema trećim. U ovom slučaju primenjuju se i odredbe člana 466. st. 2. i 3. ovog zakonika.

2. U presudi kojom se optuženi proglašava krivim, sud ukida mere iz stava 1. ovog člana ako već nisu ranije ukinute ili oštećenog upućuje na parnični postupak, u kom slučaju se ove mere ukidaju, osim ako parnični postupak nije pokrenut u roku koji je odredio sud.

POGLAVLJE XXVI.

DONOŠENJE I SAOPŠTAVANJE ODLUKA

Član 469.

Vrste i donošenje odluka

1. U krivičnom postupku odluke se donose u obliku presude, rešenja i naredbe.

2. Presudu donosi samo sud, rešenje može doneti i državni tužilac, a naredbu mogu doneti i drugi javni organi koji učestvuju u krivičnom postupku.

3. Naredba se donosi i saopštava u skladu sa odredbama ovog zakonika.

Član 470.

Postupak donošenja odluka na sednici za većanje i glasanje pretresnog veća

1. Odluka pretresnog veća donosi se posle usmenog većanja i glasanja. Odluka je donesena kad je za nju glasala većina članova pretresnog veća.

2. Predsednik pretresnog veća rukovodi većanjem i glasanjem, i glasa poslednji. Stara se da se sva pitanja svestrano i potpuno rasprave.

3. Ako se u pogledu pojedinih pitanja o kojima se glasa glasovi podele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, pitanja će se razdvojiti i glasanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, doneće se odluka tako što će se glasovi koji su najnepovoljniji za okrivljenog pribrojiti glasovima koji su od ovih manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.

4. Članovi pretresnog veća ne mogu da glasaju o pitanjima koja postavi predsednik pretresnog veća, ali član veća koji je glasao da se optuženi oslobodi ili da odluka opozove i ostao u manjini nije dužan da glasa o kazni. Ako ne glasa, smatraće se kao da je pristao na glas koji je za okrivljenog najpovoljniji.

Član 471.**Redosled pitanja o kojima se glasa**

1. Pri odlučivanju prvo se glasa o nadležnosti suda, zatim da li je potrebno dopuniti postupak kao i o drugim prethodnim pitanjima.
2. Pri odlučivanju o glavnoj stvari, prvo će se glasati da li je optuženi učinio krivično delo i da li je krivično odgovoran, a zatim će se glasati o kazni, drugim krivičnim sankcijama ili o merama za obavezno lečenje, troškovima krivičnog postupka, imovinskopravnom zahtevu i ostalim pitanjima o kojima treba doneti odluku.
3. Ako je isto lice optuženo za više krivičnih dela, prvo će se glasati o njegovoj krivičnoj odgovornosti i kazni za svako krivično delo, a zatim o jedinstvenoj kazni za sva krivična dela.

Član 472.**Većanje i glasanje u zasedanju zatvorenom za javnost**

1. Većanje i glasanje se obavlja u zasedanju zatvorenom za javnost.
2. U prostoriji u kojoj sud veća i glasa mogu da budu prisutni samo članovi pretresnog veća i zapisničar.

Član 473.**Saopštavanje odluka**

1. Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, odluke se saopštavaju usmenim objavljivanjem zainteresovanim licima, ako su prisutna, a dostavljanjem overenog prepisa, ako su odsutna.
2. Ako je odluka usmeno saopštena, to će se naznačiti u zapisniku ili u spisu, a lice kome se dostavlja odluka potvrdiće svojim potpisom.
3. Prepisi odluka protiv kojih je dozvoljena žalba dostavljaju se sa poukom o pravu na žalbu.

POGLAVLJE XXVII.**DOSTAVLJANJE PISMENA****Član 474.****Način dostavljanja pismena**

1. Po pravilu, pismena se dostavljaju preko pošte ili kako je drugačije predviđeno ovim članom. Pismena se mogu dostaviti i preko nadležnog opštinskog organa, službenika organa koji je doneo odluku ili direktno preko tog organa.
2. Poziv za glavni pretres ili druge pozive sud dostavlja strankama shodno sadržini iz člana 172. ovog zakonika. Sud može i usmeno saopštiti licu koje se nalazi pred sudom, uz upozorenje na posledice nedolaska. Ovako upućen poziv beleži se u zapisniku koje će pozvano lice potpisati, osim ako je to ubeleženo u zapisniku o glavnom pretresu. Ovaj način se smatra urednom dostavom.
3. Sud ili državni tužilac mogu naložiti Kosovskoj policiji da dostavi pismene ako nakon prvog pokušaja iz stava 1. ili 2. ovog člana dostava nije bila uspešna, nije jasno da li je dostava bila uspešna ili se pozvani nije odazvao. Sud može naložiti Kosovskoj policiji da dostavi poziv bez osvrtnja na mogućnosti iz stava 1. ili 2. ovog člana, ako ceni da lice verovatno neće postupiti u skladu sa pozivom iz st. 1. i 2. ovog člana.

4. Izuzetno od ostalih odredaba ovog člana, nakon prvog ročišta sud može dostaviti pozive za naredna ročišta ili druge postupke na elektronskim adresama u skladu sa članom 172. stav 5. ovog zakonika. Sud može na sličan način dostaviti slična dokumenta.

Član 475.

Lična dostava i pretpostavka lične dostave pismena

1. Pismeno, koje se prema ovom zakonu mora lično dostaviti, mora se dostaviti neposrednom predajom licu kome je upućeno. Ako se lice kome se pismeno mora lično dostaviti ne zatekne tamo gde se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač saznaje kada i gde se lice može naći, i ostavlja pismeno obaveštenje nekom od lica iz člana 476. ovog zakonika, tako da se primalac pismena zatekne u svom stanu, svom radnom mestu na određeni dan i čas za prijem pismena. Ako i nakon toga dostavljač ne zatekne lice kome će pismeno dostaviti spis, postupiće u skladu sa odredbama člana 476. stav 1. ovog zakonika i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

2. Dostava koja se vrši na elektronsku adresu koju je obezbedila stranka smatra se ličnom dostavom ako su ispunjeni uslovi iz člana 172. ovog zakonika. Činjenica da navedeni kontakt podaci mogu biti sa naloga koji je registrovan na člana porodice stranke ili na neko drugo lice nije relevantna. Mora postojati pretpostavka dostave ako su ispunjeni kriterijumi iz člana 479. stav 2. ovog zakonika.

Član 476.

Alternative ličnoj dostavi

1. Pismeno, za koje se prema ovim zakonikom ne predviđa obavezna lična dostava, takođe se lično dostavlja, ali ako se primalac ne zatekne u stanu ili na radnom mestu, pismeno se može predati nekom punoletnom članu njegovog domaćinstva koji je dužan da ga primi. Ako se oni ne zateknu kod kuće, pismeno će se dostaviti domaru ili komšiji, ako on na to pristane. Ako se dostavljanje vrši na radnom mestu lica koje je dužno da primi pismeno, a on se tu ne zatekne, pismeno se može predati licu ovlašćenom za prijem pošte koje je dužno da primi pismeno ili licu koje je zaposleno na istom mestu, ako ono pristane da primi pismeno.

2. Ako se pismeno ne može dostaviti licima iz stava 1. ovog člana, primaocu se upućuje obaveštenje o pošti gde se može podići pismeno i rok do kada se isti pismeno može podići. Pismeno koje nije podignuto u predviđenom roku vraća se.

3. Ako se utvrdi da nije prisutno lice kome se pismeno mora dostaviti i da mu lica iz stava 1. ovog člana ne mogu blagovremeno dostaviti, pismeno se vraća uz naznaku gde se odsutno lice nalazi.

4. Stavovi 1. do 3. ovog člana ne primenjuju se na okolnosti elektronskog podnošenja poziva ili drugih dokumenata.

Član 477.

Pismena koja treba lično dostaviti

1. Okrivljenom se lično dostavlja poziv za prvo saslušanje u prethodnom postupku i poziv za prvo ročište. Pozivi za naknadne dolaske mogu se dostaviti u elektronskoj formi u skladu sa članom 172. ovog zakonika.

2. Okrivljenom koji nema branioca lično se dostavlja optužnica, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu uključujući i žalbu druge stranke koja se dostavlja za odgovor. Na zahtev okrivljenog, presuda i druge odluke dostavljaju se licu koga on odredi.

3. Ako okrivljenom koji nema branioca treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena kazna zatvora, a presuda ne može se poslati na njegovu prethodnu adresu, sud će odmah braniocu

odrediti branioca po službenoj dužnosti, koji vrši ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenog. Postavljenom braniocu će se odrediti potreban rok za upoznavanje sa spisima, a posle toga će mu se presuda dostaviti i postupak nastaviti. U slučaju neke druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili u slučaju žalbe druge stranke koja se dostavlja za odgovor, a pošiljalac nije mogao saznati novu adresu ili kontakt elektronsku adresu okrivljenog, odluka ili žalba se ističe na oglasnoj tabli suda i po protoku roka od osam (8) dana od dana isticanja smatra se da je dostavljanje izvršeno.

4. Ako okrivljeni ima branioca, pismeno iz stava 2. ovog člana dostavlja se braniocu i okrivljenom u skladu sa odredbama člana 476. ovog zakonika. U kom slučaju, rok za podnošenje pravnog leka ili odgovora na žalbu teče od dana dostavljanje pismena okrivljenom. Ako se okrivljenom ne može dostaviti odluka ili žalba jer nije najavio promenu trenutne adrese ili kontakt elektronske adrese, iste se ističu na oglasnoj tabli suda i po protoku roka od osam (8) dana od dana isticanja smatra se da je dostavljanje izvršeno.

5. Ako se spis treba dostaviti braniocu okrivljenog a okrivljeni ima više branilaca, dovoljno je da se dostavi glavnom braniocu. U slučajevima kada je dostava izvršena u skladu sa članom 172. ovog zakonika, smatra se da je dostavljanje izvršeno ako je dostavljeno na kontakt elektronskoj adresi branioca, koja je data sudu.

6. Pravosnažna presuda se, pored okrivljenom, dostavlja i instituciji ili nadzornom organu u kome je optuženi zaposlen.

Član 478. Postupak dostavljanja

1. Primalac i dostavljač potpisuju potvrdu o izvršenom dostavljanju – dostavnicu. Primalac će na dostavnici sam naznačiti dan prijema.

2. Ako je primalac nepismen ili nije u stanju da se potpiše, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan i čas prijema i staviti napomenu zašto je potpisao umesto primaoca.

3. Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu, dostavljač će to zabeležiti na dostavnici i naznačiti dan predaje i time se smatra da je dostavljanje izvršeno.

4. U slučajevima kada se dostava poziva i pismena vrši na elektronski način, dostavnica i dan prijema određuje se putem:

4.1. odgovora na istoj elektronskoj platformi iz koje proistekla kontakt adrese gde je dostavljen poziv ili pismena;

4.2. dostavnica koja se automatski generiše elektronskom prijavom;

4.3. nije potreban dokaz da je dostava pročitana radi potvrde prijema; ili

4.4. sud može utvrditi da predaja nije izvršena ako stranka kojoj je upućena može dokazati da navedena dostava nije stigla na kontakt elektronskoj adresi koju je ona dostavila sudu u skladu sa članom 172. ovog zakonika. Ako se pojave okolnosti iz podstava 4.1. ili 4.2. ovog člana, teret dokazivanja je na stranci koja tvrdi da nije bilo dostave u cilju obaranja pretpostavke dostave.

Član 479. Postupak elektronske dostave

1. Elektronska dostava može se izvršiti samo u slučajevima predviđenim članom 172. ovog zakonika.

2.Na osnovu odredaba člana 478. stav 4. ovog zakonika, pozivi ili druga pismena koja su elektronski dostavljena smatraju se dostavljenim u vreme predaje.

3.Dokumenta koja se elektronski dostavljaju nakon 16:00 časova CET ili u subotu, nedelju ili tokom službenih praznika smatraju se da su dostavljena narednog radnog dana.

4.Stav 2. ovog člana neće se primenjivati ako primalac dokaže da pismeno nije dostavljeno ili je dostavljeno na kasniji datum.

5.Ako je obaveštenje nečitko primalac može zatražiti od nadležnog suda da na neki drugi način ponovo dostavi obaveštenje.

6.Navedeni primalac koji dostavi dokaz da poziv nije blagovremeno primljen, može zatražiti od suda da promeni vreme održavanja ročišta ako je sud uveren da docnjenje dostave poziva imalo negativan uticaj na mogućnost stranaka da iznesu svoj slučaj na prvobitno zakazanom ročištu.

7.Sudski savet Kosova donosi potrebne akte i uređuju sprovođenje elektronske dostave poziva i pismena u skladu sa ovim zakonikom. Pitanja koje treba urediti Saveta obuhvataju, , ali se ne ograničavaju na:

7.1.identifikaciju i odobravanje aplikacija za poruke koje su dovoljno pouzdane da bi se koristile za elektronsku dostavu poziva i drugih pismena;

7.2.određivanje formata i protokola autentičnosti za pozive i druga pismena koja se elektronski dostavljaju;

7.3.određivanje specifičnih okolnosti, kao što su one koje uključuju poverljiva dokumenta, pod kojima elektronska dostava nije dozvoljena prema ovom zakoniku.

7.4.određivanje okolnosti pod će se pozivi ili bilo koja druga pismena dostavljena elektronski smatrati „nečitkim“ i svako drugo pravno sredstvo osim zamene po osnovu zahteva, kao što je određivanje kasnijeg datuma dostave, u smislu stava 5. ovog člana.

8.Sudski savet Kosova može, po svom diskrecionom pravu, doneti neophodne akte koji uređuju:

8.1.elektronsko podnošenje dokumenata sudu; i

8.2.elektronsko dostavljanje dokumenata jedne stranke drugoj stranci.

Član 480. Odbijanje prijema pismena

Ako primalac ili punoletni član njegovog domaćinstva odbije prijem pismena, dostavljač će to zabeležiti na dostavnici i naznačiti dan, čas i razlog odbijanja prijema i pismena ostaviti u stanu primaoca ili na njegovom radnom mestu. Takva dostava smatra se izvršenom.

Član 481. Dostavljanje pismena u posebnim okolnostima

1.Policijskim službenicima, čuvarima u ustanovama u kojima su smeštena lica lišena slobode, zaposlenim u drumskom, pomorskom i vazдушnom saobraćaju pozivi se dostavljaju preko njihove komande ili neposrednog starešine, a po potrebi, mogu im se na taj način dostaviti i druga pismena.

2.Licima lišenim slobode dostavljaju se pozivi preko suda ili posredstvom ustanove u kojoj su

smeštani.

3. Osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno, licima koja uživaju na Kosovu pismena se dostavljaju u skladu sa odredbama ovog Poglavlja. U prostorijama međunarodne organizacije zaštićene međunarodnim pravom ili ugovorom ne može se izvršiti lična dostava poziva.

Član 482.

Dostavljanje pismena državnom tužiocu

1. Državnom tužiocu se odluke i druga pismena dostavljaju predajom u pisarnici državnog tužilaštva.

2. U slučaju dostavljanja odluka ili drugih pismena od čijeg dostavljanja teče rok, kao dan dostavljanja smatra se dan predaje pismena pisarnici državnog tužioca.

3. Na zahtev državnog tužioca, sud dostavlja mu krivični spis radi razmatranja. Ako je u toku rok za izjavu redovnog pravnog leka ili ako to zahtevaju drugi proceni razlozi, sud može odrediti u kom roku državni tužilac treba da vrati spise.

Član 483.

Dostavljanje prema odredbama parničnog postupka

Za slučajeve koji nisu na poseban način predviđeni ovim zakonikom, dostava se vrši prema odredbama koje važe za parnični postupak.

Član 484.

Dostavljanje pismena preko drugih učesnika u postupku

1. Pozivi i odluke koji se donose pre završetka glavnog pretresa i upućene licu koje učestvuje u postupku, osim okrivljenog, mogu se dostaviti nekom učesniku u postupku koji pristaje da ih uruči licu kome se upućuju, ako relevantan organ smatra da je na takav način njihov pijem siguran.

2. Lica iz stava 1. ovog člana mogu se obavestiti o pozivu za pretres ili drugim pozivima, kao i o odluci o odlaganju glavnog pretresa ili drugih planiranih radnji putem telekomunikacijskih sredstva, ako se iz okolnosti slučaja može osigurati da će takvo obaveštenje prihvatiti lice kome se upućuje.

3. U zapisniku se unosi službena beleška da je poziv ili odluka poslata na način predviđen iz st. 1. i 2. ovog člana.

4. Lice koje je obavješteno ili kome je dostavljena odluka u skladu sa stavom 1. ili 2. ovog člana može se oštetiti zbog ne preduzimanja radnji, osim ako se utvrdi da je on blagovremeno primio poziv ili odluku i da je upozoren o posledicama ne preduzimanja radnje.

POGLAVLJE XXVIII. IZVRŠENJE ODLUKA

Član 485.

Pravosnažnost i izvršnost odluke

1. Presuda postaje pravosnažna kada se više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena.

2. Pravosnažna presuda postaje izvršna od dana dostavljanja, ako za izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije izjavljena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna istekom roka za žalbu, odnosno od datuma odricanja ili odustanka od žalbe.

3. Ako sud koji je doneo presudu u prvom stepenu nije nadležan za njeno izvršenje, dostaviće se overen prepis presude sa potvrdom o izvršnosti organu koji je nadležan za izvršenje.

4. Odredbe koje se primenjuju za izvršenje krivičnih sankcija utvrđuju se posebnim zakonom.

Član 486. Izvršenje novčane kazne

Ako se novčana kazna izrečena ovim zakonikom ne može ni prinudno naplatiti, sud istu izvršava primenom člana 43. Krivičnog zakonika.

Član 487. Izvršenje presude u pogledu troškova krivičnog postupka, oduzimanja i imovinskopravnog zahteva

1. Izvršenje presude u pogledu troškova krivičnog postupka, odgovarajuće takse za naknadu žrtava krivičnih dela, oduzimanja i imovinskopravnog zahteva vrši nadležni sud po odredbama koje se primenjuju u izvršnom postupku.

2. Troškovi krivičnog postupka prinudno se naplaćuju u korist budžeta, po službenoj dužnosti. Troškovi prinudne naplate prethodno se isplaćuju iz budžetskih sredstava suda.

3. Ako presuda sadrži nalog za oduzimanje imovine, ta imovina automatski postaje državna svojina. Overen prepis prvostepene presude odmah se dostavlja Agenciji za upravljanje zaplenjenom i oduzetom imovinom, koja može prodati objekte ili dati na korišćenje Vladi. Novčani prihodi dobijeni prodaje takvih objekata uplaćuju se u budžet.

4. Osim u slučaju ponavljanja krivičnog postupka ili zahteva za zaštitu zakonitosti, pravosnažni nalog o oduzimanju predmeta može se izmeniti u parničnom postupku ako se pojavi spor o svojini oduzetih predmeta.

Član 488. Izvršenje rešenja i naredbe

1. Ako ovim zakonikom nije drugačije određeno, rešenje se izvršava kada postane pravosnažno. Naredba se izvršava odmah, osim ako organ koji je naredbu izdao ne odredi drugačije.

2. Rešenje postaje pravosnažno kada se ono ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dozvoljena.

3. Osim ako nije drugačije određeno, rešenja i naredbe izvršavaju organi koji su te odluke doneli. Kad sud rešenjem odluči o troškovima krivičnog postupka, ti troškovi se naplaćuju u skladu sa odredbama člana 487. st. 1. i 2. ovog zakonika.

Član 489. Sumnja o izvršnosti i njegove ispravke

1. Ako se pojavi sumnja o dozvoljenosti izvršenja sudske odluke ili o računanju kazne ili ako u pravosnažnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora ili ranije izdržane kazne ili uračunavanje nije pravilno izvršeno, o tome će odlučiti posebnim rešenjem predsednik pretresnog veća koji je sudio u prvom stepenu. Žalba ne zadržava izvršenje rešenja, osim ako sud nije drugačiji odlučio.

2. Ako se pojavi sumnja u pogledu tumačenja sudske odluke, o tome odlučuje sud koji je doneo pravosnažnu odluku.

Član 490.

Izdavanje overenog prepisa odluke o imovinskopravnom zahtevu

Kad odluka o imovinskopravnom zahtevu postane pravosnažna, oštećeni može zatražiti od suda koji je doneo odluku u prvom stepenu da mu izda overeni prepis pismene odluke, u kojoj se navodi da se rešenje može izvršiti.

Član 491.

Vođenje evidencije osuđenih

Kaznenu evidenciju i evidenciju osuđenih vodi nadležni javni organ. Nadležni javni organ i način vođenja evidencije utvrđuju se zakonom.

POGLAVLJE XXIX. OSTALE ODREDBE

Član 492.

Imunitet prema međunarodnom pravu

1. Na isključenje krivičnog gonjenja stranih lica koji uživaju pravo imuniteta primenjuju se pravila međunarodnog prava.

2. U slučaju sumnje da li lice uživa imunitet iz stavu 1. ovog člana, organ koji vodi postupak će se za objašnjenje obratiti Ministarstvu spoljnih poslova.

DEO ČETVRTI POSEBNI POSTUPCI

POGLAVLJE XXX. POSTUPAK IZDAVANJA KAZNENOG NALOGA

Član 493.

Zahtev za kazneni nalog

1. Za krivična dela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri (3) godine, izuzev krivičnog dela nasilja u porodici predviđenog Krivičnim zakonika, za koja je državni tužilac saznao na osnovu verodostojnih dokaza iz krivične prijave, državni tužilac može u optužnici zatražiti da sud izda kazneni nalog u kojem će se optuženom izreći određenu kazna bez održavanja glavnog pretresa.

2. Državni tužilac može zatražiti izricanje jedne ili više od sledećih krivičnih sankcija: novčanu kaznu, dopunske kaznu iz člana 59. Krivičnog zakonika ili sudsku opomenu. Pored toga, državni tužilac tražiti oduzimanje specifikovane imovine.

Član 494.

Odbacivanje zahteva za kazneni nalog

1. Sudija pojedinac će odbaciti zahtev za izdavanje kaznenog naloga za krivična dela za koja se takav zahtev ne može podneti ili ako državni tužilac zatraži izricanje kazne koja po zakonu nije dozvoljena. Razmatrajuće veće odlučuje o žalbi državnog tužioca na rešenje o odbacivanju zahteva u roku od četrdeset osam (48) časa.

2. Ako sudija pojedinac oceni da podaci u optužnici ne pružaju dovoljno osnova za izdavanje kaznenog naloga ili da se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge kazne a ne one koju je predložio državni tužilac, po prijemu optužnice zakazuje glavni pretres.

Član 495.

Presuda o kaznenom nalogu

1. Ako se sa zahtevom složi, sudija pojedinac će presudom izdati kazneni nalog.

2. U kaznenom nalogu navodi se da se prihvata zahtev državnog tužioca i da se okrivljenom, čiji lični podaci moraju biti jasno određeni, izriče kazna. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvaća podatke iz člana 364. stav 1. ovog zakonika, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtevu, ako je bio podnet. U obrazloženju će se navesti dokazi koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga.

3. Kazneni nalog sadrži pouku okrivljenom u smislu člana 496. stav 2. ovog zakonika, te obavještenje da će po protoku roka za prigovor, ako prigovor nije podnet, kazneni nalog postati pravosnažan i da će se izrečena kazna protiv okrivljenog izvršiti.

Član 496.

Dostavljanje presude o kaznenom nalogu i prigovor na isti

1. Kazneni nalog dostavlja se okrivljenom i njegovom braniocu, ako ga ima, kao i državnom tužiocu.

2. Okrivljeni ili njegov branilac mogu u roku od osam (8) dana po prijemu podneti prigovor na kazneni nalog u pismenom obliku ili usmeni prigovor na kazneni nalog na zapisnik kod suda. Prigovor ne mora biti obrazložen. U njemu se mogu predložiti dokazi u korist odbrane. Optuženi se može odreći prava na prigovor, ali od podnesenog prigovora nakon zakazivanja glavnog pretresa ne može odustati. Plaćanje novčane kazne pre isteka roka za prigovor ne smatra se odricanjem od prava na prigovor.

3. Okrivljenom koji iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje prigovora, sudija dozvolice mu povraćaj u pređašnje stanje. Na odlučivanje o molbi za povraćaj u pređašnje stanje primenjuju se odredbe čl. 446. i 447. ovog zakonika.

4. Ako sudija pojedinac ne odbaci prigovor kao neblagovremen ili podnesen od neovlašćenog lica, zakazuje glavni pretres po optužnici državnog tužioca.

5. Veće od troje (3) sudija odlučuje o žalbi protiv rešenja o odbacivanju prigovora protiv kaznenog naloga u roku iz člana 494. stav 1. ovog zakonika.

Član 497.

Sudija pojedinac nije vezan na zahtev za kazneni nalog

Pri donošenju presude po prigovoru sudija pojedinac nije vezan na zahtev državnog tužioca iz člana 493. stav 2. ovog zakonika niti na zabranu iz člana 395. ovog zakonika.

POGLAVLJE XXXI. IZRICANJE SUDSKE OPOMENE

Član 498. Sudska opomena

1. Sudska opomena izriče se presudom.

2. Ako ovim Poglavljem nije drugačije određeno, odredbe ovog zakonika koji se odnose na presudu kojom se optuženi proglašava krivim shodno se primenjuju na presudu kojom se izriče sudska opomena.

Član 499. Objavljivanje i sadržina izreke presude kojom je izrečena sudska opomena

1. Presuda kojom se izriče sudska opomena objavljuje se odmah po završetku glavnog pretresa, sa bitnim razlozima.

2. U izreci presude kojom se izriče sudska opomena uz lične podatke optuženog navešće se da je izrečena sudska opomena za delo koje je predmet optužbe i zakonski naziv krivičnog dela. Izreka presude kojom je izrečena sudska opomena obuhvata i podatke iz člana 364. stav 1. podstavovi 1.4. i 1.6. ovog zakonika.

3. U obrazloženju presude sud će izneti razloge kojima se rukovodio prilikom izricanja sudske opomene.

Član 500. Razlozi za pobijanje presude kojom je izrečena sudska opomena

1. Protiv presude kojom je izrečena sudska opomena može se izjaviti žalba zbog razloga navedenih u članu 383. stav 1. podstavovi 1.1, 1.2. i 1.3. ovog zakonika, kao i zbog toga što nisu postojale okolnosti koje opravdavaju izricanje sudske opomene.

2. Ako presuda kojom se izriče sudska opomena sadrži odluku o meri obaveznog rehabilitacionog lečenja, o oduzimanju imovinske koristi stečene krivičnim delom, o troškovima krivičnog postupka ili o imovinskopravnom zahtevu, ta se odluka može se pobijati zato što sud nije pravilno primenio meru obaveznog rehabilitacionog lečenja ili oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim delom ili što je odluku o troškovima krivičnog postupka ili imovinskopravnom zahtevu doneo protivno zakonskim odredbama.

Član 501. Zabrana prekoračenja sudske ovlašćenja predviđenih zakonom

Pored povreda krivičnog zakona predviđenih članom 385. ovog zakonika, pri izricanju sudske opomene takođe postoje povrede krivičnog zakona ako sud prekorači zakonom data ovlašćenja u pogledu sudske opomene, mere obaveznog rehabilitacionog lečenja ili oduzimanja imovinske koristi stečene krivičnim delom.

Član 502. Dejstvo žalbe

1. Ako tužilac izjavi žalbu protiv presude kojom je izrečena sudska opomena na štetu optuženog, Apelacioni sud može doneti presudu kojom se optuženi proglašava krivim i osuđuje kaznom ili izriče alternativna kazna ako nađe da je Osnovni sud pravilno utvrdio materijalne dokaze, ali da pravilna primena zakona zahteva izricanje kazne.

2. Apelacioni sud može odlučiti o svakoj žalbi protiv presude kojom je izrečena sudska opomena presudom kojom se optužnica odbacuje ili presudom kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ako nađe da je Osnovni sud pravilno utvrdio odlučne činjenice, ali da pravilna primena zakona zahteva donošenje neke od ovih presuda.

3. Ako postoje uslovi iz člana 401. ovog zakonika, Apelacioni sud donosi presudu kojom se žalba odbija kao neosnovana i potvrđuje presuda Osnovnog suda kojom se izriče sudska opomena.

POGLAVLJE XXXII. POSTUPAK PREMA LICIMA KOJA SU POČINILA KRIVIČNO DELO POD DEJSTVOM ALKOHOLA ILI OPOJNIH DROGA

Član 503.

Izricanje mere obaveznog rehabilitacionog lečenja

1. Osuđujućom presudom sud može izreći meru obaveznog rehabilitacionog lečenja alkoholičara ili narkomana koji su počinili krivično delo pod uticajem alkohola ili opojnih droga u skladu sa čl. 54. i 87. Krivičnog zakonika.

2. Meru iz stava 1. ovog člana sud može izreći nezavisno od sankcije koju je izrekao optuženom i ista se izvršava bez obzira na to da li se optuženi nalazi na slobodi ili na izdržavanju kazne zatvora kazne.

3. Sud odlučuje o sprovođenju mere iz stava 1. ovog zakonika nakon što sasluša mišljenje veštaka, državnog tužioca i odbrane. Mišljenje veštaka treba analizirati mogućnosti lečenja okrivljenog.

4. Vreme boravka u zdravstvenoj ustanovi za meru obaveznog rehabilitacionog lečenja uračunava se u vreme trajanja kazne zatvora.

Član 504.

Nadzor obaveznog rehabilitacionog lečenja od strane suda

1. Sud koji je izrekao meru obaveznog rehabilitacionog lečenja u zdravstvenoj ustanovi, po službenoj dužnosti ili na predlog zdravstvene ustanove i po osnovu mišljenja psihijatrijskog veštaka, donosi sve odluke u pogledu trajanja i izmene mere iz člana 87. Krivičnog zakonika.

2. Odluke iz prethodnog stava donosi Razmatrajuće veće nakon saslušanja. Obaveštenje o saslušanju dostavlja se državnom tužiocu i braniocu. Pre donošenja odluke, sud će saslušati mišljenje veštaka i počinioca ako njegovo zdravstveno stanje to dozvoljava.

3. U postupku razmatranja za nastavak ili izmene mere za obavezno rehabilitaciono lečenje, počinilac mora imati branioca.

4. Svaka dva (2) meseca, sud, u smislu stava 2. ovog člana, odlučuje po službenoj dužnosti da li i dalje postoje uslovi za obavezno rehabilitaciono lečenje u zdravstvenoj ustanovi. Veštak koji ne radi u zdravstvenoj ustanovi u kojoj se počinilac nalazi na obaveznom rehabilitacionom lečenju, obavlja veštačenje i podnosi svoj nalaz i mišljenje u pismenom obliku, a ako je potrebno, daje izjavu pred sudom.

5. Sud obustavlja primenu mere iz stava 1. ovog člana ako lečenje ili rehabilitacija nisu više potrebni ili ako je proteklo vreme predviđeno članom 87. Krivičnog zakonika.

Član 505.
Shodna primena odredaba ovog zakonika

Osim ako u ovom Poglavlju nije drugačije određeno, odredbe ovog zakonika shodno se primenjuju na lica koja su počinila krivična dela pod dejstvom alkohola i opojnih droga.

POGLAVLJE XXXIII.
KRIVIČNI POSTUPAK PREMA POČINIOCIMA SA MENTALNIM POREMEĆAJIMA

Član 506.
Definicije

Za potrebe ovog Poglavlja:

1. „Mentalni poremećaj“ označava svaku nesposobnost ili poremećaj uma ili mozga, bilo trajni ili privremeni, koji rezultira oštećenjem ili poremećajem mentalnog funkcionisanja;
2. „Neuračunljivost“ ima značenje predviđeno članom 18. stav 1. Krivičnog zakonika;
3. „Smanjena uračunljivost“ ima značenje predviđeno članom 18. stav 2. Krivičnog zakona; i
4. „Mera obaveznog psihijatrijskog lečenja“ označava meru obaveznog psihijatrijskog lečenja i zadržavanja u zdravstvenoj ustanovi ili meru obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi.

Član 507.
Mera obaveznog lečenja prema Krivičnom zakoniku

1. Počinilac sa mentalnim poremećajem ili lice koje se tako tretira uživa prava i mere obaveznog lečenja iz Poglavlja V. Krivičnog zakonika.
2. Protiv počinioca koji je krivično delo izvršio u stanju neuračunljivosti ili u stanju smanjene uračunljivosti, državni tužilac, osim predloga ili optužnice, podnosi i pismenu potvrdu da se protiv počinioca ne vodi drugi krivični postupak za krivično delo izvršeno u stanju neuračunljivosti ili u stanju smanjene neuračunljivosti. Ako postoje drugi postupci, državni tužilac će u predlogu ili optužnici podneti predlog za spajanje postupaka koji se vode protiv počinioca pred tim sudom.
3. Ako se prema okrivljenom vode nekoliko postupaka, sud, na predlog državnog tužioca ili po službenoj dužnosti, postaraće se da iste spoji i sprovede jedinstveni krivični postupak u kojem će o svemu odlučiti jednom odlukom i počiniocu izreći kaznu ili meru u skladu sa zakonskim odredbama.
4. Ako je počinilac izvršio krivično delo u stanju neuračunljivosti ili u stanju smanjene uračunljivosti u saizvršilaštvu sa drugim počiniocima koji nisu u takvom stanju mentalnog poremećaja, državni tužilac razdvaja krivični postupak i prema počiniocu sa mentalnim poremećajem vodi se poseban postupak.
5. Ako je protiv optuženog sa smanjenom uračunljivosti podignuta optužnica, sud će na odgovarajući način zakazati pripremno ročište. A u slučaju da državni tužilac podnese predlog, pripremno ročište se ne održava.

Član 508.
Sprovođenje psihijatrijskog pregleda

1. U svako doba tokom postupka, uključujući i vreme tokom glavnog pretresa, ako postoji sumnja da je okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela bio neuračunljiv ili u stanju smanjene

uračunljivosti ili ako postoji mentalni poremećaj, sud po službenoj dužnosti ili na predlog državnog tužioca ili branioca, može odrediti veštaka prema članu 144. ovog zakonika da obavi psihijatrijski pregled okrivljenog radi utvrđivanja da li:

1.1. je okrivljeni u vreme izvršenja krivičnog dela bio neuračunljiv ili u stanju smanjene uračunljivosti; ili

1.2. je okrivljeni nesposoban da mu se sudi.

2. U naredbi se naznačuje datum kada se psihijatrijski pregled mora obaviti koji se mora obaviti u roku od dve (2) nedelje od izdavanja naredbe. Ako okrivljeni nije angažovao branioca, sud donosi naredbu o određivanju branioca o trošku države.

3. Branilac može prisustvovati psihijatrijskom pregledu kako bi utvrdio sposobnost okrivljenog da mu se sudi, osim ako veštak ne utvrdi da će njegovo prisustvo ometati propisnu procenu okrivljenog.

4. Ako veštak utvrdi da je okrivljenom za psihijatrijski pregled potrebno posmatranje u zdravstvenoj ustanovi ili ako okrivljeni odbije psihijatrijski pregled, veštak podnosi sudu obrazloženi zahtev za donošenje rešenja o zadržavanju u zdravstvenoj ustanovi. Nakon što sasluša državnog tužioca i branioca, sud može doneti rešenje o zadržavanju u zdravstvenoj ustanovi u trajanju do dve (2) nedelje. Žalba protiv ovog rešenja ne zaustavlja njegovo izvršenje.

5. Ako veštak utvrdi da je okrivljenom za psihijatrijski pregled iz stava 1. ovog člana ili za njegovo posmatranje u zdravstvenoj ustanovi iz stava 4. ovog člana potrebno je duže vreme, on podnosi obrazloženi zahtev sudu za produženje roka. Sud može narediti produženje roka do dve (2) nedelje.

6. Ako se posmatranje u zdravstvenoj ustanovi iz stava 4. ovog člana izriče licu koje se nalazi u pritvoru, vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunava se u period pritvora.

7. U slučaju psihijatrijskog pregleda naloženog u skladu sa stavom 1. podstav 1.1. ovog člana, veštak u svom nalazu naznačuje sledeće elemente: prirodu, vrstu, stepen i trajanje mentalne bolesti okrivljenog; vrstu uticaja koje ovaj mentalni poremećaj imao ili i dalje ima na rasuđivanje i postupanje optuženog, te da li je taj mentalni poremećaj postojao i u kom stepenu u vreme izvršenja krivičnog dela.

8. U slučaju psihijatrijskog pregleda naloženog u skladu sa stavom 1. podstav 1.2. ovog člana, veštak će u svom nalazu naznačuje sledeće elemente: prirodu, vrstu, stepen i trajanje mentalne bolesti okrivljenog i vrstu uticaja koje ovaj mentalni poremećaj mentalni poremećaj ima na rasuđivanje i postupanje optuženog, naročito na njegovu sposobnost da se brani, na sposobnost da se konsultuje sa drugim licima, uključujući branioca i sposobnost da razume optužbu.

9. Ako sud naloži psihijatrijski pregled prema ovom članu, a okrivljeni je na slobodi, naredba za psihijatrijski pregled može naložiti zadržavanje okrivljenog radi pregleda u zdravstvenoj ustanovi, ako se takav pregled ne može izvršiti na slobodi. Vreme provedeno na pregledu uračunava se u trajanje izrečene mere ili kazne.

Član 509.

Pritvor za lica sa mentalnim poremećajima

1. Osim u slučajevima iz člana 184. ovog zakonika kada se može odrediti pritvor, sud može odrediti pritvor za lica ako:

1.1. postoji osnovana sumnja da je to lice izvršilo krivično delo;

1.2.na osnovu psihijatrijskog pregleda iz člana 508. ovog zakonika lice je bilo neuračunljivo ili u stanju smanjene uračunljivosti u vreme izvršenja krivičnog dela; i

1.3.lice koje trenutno boluje od mentalnog poremećaja, i usled toga postoje razlozi da se veruje da će ugroziti život ili zdravlje nekog drugog lica.

2.Pritvor se izdržava u zdravstvenoj ustanovi i može trajati sve dok je okrivljeni opasan, ali ne prekoračuje rokove predviđene za pritvor iz člana 187. ovog zakonika.

3.Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru i naknadno se utvrditi da je bio neuračunljiv u vreme izvršenja krivičnog dela, sud nalaže okrivljenom da pritvor izdržava u zdravstvenoj ustanovi ako je trenutno u stanju mentalnog poremećaja.

4.Sud donosi rešenje u skladu sa stavom 1. ili 3. ovog člana samo po saslušanju državnog tužioca, branioca i okrivljenog, ako njegovo stanje to dozvoljava i po razmatranju mišljenja veštaka. Takvo rešenje dostavlja se državnom tužiocu, okrivljenom i njegovom braniocu, zdravstvenoj ustanovi i pritvornoj ustanovi. Žalba ne zadržava izvršenje naredbe.

5.Zdravstvena ustanova odlučuje o merama radi čuvanja javne bezbednosti i bezbednost okrivljenog nakon konsultacija sa nadležnim organom pritvora, uzimajući u obzir potrebe za bezbednosnim i terapeutskim potrebama.

6.Odredbe ovog zakonika o pritvoru shodno se primenjuju na pritvor koji se izdržava u zdravstvenoj ustanovi.

Član 510.

Rešenje o sposobnosti praćenja suđenja

1.Sud, po službenoj dužnosti ili na zahtev branioca ili državnog tužioca, donosi rešenje o sposobnosti okrivljenog da prati suđenje nakon razmatranja izveštaja veštaka sačinjenog u skladu sa članom 508. ovog zakonika i nakon saslušanja državnog tužioca, branioca i okrivljenog.

2.Sud odlučuje da okrivljeni nije sposoban da prati suđenje ako on trenutno ima mentalni poremećaj i zbog takvog mentalnog poremećaja nije sposoban da se brani, da se konsultuje sa braniocem ili razume postupak.

3.Protiv rešenja o sposobnosti okrivljenog da prati suđenje može se uložiti žalba.

Član 511.

Obustava ili prekid postupka zbog rešenja o nesposobnosti praćenja suđenja

1.Ako sud odluči da je okrivljeni nesposoban da prati suđenje u toku postupka zbog trajne mentalne bolesti, doneće odluku o obustavi postupka.

2.Ako sud odluči da je okrivljeni nesposoban da prati suđenje u toku postupka jer je pretrpeo privremeni mentalni poremećaja nakon izvršenja krivičnog dela, istraga se obustavlja ili sudska odlaže glavni pretres u skladu sa ovim zakonikom.

3.Ako se postupak obustavi u skladu sa stavom 2. ovog člana, postupak se nastavlja na zahtev državnog tužioca, čim prestanu da postoje razlozi za donošenje takvog rešenja

4.Ako sud odluči da je okrivljeni nesposoban da prati suđenje u skladu sa ovim članom, može zatražiti pokretanje postupka za njegov prijem u zdravstvenu ustanovu u skladu sa važećim Zakonom o vanparničnom postupku. U ovom slučaju, sud može doneti rešenje kojim se okrivljeni zadržava u zdravstvenoj ustanovi najduže četrdeset osam (48) časa do početka postupka za prijem u neku zdravstvenu ustanovu u skladu sa važećim Zakonom o vanparničnom postupku,

ako usled mentalnog poremećaja ovog lica postoje razlozi za sumnju da će on ugroziti život ili zdravlje drugog lica.

Član 512.

Predlog tužioca za meru obaveznog psihijatrijskog lečenja

1.Pre početka glavnog pretresa državni tužilac podneće predlog sudu za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja ako je okrivljeni izvršio krivično delo u stanju neuračunljivosti i ako postoje razlozi za izricanje takve mere kako je navedeno u čl. 85. i 86. Krivičnog zakonika.

2.Ukoliko dokazi izvedeni na glavnom pretresu dokažu da je okrivljeni izvršio krivično delo u stanju neuračunljivosti, državni tokom glavnog pretresa menja optužnicu i podnosi predlog sudu za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja ako postoje razlozi za izricanje takve mere kako je navedeno u čl. 85. i 86. Krivičnog zakonika.

3.Okrivljeni mora imati branioca nakon podnošenja predloga iz stava 1. ili 2. ovog člana.

Član 513.

Sprovođenje postupka za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja

1.Mera obaveznog psihijatrijskog lečenja izriče se nakon što glavni pretres održi sud koji je nadležan da sudi u prvom stepenu.

2.Osim lica koja se moraju pozvati na glavnom pretresu, mora se pozvati i veštak ili psihijatar iz zdravstvene ustanove kojoj je poveren psihijatrijski pregled o mentalnoj sposobnosti optuženog. Bračni drug okrivljenog i njegovi roditelji ili usvojitelji obaveštavaju se o glavnom pretresu.

3.Odluka o izricanju takve mere zasniva se na saslušanje pozvanih lica i na nalazima i mišljenjima veštaka. Pri odlučivanju o izricanju mere, sud se ne vezuje za predlog državnog tužioca.

4.Ako sud izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi a počinitelj odustane od takve mere, ili ako izveštaj zdravstvene ustanove ukaže da postoji opasnost da počinitelj ponovi krivično delo uprkos lečenju, sud će na predlog državnog tužioca ili po službenoj dužnosti zakazati pretres i na odgovarajući način primeni stav 2. ovog člana. Ako se ispune uslovi iz člana 85. stav 1. podstavovi 1.1. do 1.4. Krivičnog zakonika, sud rešenjem određuje da se mera obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi zameni merom obaveznog psihijatrijskog lečenja zadržavanjem.

Član 514.

Sudske odluke

1.Ako sud utvrdi da ne postoje uslovi za izricanje obaveznog psihijatrijskog lečenja iz čl. 85. i 86. Krivičnog zakonika, obustaviće postupak za izricanje obavezne mere psihijatrijskog lečenja.

2.Sud donosi oslobađajuću presudu za okrivljenog, ako je vreme izvršenja krivičnog dela bio neuračunljiv i ako državni tužilac nije podneo predlog za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja u skladu sa članom 512. ovog zakonika.

3.Sud donosi rešenje o izricanju mere obaveznog psihijatrijskog lečenja ako postoje osnovi za izricanje obaveznog psihijatrijskog lečenja kako je navedeno u čl. 85. i 86. Krivičnog zakonika i ako je državni tužilac podneo zahtev za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja u skladu sa članom 512. ovog zakonika. U rešenju se navodi:

3.1.delu za koje je utvrđeno da je okrivljeni izvršio, pravna kvalifikacija dela i primenjene odredbe krivičnog zakona;

3.2.odluku da je okrivljeni počinio krivično delo u stanju neuračunljivosti; i

3.3.mera obaveznog psihijatrijskog lečenja koja je izrečena okrivljenom.

4.Sva lica koja imaju pravo da izjave žalbu na presudu, osim oštećenog, imaju pravo da izjave žalbu protiv rešenja suda u roku od osam (8) dana od dana prijema rešenja.

5.Ako sud odluči da obustavi postupak u skladu sa stavom 1. ovog člana, nakon što utvrdi da je u vreme izvršenja krivičnog dela okrivljeni bio neuračunljiv, državni tužilac se može odreći prava da izjavi žalbu protiv ove odluke, i može odmah podići optužnicu. Optužnica se podnosi u roku od osam (8) dana od dana odricanja od prava na žalbu.

6.U slučajevima iz stava 5. ovog člana, glavni pretres se ponovo otvora pred istim većem i postupak se nastavlja po osnovu nove optužnice pod sledećim uslovima:

6.1.sud može prekinuti glavni pretres zbog pripreme odbrane; i

6.2.ranije izneti dokazi neće se ponovo izvoditi, osim u slučajevima predviđenim članom 307. ovog zakonika, ili ako pretresno veće smatra da je potrebno da se neki deo dokaza ponovo izvede.

Član 515.

Izricanje i uračunavanja mere obaveznog psihijatrijskog lečenja

1.Ako sud donese presudu protiv lica koje je krivično delo izvršilo u stanju smanjene uračunljivosti, u toj presudi se takođe izriče mera obaveznog psihijatrijskog lečenja ako postoje osnovi za izricanje takve mere prema čl. 85. i 86. Krivičnog zakonika.

2.Mere iz stava 1. ovog člana mogu se izreći bez obzira da li se okrivljeni nalazi na slobodi ili mu je izrečena kazna zatvora.

3.Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi u skladu sa članom 508. ovog zakonika, naredbom za pritvor u skladu sa članom 509. ovog zakonika ili merom obaveznog psihijatrijskog lečenja zadržavanjem uračunava se u izrečenoj kazni.

Član 516.

Obaveštenje o odluci kojom se izriče mera obaveznog psihijatrijskog lečenja

Po pravosnažnosti odluke kojom se izriče mera obaveznog psihijatrijskog lečenja zadržavanjem ili mera obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi, ista se dostavlja sudu koji je nadležan za donošenje odluke o oduzimanju poslovne sposobnosti. Nadležni Centar za socijalnu zaštitu takođe se obaveštava o odluci.

Član 517.

Pravo na branioca

Počinitelj mora imati branioca tokom postupka za izmenu ili prekid mere obaveznog psihijatrijskog lečenja.

Član 518.

Izvršenje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja

Izvršenje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja iz ovog Poglavlja uređuje se Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija.

**POGLAVLJE XXXIV.
POSTUPAK OPOZIVA ALTERNATIVNIH KAZNI**

Član 519.

Uslovi za opoziv alternativnih kazni

1. Ako je uslovna osuda uslovljena nekom od obaveza iz čl. 48, 50, 51, 52, 54, 55. i 56. Krivičnog zakonika, a optuženi ne izvrši obavezu koji mu odredi sud, Osnovni sud pokreće postupak opoziva uslovne osude na predlog državnog tužioca ili oštećenog ili po službenoj dužnosti.
2. Sudija kome je dodeljen predmet, saslušava osuđenog, ako je dostupan, i postavlja pitanja potrebna za utvrđivanje činjenica i pribavljanje dokaza koji se odnose na suđenje stvari, a zatim se spisi dostavlja veću.
3. Predsednik veća zakazuje sednicu veća o kojoj će obavestiti državnog tužioca, osuđenog i oštećenog. Nedolazak uredno pozvanih stranaka i oštećenog ili žrtve ne ometa održavanje sednice veća.
4. Ako sud utvrdi da osuđeni nije izvršio obavezu iz presude, doneće presudu u skladu sa čl. 50. i 52. Krivičnog zakonika.

**POGLAVLJE XXXV.
POSTUPAK O DONOŠENJU ODLUKE O BRISANJU OSUDE IZ EVIDENCIJE**

Član 520.

Brisanje kazne

1. Kad zakon predviđa brisanje kazne prema članu 96. Krivičnog zakonika, javni organ nadležan za poslove pravosuđa donosi rešenje o brisanju kazne po službenoj dužnosti.
2. Pre donošenja rešenja o brisanju kazne vrši se neophodna pretraga, naročito u pogledu prikupljanja podataka koji ukazuju da li je osuđeni ponovo osuđen za neko novo krivično delo učinjeno pre isteka roka predviđenog za brisanje kazne.

Član 521.

Postupak brisanja osude u slučajevima nepostupanja upravnog organa

1. Ako javni organ nadležan za poslove pravosuđa ne donese rešenje o brisanju osude po službenoj dužnosti, osuđeni može zatražiti da se utvrdi da je brisanje osude izvršeno po osnovu zakona.
2. Javni organ nadležan za poslove pravosuđa donosi rešenje o brisanju osude u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja zahteva osuđenog.
3. Po takvom zahtevu postupaće se u skladu sa relevantnim Zakonom o upravnom postupku.

Član 522.

Brisanje alternativnih kazni

Ako se alternativna kazna ne opozove posle jedne (1) godine od dana završetka verifikacionog perioda, javni organ nadležan za poslove pravosuđa, po službenoj dužnosti ili na zahtev donosi rešenje kojim se briše kazna. Ovde se primenjuje relevantni Zakon o upravnom postupku.

Član 523.**Postupak brisanja kazne po osnovu sudske odluke**

1. Postupak za brisanje kazne po osnovu sudske odluke iz člana 97. Krivičnog zakonika pokreće se na zahtev osuđenog.
2. Zahtev se podnosi sudu koji je odlučio u prvom stepenu.
3. Sudiji kome je predmet dodeljen prvo utvrđuje da li je istekao potreban zakonski rok, zatim vrši neophodne pretrage, utvrđuje činjenične navode podnosioca zahteva i prikuplja dokaze o svim okolnostima važnim za odluku.
4. Sud o vladanju podnosioca zahteva može zatražiti izveštaj od policije na čijoj teritoriji je boravio nakon izdržavanja kazne, a takav izveštaj može zatražiti i od uprave ustanove u kojoj je osuđeni izdržao kaznu.
5. Nakon sprovedene pretrage i nakon saslušanja državnog tužioca, ako se postupak vodi na njegov zahtev, sudija dostavlja predmet sa obrazloženim predlogom veću suda koje je stvar sudio u prvom stepenu.
6. Podnosilac zahteva ili državni tužilac može izjaviti žalbu na odluku suda za brisanje kazne.
7. Ako sud odbije zahtev zato što osuđeni svojim vladanjem nije opravdao brisanje kazne, osuđeni može ponovo podneti zahtev po protoku dve (2) godine od dana pravosnažnosti odluke o odbijanju zahteva.

Član 524.**Dejstvo brisanja iz kaznene evidencije**

Brisana kazna se ne navodi na uverenju izdatom po osnovu kaznenoj evidencije u cilju ostvarivanja individualnih prava.

POGLAVLJE XXXVI.**POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE, REHABILITACIJU I OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA
LICA NEOSNOVANO OSUĐENIH ILI UHAPŠENIH****Potpoglavlje I. – Postupak za naknadu lica neosnovano osuđenih ili uhapšenih****Član 525.****Lica koja imaju pravo na naknadu zbog neosnovane osude**

1. Pravo na naknadu štete zbog neosnovane osude ima lice kome je bila pravosnažno izrečena krivična sankcija ili koje je oglašeno krivim a oslobođeno od kazne, a povodom vanrednog pravnog leka je novi postupak pravosnažno obustavljen ili je pravosnažnom presudom oslobođen optužbe ili je optužba pravosnažno odbijena, osim u sledećim slučajevima:
  - 1.1. ako je do obustave postupka ili odbijanja optužbe došlo zbog toga što je u novom postupku oštećeni odustao od predloga po osnovu sporazuma sa okrivljenim; ili
  - 1.2. ako je u ponovljenom postupku optužba odbačena rešenjem zbog nenadležnosti suda, a državni tužilac je preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom.
2. Osuđeni nema pravo na naknadu štete ako je svojim lažnim priznanjem ili na drugi način namerno prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prinuđen.

3.U slučaju osude za krivična dela u sticaju, pravo na naknadu štete postoji za krivična dela za koje su ispunjeni uslovi za priznanje naknade.

Član 526.

Zahtev za naknadu i zastarevanje prava

1.Pravo na naknadu štete zastareva za tri (3) godine od dana pravosnažnosti prvostepene odbijajuće ili oslobađajuće presude, odnosno pravosnažnosti prvostepenog rešenja kojim je postupak obustavljen ili je optužba odbijena. Ako je povodom žalbe rešavao viši sud, pravo na naknadu štete zastareva za tri (3) godine od dana prijema odluke od tog suda.

2.Pre podnošenja sudu tužbe za naknadu, oštećeni svoj zahtev podnosi javnom organu nadležnom za poslove pravosuđa radi postizanja sporazuma o postojanju štete, vrsti i visini naknade.

3.U slučaju iz člana 525. stav 1. podstav 1.2. ovog zakonika, po zahtevu se može odlučiti samo ako državni tužilac nije preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom u roku od tri (3) meseca od dana prijema pravosnažne odluke. Ako državni tužilac po protoku ovog roka preduzme gonjenje pred nadležnim sudom, postupak za naknadu štete obustavlja se do okončanja krivičnog postupka.

Član 527.

Tužba za naknadu štete

1.Ako zahtev za naknadu štete ne bude usvojen ili javni organ nadležan za poslove pravosuđa ne postigne sporazum u roku od tri (3) meseca od dana podnošenja zahteva, oštećeni može nadležnom sudu podneti tužbu za naknadu štete. Ako je postignut sporazum samo u pogledu dela zahteva, oštećeni može podneti tužbu u odnosu na preostali deo zahteva.

2.Dok traje postupak iz stava 1. ovog člana, ne teče zastarelosti iz člana 526. stav 1. ovog zakonika.

3.Tužba za naknadu štete podnosi se protiv javnog organa nadležnog za poslove pravosuđa.

Član 528.

Naknada nakon smrti oštećenog

1.Naslednici nasleđuju samo pravo oštećenog na naknadu materijalne štete. Ako je oštećeni podneo zahtev naslednici mogu nastaviti postupak samo u granicama podnetog zahteva za naknadu materijalne štete.

2.Naslednici oštećenog mogu posle njegove smrti nastaviti postupak za naknadu štete ili pokrenuti postupak ako je oštećeni umro pre isteka roka zastarelosti i od zahteva za naknadu štete se nije odrekao.

Član 529.

Lica koja imaju pravo na naknadu zbog neosnovanog lišavanja slobode

1.Pravo na naknadu štete pripada i:

1.1.licu koje je zadržano u pritvoru a protiv istog nije pokrenut krivični postupak ili je pravosnažnim rešenjem postupak obustavljen ili je pravosnažnom presudom oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena;

1.2.lice koje je izdržavao kaznu zatvora, a povodom zahteva za ponavljanje krivičnog postupka ili zahteva za zaštitu zakonitosti, izrečena mu je kazna zatvora u kraćem trajanju

od izdržane kazne, ili je izrečena krivična sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode ili je oglašeno krivim a oslobođeno od kazne;

1.3. lice koji je usled greške ili nezakonitog rada organa uhapšeno bez razloga ili je zadržano u pritvoru ili u popravnoj ustanovi za izdržavanje kazne ili izrečene mere; i

1.4. lice koje je u pritvoru zadržano duže vremena nego što traje kazna zatvora na koju je osuđeno.

2. Lice koje je prema članu 161. ovog zakonika bespravno uhapšen, ima pravo na naknadu štete ako protiv njega nije određen pritvor ili vreme koje je proveo u pritvoru nije uračunato u izrečenu kaznu za krivično delo ili za prekršaj.

3. Naknada štete ne pripada licu koji je svojim nedozvoljenim radnjama prouzrokovao hapšenje. U slučajevima iz stava 1. podstavovi 1.1. i 1.2. ovog člana isključeno je pravo na naknadu štete ako postoje okolnosti iz člana 525. stav 1. podstavovi 1.1. i 1.2. ovog zakonika.

4. U postupku za naknadu štete u slučajevima navedenim u st. 1. i 2. ovog člana, odredbe ovog Poglavlje shodno se primenjuju.

Potpoglavlje II. – Rehabilitacija

Član 530.

Objava u sredstvima javnog informisanja iz koje proizilazi neosnovanost prethodnog suđenja

1. Ako je slučaj na koji se odnosi neosnovana osuda ili neosnovano hapšenje nekog lica prikazivan preko sredstava javnog informisanja i time bio povređen ugled tog lica, sud će na njegov zahtev, objaviti u novinama ili drugim sredstvima javnog informisanja saopštenje o odluci iz koje jasno proizilazi neosnovanost osude ili neosnovanost hapšenja. Ako slučaj nije prikazivan u sredstvima javnog informisanja, na zahtev tog lica, ovakvo saopštenje se dostavlja njegovom poslodavcu. Posle smrti osuđenog lica, pravo na podnošenje ovog zahteva pripada njegovom bračnom drugu, vanbračnom drugu, deci, njegovim roditeljima, braći i sestrama.

2. Zahtev iz stava 1. ovog člana može se podneti i ako nije podnet zahtev za naknadu štete.

3. Nezavisno od uslova predviđenih u članu 525. ovog zakonika, zahtev iz stava 1. ovog člana može se podneti i kad je povodom vanrednog pravnog leka izmenjena pravna kvalifikacija dela, ako je usled pravne kvalifikacije z ranijoj presudi bio teže povređen ugled osuđenog.

4. Zahtev iz st. 1, 2. ili 3. ovog člana podnosi se u roku od šest (6) meseci u smislu člana 526. stav 1. ovog zakonika, sudu koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu. O zahtevu odlučuje Razmatrajuće veće Apelacionog suda. Pri odlučivanju o zahtevu shodno se primenjuju odredbe člana 525. st. 2. i 3. i člana 529. stav 3. ovog zakonika.

Član 531.

Rešenje o poništaju neosnovane osude

Sud koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu, po službenoj dužnosti, donosi rešenje o poništaju neosnovane osude u kaznenoj evidenciji. Rešenje se dostavlja javnom organu nadležnom za poslove pravosuđa. Podaci o poništenoj odluci ne smiju se nikome saopštiti

Član 532.

Ograničenja pri razmatranju i prepisivanju spisa

Lice ovlašćeno za razmatranje i prepisivanje spisa koji se odnose na neosnovanu osudom ili

neosnovano hapšenje, ne može upotrebiti podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju lica protiv koga je vođen krivični postupak. Predsednik suda je dužan na ovo upozori lice kome je dozvoljeno razmatranje, i to će se zabeležiti na spisu uz potpis tog lica.

Potpoglavlje III. – Postupak za ostvarivanje drugih prava

Član 533. Ostvarivanje drugih prava

1.Licu kome je zbog neosnovane osude ili neosnovanog hapšenja prestao radni odnos ili svojstvo osiguranika u okviru sistema socijalne zaštite, ima pravo da nadoknadi izgubljeno vreme nezaposlenosti i osiguranja tako što će se izgubljeno vreme nezaposlenosti računati kao da je zaposlen za vreme neosnovane osude ili neosnovanog hapšenja. U stažu se uračunava i vreme nezaposlenosti zbog neosnovane osude ili neosnovanog hapšenja ako do gubitka posla nije došlo krivicom tog lica.

2.Prilikom svakog rešavanja o pravu na koje utiče dužina radnog staža ili staža osiguranja, nadležni organ uzeće u obzir staž priznati stavom stava 1. ovog člana.

3.Ako nadležni organ iz stava 2. ovog člana ne uzme u obzir staž priznat stavom 1. ovog člana, oštećeni ili žrtva može zahtevati da sud iz člana 527. stav 1. ovog zakonika utvrdi da je priznavanje staža nastupilo po zakonu. Tužba se podnosi protiv nadležnog organa koji osporava priznati staž i protiv javnog organa nadležnog za poslove pravosuđa.

4.Na zahtev organa kod koga se ostvaruje pravo iz stava 2. ovog člana, propisani doprinosi za staž priznat stavom 1. ovog člana isplatiće se iz budžetskih sredstava.

5.Staž osiguranja priznat stavom 1. ovog člana u celini se uračunava u penzijski staž.

POGLAVLJE XXXVII. POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTERNICE I OBJAVE

Član 534. Utvrđivanje adrese okrivljenog

Ako se ne zna prebivalište ili boravište okrivljenog, a kada je to po odredbama ovog zakonika neophodno, državni tužilac ili sud će zatražiti od policije da okrivljenog potraži i da se državni tužilac ili sud obaveste o njegovoj adresi.

Član 535. Uslovi za izdavanje poternice

1.Izdavanje poternice može se narediti ako se okrivljeni protiv koga je pokrenut krivični postupak nalazi u bekstvu zbog krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti i za koje delo se može izreći kazna zatvora od dve (2) ili više godina i ako je izdata poternica ili doneto rešenje o određivanju pritvora.

2.Izdavanje poternice naređuje sud koji vodi krivični postupak. U prethodnom postupku izdavanje poternicu naređuje sudija za prethodni postupak na predlog državnog tužioca.

3.Izdavanje poternice narediće se i u slučaju bekstva okrivljenog iz ustanove u kojoj izdržava kaznu, bez obzira na visinu kazne, ili bekstva iz ustanove u kojoj izdržava meru obaveznog lečenja koja se sastoji u lišenju slobode. U ovom slučaju, izdavanje poternice naređuje direktor ustanove.

4. Izdavanje međunarodne poternice može se zatražiti nadležni organ u bilo kojoj situaciji predviđenoj ovim članom ako se traženo lice ne nalazi na Kosovu ili postoje dokazi da lice živi van Kosova.

5. Zahtev suda ili direktora ustanove za izdavanje međunarodne poternice treba se dostaviti nadležnim organima radi izdavanja i objave.

6. Naredba suda ili direktora ustanove za izdavanje poternice dostavlja se policiji na izvršenje.

7. Policija vodi evidenciju o izdatim poternicama. Podaci lica protiv kojih je izdata poternica brišu se iz evidencije čim nadležni organ opozive poternicu.

Član 536. Izdavanje objave

1. Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u vezi sa krivičnim delom, ili ove predmete treba pronaći, a naročito ako je to potrebno radi ustanovljenja pronađenog nepoznatog leša, nadležni organ postupka narediće izdavanje objave kojom će se zatražiti da se podaci i obaveštenja dostave nadležnom organu postupka.

2. Policija može objaviti fotografije leševa i nestalih lica ako postoje osnovi sumnje da je do smrti ili nestanka tih lica došlo usled krivičnog dela.

Član 537. Povlačenje poternice ili objave

1. Organ koji je naredio izdavanje poternice, međunarodne poternice ili objave povlači naredbu kad se pronađe traženo lice ili predmet, kad nastupi zastarelost krivičnog gonjenja ili ako postoje drugi razlozi zbog kojih poternica ili objava nije više potrebna.

2. Naredba za povlačenje poternice, međunarodne poternice ili objave dostavlja se nadležnom organu koji će odmah osigurati njihov poništaj.

Član 538. Objava poternice ili zahteva za informacije od javnosti

1. Poternicu i objavu raspisuje nadležni javni organ unutrašnjih poslova.

2. Radi obaveštavanja javnosti o poternici ili objavi mogu se koristiti i sredstva javnog informisanja.

3. Nadležni organ može raspisati međunarodnu poternicu i putem međunarodnih kanala.

4. Na molbu inostranog organa, nadležni organ unutrašnjih poslova može raspisati poternicu za licem za koje se sumnja da se nalazi na Kosovu, pod uslovom da se u molbi navodi da će se u slučaju pronalazjenja tog lica zatražiti njegovo izručenje.

5. Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na slučajeve kada policija raspiše potragu za licima ili predmetima.

POGLAVLJE XXXVIII.
POSTUPCI ZA SUSPENZIJU SLUŽBENOG LICA SA DUŽNOSTI I NAKNADU U SLUČAJU
OSLOBAĐANJA OD OPTUŽBE ILI OBUSTAVE POSTUPKA

Član 539.
Suspenzija službenog lica sa dužnosti

1.Sud suspenduje okrivljenog koje je službeno lice u smislu člana 113. stava 2. Krivičnog zakonika, ako:

1.1.postoji osnovana sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo iz Poglavlja XIV, XVI, XX, XXIV. i XXXIII.; čl. 164, 165, 248, 302, 311. ili 323. Krivičnog zakonika; i

1.2.postoje razlozi da se veruje da, ako ostane na svojoj dužnosti, službeno lice će uništiti, sakriti, promeniti ili falsifikovati dokaze krivičnog dela, ili ako posebne okolnosti ukazuju na to da će on ometati tok krivičnog postupka uticajem na svedoke, oštećenog ili saučesnike.

2.Sud obrazloženom rešenjem odlučuje o merama iz ovog člana. Rešenje sadrži obrazloženje koje utvrđuje da su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana i da je mera neophodna.

3.Sud rešenjem utvrđuje da za vreme suspenzije službeno lice neće imati pristup službenim prostorijama njegove kancelarije, da neće imati pravo da obavlja službenu dužnost i da će se uzdržavati od stupanja u kontakt sa zaposlenim u njegovoj kancelariji.

4.Rešenje se dostavlja okrivljenom i njegovom neposrednom starešini.

5.Ako neposredni starešina okrivljenog ne preduzme radnje u cilju izvršenja rešenja o suspenziji, sud ga novčano kažnjava kako je predviđeno članom 443. ovog zakonika.

6.Sud određuje meru pritvora ako se okrivljeni ne pridržava rešenja. Okrivljeni se uvek unapred obaveštava o posledicama nepridržavanja.

7.Član 171. st. 2, 3. i 5. ovog zakonika shodno se primenjuje u pogledu načela srazmernosti.

8.Osim ako ovim članom nije drugačije predviđeno, čl. 182. – 190. ovog zakonika shodno se primenjuju u pogledu određivanja, trajanja, produženja, prekida i primenjivih žalbenih postupaka mere iz ovog člana.

9.Odluke u vezi sa ovom merom, na zahtev državnog tužioca, donosi sudija za prethodi postupak pre podizanja optužnice, a predsednik pretresnog veća nakon podizanja optužnice.

Član 540.
Isplata zarada za period suspenzije

1.Po određivanju suspenzije službenog lica u skladu sa članom 539. ovog zakonika, neposredni starešina tog lica, bez odlaganja, obaveštava sud koji je naložio meru o preduzetim koracima u skladu sa naredbom.

2.Za svo vreme suspenzije sa dužnosti iz člana 539. ovog zakonika, službeno lice ima pravo da prima pedeset odsto (50%) svoje osnovne zarade.

3.U slučaju oslobađanja ili obustave postupka, period suspenzije iz člana 539. ovog zakonika smatraće se kao služenje dužnosti u sve svrhe i službeno lice dobija punu zaradu i druge primenljive dodatke, koji bi bili plaćeni da nije izrečena suspenzija iz službe.

4. Odluku iz stava 3. ovog člana donosi po službenoj dužnosti sud koji je doneo pravosnažnu oslobađajuću presudu na koju se ne može izjaviti žalba ili sud koji je doneo rešenje o obustavi postupka

**DEO PETI
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**POGLAVLJE XXXIX.
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**Član 541.
Primena odredaba ovog zakonika**

1. Sa početkom primene, odredbe ovog zakonika shodno se primenjuju na svaki krivični postupak, bez obzira na fazu u kojoj se nalazi.

2. Naredbe i odluke donete u istražnoj fazi pre početka primene ovog zakonika smatraće se zakonitim u pogledu organa koji ih je doneo.

3. Produženje ili ponavljanje naredbi ili odluka iz stava 2. ovog člana nakon početka primene ovog zakonika vršiće organ koji je nadležan da iste naloži prema ovim zakonikom.

4. Ako naredbe ili odluke iz stava 2. ovog člana propisuju kraći rok od rokova predviđenih ovim zakonikom, njihov rok se produžava ex lege u skladu sa rokovima koje predviđaju odredbe ovog zakonika.

5. Odredbe ovog zakonika koje se odnose na tonsko ili optičko snimanje izjava u postupku, počinju da se primenjuju u roku od jedne (1) godine od stupanja na snagu ovog zakonika.

**Član 542.
Primena rokova**

Ako na dan početka primene ovog zakonika bio u toku neki rok, uključujući rok za istragu ili podizanje optužnice, taj rok će se računati po odredbama ovog zakonika, osim ako je raniji rok bio duži ili odredbe ovog Poglavlja predviđaju drugačije.

**Član 543.
Primenljivi zakon u razmatranju**

Ako se nakon početka primene ovog zakonika, žalbom ili vanrednim pravnim lekom poništi odluka, novi postupak će se voditi po odredbama ovog zakonika.

**Član 544.
Primena ovog zakonika**

Sudski savet Kosova, Tužilački savet Kosova i Ministarstvo pravde donose podzakonske akte iz svojih oblasti nadležnosti za primenu ovog zakonika.

**Član 545.
Stavljanje van snage pravnih akata**

Stupanjem na snagu ovog zakonika stavlja se van snage Zakonik br. 04/L-123 o krivičnom postupku, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-273, Zakonom br. 06/L-091 i Zakonom br. 08/L-002.

Član 546.
Stupanje na snagu

Ovaj zakonik stupa na snagu šest (6) meseci nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova, osim člana 25. st. 3.i 4. ovog zakonika koji počinju da se primenjuju dve (2) godine od dana stupanja na snagu ovog zakonika.

Zakonik br. 08/L-032
14. jul 2022. godine

Proglašeno ukazom Br. DL-251/2022, dana 01.08.2022, od strane Predsednice Republike Kosova Vjosa Osmani-Sadriu

